

บทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์และการใช้พยานหลักฐานเพื่อการให้ความช่วยเหลือในคดีความ
รุนแรงและล่วงละเมิดต่อเด็กและสตรี

โดย
นางสาวลลลลลลลลลล เปี่ยมคล้า

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์และงานยุติธรรม แบบ 1.1 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2562

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์และการใช้พยานหลักฐานเพื่อการให้ความช่วยเหลือ
ในคดีความรุนแรงและล่วงละเมิดต่อเด็กและสตรี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์และงานยุติธรรม แบบ 1.1 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2562
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

THE ROLE OF PUBLIC BENEFIT ORGANIZATIONS AND THE USE OF EVIDENCE
TO PROVIDE ASSISTANCE IN CASES OF VIOLENCE AND ABUSE AGAINST
CHILDREN AND WOMEN

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Doctor of Philosophy (FORENSIC SCIENCE AND CRIMINAL JUSTICE)

Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2019

Copyright of Graduate School, Silpakorn University

57312909 : นิติวิทยาศาสตร์และงานยุติธรรม แบบ 1.1 ปรัชญาคุชฎีบัณฑิต

คำสำคัญ : องค์การสาธารณประโยชน์, พยานหลักฐาน, ความรุนแรงต่อเด็กและสตรี

นางสาว ลีลรัลลิล เปี่ยมคล้า: บทบาทขององค์การสาธารณประโยชน์และการใช้พยานหลักฐานเพื่อการให้ความช่วยเหลือในคดีความรุนแรงและล่วงละเมิดต่อเด็กและสตรี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : อาจารย์ ดร. ศุภชัย ศุภลักษณ์นารี

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานขององค์การสาธารณประโยชน์ในการให้ความช่วยเหลือแก่เด็กและสตรีในคดีความรุนแรงและการล่วงละเมิดทางเพศ โดยในงานวิจัยนี้ยังศึกษาเชิงสำรวจสำหรับการประเมินพยานหลักฐานของคดีโดยองค์กรฯ ก่อนการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ผู้เสียหาย ผู้วิจัยใช้การวิจัยแบบผสมผสาน ในการวิจัยเชิงปริมาณใช้ข้อมูลของคดีในปี พ.ศ.2562 ที่ให้ข้อมูลโดยมูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี และเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับตัวแทนจากทั้ง 3 องค์กรฯ ประกอบด้วย มูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี มูลนิธิเพื่อนหญิง มูลนิธิหญิงชายก้าวไกล และผู้เชี่ยวชาญ จากคดีทั้งหมดที่ผู้เสียหายมาขอความช่วยเหลือผ่านมูลนิธิปวีณาฯ จำนวน 7,523 คดี เป็นคดีที่ผู้วิจัยให้ความสนใจ 1,934 คดี คิดเป็นร้อยละ 25.7 ของคดีทั้งหมด คดีเหล่านี้เป็นคดีการค้าประเวณีและการค้ามนุษย์จำนวน 118 ราย (6.1%) การข่มขืนและการคุกคามทางเพศจำนวน 777 ราย (40.2%) และการทารุณกรรม การทำร้ายร่างกาย และการกักขังหน่วงเหนี่ยวจำนวน 1,039 ราย (53.7%) ผู้กระทำความผิดในคดีทั้งหมดส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (81.3%) ผู้เสียหายส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (90.0%) และคดีส่วนใหญ่เป็นความรุนแรงในครอบครัว (26.6%) ในคดีการข่มขืนและการคุกคามทางเพศ ผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่เป็นคนรู้จักกันและมักเกิดเหตุในเวลากลางวัน ขณะที่การค้าประเวณีและการค้ามนุษย์ ผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่เป็นคนแปลกหน้า ส่วนในคดีการทารุณกรรม การทำร้ายร่างกาย และกักขังหน่วงเหนี่ยวมักเกิดขึ้นในเวลากลางคืน สำหรับการให้พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์พบว่ามีการใช้มากที่สุดในการข่มขืนและการคุกคามทางเพศโดยคดีเหล่านี้เป็นคดีส่วนใหญ่ที่ผ่านเข้าสู่กระบวนการศาลยุติธรรม (24.2%) อย่างไรก็ตามมูลนิธิปวีณาฯ ให้ความช่วยเหลือด้วยวิธีการมอบเงินเยียวยาให้แก่ผู้เสียหายในคดีต่าง ๆ จำนวนเกือบครึ่งหนึ่งของคดีทั้งหมด (46.6%) จากการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่า ทั้ง 3 องค์กรฯ มีเป้าหมายที่สำคัญเหมือนกันคือ ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เสียหายทันที และทำหน้าที่เป็นคนกลางประสานงานระหว่างผู้เสียหายและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งองค์กรฯ ยังมีรายงานว่าบุคลากรไม่เพียงพอ และขาดงบประมาณเพื่อสนับสนุนผู้มาขอความช่วยเหลืออย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้บุคลากรขององค์กรมีความต้องการในด้านโปรแกรมอบรมความรู้ด้านกระบวนการยุติธรรม เพื่อการพัฒนาแนวทางและวิธีปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินงานกับคดีอย่างมีประสิทธิภาพ ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่า

องค์กรสาธารณประโยชน์มีบทบาทสำคัญในการให้ความช่วยเหลือผู้เสียหาย ให้สามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้ดียิ่งขึ้น และองค์กรสาธารณประโยชน์เป็นส่วนหนึ่งของระบบยุติธรรมชุมชนที่สำคัญ

57312909 : Major (FORENSIC SCIENCE AND CRIMINAL JUSTICE)

Keyword : Public Benefit Organization, Evidence, Violence

MISS LULLALIN PIAMKLA : THE ROLE OF PUBLIC BENEFIT ORGANIZATIONS AND THE USE OF EVIDENCE TO PROVIDE ASSISTANCE IN CASES OF VIOLENCE AND ABUSE AGAINST CHILDREN AND WOMEN THESIS ADVISOR : SUPACHAI SUPALAKNARI, Ph.D.

The aim of this study is to examine the performance of public benefit organization (PBO) in assisting child and female victims of violence and abuse crimes. This work also explored the assessment of case evidence by the PBO before providing support and legal aid to the victims. The mixed methods were employed in this study. The quantitative study was based on case data in the year 2019 provided by Pavena Foundation for Children and Women (PF). The data were also gathered by in-depth interviews with the representatives of PF, Friends of Women Foundation, Woman and Men Progressive Movement Foundation and experts. Of the total number of 7,523 cases seen at PF, 1,934 cases (25.7%) were examined in this study. They were 118 cases (6.0%) of prostitution and human trafficking, 777 cases (40.0%) of rape and sexual assault and 1,030 cases (54.0%) of abuse, assault and wrongful confinement and restrain. Of these cases, 81.3 percent involved male offenders, 90.0 percent were associated with female victims and 26.6 percent were reported as domestic violence. In the cases of rape and sexual assault, the most common perpetrators were acquaintances and the incidents frequently occurred in the day time. In contrast, the offenders in most of prostitute and human trafficking cases were strangers and the offences of abuse, assault and wrongful confinement and restrain occurred more frequently during the night. The use of scientific evidence was mostly found in the reports of rape and sexual assault cases which were the majority of all cases adjudicated in court (24.2%). However, the PF provided monetary support to the victims in nearly half of all cases (46.6%). The in-depth interview indicated that the three organizations shared common primary goals of providing immediate assistance to the victims and functioning as mediators between the victims and relevant government agencies. They also reported that they had insufficient staff and inadequate budget to effectively serve their clients. In

addition, the staff members noted that they needed the training program on criminal justice process to develop appropriate guideline and protocol for the effective handling of the cases. The findings in this study demonstrated that the public benefit organization can play an important role in helping the victims to gain a better access of justice process and they can be a significant part of our community justice system.

กิตติกรรมประกาศ

ตลอดระยะเวลาที่ได้ศึกษาในมหาวิทยาลัยแห่งนี้ ผู้วิจัยได้รับความเมตตาในการให้ความรู้ แนวความคิด โอกาสและผลักดันจากคณาจารย์ทุกท่าน ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.ศุภชัย ศุภลักษณ์นารี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และอาจารย์ ดร.ศิริรัตน์ ชูสกุลเกรียง ประธานกรรมการ สอบวิทยานิพนธ์ ผู้เปี่ยมด้วยความเมตตา กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำแนวทาง ส่งเสริมและสนับสนุน การดำเนินงานจนวิทยานิพนธ์สำเร็จ ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร สมิน้อย ที่ได้ กรุณาให้คำแนะนำการแก้ไข ให้ข้อเสนอแนะที่มีประโยชน์ทุกขั้นตอน ทำให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์ ยิ่งขึ้น

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้รับความเมตตาอย่างสูง จากผู้เชี่ยวชาญดังรายนามในภาคผนวก รวมทั้ง เจ้าหน้าที่ทุกท่านที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์สละเวลาอันมีค่าในการให้ข้อมูลด้วยความเต็มใจ เป็นความ ประทับใจและภาคภูมิใจที่จะอยู่ในความทรงจำตลอดไป ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ คุณยายบุญส่ง รื่นรวย คุณยายผู้เป็นแรงบันดาลใจในการศึกษาครั้งนี้ กราบขอบพระคุณในความรักและความเมตตาอย่างไม่มีประมาณของคุณพ่อพรศักดิ์ เปี่ยมคล้า และคุณ แม่อาจิดน รื่นรวย ที่ได้ให้กำเนิดและสนับสนุนทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการศึกษา ขอกราบขอบพระคุณ ญาติพี่น้อง ลูกหลาน สำหรับกำลังใจที่ดีเสมอมา และขอกราบขอบพระคุณ คุณป้าอารินทร์ อารังโชติ ที่ สนับสนุนผู้วิจัยในทุกด้านตราบนานวาระสุดท้ายของท่าน

สุดท้ายผลอันจะเป็นประโยชน์ ความดี ความชอบทั้งปวงที่เกิดจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ขอ มอบแต่คุณยาย บิดามารดา และบูรพาจารย์ทุกท่าน หากมีข้อบกพร่องด้วยประการใด ผู้วิจัยขอน้อมรับ ไว้ด้วยความขอบพระคุณยิ่ง

ลัทธิลลิล เปี่ยมคล้า

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ฌ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญรูปภาพ.....	ฐ
บทที่ 1	1
บทนำ.....	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
3. สมมติฐานของการวิจัย.....	5
4. ขอบเขตการวิจัย.....	6
5. กรอบแนวคิดการวิจัย.....	7
6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
7. นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
บทที่ 2	10
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	10
1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทขององค์กร.....	10
2. แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรสาธารณประโยชน์.....	13
3. แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมในประเทศไทย.....	17
4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพยานหลักฐาน.....	21

5. แนวคิดเกี่ยวกับการพิจารณาความรุนแรงในเด็กและสตรี	39
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	46
บทที่ 3	60
วิธีดำเนินการวิจัย	60
1. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย (Steps in Research).....	60
2. ระเบียบวิธีวิจัย (Research methodology).....	62
บทที่ 4	69
ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย	69
บทที่ 5	155
สรุปผลการวิจัย	155
1. การศึกษาบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ในการใช้พยานหลักฐานในการพิจารณาคดีที่ เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน	156
2. การศึกษาแนวโน้มความสัมพันธ์ข้อมูลการก่อคดี และบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ต่อ ประเภทของคดี.....	157
3. แนวทางการดำเนินการขององค์กรสาธารณประโยชน์ต่อการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติ วิทยาศาสตร์ที่เหมาะสมในอนาคต.....	158
ข้อเสนอแนะ	160
รายการอ้างอิง	162
ภาคผนวก.....	166
ประวัติผู้เขียน.....	179

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 ข้อแตกต่างระหว่างการสังคมนาฏศาสตร์กับการฤกษ์ศาสตร์.....	16
ตารางที่ 2 การศึกษารวบรวมสถิติการขอความช่วยเหลือและเรื่องราวร้องทุกข์ ประจำปี พ.ศ.2562-272	
ตารางที่ 3 ค่าจำนวนและร้อยละของข้อมูลเชิงประชากรของผู้กระทำผิด (เพศของผู้กระทำผิด).....	74
ตารางที่ 4 ค่าจำนวนและร้อยละของข้อมูลเชิงประชากรของผู้กระทำผิด (อายุของผู้กระทำผิด).....	75
ตารางที่ 5 ค่าจำนวนและร้อยละของข้อมูลเชิงประชากรของผู้กระทำผิด	76
ตารางที่ 6 ค่าจำนวนและร้อยละของข้อมูลเชิงประชากรของผู้เสียหาย (เพศของผู้เสียหาย).....	79
ตารางที่ 7 ค่าจำนวนและร้อยละของข้อมูลเชิงประชากรของผู้เสียหาย (อายุของผู้เสียหาย).....	80
ตารางที่ 8 ค่าจำนวนและร้อยละของข้อมูลการก่อคดี	81
ตารางที่ 9 ค่าจำนวนและร้อยละของบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์	87
ตารางที่ 10 ค่าจำนวน ร้อยละและค่า Chi – square ของความสัมพันธ์ระหว่างประเภทคดีกับข้อมูลเชิงประชากรของผู้กระทำผิด.....	89
ตารางที่ 11 ค่าจำนวน และค่า Chi – square ของความสัมพันธ์ระหว่างช่วงอายุของผู้กระทำผิด กับคดีข่มขืน/อนาจาร และคดีทารุณกรรม/ทำร้ายร่างกาย/กักขัง.....	91
ตารางที่ 12 ค่าจำนวน และค่า Chi – square ของความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของผู้กระทำผิด กับคดีข่มขืน/อนาจาร และคดีทารุณกรรม/ทำร้ายร่างกาย/กักขัง.....	92
ตารางที่ 13 ค่าจำนวน ร้อยละและค่า Chi – square ของความสัมพันธ์ระหว่างประเภทคดีกับข้อมูลเชิงประชากรของผู้เสียหาย.....	93
ตารางที่ 14 ค่าจำนวน และค่า Chi – square ของความสัมพันธ์ระหว่างช่วงอายุของผู้เสียหาย กับคดีข่มขืน/อนาจาร และคดีทารุณกรรม/ทำร้ายร่างกาย/กักขัง	94
ตารางที่ 15 ค่าจำนวน ร้อยละและค่า Chi – square ของความสัมพันธ์ระหว่างประเภทคดีกับข้อมูลการก่อคดี	95
ตารางที่ 16 ค่าจำนวน และค่า Chi – square ของความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลประจักษ์พยาน กับคดีข่มขืน/อนาจาร และคดีทารุณกรรม/ทำร้ายร่างกาย/กักขัง	99

ตารางที่ 17 ค่าจำนวน และค่า Chi – square ของความสัมพันธ์ระหว่าง พยานหลักฐานทางนิติ
 วิทยาศาสตร์ กับคดีข่มขืน/ อนาจาร และคดีทารุณกรรม/ทำร้ายร่างกาย/กักขัง 100

ตารางที่ 18 ค่าจำนวน และค่า Chi – square ของความสัมพันธ์ระหว่างโทษที่ได้รับกับคดีข่มขืน/
 อนาจาร และคดีทารุณกรรม/ทำร้ายร่างกาย/กักขัง..... 101

ตารางที่ 19 ค่าจำนวน ร้อยละและค่า Chi – square ของความสัมพันธ์ระหว่างประเภทคดีกับ
 บทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ องค์กรสาธารณประโยชน์..... 102

ตารางที่ 20 เปรียบเทียบองค์กรสาธารณประโยชน์ในการดำเนินคดีที่เกี่ยวกับคดีความรุนแรงและล่วง
 ละเมิดในเด็กและสตรี..... 149

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย	7
ภาพที่ 2 แผนภูมิวงกลมแสดงการแบ่งปัญหาสำคัญตามประเภทของคดี	72
ภาพที่ 3 แผนภูมิวงกลมแสดงค่าจำนวนและร้อยละของข้อมูลเชิงประชากรของผู้กระทำผิด (เพศของผู้กระทำผิด)	74
ภาพที่ 4 แผนภูมิวงกลมแสดงค่าจำนวนและร้อยละของข้อมูลเชิงประชากรของผู้กระทำผิด	75
ภาพที่ 5 แผนภูมิวงกลมแสดงค่าจำนวนและร้อยละของข้อมูลเชิงประชากรของผู้เสียหาย	78
ภาพที่ 6 แผนภูมิวงกลมแสดงค่าจำนวนและร้อยละของข้อมูลเชิงประชากรของผู้เสียหาย	79
ภาพที่ 7 รูปแบบในการบริหารจัดการองค์กรสาธารณะแบบเครือข่ายชุมชน	160

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

“...กฎหมายทั้งปวงนั้น เราบัญญัติขึ้นเพื่อใช้เป็นปัจจัยสำหรับรักษาความยุติธรรม กล่าวโดยสรุป คือ ใช้เป็นแบบแผนแห่งความประพฤติปฏิบัติของมหาชนสถานหนึ่งกับใช้เป็นแม่บทในการพิจารณาตัดสินความประพฤติปฏิบัติกันนั้นๆ ให้เป็นไปโดยถูกต้องเที่ยงตรงอีกสถานหนึ่ง โดยที่กฎหมายเป็นแค่เครื่องมือในการรักษาความยุติธรรมดังกล่าวจึงไม่ควรที่จะถือว่ามีความสำคัญยิ่งไปกว่าความยุติธรรม หากควรจะต้องถือว่าความยุติธรรมมาก่อนกฎหมายและอยู่เหนือกฎหมาย การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีใดๆ โดยคำนึงถึงแต่ความถูกต้องตามกฎหมายเท่านั้น จะไม่เป็นการเพียงพอจำต้องนึกถึงความยุติธรรม ซึ่งเป็นจุดประสงค์ด้วยเสมอ...” พระบรมราโชวาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ในพิธีพระราชทานประกาศนียบัตรแก่นักศึกษาเนติบัณฑิต 7 สิงหาคม พ.ศ. 2515 (อมรรักษาสัตย์, เมษายน-มิถุนายน 2547)

กระบวนการยุติธรรมนั้น เป็นกระบวนการที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อให้เกิดหลักแห่งกฎหมายที่ดี โดยเน้นเรื่องความเสมอภาคและความเป็นธรรมในสังคม ดังนั้น กฎหมายจึงต้องเป็นเครื่องมือที่สามารถนำมาใช้เป็นหนทางในการจัดสรรประโยชน์ให้กับประชาชนทุกคน ทุกกลุ่มที่เกี่ยวข้องอย่างสมดุล ไม่เอื้อประโยชน์แก่คนกลุ่มใดโดยเฉพาะซึ่งจะเป็นสิ่งที่น่าพบบ้านเมืองเราสู่ความสงบสุข แต่สังคมไทยในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่ากระบวนการยุติธรรมยังคงมีปัญหาสะสมมาตั้งแต่อดีตกาล อันเนื่องมาจากปัญหาเกี่ยวกับการขาดประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมในหลายๆ ด้าน อาทิ การบังคับใช้กฎหมายที่ไม่เป็นธรรม การละเมิดสิทธิของประชาชน การดำเนินการที่ไม่สอดคล้องกับหลักนิติธรรม การเลือกปฏิบัติ การถูกแทรกแซงจากการเมือง ระบบการตรวจสอบถ่วงดุลที่ไม่เหมาะสม การที่หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมขาดการทำงานในเชิงบูรณาการ การไม่ให้ความสำคัญในการพัฒนาจริยธรรมทางวิชาชีพและคุณภาพของบุคลากรที่เหมาะสม การมีส่วนร่วมของประชาชนยังไม่ทั่วถึง เป็นต้น

ซึ่งในกระบวนการยุติธรรมมีการพิสูจน์ความจริงให้เกิดความยุติธรรมตามกฎหมาย ในกระบวนการยุติธรรมไทยประกอบไปด้วย

“ตำรวจ” ทำหน้าที่สืบสวนสอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐานในคดีอาญา

“ทนายความ” มีหน้าที่ทำให้รูปคดีส่งผลดีหรือก่อประโยชน์ต่อลูกความของฝ่ายตนให้มากที่สุด

“อัยการ” ทำหน้าที่ฟ้องร้องคดีแทนตำรวจ

“ศาล” ทำหน้าที่รับฟังพยาน ตรวจสอบหลักฐานและพิจารณาตัดสินคดีและ

ซึ่งแต่ละขั้นตอนการดำเนินการ มีความสลับซับซ้อน เสียเงิน รวมถึงเวลาในการดำเนินคดี ไม่สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ประชาชนไม่สามารถเข้าถึง กระบวนการยุติธรรมได้อย่างรวดเร็ว เป็นธรรม และทั่วถึง โครงสร้างองค์กรที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมเป็นแบบรวมศูนย์อำนาจ ถูกแทรกแซงจากการเมือง การบังคับใช้ กฎหมายและกระบวนการยุติธรรมขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับ ตำรวจ อัยการ ศาลยุติธรรม และหน่วยงานอื่นขาดความโปร่งใสมิการทุจริต ปฏิบัติงานแบบสองมาตรฐาน ทั้งใน การสอบสวน สืบสวน การสั่งฟ้อง และการพิจารณาคดี และหากการดำเนินคดีมีความผิดพลาดที่เกิดขึ้นกับคนจนที่ไม่มีใครช่วยเหลือ ผลของรูปคดีจะเป็นอย่างไรก็ต้องรับผลตามนั้น ซึ่งกรณีนี้ก็กล่าวมาข้างต้น ส่งผลกระทบกับคนไทย ส่งผลต่อการพัฒนากระบวนการยุติธรรมไทย (จิราภรณ์ อัจฉริยะประสิทธิ์, 2017)

องค์กรสาธารณประโยชน์ (Public benefit organization) อาจมีชื่อเรียกอื่นที่แตกต่างกันออกไป เช่น องค์กรพัฒนาเอกชน (Nongovernmental Organizations: NGOs) องค์กรไม่แสวงหากำไร (Nonprofit/Not-for-Profit Organizations: NPOs) องค์กรสาธารณกุศล (Charitable Organizations) องค์กรอาสาสมัคร (Voluntary Organizations) เป็นต้น องค์กรสาธารณประโยชน์ เป็นองค์กรภาคเอกชน เป็นองค์กรนอกภาครัฐที่สร้างขึ้นเพื่อทำงานช่วยเหลือสังคมในรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป มีการบริหารงานด้วยตนเอง และได้รับการรับรองให้ดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมตามพระราชบัญญัตินั้นๆ เป็นองค์กรที่ดำเนินงานให้บริการประชาชนและสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทน และเป็นที่ตระหนักได้ว่าปัจจุบันมีบทบาทและความสำคัญมากขึ้นเป็นลำดับในการช่วยเหลือประชาชนภายใต้การควบคุมดูแลโดยรัฐบาล โดยเป็นองค์กรที่ให้ความช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนผู้ประสบเคราะห์กรรมที่ได้เข้ามาร้องทุกข์โดยเฉพาะ จะมีการจดทะเบียนหรือไม่จดทะเบียนก็ได้ และดำเนินการโดยไม่แสวงหาผลกำไร กล่าวคือ องค์กรสามารถทำกำไรได้ แต่กำไรที่ได้รับทั้งหมดนั้นจะนำกลับเข้ามาพัฒนาและสนับสนุนภารกิจขององค์กร โดยจะไม่มีกำไรปันผลกำไรนั้นๆ ให้แก่เจ้าของหรือผู้ถือหุ้นแต่อย่างใด ("พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546," 1 ตุลาคม 2546)

สำหรับการทำงานขององค์กรสาธารณประโยชน์ในประเทศไทยก็มีการนำเอาพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาช่วยประกอบการพิจารณาคดีในกระบวนการยุติธรรม แล้วสามารถช่วยคลี่คลายประเด็นปัญหาต่างๆ ให้พิจารณาได้อย่างถูกต้อง ยกตัวอย่างเช่น คดีทำร้ายร่างกาย “มหาสารคามสุดซึ้งใจมุลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี (องค์กรสาธารณประโยชน์) ช่วยเหลือลูกชาย 8 เดือน รอดตาย โดยช่วยประสานตำรวจนำคนที่ทำร้ายมาดำเนินคดีตามกฎหมาย จนได้รับความช่วยเหลือตามกระบวนการยุติธรรม นางปวีณา หงสกุล ประธานมูลนิธิปวีณาฯ ได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่มูลนิธิปวีณาฯ พานางแอนกับสามี ซึ่งเป็นพ่อและแม่ของเด็กชายเอ วัย 8 เดือน ที่ได้รับบาดเจ็บเลือดคั่งในสมองหลังอาศัยอยู่กับ นางแหม่ม แม่บุญธรรมที่ขอมาเลี้ยง จากนั้นทางพนักงานสอบสวนได้พาผู้เสียหายไปชี้ที่เกิดเหตุเก็บหลักฐานจากกล้องวงจรปิดในละแวกดังกล่าว ต่อมาเจ้าหน้าที่ตำรวจได้แจ้งดำเนินคดีกับนางแหม่ม ในข้อหาทำร้ายร่างกายผู้อื่นได้รับบาดเจ็บสาหัส เดินทางไปที่ศาลอาญา ถนนรัชดาภิเษก กรุงเทพฯ ตามที่นางแอนได้ร้องขอเนื่องจากศาลมีกรณีคุ้มครองสิทธิ์เปิดโอกาสให้คู่ความเจรจากรณีผู้เสียหายจะเยียวยาผู้เสียหาย โดยผลการเจรจา นางแหม่ม ผู้เสียหายในคดีนี้จะเยียวยาฝ่ายผู้เสียหายเป็นเงิน 1 แสนบาท โดยแบ่งจ่าย 4 งวด โดยนางแอนและครอบครัวมีฐานะยากจน หลังคลอดเด็กชายเอ ลูกชายคนที่ 3 ก็กลัวว่าจะเลี้ยงไม่ไหว เห็นว่านางแหม่มมาขอไปเลี้ยงก็อยากให้ลูกมีอนาคตที่ดีจึงมอบให้ไปก็ไม่คิดว่าจะมาเกิดเรื่องแบบนี้ ตอนที่เห็นลูกนอนอยู่ห้องไอซียูหัวใจแทบสลาย หลังนอนรักษาที่โรงพยาบาลนานนับเดือนลูกก็อาการดีขึ้น จึงได้พาลูกกลับไปอยู่บ้านที่ จังหวัดมหาสารคาม ส่วนคดีอาญานั้นแล้วแต่ศาลจะพิจารณาตามกระบวนการยุติธรรมต่อไป โดยที่ผ่านมามูลนิธิปวีณาฯ ดูแลเป็นอย่างดี ช่วยเหลือตนและครอบครัวอย่างต่อเนื่อง จากนี้จะขอดูแลลูกให้ดีที่สุดต่อไป” (จากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2561) (มูลนิธิปวีณาหงสกุล, 2560) จากตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่าองค์กรสาธารณประโยชน์สามารถนำกระบวนการทางนิติวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้ความรู้ต่างๆ ผนวกเข้ากับการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อประโยชน์ในการสืบสวน สอบสวน ดำเนินคดีตามกฎหมาย จะเห็นได้ว่าคดีที่สำคัญหลายคดี ที่มีความซับซ้อน หากไม่สามารถนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ก็ต้องพึ่งพากระบวนการทางนิติวิทยาศาสตร์ นอกจากนี้องค์กรสาธารณประโยชน์ยังเอื้อประโยชน์ต่อภาครัฐควบคู่กับการนำเอาหลักนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ควบคู่กับกระบวนการยุติธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการก่ออาชญากรรมได้อีกด้วย (สราวุธ เบญจกุล, 2550)

จากเหตุผลข้างต้นดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึงบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ในการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในการพิจารณาคดีความรุนแรงและล่วงละเมิดในเด็กและสตรี กล่าวคือ เมื่อมีความไม่เป็นธรรมเกิดขึ้นในสังคม การที่ภาครัฐจำเป็นต้องคลี่คลายปัญหาเหล่านั้นให้สำเร็จมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อประชาชน ต่อสังคมที่สงบสุข เป็นการสร้างความยุติธรรมให้กับคนในสังคม และนำมาซึ่งความสงบสุขของบ้านเมือง ด้วยการค้นหาข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงหรือใกล้เคียงความจริงมากที่สุด เพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ และเป็น การปกป้องประชาชนที่เป็นผู้บริสุทธิ์ให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งกระบวนการดังกล่าวที่มีความจำเป็นต้องอาศัยทฤษฎี แนวทาง และหลักการตามกระบวนการยุติธรรม

โดยในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นองค์กรสาธารณประโยชน์ที่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับเด็กและสตรีในการกระทำความรุนแรงและล่วงละเมิดทางเพศ การทารุณกรรมในรูปแบบต่างๆ ตลอดจนการบังคับค้าประเวณีทั้งในและต่างประเทศ โดยช่วยให้พวกเขาเหล่านี้ได้รับความเป็นธรรม หลุดพ้นจากความทุกข์ทรมาน โดยการช่วยเหลือนั้น เป็นการประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องอย่างเร่งด่วนที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อให้ความช่วยเหลือผู้ประสบเคราะห์กรรมอย่างทันท่วงที และดำเนินการเยียวยารักษาทั้งร่างกายและจิตใจให้สามารถกลับไปดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข หรือส่งตัวไปยังหน่วยงานต่างๆ ที่รับผิดชอบโดยตรง หากประสงค์จะอยู่ในความดูแลของทางการ เป็นการชั่วคราว ในเบื้องต้นนั้น ก็จะทำโรงเรียนให้ผู้เสียหายได้เข้าเรียนตามเกณฑ์ในโรงเรียนรัฐบาล เพื่อจะได้มีความรู้เท่าเทียมกับผู้อื่นในสังคม หรือจัดให้มีการฝึกอาชีพซึ่งจะเป็นกรณีที่ครอบครัวไม่พร้อมที่จะดูแล หรือบางครั้งครอบครัวเกรงกลัวอิทธิพลของผู้ที่กระทำความผิดก็จะมอบผู้เคราะห์ร้ายเหล่านี้ให้อยู่ในความอุปการะของทางการเป็นการชั่วคราว โดยมีจุดมุ่งหมาย คือ จะทำในกรณีที่ได้รับการร้องขอ ร้องเรียนให้เข้าไปช่วย โดยถ้าเป็นในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าไปช่วยเหลือแล้วนั้นจะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับตัว จะดำเนินการอย่างเดียว คือ ต้องเข้ามาร้องขอให้เข้าไปช่วย ไม่ว่าจะกรณีใดถูกข่มขืน โดยทารุณกรรม ถูกละเมิดสิทธิ ใช้แรงงานเด็กผิดกฎหมาย กรณีต่างๆ เหล่านี้ เมื่อได้รับการร้องทุกข์แล้ว ขั้นตอนต่อไป ก็คือ การเชิญเจ้าทุกข์เข้ามาที่องค์กร เพื่อให้ข้อมูลหลักฐาน เมื่อสอบถามตรวจสอบเบื้องต้นแล้ว ถ้าข้อร้องเรียนมีมูลก็จะถูกประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ให้เจ้าทุกข์ไปแจ้งความเพื่อดำรวจจะได้สืบสวนสอบสวนเพื่อดำเนินการต่อไป ซึ่งเป็นการช่วยเหลือทางราชการอีกทางหนึ่ง และเมื่อได้ช่วยเหลือเด็กแล้ว ก็จะต้องดูต่อไปว่าเด็กสามารถที่จะอยู่กับครอบครัวได้หรือไม่ ถ้ากรณีเด็กต้องการฟื้นฟูสภาพจิตใจ หรือฝึกอาชีพก็จะประสานให้อยู่ในความดูแลของกระทรวงการ

พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยองค์กร จะติดตามคดีความนั้นๆ จนจะสิ้นสุดกระบวนการยุติธรรม

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์บทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์และการใช้พยานหลักฐานเพื่อการให้ความช่วยเหลือในคดีความรุนแรงและล่วงละเมิดต่อเด็กและสตรีที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการข่มขืน และกระทำอนาจาร ปัญหาการล่อลวง การค้าประเวณี และการค้ามนุษย์ และปัญหาการทารุณกรรม การทำร้ายร่างกาย และกักขังหน่วงเหนี่ยว ที่มีผลต่อบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์และการใช้พยานหลักฐานเพื่อการให้ความช่วยเหลือในคดีความรุนแรงและล่วงละเมิดต่อเด็กและสตรี เพื่อสร้างความเชื่อมั่น และความน่าเชื่อถือให้กับองค์กรสาธารณประโยชน์ในการใช้พยานหลักฐาน เพื่อเป็นแนวทางเข้าถึงให้กับประชาชนได้มีตัวเลือกในการขอความช่วยเหลือ รวมถึงแนวทางสำหรับบุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์กรสาธารณประโยชน์ และสร้างแนวทางอันจะทำให้กระบวนการพิสูจน์ข้อเท็จจริงอันจะเกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคมไทยสืบไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์และการใช้พยานหลักฐานเพื่อการให้ความช่วยเหลือในคดีความรุนแรงและล่วงละเมิดต่อเด็กและสตรีที่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน

2.2 เพื่อศึกษาแนวโน้มความสัมพันธ์ข้อมูลการก่อคดี และบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ต่อประเภทของคดี

2.3 เพื่อการศึกษาแนวทางการดำเนินการขององค์กรสาธารณประโยชน์ต่อการใช้พยานหลักฐานในการช่วยเหลือประชาชนที่เหมาะสมในอนาคต

3. สมมติฐานของการวิจัย

บทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์และการใช้พยานหลักฐานเพื่อการให้ความช่วยเหลือในคดีความรุนแรงและล่วงละเมิดต่อเด็กและสตรีและข้อมูลการก่อคดีมีแนวความสัมพันธ์กับประเภทของคดี

4. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษามุ่งเน้นศึกษา เรื่อง บทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์และการใช้พยานหลักฐานเพื่อให้ความช่วยเหลือในคดีความรุนแรงและล่วงละเมิดต่อเด็กและสตรี โดยกำหนดขอบเขตเพื่อศึกษาองค์กรสาธารณประโยชน์ที่ให้ความสำคัญในเรื่องเด็กและสตรีโดยเฉพาะ โดยศึกษากรณีศึกษา คือ

1. มูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี
2. มูลนิธิเพื่อนหญิง
3. มูลนิธิหญิงชายก้าวไกล

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้แล้วนั้น ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน คือ

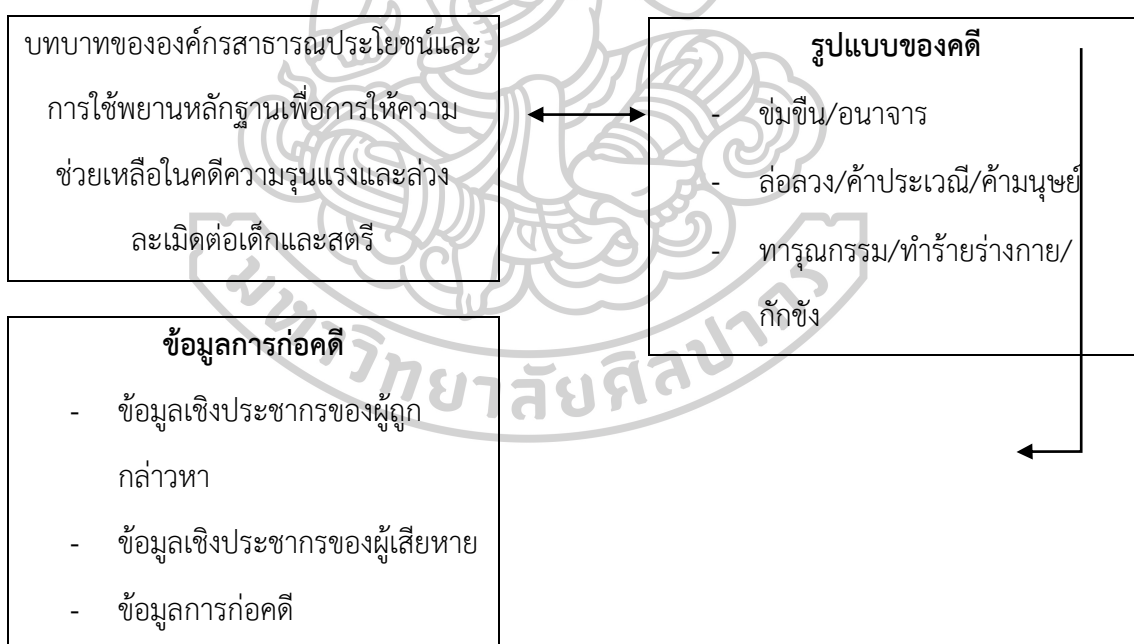
1. การศึกษาสถิติการดำเนินงานของมูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี ในการช่วยเหลือเด็กและสตรีที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมในรูปแบบต่าง ๆ ประจำปี พ.ศ.2562 ซึ่งมูลนิธิฯ ได้รับเรื่องราวร้องทุกข์ จำแนกเป็นปัญหาต่าง ๆ ดังนี้

- 1.1 การข่มขืน และกระทำอนาจาร
- 1.2 การล่อลวง การค้าประเวณี และการค้ามนุษย์
- 1.3 การทารุณกรรม การทำร้ายร่างกาย และกักขังหน่วงเหนี่ยว
- 1.4 คนหาย
- 1.5 เร่ร่อนจรจัดและการพลัดหลง
- 1.6 แรงงานไม่เป็นธรรม
- 1.7 ปัญหาครอบครัว
- 1.8 การขอความเป็นธรรม
- 1.9 แช้ทและอินเทอร์เน็ต
- 1.10 การขอความอนุเคราะห์
- 1.11 ปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพและการบริการทางสาธารณสุข
- 1.12 ปัญหาอื่นๆ

โดยผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญกับ 3 ปัญหาแรก คือ การข่มขืน และกระทำอนาจาร การล่อลวง การค้าประเวณี และการค้ามนุษย์ และการทารุณกรรม การทำร้ายร่างกาย และกักขังหน่วงเหนี่ยว

2. การศึกษาบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์และการใช้พยานหลักฐานเพื่อการให้ความช่วยเหลือในคดีความรุนแรงและล่วงละเมิดต่อเด็กและสตรี โดยทำการศึกษาปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในต่อการนำพยานหลักฐานมาใช้ในกระบวนการยุติธรรม ปัญหาและอุปสรรคในการใช้พยานหลักฐานในการพิจารณาคดีความรุนแรงและล่วงละเมิดในเด็กและสตรี แนวทางการแก้ไข ปัญหาและข้อเสนอในการใช้พยานหลักฐานในการพิจารณาคดีความรุนแรงและล่วงละเมิดในเด็กและสตรีขององค์กรสาธารณประโยชน์ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมไทยในอนาคต จากการรวบรวมข้อมูลและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากผู้ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องในองค์กรสาธารณประโยชน์และผู้เชี่ยวชาญที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม โดยมีจำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งสิ้น 12 คน ซึ่งปฏิบัติงานด้านต่างๆ ได้แก่ ผู้พิพากษา พนักงานอัยการ พนักงานสอบสวน ประธานมูลนิธิพิณาสกุลเพื่อเด็กและสตรี เจ้าหน้าที่มูลนิธิเพื่อนหญิง และเจ้าหน้าที่มูลนิธิหญิงชายก้าวไกล

5. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

องค์กรสาธารณประโยชน์เป็นองค์กรที่มีบทบาทที่สำคัญในการช่วยเหลือประชาชน รวมถึงการช่วยเหลือภาครัฐ ในกระบวนการยุติธรรมไทย แต่การศึกษาเชิงวิชาการเกี่ยวกับองค์กรสาธารณประโยชน์ในการช่วยเหลือประชาชนในประเทศไทยยังมีจำนวนที่ค่อนข้างน้อย การศึกษาวิจัยครั้งนี้จึงเป็นช่วยเพิ่มความรู้อันเนื่องมาจากบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์และการใช้พยานหลักฐานเพื่อการให้ความช่วยเหลือในคดีความรุนแรงและล่วงละเมิดต่อเด็กและสตรี โดยมีประโยชน์ที่คาดหวังว่าได้รับ ดังนี้

1) ประโยชน์เชิงทฤษฎี

เป็นการสร้างกรอบแนวคิดในเรื่องของบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์และการใช้พยานหลักฐานเพื่อการให้ความช่วยเหลือในคดีความรุนแรงและล่วงละเมิดต่อเด็กและสตรี

2) ประโยชน์เชิงปฏิบัติ

นำผลการศึกษาวิจัยที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุง แก้ไข ปัญหา และอุปสรรคขององค์กรสาธารณประโยชน์ในการช่วยเหลือด้านกระบวนการยุติธรรมของประชาชน

7. นิยามศัพท์เฉพาะ

บทบาท หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรม ของบุคคลตามสถานภาพหรือตำแหน่งฐานะที่ตนดำรงอยู่ สมาชิกในกลุ่มที่อยู่ในสถานภาพนั้นๆ ดังนั้น บทบาทจึงเป็นการกระทำหรือพฤติกรรมตามตำแหน่งหรือสถานภาพซึ่งเป็นไปตามความคาดหวังของกลุ่ม สังคม องค์กร หรือตามลักษณะของการรับรู้ บทบาทเป็นผลรวมของการแสดงออกตามสิทธิและหน้าที่

องค์กรสาธารณประโยชน์ หมายถึง องค์กรภาคเอกชนที่ได้รับการรับรองให้ดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมตามพระราชบัญญัตินั้นๆ เป็นองค์กรที่ดำเนินงานให้บริการประชาชนและสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทน และเป็นที่ตระหนักได้ว่าปัจจุบันมีบทบาทและความสำคัญมากขึ้นเป็นลำดับในการช่วยเหลือประชาชนภายใต้การควบคุมดูแลโดยรัฐบาล

บทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ หมายถึง การปฏิบัติตามข้อกำหนด ระเบียบ ประกาศ แผน แนวการจัดสวัสดิการสังคมและมาตรฐานการจัดสวัสดิการสังคมตามกฎหมาย และให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลและรายงานผลการปฏิบัติงาน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อประชาชน

พยานหลักฐาน หมายถึง สิ่งที่สามารถพิสูจน์ข้อเท็จจริงที่มีการกล่าวอ้างในการดำเนินคดี ไม่ว่าจะเป็คดีแพ่งหรือคดีอาญา

การกระทำความรุนแรงในเด็กและสตรี หมายถึง การกระทำใดๆ โดยมุ่งประสงค์ให้เกิด อันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพ หรือการกระทำ โดยเจตนาในลักษณะที่น่าจะก่อให้เกิด อันตรายแก่ร่างกาย จิตใจหรือสุขภาพ ของเด็กและสตรี หรือบังคับหรือใช้อำนาจครอบงำเด็กและสตรี ต้องกระทำการ ไม่กระทำการ หรือยอมรับการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใด เป็นความรุนแรงทุกรูปแบบที่ สามารถสร้างผลกระทบต่อเด็กและสตรี ทั้งทางร่างกาย และทางจิตใจ สามารถเกิดขึ้นได้ทุกที่และทุก วัน ความรุนแรงที่เด็กและสตรีได้เจอนั้น มักไม่ใช่การกระทำเพียงครั้งเดียว แต่เป็นสิ่งที่ทำให้พวกเขา ต้องทุกข์ทนเป็นเวลานาน

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์และการใช้พยานหลักฐานเพื่อการให้ความช่วยเหลือในคดีความรุนแรงและล่วงละเมิดต่อเด็กและสตรี ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางการกำหนดกรอบแนวความคิดในการศึกษางานวิจัย เพื่อให้สามารถดำเนินการศึกษาได้อย่างสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยผู้วิจัยได้จำแนกประเด็นที่มีความเกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทขององค์กร
2. แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรสาธารณประโยชน์
3. แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมในประเทศไทย
4. แนวคิดเกี่ยวกับพยานหลักฐาน
5. แนวคิดเกี่ยวกับการพิจารณาความรุนแรงในเด็กและสตรี
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทขององค์กร

การศึกษาในเรื่องแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท ผู้วิจัยนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทและแนวคิดบทบาทขององค์กร ดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทนั้น เป็นแนวคิดที่กล่าวถึงพฤติกรรมของมนุษย์ที่อยู่รวมกันในสังคม แต่ละคนมีการแสดงออกทางสังคมที่แตกต่างกัน ในการศึกษาปฏิบัติตามบทบาทนั้น มีความเป็นต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทในเบื้องต้นเสียก่อน

ความหมายของบทบาท คือ พฤติกรรมที่คาดหวังว่าผู้อยู่ในแต่ละสถานภาพพึงจะกระทำร่วมในแบบเดียวกัน (Sarbin & Jones, 1955)

บทบาท หมายถึง พฤติกรรมที่คาดหวังของผู้มีสถานภาพทางสังคม หมายรวมถึงการกระทำที่บุคคลในสถานภาพนั้นแสดงออกมา (Berkowitz Leonard, 1972)

บทบาท หมายถึง สิ่งที่สังคมพยายามกำหนด โดยเฉพาะเจาะจงให้แก่แต่ละบุคคลปฏิบัติ และเป็นสิ่งที่ปฏิบัติได้จริง (Cohen, 1979)

บทบาท หมายถึง หน้าที หรือพฤติกรรมที่สังคมเป็นผู้กำหนด และคาดหวังให้บุคคลในสังคมกระทำ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546)

บทบาท หมายถึง พฤติกรรม หรือหน้าที่ที่บุคคลที่ถูกกำหนด ในตำแหน่งต่างๆ ได้แสดงออกมาตามปทัสถานของสังคมที่กำหนด และคาดหวังให้บุคคลได้กระทำ ซึ่งบุคคลนั้นๆ ก็จะแสดงออกตามสถานภาพของตนเอง (ทวี เขจรกุล, 2547)

สรุป คือ บทบาท หมายถึง พฤติกรรมการทำหน้าที่ที่สามารถมองเห็นได้ในสังคม เป็นไปตามความคาดหวังของบุคคลที่เกี่ยวข้องในสังคม ในสภาพแวดล้อมของแต่ละบุคคล

ทฤษฎีบทบาทเป็นความสัมพันธ์ระหว่างสังคมกับปัจเจกบุคคล เป็นเครือข่ายของสถานภาพและความคาดหวัง ส่วนปัจเจกบุคคลผู้ครองสถานภาพและแสดงบทบาทตามสถานที่ครอบครอง จะมีลักษณะที่สำคัญ 2 ประการด้วยกัน คือ

- 1) ลักษณะเกี่ยวกับตน (Self -related characteristics) คือ ลักษณะต่างๆ ของบุคคลตามที่เขาคิดว่าจะเป็น หรือเป็นลักษณะเช่นนั้น (Self - conception) ลักษณะดังกล่าวน่าจะมีผลต่อการกระทำตามสถานภาพที่เขาดำรงอยู่ และเป็นรากฐานในการเลือกความคาดหวังประเภทต่างๆ ต่อไปมาเป็นแนวในการประพฤติตามสถานภาพ
- 2) ความสามารถและทักษะในการแสดงบทบาท (Role playing skills and capacities) เป็นความสามารถที่ติดตัวมาตั้งแต่กำเนิดของแต่ละบุคคล ส่วนในเรื่องของทักษะนั้นเป็นสิ่งเรียนรู้ได้ภายหลัง แต่ทั้งสองสิ่งนี้ ก็มีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือ หากไม่มีความสามารถเป็นทุนตั้งแต่กำเนิดแล้ว ทักษะก็ไม่อาจเกิดได้ แต่อาจจะไม่ได้ดีมากนัก ดังนั้น ทักษะและความสามารถใน จึงเป็นตัวบ่งบอกได้ว่าการแสดงบทบาทนั้น ทำให้บุคคลแสดงบทบาทได้แตกต่างกัน (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2542)

นักทฤษฎีเรื่องบทบาทโดยมากนั้น มีความเห็นพ้องต้องกันว่า ข้อต่อระหว่างสังคมกับปัจเจกบุคคล คือ บทบาท ซึ่งหากพิจารณาตามองค์ประกอบของบทบาทที่เน้นกันอยู่มากมามีอยู่ด้วยกัน 3 ประการ คือ

- 1) Prescribed roles คือ บทบาทตามใบสั่ง เป็นบทบาทที่เน้นให้ปัจเจกบุคคลปฏิบัติตามความคาดหวัง ในแต่ละสถานภาพ โดยมีโลกสังคม (Social world) ถูกสมมติว่ามีใบสั่งที่ถูกจัดไว้อย่างชัดเจน บุคคลจะรับรู้ตามใบสั่งนั้น ๆ ได้ด้วยอัตตา (Self) และความสามารถในการแสดงบทบาทนั้น อันจะมีผลต่อระดับความคล้อยตามตามความต้องการให้แสดงบทบาทนั้น ๆ ของแต่ละสถานภาพ
- 2) Subjective role คือ บทบาทตามใจ เป็นบทบาทที่ปัจเจกบุคคลผู้ครอบครองสถานภาพนั้นได้แสดงออก หลังจากรับรู้และการตีความหมาย การปรับความคาดหวังต่างๆ ที่ผ่านอัตตา (Self) ตัวตนในโลกสังคม (Social world) ถูกสร้างขึ้นได้โดยการประเมินตามอัตวิสัยในสถานการณ์
- 3) Enacted roles คือ บทบาทที่มีความเป็นจริงที่สุดแล้วความคาดหวังและการประเมินความคาดหวังตามอัตวิสัยของแต่ละปัจเจกบุคคล ก็สามารถแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมบทบาทในข้อนี้ จึงเป็นพฤติกรรมจริง (Turmet J.H...ed, 1996)

บทบาทสามารถแบ่งออกได้ 2 ประการ คือ

1. บทบาทที่รัดกุม คือ บทบาทที่มีข้อกำหนดที่จำเป็นจะต้องปฏิบัติตาม ที่แน่นอน และตายตัวยืดหยุ่นไม่ได้เลย เช่น บทบาทของเจ้าบ่าวเจ้าสาวในพิธีแต่งงาน บทบาทของนายกรัฐมนตรี เป็นต้น โดยพฤติกรรมที่จะต้องแสดงออกมาตามบทบาท อำนาจหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบถูกระบุไว้ชัดเจนในรูปของกฎหมาย ระเบียบแบบแผน
2. บทบาทที่ยืดหยุ่นได้ คือ บทบาทที่ยอมให้พฤติกรรมที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทนั้นๆ สามารถเปลี่ยนแปลงไปได้ตามความสมควร ไม่ได้มีข้อกำหนดตายตัว เช่น บทบาทของบิดา มารดา บทบาทของลูก โดยทั่วไปนั้นได้ส่วนหนึ่งแสดงให้เห็นถึงฐานะของบิดา มารดา ซึ่งพฤติกรรมของบิดาที่ปฏิบัติต่อลูกอาจจะแปรผันไปตามแต่ละครอบครัว เป็นต้น (เดโซ สวานานนท์, 2551)

ในส่วนของความหมายของบทบาทนั้น ได้มีผู้ที่ให้ความหมายไว้ในลักษณะต่างๆ ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 ได้อธิบายความหมายของคำว่า บทบาทไว้ว่า บทบาท คือ การทำตามบท การรำตามบท โดยบรรยายความหมายไว้ว่า การทำหน้าที่ที่กำหนดไว้ เช่น บทบาทของพ่อแม่ บทบาทของลูก บทบาทของครู บทบาทขององค์กร เป็นต้น

บทบาททั่วไป สามารถพิจารณาความหมายได้ 2 ข้อ คือ

- 1) พิจารณาด้านโครงสร้างสังคม บทบาท หมายถึง ตำแหน่งต่างๆ ทางสังคมที่มีชื่อเรียกต่างๆ กัน ซึ่งอาจจะแสดงลักษณะ โดยคุณสมบัติ และกิจกรรมของแต่ละบุคคลที่ครองตำแหน่งนั้นๆ
- 2) พิจารณาในด้านการแสดงบทบาทหรือการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม บทบาท หมายถึง ผลสืบเนื่องที่มีแบบแผนของการกระทำ ที่เกิดจากการเรียนรู้ของบุคคลที่อยู่ในสภาพแห่งการปฏิสัมพันธ์นั้นๆ ตามข้อ 1 บทบาทเป็นการจำแนกชนิดของบุคคลที่อยู่ในสังคม ซึ่งอาจจะถูกจำแนกโดยสมบัติและพฤติกรรมของเขานั้นๆ ที่มีต่อปทัสถาน ตามข้อ 2 บทบาทเป็นวิธีการแสดงพฤติกรรมของบุคคลที่ปฏิสัมพันธ์กันว่า หากปฏิบัติอย่างไร บทบาทของบุคคลจะแตกต่างกันออกไปตามลักษณะตามสถานภาพ อุปนิสัย ตามความรู้ ตามความคิด ตามความสามารถ มูลและเหตุแห่งการจูงใจ การอบรม สั่งสอน และความพึงพอใจ (ไพบูลย์ ช่างเรียน, 2546)

สรุปได้ว่า บทบาท หมายถึง รูปแบบของพฤติกรรมหรือกิจกรรมที่แสดงออกมาโดยสอดคล้องกับสถานภาพ สิทธิ และหน้าที่โดยชอบธรรม และเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ สถานภาพหรือฐานะของตำแหน่งทางสังคมที่บุคคลนั้นดำรง

2. แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรสาธารณประโยชน์

องค์กรสาธารณประโยชน์มีบทบาทสำคัญในฐานะของการเป็นหุ้นส่วนในงานบริการสาธารณะต่างๆ ร่วมกับภาครัฐบาล (L. M. Salamon, 1995) เนื่องจากองค์กรสาธารณประโยชน์ มีเป้าหมายหลัก คือ การส่งมอบสินค้าบริการสาธารณะให้แก่ประชาชน เฉกเช่นเดียวกับภาครัฐบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานบริการสาธารณะที่ยังไม่มีผู้ให้บริการอำนวยความสะดวก ทั้งในภาคเอกชนและภาครัฐ หรืองานสาธารณะที่อาจมีการให้บริการแต่ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการทั้งด้านคุณภาพ ด้านขอบเขต รวมถึงด้านความทั่วถึงของการให้บริการแก่ประชาชน กล่าวคือ ช่องว่างในการให้บริการเหล่านั้น เกิดจากปัญหาหลักที่สำคัญ คือ องค์กรภาครัฐกิจเอกชนนั้นมีเป้าประสงค์เฉพาะการแสวงหากำไรอันสูงสุด จึงทำให้ไม่เลือกที่จะให้บริการสาธารณะที่ทำกำไรน้อยนั่นเอง (Gortner, 2007) ส่วนภาครัฐนั้นแม้ว่าจะมีเป้าประสงค์ในการที่จะสร้างสวัสดิภาพของสังคมสูงสุดแต่ด้วยปัญหาการทำงานที่มีลักษณะจากข้างบนลงข้างล่าง (Top-Down) ทำให้บริการสาธารณะจากรัฐเกิดปัญหาการขาดความ

รวดเร็ว ความไวต่อความต้องการ การรับทราบความต้องการในระดับท้องถิ่นความเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงความต้องการที่แท้จริงของประชาชน ปัญหาการให้บริการรูปแบบเดียวกับประชาชนทุกคน ปัญหาการส่งมอบการบริการไม่ตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายเฉพาะกลุ่ม ปัญหาการให้บริการที่ขาดความรวดเร็ว ว่องไว คล่องตัวและขาดความยืดหยุ่นในการให้บริการอีกด้วย (จรี วิจารณ์ วาทการ และ กนกกาญจน์ อนุแก่นทราย, 2550) องค์กรสาธารณประโยชน์เป็นกำลังหลักในการริเริ่มการบริการสาธารณะจำนวนไม่น้อย ด้วยโครงสร้างองค์กรที่มีขนาดเล็กมากกว่าองค์กรของรัฐ และมีการบริหารงานแบบองค์กรเอกชน จึงทำให้มีความคล่องตัวในการทำงาน การเข้าถึงประชาชน และมีความยืดหยุ่นในการให้บริการ (L. M. S. Salamon, S. W. and List, R., 2004)

ความเป็นมาและบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ในประเทศไทย

องค์กรสาธารณประโยชน์ได้ก่อกำเนิดในสังคมไทยมาเป็นช่วงเวลายาวนาน และมีวิวัฒนาการที่โดดเด่น มีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง ควบคู่กับพัฒนาการทางสังคม ทั้งนี้การทำความเข้าใจถึงกระบวนการทำงานขององค์กรสาธารณประโยชน์ย่อมเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องทำความเข้าใจถึงพัฒนาการของสังคมไทย ซึ่งในรอบศตวรรษที่ผ่านมา มีพัฒนาการที่น่าสนใจ ดังนี้ แต่เดิมประเทศไทยปกครองด้วยระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ การตัดสินใจในภาครัฐบาลนั้นขึ้นอยู่กับพระมหากษัตริย์แต่เพียงพระองค์เดียวจนกระทั่งเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยในปี พ.ศ. 2475 ซึ่งพระมหากษัตริย์ได้อยู่ใต้รัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ แต่ยังคงอำนาจในฐานะเป็นที่สักการบูชาและทรงอยู่เหนือการเมือง สำหรับการปกครองนั้นได้ถูกถ่ายไปยังรัฐบาล ซึ่งในช่วงเริ่มต้นมักมีการรัฐประหาร โดยกลุ่มทหารอย่างบ่อยครั้ง เพื่อเข้าสู่อำนาจอันสูงสุด คือ ตำแหน่งนายกรัฐมนตรี โดยต่างฝ่ายต่างเชื่อว่ากลุ่มตนเองและพวกพ้องมีประสิทธิภาพสูงกว่ารัฐบาลชุดเดิมด้วยกันทั้งสิ้น อย่างไรก็ตาม ภาคประชาชนก็เข้มแข็งขึ้น โดยมีการเคลื่อนไหวที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงผู้นำประเทศครั้งแรก คือ เหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 ทำให้บทบาทของทหารในการปกครองประเทศก็ค่อยๆ ลดน้อยลง จนกระทั่งมีการรัฐประหารครั้งต่อมา โดยคณะทหารกลุ่มที่เรียกตนเองว่าคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) ได้ทำการยึดอำนาจจากรัฐบาลของพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ แต่ก็ไม่สามารถที่จะรักษาอำนาจไว้ได้ เมื่อภาคประชาชนชุมนุมประท้วงใหญ่อย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดการปะทะกันระหว่างทหารกับ และได้นำให้เกิดกระบวนการยกร่างรัฐธรรมนูญใหม่ ซึ่งมีการประกาศใช้เมื่อปี พ.ศ. 2540 ที่มีลักษณะพิเศษ คือ การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ

ของประชาชน และให้อำนาจกับภาคประชาชนในการตรวจสอบ และถ่วงดุลทางการเมืองภายใต้บริบททางสังคมดังกล่าวนี้ ได้มีอิทธิพลโดยตรงต่อองค์กรสาธารณประโยชน์ทั้งในด้านของการก่อเกิดกิจกรรม และกระบวนการทำงาน ซึ่งแตกต่างกันตามแต่ละยุคแต่ละสมัย

สำหรับบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ในประเทศไทย มีลักษณะสำคัญ 3 ประการ ได้แก่

1) บทบาททางด้านสังคมสงเคราะห์ ในการช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า และยังมีการปูพื้นฐานในการแก้ไขปัญหาระยะยาวของประชาชน ซึ่งเป็นการบรรเทาและลดความเสียหาย การทดแทนในสิ่งที่ขาดและยังเป็นการเสริมสร้างกำลังใจให้กับประชาชนผู้ด้อยโอกาส ให้สามารถลืมตาอ้าปากต่อสู้กับปัญหาที่ต้องเผชิญต่อไปได้ นอกจากนี้ยังองค์กรสาธารณประโยชน์ยังมีบทบาทในการส่งเสริม และสนับสนุนให้ประชาชนในชุมชนหรือกลุ่มเป้าหมายมีประสบการณ์ สามารถศึกษาเรียนรู้ และพัฒนาศักยภาพของตนเองให้สูงขึ้น เพื่อพัฒนาตนเองและแก้ไขปัญหาในพื้นที่ของตนเองได้ต่อไปในอนาคต

2) บทบาทด้านรณรงค์ในการศึกษาและรวบรวมปัญหาต่างๆ ในสังคมโดยการรณรงค์เผยแพร่ ซึ่งเป็นรวบรวมสร้างความร่วมมือของประชาชนในสังคมทุกคนให้มีส่วนร่วม ในการรับรู้ แก้ไข และเป็นการสร้างสำนึกให้แก่ตนเอง ร่วมกันนับเป็นการวางรากฐานที่สำคัญต่อการแก้ไขปัญหาในระยะยาวในอนาคต บทบาทนี้มันเกิดจากงานขององค์กรสาธารณประโยชน์ได้เข้าไปสัมผัสกับสภาพปัญหาสังคมที่แท้จริงที่มีอยู่มากมาย

3) บทบาทด้านพัฒนาบุคลากรนั้น ในการเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิตและเพิ่มผลผลิตบุคลากรที่ดีคืนให้แก่สังคม องค์กรสาธารณประโยชน์เปรียบเสมือนเป็น “โรงเรียนชีวิต” ที่ทำหน้าที่ในการส่งเสริมประสบการณ์ในการทำงานจริงที่ดีให้แก่บุคลากรขององค์กร ตลอดจนประชาชนที่เข้ามาขอรับความช่วยเหลือ เป็นเวทีที่จะช่วยทำให้คนทำงานได้เข้าใจถึงปัญหาต่างๆ ในสังคม และเกิดสำนึกที่ดีต่อภาระหน้าที่ที่พึงควร ในการพัฒนาสังคมในอนาคต นับเป็นการเตรียมบุคลากรที่มีคุณภาพกลับคืนแก่สังคม นั่นเอง องค์กรสาธารณประโยชน์ในประเทศไทยนี้มีบทบาทในการช่วยเหลือประชาชน ซึ่งเป็นบทบาทที่สำคัญและจำเป็นต่อการแก้ไขปัญหาในกระบวนการยุติธรรม และการพัฒนาสังคมสืบต่อไป (ภูมิธรรม เวชยชัย, 2527)

องค์กรสาธารณประโยชน์ด้านสังคมสงเคราะห์ในประเทศไทย

การสังคมสงเคราะห์กับการกุศลมีข้อแตกต่างที่เห็นเด่นชัด โดยพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ในพิธีเปิดการประชุมการสังคมสงเคราะห์ แห่งชาติ ครั้งที่ 2 เมื่อ วันที่ 26 มีนาคม พ.ศ.2505 ความว่า

“การสังคมสงเคราะห์ นั้น มีความหมายกว้างขวางมาก กินความถึงการดำเนินการทุกอย่างที่จะช่วยเหลือเกื้อกูลเพื่อนมนุษย์ หรือกลุ่มคนที่อยู่ร่วมกันเป็นสังคม เป็นชาติ และผู้ไม่สามารถช่วยตัวเองให้มีความสุขทั้งทางกายและจิตใจ ให้ได้มีปัจจัย อันจำเป็นแก่การครองชีพ คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่ อาศัย และการบำบัดโรคภัยไข้เจ็บ ได้รับการศึกษาอบรมตามควร ตลอดจนมีความรู้ที่จะนำมาเลี้ยงชีพโดยสุจริต เพื่อความเรียบร้อยและความเป็นปึกแผ่นของสังคม”

ข้อแตกต่างระหว่างการสังคมสงเคราะห์กับการกุศล

ตารางที่ 1 ข้อแตกต่างระหว่างการสังคมสงเคราะห์กับการกุศล

การสังคมสงเคราะห์	การกุศล
1. เป็นการช่วยเหลือระยะยาวจนกว่าผู้รับบริการนั้นจะสามารถช่วยตนเองได้ในที่สุด	1. เป็นการช่วยเหลือเฉพาะหน้า โดยไม่ได้สนใจว่าผู้รับจะสามารถช่วยตนเองได้หรือไม่
2. การช่วยเหลือคำนึงถึงศักดิ์ศรีของผู้รับบริการ และถือว่าเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่ผู้รับจะต้องได้รับการช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา	2. เป็นการทำบุญ ทำกุศล มีผู้ให้และผู้รับ
3. การดำเนินงานทำเป็นกระบวนการอาศัยทั้งศาสตร์ และศิลป์	3. การดำเนินงานไม่เป็นกระบวนการ ไม่ต้องอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์
4. อาศัยนักวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ หรือคนที่ได้รับการอบรมและมีประสบการณ์การทำงานด้านนี้	4. คนทั่วไปสามารถทำได้โดยไม่ต้องอาศัยนักวิชาชีพสังคมสงเคราะห์

สาระสำคัญของการสังคมสงเคราะห์ นั้น หมายถึง ผู้ทำกิจกรรมการสังคมสงเคราะห์ เรียกว่า

" นักสังคมสงเคราะห์" โดยนักสังคมสงเคราะห์จะมี 3 ประเภท คือ

ประเภทที่ 1 คือ นักสังคมสงเคราะห์อาชีพ

ประเภทที่ 2 คือ ผู้อาสาปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์

ประเภทที่ 3 คือ ผู้ช่วยงานสังคมสงเคราะห์

ถ้าจะแบ่งกลุ่มผู้รับบริการที่ประสบปัญหาสังคมตามการปฏิบัติงานของกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย ซึ่งเป็นหน่วยงานราชการโดยตรงที่รับผิดชอบในการดำเนินงานส่งเสริมและสนับสนุนการสังคมสงเคราะห์ เพื่อสวัสดิภาพและความผาสุกของประชาชน สามารถแบ่งได้ดังต่อไปนี้ กลุ่มเด็กและเยาวชน กลุ่มสตรี กลุ่มหัวหน้าครอบครัว กลุ่มคนชรา กลุ่มคนพิการ และกลุ่มผู้ประสบสาธารณภัย

โดยในการวิจัยศึกษาคั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาในกลุ่มเด็กและเยาวชน และกลุ่มสตรี เนื่องจากกลุ่มดังกล่าวเป็นกลุ่มที่เป็นปัญหาสังคมในปัจจุบันและในอนาคตค่อนข้างมาก เพราะเด็กในวันนี้ คือ อนาคตของประเทศในวันหน้า ถ้าไม่ได้รับการแก้ไขปัญหาในสภาพปัจจุบันอย่างสนใจและถูกต้องแล้วนั้น ก็จะทำให้เป็นปัญหาเรื้อรังของสังคมในอนาคตต่อไป

3. แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมในประเทศไทย

ปัจจุบันกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทยมีข้อจำกัดอยู่หลายประการ ทั้งในกระบวนการยุติธรรมหลัก ก็คือ การเริ่มที่พนักงานสอบสวน อัยการ ศาล ราชทัณฑ์ โดยมีนายความเป็นผู้ตรวจสอบความยุติธรรม มีระยะเวลายาวนาน และกระบวนการยุติธรรมมีความเหลื่อมล้ำกันในทุกขั้นตอนจนถึงขั้นสืบพยานหลักฐานในชั้นศาลก่อนพิจารณาตัดสินคดีที่ศาลชั้นต้น แล้วมีข้อจำกัดในการบริหารจัดการ ในศาลอุทธรณ์ ศาลฎีกา ที่ต้องใช้ดุลยพินิจอย่างเข้มงวดตามหลักสุจริตและหลักนิติธรรม เนื่องจากงบประมาณอันจำกัด ด้านบุคลากรผู้เชี่ยวชาญที่ทรงคุณค่า และการขยายหน่วยปฏิบัติที่รัฐบาลควบคุมตามนโยบายทางการเมืองผ่านรัฐสภาที่รัฐบาลคุมเสียงข้างมากมาโดยตลอด และยังส่งผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมที่ใช้อำนาจของรัฐสภา ตรวจสอบรัฐบาลที่กระทำทุจริตไม่เป็นผล จนต้องอ้อมไปใช้กระบวนการตรวจสอบดำเนินคดีขององค์กรอิสระ เช่น คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ศาลปกครองสูงสุด ศาลรัฐธรรมนูญ และศาลฎีกาแผนกคดีอาญา ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนตรวจสอบได้อีกช่องทางหนึ่ง ซึ่งให้ผลเร็วกว่ากระบวนการยุติธรรมปกติ เช่น การพิจารณาโดยคณะผู้พิพากษาศาลฎีกาในคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่มีผลบังคับใช้ทันที ไม่มีการอุทธรณ์ หรือฎีกาอีก

สำหรับปัญหาสำคัญในกระบวนการยุติธรรมที่มีอยู่ในสังคมมานาน คือ อิทธิพลท้องถิ่นทำให้ประชาชนที่เดือดร้อนถูกละเมิดสิทธิไม่กล้าแจ้งความดำเนินคดี เพราะเกรงกลัวเรื่องความปลอดภัยในชีวิตของตนเอง ครอบครัว และอาจมีผลในการดำเนินชีวิตปกติในอนาคต โดยจะหวังพึ่งพาดำรงจกั

ไม่มีศักยภาพเพียงพอที่จะปกป้อง คุ่มครอง และดำเนินคดีได้อย่างทั่วถึง ตามสภาพการปกครองของแต่ละท้องถิ่น ปัญหาต่อมาก็คือ ขั้นตอนในกระบวนการยุติธรรมที่แตกต่างกับตามฐานะของผู้ต้องสงสัย ผู้ต้องหาและผู้เสียหายที่มีโอกาสรับความช่วยเหลือจากทนายความที่มีความเชี่ยวชาญชำนาญสูง มีโอกาสได้ค้นหาพินิจพยานหลักฐานเพื่อหักล้างพยานหลักฐานของโจทก์ อีกทั้งยังมีโอกาสได้รับการประกันตัวในขณะดำเนินคดีทุกขั้นตอน และยังมีความหวังสุดท้ายในราชทัณฑ์ที่จะได้รับโทษน้อยที่สุด จากคำพิพากษาที่มีระเบียบปฏิบัติปกติ ซึ่งทำให้นักโทษประหารชีวิตไม่ถูกประหารชีวิต แต่ติดคุกในระยะเวลาไม่ถึง 15 ปีแทน ก็มีโอกาสออกมารับจ้างฆ่าคนได้อีกครั้ง และถ้าอายุยังน้อยก็อาจมีโอกาสปฏิบัติภารกิจครั้งที่ 3 ครั้งที่ 4 ได้อีกอย่างแนบเนียนขึ้นจากประสบการณ์ 2 ครั้งที่ผ่านมาทั้งในและนอกคุก เนื่องจาก กระบวนการยุติธรรมเป็นส่วนสำคัญในหลักนิติธรรมที่คุ้มครองสิทธิ ความเสมอภาคของประชาชนอย่างทั่วถึง การสร้างมาตรฐานความยุติธรรมให้แก่ประชาชนทุกคนจึงจะทำให้ระบอบประชาธิปไตยไทยก้าวสู่ระดับสากลได้ โดยตั้งความหวังไว้ในเวลา 18 ปี ทั้งนี้ที่รัฐบาลจะสร้างประชาชนรุ่นใหม่ที่มีความรู้ความเข้าใจ ยอมรับ ระบอบประชาธิปไตย นำไปปฏิบัติตามกฎหมายจนเกิดจิตสำนึก และลดจำนวนข้าราชการที่ไม่ยึดหลักคุณธรรมให้เหลือน้อยที่สุด รวมถึงนักการเมืองและอิทธิพลท้องถิ่นด้วยกระบวนการยุติธรรมที่เฉียบขาด โดยนับจากวันนี้เป็นการเริ่มต้นจากการสร้างรัฐธรรมนูญที่ประชาชนยอมรับด้วยความซัดแย้งน้อยที่สุด และหวังว่าจะเต็มประสิทธิภาพของรัฐธรรมนูญฉบับเพิ่มเป็นนิติบัญญัติที่เป็นอิสระจากนักการเมืองอย่างเด็ดขาด

ความหมายของกระบวนการยุติธรรม

กระบวนการยุติธรรม มีความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานว่า “วิธีดำเนินการให้ ความคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ และให้ความเป็นธรรมในทางกฎหมายแก่บุคคล” โดยมีบุคลากรและองค์กร หรือสถาบันต่างๆ ซึ่งมีหน้าที่บริหารงานยุติธรรม ได้แก่ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ ทนายความ ศาลกระทรวงยุติธรรม และกรมราชทัณฑ์

อีกนัยหนึ่งอธิบายความหมายของกระบวนการยุติธรรมสามารถกล่าว โดยสรุปได้ว่า “กระบวนการยุติธรรม” หมายถึง วิธีที่รัฐให้ความยุติธรรมแก่พลเมืองผู้มีบรรทัดดี โดยผ่านองค์กรสถาบันต่างๆ และบุคลากรที่กฎหมายให้อำนาจไว้

กระบวนการยุติธรรมที่สำคัญ ได้แก่

1. กระบวนการยุติธรรมทางอาญา เป็นกระบวนการสำหรับดำเนินคดีอาญา กล่าวคือ เมื่อมีการกระทำผิดทางอาญาแล้ว การนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษจะต้องกระทำตามบทบัญญัติที่กำหนดวิธีดำเนินคดีอาญามีอยู่ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

1.1 การดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญา มีหลักการดังนี้

1.1.1 บุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้กระทำความผิด ผู้เสียหาย ตำรวจ อัยการ ศาล และพนักงานราชทัณฑ์

1.1.2 เมื่อมีความผิดอาญาเกิดขึ้น ก็จะต้องมีการสืบสวน และสอบสวน เกี่ยวกับความผิดโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจ จากนั้นพนักงานอัยการจึงจะฟ้องคดีอาญาต่อศาล หรือในบางกรณีผู้เสียหายจะฟ้องต่อศาลโดยตรงก็ได้

1.1.3 ในคดีอาญานั้นการพิจารณาสืบพยานของศาลจะต้องกระทำการโดยเปิดเผยต่อหน้าสาธารณชน และต่อหน้าผู้เสียหาย

1.1.4 ในคดีอาญาเมื่อมีคำพิพากษาแล้วจะต้องบังคับให้เป็นไปตามคำพิพากษาโดยไม่ชักช้า

1.2 สาระสำคัญของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

กฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความอาญา คือ กฎหมายที่ว่าด้วยวิธีปฏิบัติของเจ้าพนักงานของรัฐ เพื่อเอาตัวผู้กระทำผิดตามกฎหมายอาญามาลงโทษ กฎหมายนี้เรียกว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา สาระสำคัญของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาจะกล่าวถึงการจับกุมผู้กระทำความผิด การสืบสวนคดีอาญา การสอบสวนคดีอาญา การฟ้องคดีอาญา การพิจารณาคดีอาญา การพิพากษาคดีอาญา และการบังคับคดีอาญา

2. กระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง เป็นกระบวนการสำหรับดำเนินคดีแพ่ง เช่น กรณีผิดสัญญา ซึ่งเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายแพ่ง การที่จะบังคับให้ฝ่ายที่ผิดสัญญาชดใช้ค่าเสียหายจะต้องดำเนินการตามบทบัญญัติอยู่ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

2.1 การดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง มีหลักการ คือ บุคคลที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง ได้แก่ ผู้ฝ่าฝืนกฎหมาย ผู้เสียหาย คู่ความ ศาล เจ้าพนักงานบังคับคดี และในบางกรณีมีอัยการเข้าเกี่ยวข้องด้วยกระบวนการยุติธรรมทางแพ่งเริ่มต้น โดยคู่ความเสนอคำฟ้องต่อศาล จากนั้นศาลจะทำการพิพากษาคดี และเจ้าพนักงานบังคับคดีจะเป็นผู้จัดการบังคับให้

บรรลุลผลตามคำพิพากษา การพิจารณาคดีในศาลชั้นต้น จะต้องกระทำในศาลโดยเปิดเผยต่อหน้า คู่ความที่มาศาล แต่ในศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกานั้นไม่จำเป็นต้องกระทำโดยเปิดเผย ศาลเพียงแต่พิจารณาจากพยานหลักฐานในสำนวนก็วินิจฉัยคดีได้ การบังคับคดีแพ่งนั้นจะทำต่อเมื่อลูกหนี้ตามคำพิพากษาไม่ยอมปฏิบัติตามคำพิพากษา หรือคำสั่งของศาล หรือในบางกรณีถ้าไม่อาจปฏิบัติตามดังกล่าว ได้ศาลอาจมีคำสั่งให้จับกุมขังลูกหนี้ตามคำพิพากษาได้

2.2 สารสำคัญของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

กฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความแพ่ง คือ กฎหมายที่ว่าด้วยระเบียบวิธีการ ดำเนินการ ฟ้องร้องดำเนินคดี และบังคับคดีในกรณีที่มีข้อพิพาทโต้แย้งสิทธิกันในทางแพ่ง หรือกล่าว อีกนัยหนึ่ง คือ กฎหมายที่ว่าด้วยการบังคับสิทธิและหน้าที่ของเอกชนในทางแพ่งนั่นเอง กฎหมายนี้ ได้แก่ ประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง กฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความแพ่งถือเป็นสาขาหนึ่งของกฎหมาย มหาชน เหตุที่จัดกฎหมายนี้เป็นกฎหมายมหาชน เพราะพิจารณาในแง่ที่ว่าคู่กรณี ที่ประสงค์จะให้การ เป็นไปตามสิทธิซึ่งบังคับเองไม่ได้ แต่ต้องมาขอความช่วยเหลือจากศาลของรัฐ จึง เข้าลักษณะเป็น กฎหมายที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับราษฎรในฐานะที่รัฐมีอำนาจเหนือ ราษฎร

ศาสตราจารย์นายแพทย์วิรัตน์ พาณิชยพงษ์ (ม.ป.ป) ได้สรุปไว้ว่าการที่สังคมกล่าวถึง กระบวนการยุติธรรมไทยในปัจจุบันว่าเป็นความเหลื่อมล้ำ หรือมี 2 มาตรฐานนั้น ไม่เพียงแต่จะ สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมในสังคมไทยเท่านั้น แต่ยังชี้ให้เห็นถึง ปัญหาแนวความคิด หรือความเข้าใจในเรื่องกฎหมายและรัฐที่คลาดเคลื่อนอีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความเข้าใจที่ว่า “ความยุติธรรมทางกฎหมายกับความยุติธรรมทางสังคม” ไม่ใช่เรื่องเดียวกัน ซึ่ง ก่อให้เกิดข้อสงสัยแก่ประชาชนว่าเหตุใดกฎหมายจึงไม่นำมาซึ่งความยุติธรรม ความเสมอภาค ความ อยู่ดีกินดีและสภาพแวดล้อมหรือคุณภาพชีวิตที่ดีแต่กลับต้องถูกลิดรอน สิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล “Justice for All, All for Justice” หากจะแปลเป็นภาษาไทยควรจะมีความหมายว่า

“Justice for All” คือ ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมได้โดยไม่มี ความเหลื่อมล้ำ และ “All for Justice” คือ สรรพกำลังต่างๆ ของสังคมต้องเอาไปใช้เพื่อสร้างความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นในสังคม ซึ่ง กระบวนการ ยุติธรรมในสังคมไทยนั้นหากพิจารณาแล้วจะพบว่า มีปัญหาที่สำคัญ 2 ประการ คือ

- 1) ปัญหาความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงความยุติธรรมของคนกลุ่มต่างๆ
- 2) ปัญหาประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม ซึ่งโดยทั่วไปจะมองว่าเรื่องความเหลื่อมล้ำนั้น เป็นปัญหาที่ใหญ่กว่าเรื่องความมีประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม แต่ความเป็นจริงแล้วนับว่าเป็น ปัญหาที่ไม่น้อยไปกว่ากัน

4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพยานหลักฐาน

ความหมายของพยานหลักฐาน

พยานหลักฐาน หมายถึง สิ่งที่สามารถพิสูจน์ข้อเท็จจริงที่มีการกล่าวอ้างในการดำเนินคดีได้ ไม่ว่าจะเป็นคดีแพ่ง และคดีอาญา ส่วนมากแล้วจะมีคู่ความ 2 ฝ่ายด้วยกัน ก็คือ ฝ่ายผู้กระทำผิด และฝ่ายผู้เสียหาย โดยทั้ง 2 ฝ่าย ต่างก็จะมีการกล่าวอ้างถึงข้อเท็จจริงต่างๆ มาในคำฟ้องและคำให้การ เพื่อเป็นการสนับสนุนข้อกล่าวหา หรือข้อกล่าวแก้ของตนเอง ข้อเท็จจริงต่างๆ เหล่านี้ย่อมจะตรงกันบ้าง บางครั้งขัดแย้งกันบ้าง ถ้ากระบวนการพิจารณาจบสิ้นลงเพียงใด ศาลย่อมไม่สามารถจะชี้ขาดได้ว่าฝ่ายใดถูก และฝ่ายใดผิด เพราะศาลไม่มีทางจะทราบได้ว่าฝ่ายใดพูดความจริง ฝ่ายใดพูดความเท็จ ดังนั้น คู่ความแต่ละฝ่ายจึงมีความจำเป็นที่จะต้องหาทางเพื่อพิสูจน์ข้อกล่าวอ้างของตนเองให้ศาลเชื่อ ซึ่งก็คือการนำพยานหลักฐานมาแสดงเพื่อเป็นการยืนยันข้อเท็จจริงที่ตนกล่าวอ้างนั่นเอง

ระบบการในพิจารณาคดีและสืบพยานหลักฐานนั้น มีระบบที่สำคัญมีอยู่ 2 ระบบ คือ ระบบไต่สวนและระบบกล่าวหา

1. ระบบไต่สวน (Inquisitorial System) เป็นระบบที่ศาลจะมีบทบาทและอำนาจในการแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ ไม่ถูกจำกัดให้พิจารณาเฉพาะเพียงข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่คู่ความเสนอต่อศาล และศาลมีอำนาจริเริ่มดำเนินกระบวนการพิจารณาต่างๆ ได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องมีคู่ความฝ่ายใดร้องขอ ระบบนี้มีที่มาจากวิธีการชำระความของผู้มีอำนาจในศาสนาคริสต์โรมันคาทอลิก เมื่อผู้มีอำนาจปกครองดูแลได้ทราบว่ามีการกระทำความผิดหรือการกระทำอันไม่ชอบเกิดขึ้นในสังคมของตน ผู้มีอำนาจปกครองจะต้องไต่สวนค้นหาข้อเท็จจริงให้ได้ โดยไม่ต้องคำนึงว่าจะมีผู้เสียหายหรือบุคคลอื่นมากกล่าวหาหรือไม่ และการหาตัวผู้กระทำผิดนั้น ก็ไม่มีหลักเกณฑ์ในการไต่สวนชัดเจน หรือวิธีการพิจารณาที่เคร่งครัด เพราะมุ่งแต่จะเอาผลที่จะได้รู้ถึงข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นมากกว่า จึงอาจมีการใช้วิธีการทรมานผู้เสียหายด้วยวิธีต่างๆ เพื่อให้ผู้เสียหายยอมรับสารภาพ และเล่าถึงข้อมูลเท็จจริงทั้งหมดให้ผู้ชำระความฟังการพิจารณา อาจกระทำหลังผู้เสียหาย คือ การ

สืบพยานอาจทำโดยผู้เสียหายไม่มีโอกาสได้รู้เห็นก็ได้ เพราะ ถือว่าผู้ชำระความสามารถให้ความยุติธรรมและคุ้มครองสิทธิให้ผู้เสียหายได้อยู่แล้ว ระบบนี้เป็นระบบที่มีอิทธิพลอยู่ในภาคพื้นยุโรป ซึ่งแต่เดิมเคยตกอยู่ใต้อิทธิพลของพระสันตะปาปา แห่งกรุงโรม และต่อมาก็มีบทบาทสำคัญในประเทศต่างๆ ในภาคพื้นยุโรปที่ใช้ระบบประมวลกฎหมาย เช่น ฝรั่งเศส เยอรมัน เป็นต้น ต่อมาเมื่อระบบการทรมานผู้เสียหายได้หมดไป โดยมีนักกฎหมายเริ่มค้นคว้าหาข้อเท็จจริงโดยใช้ทางพยานหลักฐาน ระบบนี้ก็คลี่คลายไปในการค้นหาข้อมูลเท็จจริง โดยมีการนำพยานสืบ แต่ยังคงซึ่งเอกลักษณ์เดิมไว้ คือ ศาลจะมีหน้าที่ค้นหาข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานต่างๆ ทั้งที่คู่ความนำเสนอต่อศาล และศาลเห็นสมควรเรียกมาสืบเอง และไม่มีบทกฎหมายวางระเบียบการสืบพยาน หรือไม่มีบทตัดพยานโดยเคร่งครัดว่าพยานประเภทนี้รับฟังได้หรือไม่ พยานประเภทนั้นรับฟังได้หรือไม่ ดังนั้น ศาลมักจะรับฟังพยานหลักฐานทุกชั้นเข้าสู่สำนวนความ และจะดำเนินการไปพิจารณาละเอียดตอนซึ่งนำนักพยานหลักฐานว่าพยานชั้นใดควรจะมื่อนำหน้าเชื่อถือมากกว่ากันมาน้อยเพียงใด ซึ่งอาจมีคดีแพ่งบางชนิดที่มีคู่ความฝ่ายเดียวกัน ซึ่งเรียกว่า คดีไม่มีข้อพิพาทนั้น แม้กระนั้นศาลก็ยังต้องไต่สวนคำร้องโดยผู้ร้องในคดีไม่มีข้อพิพาทก็ยังคงนำพยานหลักฐานมาพิสูจน์ข้อกล่าวอ้างของตนเองด้วย โดยในคดีแพ่งที่ผู้กระทำผิดและผู้เสียหายต่างแกลงเพื่องดการสืบพยานทั้งคู่ และให้ศาลตัดสินไปตามคำฟ้องของตนนั้น ศาลก็อาจตัดสินคดีได้โดยพิจารณาว่าใครมีภาระการพิสูจน์ เพราะ ฝ่ายที่มีภาระการพิสูจน์แต่ไม่สามารถพิสูจน์ได้ก็ต้องแพ้คดีไป ส่วนคดีอาญานั้น ถ้าไม่มีการสืบพยานเลย ปกติศาลจะต้องตัดสินใจให้ผู้กระทำผิดแพ้ เว้นแต่ผู้เสียหายจะมีการรับสารภาพ

ระบบไต่สวนมีลักษณะที่มีความสำคัญ สรุปได้ดังนี้

1.1 ศาลเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพิจารณาคดี มีอำนาจที่จะสืบพยานเพิ่มเติม และหรืองดการสืบพยาน ทั้งนี้ เพื่อค้นหาให้ได้ข้อเท็จจริงที่มีความใกล้เคียงกับความจริงมากที่สุด การกำหนดระเบียบวิธี (Technicality) เกี่ยวกับการสืบพยานมีน้อย ศาลมีอำนาจใช้ดุลยพินิจได้กว้างขวางและยืดหยุ่นได้มาก

1.2 การพิจารณาคดีโดยเฉพาะในคดีอาญา จะมีลักษณะเป็นการดำเนินการระหว่างศาลกับผู้เสียหาย ฝ่ายผู้กระทำผิดจะไม่มีใครมีบทบาทสำคัญมาก เป็นเพียงผู้ช่วยเหลือศาลให้การค้นคว้าหาพยานหลักฐานเท่านั้น ส่วนระดับของความช่วยเหลือที่ผู้กระทำผิดกับศาลจะร่วมมือกันมาน้อยเพียงใด จะขึ้นอยู่กับระบบของแต่ละประเทศ เช่น ในฝรั่งเศส พนักงานอัยการอาจขึ้นนั่งซักถามพยานบนบัลลังก์เคียงคู่ผู้พิพากษาด้วย

1.3 ในระบบไต่สวน มักจะไม่มีกฎเกณฑ์การสืบพยานที่เคร่งครัดมากนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จะไม่มีการกีดกันพยาน (Exclusionary rule) ที่เด็ดขาด แต่จะเปิดโอกาสให้มีการเสนอพยานหลักฐานทุกชนิดขึ้นมาสู่ศาลได้ และศาลก็มีอำนาจใช้ดุลยพินิจได้อย่างกว้างขวางมากขึ้นอีกด้วย (ประมุข สุวรรณศรี, 2526) และ (ชวลิต โสภณวัต, พฤษภาคม 2560)

2. ระบบกล่าวหา (Accusatorial System) เป็นระบบที่ศาลจะไม่มีบทบาทและอำนาจในการแสวงหาข้อเท็จจริง และพยานหลักฐานในคดีเพิ่มเติมได้ด้วยตนเองเลย คู่ความแต่ละฝ่ายต้องเสนอข้อเท็จจริงมาและมีการตรวจสอบข้อเท็จจริงกันเอง ศาลต้องถูกจำกัดกรอบให้พิจารณาโดยเฉพาะจากข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่คู่ความเสนอต่อศาลเท่านั้น แม้คู่ความจะไม่ได้เสนอพยานหลักฐานกันโดยครบถ้วนก็ตาม

ระบบกล่าวหา นั้น เป็นระบบที่ใช้กันอยู่ในประเทศระบบกฎหมาย Common law เช่น อังกฤษ สหรัฐอเมริกา ระบบนี้สืบเนื่องมาจากการที่บุคคลนำเรื่องราวมาฟ้องร้องว่ากล่าวบุคคลอีกบุคคลหนึ่งต่อผู้มีอำนาจ เพื่อให้ผู้มีอำนาจชำระคดีความให้แก่ตน การพิจารณาจะถูกชี้ขาดว่าฝ่ายใดผิดหรือฝ่ายใดถูกจึงไม่ได้อยู่ที่การนำซึ่งพยานมาเพื่อพิสูจน์ความจริง แต่สำคัญอยู่ที่ว่าฝ่ายใดจะเป็นผู้ปฏิบัติตามกติกาที่ผู้พิพากษาวางไว้ได้ครบถ้วนกว่ามากกว่ากัน การพิจารณาในระบบนี้นั้น ผู้ชำระความต้องวางตัวเป็นกลางมาจริงจังๆ เพื่อควบคุมให้คู่ความทั้ง 2 ฝ่ายปฏิบัติตามกติกาอย่างเคร่งครัดต่อมารวิธีพิจารณาได้วิวัฒนาการมาเป็นเกณฑ์การนำพยานเข้าสืบ แต่เอกลักษณ์ของระบบนี้ก็ยังคงปรากฏอยู่ คือ ผู้พิพากษาต้องวางตัวเป็นกลางอย่างเคร่งครัด จะเอนเอียงไปเข้ากับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ได้ และอำนาจของศาลในการสืบพยานเพิ่มเติม หรือการตัดพยานก็มีจำกัด หรือแทบไม่มีเลย ต้องปล่อยให้คู่ความดำเนินคดีหาพยานหลักฐานอย่างเต็มที่ และหลักเกณฑ์ในการที่จะนำพยานอย่างไรมาพิสูจน์ได้หรือไม่ได้นั้น เป็นไปโดยเคร่งครัด มีบทการตัดพยานที่เด็ดขาดเพื่อไม่ให้พยานที่ต้องห้ามเข้าสู่สำนวนความ เท่ากับเป็นการไม่สืบพยานนั้นเลย ทั้งนี้เพื่อไม่ให้ทั้ง 2 ฝ่ายมีความได้เปรียบเสียเปรียบกัน ดังนั้น ระบบกล่าวหาจึงเป็นระบบที่วิธีการชำระความเป็นไปในทางที่มีผู้กระทำผิดมีผู้เสียหาย ผู้ชำระตั้งตนเป็นกลางคอยดูแลให้ทั้ง 2 ฝ่ายได้ดำเนินคดีของตนไปตามกฎเกณฑ์ที่ได้วางขึ้นไว้อย่างเคร่งครัด

ระบบกล่าวหาที่มีลักษณะที่สำคัญ สรุปได้ดังนี้

2.1 ศาลมีบทบาทจำกัดเป็นเพียงผู้ตัดสินคดีความเท่านั้น ไม่มีอำนาจในการสืบพยานเพิ่มเติม หรือช่วยคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเพื่อแสวงหาพยานหลักฐานได้ การดำเนินการพิจารณามีกฎเกณฑ์ ละเอียดปลีกย่อยมากมาย ศาลใช้ดุลพินิจได้น้อย การยกฟ้องโดย technicality มีมาก

2.2 คู่ความ 2 ฝ่ายมีบทบาทสำคัญ คือ เป็นคู่ต่อสู้ซึ่งกันและกันอย่างเห็นได้ชัด ในคดีอาญา ศาลจะไม่ช่วยผู้กระทำผิดแสวงหาพยานหลักฐาน ดังนั้น บางครั้งศาลอาจจะยกฟ้องต่างๆ ที่ปรากฏว่า ผู้เสียหายกระทำผิดก็ได้ ในสหรัฐอเมริกา การพิจารณาคดีอาญามีหลัก exclusionary rule ซึ่งศาลจะปฏิเสธไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาจากความไม่ชอบ ดังนั้น แม้ผู้กระทำผิดจะมีพยานแจ้งชัดว่า ผู้เสียหายทำผิด ศาลอาจไม่ยอมรับฟังพยานนั้น และยกฟ้องผู้กระทำผิดในที่สุด เพราะโจทก์ก็ไม่มี พยานก็ทำได้ (จรัญ ภักดีธนากุล, 2560)

2.3 ในระบบกล่าวหา มีกฎเกณฑ์การสืบพยานที่เคร่งครัดอย่างมาก ซึ่งศาลมีโอกาสใช้ ดุลพินิจได้น้อย มีบทตัดพยานเด็ดขาด ไม่ยอมให้ศาลรับพยานนั้นเข้าสู่สำนวนความเลย นอกจากนั้น การใช้คำถามในการซักถาม ถามคำถามค้านก็ต้องเป็นไปตามกฎเกณฑ์อย่างเคร่งครัด

ทั้ง 2 ระบบที่กล่าวมานั้นเป็นวิธีการของศาลในอดีต แต่เมื่อเวลาล่วงเลยมาช้านาน แต่ละ ระบบก็มีการพัฒนาวิธีการค้นหาข้อเท็จจริงของตนมาเป็นลำดับขั้นตอน และมีการแก้ไข เปลี่ยนแปลง ปรับปรุง จุดบกพร่องของแต่ละระบบมาโดยตลอดจนถึงปัจจุบัน ทั้ง 2 ระบบต่างก็พยายามทำงาน ร่วมกัน ทำให้หลักของกฎหมายของประเทศต่างๆ มีแนวโน้มที่จะนำข้อดีของทั้ง 2 ระบบมารวมกัน เพื่อสร้างเป็นกฎเกณฑ์ในทางลักษณะพยานหลักฐานขึ้นใหม่ เรียกว่า ระบบผสม (Mixed System) ประเทศฝรั่งเศส ภายหลังการปฏิวัติใหญ่เป็นประเทศแรกที่น่าข้อดีของทั้ง 2 ระบบมาสร้างเป็นระบบ ผสมขึ้นและประเทศอื่นๆ ในยุโรปก็ได้ดำเนินการตาม

สำหรับประเทศไทย ซึ่งโดยหลักการแล้วเป็นระบบกฎหมายซีวิลลอว์ ซึ่งการพิจารณาและ สืบพยานจะใช้ “ระบบกล่าวหา” แต่อย่างไรก็ตาม โครงสร้างของประมวลกฎหมายวิธีการพิจารณา ความแพ่ง จะให้อำนาจศาลไทยเช่นเดียวกับระบบไต่สวนไว้ในหลายมาตรา เช่น มาตรา 86 วรรคท้าย ศาลมีอำนาจเรียกพยานมาสืบเพิ่มเติมเองได้ หรือเรียกพยานที่สืบไปแล้วมาทำการสืบใหม่ได้ โดยไม่ ต้องมีคู่ความฝ่ายใดร้องขอ หรือมาตรา 99 และ 129 ให้อำนาจศาลในการตั้งผู้เชี่ยวชาญได้เองตามที่ ศาลเห็นสมควรแม้ไม่มีคู่ความร้องขอ หรือ มาตรา 116 (1) และ 119 ให้อำนาจศาลเริ่มถามพยาน

ก่อนที่จะให้คู่ความจะตั้งข้อซักถาม และในระหว่างที่พยานเบิกความหรือภายหลังที่พยานเบิกความแล้ว ก่อนมีคำพิพากษา ให้ศาลมีอำนาจถามพยานด้วยคำถามใดๆ ตามที่เห็นว่าจะมีความจำเป็น

ความเป็นมาของกฎหมายลักษณะพยานของไทย

กฎหมายลักษณะพยาน คือ กฎหมายที่วางหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับการพิสูจน์ข้อเท็จจริงโดยใช้พยานหลักฐานว่าในคดีแต่ละคดีนั้นมีข้อเท็จจริงใดบ้างที่จะต้องมีการพิสูจน์ ใครเป็นผู้มีหน้าที่ต้องพิสูจน์ พยานหลักฐานชนิดใดบ้าง ซึ่งอาจเสนอต่อศาลและศาลรับฟังได้ กระบวนพิจารณาในการนำพยานหลักฐานเข้าสู่ศาลและการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานกฎหมายลักษณะพยานจัดอยู่ในประเภทกฎหมายวิธีสบัญญัติ

ระบบกฎหมายลักษณะพยานของไทย เป็นระบบที่มีปัญหาที่เป็นข้อโต้แย้งกันในเหล่านักนิติศาสตร์ของไทยมาช้านานแล้ว คือ ปัญหาว่าระบบกฎหมายลักษณะพยานปัจจุบันของไทยเป็นระบบกล่าวหา หรือระบบไต่สวน นักนิติศาสตร์ส่วนใหญ่มีความเห็นว่ากฎหมายลักษณะพยานของไทยเป็นระบบกล่าวหาโดยตลอด ตั้งแต่เริ่มต้น มีการจัดระเบียบการศาลยุติธรรมตามแบบสากล ทั้งนี้เพราะเสด็จในกรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ซึ่งเป็นบรมครูของนักกฎหมายในประเทศไทย ได้ทรงศึกษาวิชากฎหมายมาจากประเทศอังกฤษ แต่ก็มีนักนิติศาสตร์บางท่านเห็นว่า มีบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีการพิจารณาความแพ่ง และประมวลกฎหมายวิธีการพิจารณาความอาญาหลายมาตรา เช่น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 95 (2) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 116 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 229 ที่ให้อำนาจศาลอย่างกว้างขวางในการรับฟัง หรือดำเนินการสืบพยานซึ่งเป็นลักษณะไต่สวน ทำให้ระบบกฎหมายของไทยน่าจะเป็นระบบผสม ซึ่งมีเนื้อหาค่อนข้างไปทางระบบไต่สวนมากกว่า ความเห็นของนักนิติศาสตร์ฝ่ายหลังน่าจะมีความเป็นไปได้มากกว่า คือ เห็นว่าระบบกฎหมายลักษณะพยานของเรา น่าจะสร้างขึ้นตามแบบของระบบไต่สวน ซึ่งจะเห็นได้จากบทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 95 (2) ซึ่งให้อำนาจศาลที่จะรับฟังพยานบอกเล่าได้อย่างกว้างขวาง โดยไม่ได้บัญญัติถึงข้อยกเว้น ของพยานบอกเล่าลงไปให้ชัดแจ้ง หรือตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 116 ที่ให้อำนาจศาลถามพยานได้เองก่อนคู่ความทุกฝ่าย หรือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 86, 119 และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 228 ซึ่งให้อำนาจศาลในการเรียกพยานมาสืบโดยพลการ หรืออาจสืบพยานที่คู่ความนำมาสืบเพิ่มเติมตามที่ศาลเห็นสมควรก็ได้ ซึ่งลักษณะเหล่านี้

นั้นมีความตรงกันข้ามกับความคิดรากฐานของระบบกล่าวหาที่ว่าผู้พิพากษาจะต้องวางตัวเป็นกลางโดยสิ้นเชิง จึงน่าเชื่อว่าผู้ร่างกฎหมายคงมีความประสงค์จะให้อำนาจศาลที่จะเข้ามาช่วยคู่ความค้นหาข้อเท็จจริงตามระบบไต่สวน แต่มีการนำบทบัญญัติบางประการของระบบกล่าวหาบัญญัติไว้เพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหาย ดังนั้น ด้วยบทกฎหมายลักษณะพยานของเราจึงน่าจะเป็นระบบผสมที่ค่อนข้างไปทางระบบไต่สวนมากกว่า

ประเภทของพยานหลักฐาน

พยานหลักฐานอาจมีการจัดแบ่งออกเป็นประเภทได้ในหลากหลายลักษณะ ตามแต่วัตถุประสงค์ของผู้แบ่งและกฎเกณฑ์ที่ใช้แบ่ง ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ศึกษามีความเข้าใจในระบบกฎหมายลักษณะพยานดีขึ้น ในที่นี้จะขอแบ่งประเภทของพยานหลักฐานเฉพาะลักษณะที่สำคัญ ดังต่อไปนี้ พยานบุคคล พยานเอกสาร พยานวัตถุ และพยานผู้เชี่ยวชาญ การแยกแยะพยานหลักฐานแต่ละประเภทนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งเนื่องจากพยานแต่ละประเภทมีวิธีการยื่นและนำสืบแตกต่างกัน ทั้งความน่าเชื่อถือของพยาน(น้ำหนักพยาน) ก็แตกต่างกันไปด้วย

พยานบุคคล คือ บุคคลที่มาเบิกความต่อศาลด้วยวาจา เป็นบุคคลที่มาเบิกความให้ข้อเท็จจริงในคดีต่อศาล ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- 1) ประจักษ์พยาน หมายถึง พยานบุคคลผู้มาเบิกความให้ข้อเท็จจริงแก่ศาลตามที่ตนได้รับรู้มาด้วยตนเองโดยตรง ไม่ใช่รับรู้มาจากการบอกเล่าของบุคคลอื่น ปวิพ.มาตรา 95
- 2) พยานบอกเล่า คือ พยานที่ไม่ได้รู้เห็นเหตุการณ์เรื่องราวด้วยตนเอง แต่เป็นพยานที่รับฟังมาจากผู้อื่น แล้วเอาความที่รับฟังมาเบิกความต่อศาลอีกต่อหนึ่ง โดยความประสงค์ในการนำสืบพยานนั้นเพื่อแสดงให้เห็นว่าเนื้อความหรือเรื่องราวหรือข้อความนั้นเป็นความจริง ปวิพ.มาตรา 95/1 ทั้งนี้รวมถึง บันทึกถ้อยคำของบุคคลลงไว้ในเอกสารหรือวัตถุอื่นใดโดยบุคคลดังกล่าวไม่ได้มาเบิกความต่อศาลโดยตรง ทั้งนี้ไม่ว่าผู้ให้ถ้อยคำคนดังกล่าวจะเป็นประจักษ์พยานหรือพยานบอกเล่า ดังนี้จึงอาจกล่าวได้ว่า พยานบอกเล่าอาจอยู่ในรูปแบบของพยานบุคคล พยานเอกสารหรือพยานวัตถุก็ได้
- 3) พยานขัดทอด หมายถึง ถ้อยคำของบุคคลที่มีส่วนรู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดหรือมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดกับผู้ต้องหาหรือผู้เสียหาย โดยบุคคลดังกล่าวอาจมาเบิกความโดยตรงต่อศาลในฐานะประจักษ์พยานหรือได้ให้ถ้อยคำไว้กับบุคคลใด

- 4) พยานคู่ หมายถึง พยานบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปที่จะมาเบิกความยืนยันข้อเท็จจริงเดียวกัน

พยานเอกสาร คือ ข้อความใดๆ ในเอกสารที่มีการอ้างเป็นพยาน เป็นสิ่งที่มีการบันทึกด้วยตัวอักษร ตัวเลข รูปรอย หรือเครื่องหมายซึ่งสามารถแสดงข้อความหรือความหมายอย่างใดอย่างหนึ่งให้ศาลตรวจดูได้

พยานวัตถุ คือ วัตถุสิ่งของที่คู่ความอ้างเป็นพยาน การอ้างสถานที่ให้ศาลตรวจนั้น ก็อยู่ในความหมายของพยานวัตถุด้วย เป็นวัตถุ หรือสิ่งใดที่นำรูปร่างลักษณะมาเป็นพยานหลักฐานพิสูจน์ความจริงต่อศาลได้โดยการตรวจดูไม่ใช่โดยการอ่านหรือการพิจารณาข้อความที่บันทึกไว้ เช่น พยานแวดล้อมกรณี หมายถึง พยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเหตุการณ์ แต่ไม่สามารถยืนยันข้อเท็จจริงได้แต่ศาลอาจนำมาเอามาเป็นเหตุผลให้เชื่อได้ว่าข้อเท็จจริงบางอย่างมีอยู่หรือไม่

พยานผู้เชี่ยวชาญ คือ พยานบุคคลซึ่งเป็นผู้มีความรู้เชี่ยวชาญในศาสตร์สาขาใด สาขาหนึ่ง และมาเบิกความโดยการให้ความเห็น ซึ่งต้องเป็นบุคคลใดก็ตามไม่ได้ประสบพบเห็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในคดีนั้น แต่เป็นผู้ที่มีความรู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพนั้น ปวิพ.มาตรา 98,99 เดิมกฎหมายใช้คำว่า “พยานผู้เชี่ยวชาญ”

การแบ่งพยานหลักฐานตามวิธีนี้เป็นการแบ่งตามวิธีการนำพยานหลักฐานเข้าสืบ ซึ่งมีกฎเกณฑ์ต่างกันระหว่างพยานหลักฐานทั้ง 4 ประเภทนี้ วิธีนี้เป็นวิธีการแบ่งประเภทของพยานหลักฐานที่ใช้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาพยานชั้นหนึ่งและพยานชั้นสอง

พยานชั้นหนึ่ง หมายถึง พยานหลักฐานชั้นที่ดีที่สุดในการบรรดาพยานหลักฐานทั้งหลายที่มุ่งพิสูจน์ข้อเท็จจริงข้อหนึ่ง

พยานชั้นสอง หมายถึง พยานหลักฐานในลำดับรองลงมา

การแบ่งประเภทของพยานหลักฐานวิธีนี้ เป็นการเปรียบเทียบระหว่างพยานหลักฐานหลายชั้นที่มุ่งพิสูจน์ข้อเท็จจริงข้อเดียวกัน มีที่มาจากหลักของกฎหมายอังกฤษที่เรียกว่า กฎแห่งพยานที่ดีที่สุด (Best evidence rule) ซึ่งวางหลักว่าคู่กรณีจะต้องนำพยานที่ดีที่สุดมาพิสูจน์ โดยหลักนี้ทำให้ศาลไม่ยอมรับฟังพยานบอกเล่าถ้ายังมีประจักษ์พยานไม่ยอมรับฟังสำเนาของเอกสารถ้ายังมีต้นฉบับและไม่รับฟังการสืบลายมือในเอกสาร โดยผู้เชี่ยวชาญ ถ้าตัวผู้เขียนยังมีชีวิตอยู่ แต่ต่อมาความเห็น

ของนักกฎหมายก็เปลี่ยนไปจนปัจจุบัน กลายเป็นหลักว่าพยานชั้นที่ 2 ให้รับฟังได้ แต่การที่ไม่นำพยานที่ดีที่สุดมาสืบนั้นเป็นเพียงแต่กระทบกระเทือนต่อน้ำหนักแห่งพยานหลักฐานนั้นเท่านั้น

ในกฎหมายลักษณะพยานของไทยมีบทบัญญัติหลายมาตราที่แสดงให้เห็นถึงการยอมรับกฎแห่งพยานที่ดีที่สุด เช่น การอ้างพยานเอกสารต้องอาศัยต้นฉบับจริง หรือการห้ามรับฟังพยานบอกเล่า เป็นต้น แต่โดยทั่วไปแล้วตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 85 และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 ไม่ได้ห้ามรับฟังพยานชั้น 2 บางกรณีศาลจึงอาจรับฟังพยานชั้น 2 ได้เท่าที่จำเป็น เช่น พยานชั้นแรกตาย หรือไม่อาจหาตัวได้ เป็นต้น

พยานโดยตรงกับพยานประพัตเหตุแวดล้อมกรณี

พยานโดยตรง (Direct Evidence) หมายถึง พยานหลักฐานที่มุ่งพิสูจน์ข้อเท็จจริง ซึ่งเป็นประเด็นพิพาทในคดีโดยตรง ดังนั้น ถ้าศาลเชื่อพยานโดยตรง ศาลก็สามารถสรุปได้ว่าข้อเท็จจริงที่พิพาทกันเป็นดังที่พยานพิสูจน์โดยไม่ต้องค้นคว้าเหตุผลสันนิษฐานอื่นอีก เช่น ประเด็นพิพาทในคดีมีว่า ก. ใช้มีดแทง ข. หรือไม่ พยานที่เห็น ก. กำลังใช้มีดแทง ข. เป็นพยานโดยตรงถ้าศาลเชื่อว่าพยานคนนี้พูดจริง ศาลก็สรุปได้เลยว่า ก. แทะ ข.

พยานประพัตเหตุแวดล้อมกรณี (Circumstantial Evidence) หรือพยานแวดล้อมนั้น หมายถึง พยานหลักฐานที่มุ่งพิสูจน์ข้อเท็จจริง ซึ่งไม่ได้เป็นประเด็นพิพาทในคดีโดยตรง หากแต่พิสูจน์ข้อเท็จจริงอื่นที่บ่งชี้ว่าข้อเท็จจริงอันเป็นประเด็นพิพาทน่าจะเกิดขึ้นหรือไม่เกิดขึ้น เช่น คดีมีประเด็นพิพาทว่า ก. แทะ ข. หรือไม่ ค. เป็นพยานที่เบิกความว่า เวลาเกิดเหตุเห็น ก. วิ่งผ่านไป ในมือถือมีด ซึ่งมีเลือดสดๆ และได้ยินเสียงร้องของ ข. ดังนี้ แม้ศาลจะเชื่อว่า ค. พูดจริงก็ยังไม่อาจสรุปได้ทันทีว่า ก. แทะ ข. เพราะอาจมีความเป็นไปได้แม้จะเป็นส่วนน้อยว่า ก. ถือมีดวิ่งมาในขณะนั้น โดย ก. ไม่ได้แทง ข. ค. เป็นเพียงพยานที่บ่งชี้ว่า ก. น่าจะเป็นคนแทง ข. เท่านั้น ศาลจึงจะต้องพิจารณาปากนี้ร่วมกับพยานอื่นๆ ร่วมด้วย ว่าเพียงพอหรือไม่ที่จะสรุปว่า ก. แทะ ข.

การแบ่งประเภทของพยานหลักฐานวิธีนี้ พิจารณาจากความใกล้ชิดของข้อเท็จจริงที่พยานมุ่งพิสูจน์กับประเด็นพิพาทในคดี กล่าวคือ ถ้าข้อเท็จจริงใกล้ชิดกันจนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับประเด็นพิพาท พยานที่มุ่งสืบข้อเท็จจริงนั้นก็จะเป็นพยานโดยตรง แต่ถ้าข้อเท็จจริงไม่ได้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกับประเด็นพิพาทพยานที่มุ่งสืบข้อเท็จจริงนั้นก็เป็นพยานแวดล้อม

ประจักษ์พยานและพยานบอกเล่า

ประจักษ์พยาน (Eyewitness) หมายถึง พยานบุคคลที่ได้สัมผัส (perceive) ข้อเท็จจริงที่จะเบิกความมาด้วยตนเอง เช่น แดงเบิกความว่าเห็น ก. แทน ข. ดังนี้ แดงเป็นประจักษ์พยาน

พยานบอกเล่า (Hearsay) หมายถึง พยานบุคคลที่ไม่ได้สัมผัสข้อเท็จจริงที่เบิกความมาด้วยตนเองแต่รับทราบมาจากการบอกเล่าของบุคคลอื่น หรือจากบันทึกที่บุคคลอื่นทำไว้ เช่น ดำเบิกความว่าแดงเล่าให้ฟังว่า เห็น ก. แทน ข. ดังนี้ ดำเป็นพยานบอกเล่า

การแบ่งประเภทของพยานหลักฐานตามวิธีนี้พิจารณาจากความใกล้ชิดระหว่างพยานหลักฐานกับข้อเท็จจริงที่พยานมุ่งพิสูจน์ ถ้าพยานได้สัมผัสข้อเท็จจริงมาด้วยตนเองก็เป็นประจักษ์พยานแต่ถ้าพยานไม่ได้สัมผัสข้อเท็จจริงเองแต่รับทราบมาจากบุคคลอื่นก็เป็นพยานบอกเล่า

การรับฟังพยานหลักฐาน

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้ถูกแบ่งแยกพยานหลักฐานออกมาตามวิธีการนำสืบเป็นทั้งสิ้น 4 ประเภท คือ พยานบุคคล พยานเอกสาร พยานวัตถุ และพยานผู้เชี่ยวชาญ โดยมีหลักเกณฑ์ในการรับฟังพยานหลักฐานทั้ง 4 ชนิดแตกต่างกัน พิจารณาได้ดังนี้

พยานบุคคล หมายถึง บุคคลที่มาให้การ ด้วยการให้ปากคำต่อหน้าศาลตามนิยามในที่นี้ พยานบุคคล ก็คือ ตัวคนที่รู้เห็นเหตุการณ์อันเป็นข้อเท็จจริงในคดีนั้นๆ และได้มาเบิกความต่อหน้าศาลในฐานะพยาน ซึ่งเป็นความหมายที่เข้าใจกันโดยทั่วไป แต่มีนักกฎหมายบางท่านนิยามว่าพยานบุคคล หมายถึง ถ้อยคำของบุคคลที่มาให้การต่อหน้าศาล และศาลได้จดบันทึกข้อความไว้ในสำนวนความ นิยามหลังนี้มุ่งหมายถึง “ถ้อยคำที่ศาลจดลงไว้ในสำนวนความ” เป็นหลักไม่ได้มุ่งถึงตัวบุคคล เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่า ความเห็นของนักกฎหมายดังกล่าวถูกต้องทั้ง 2 ฝ่าย กล่าวคือ ถ้ามองตามความเข้าใจของคนธรรมดาพยานบุคคลก็ควรที่จะหมายถึงตัว “คน” ที่รู้เห็นเหตุการณ์ แต่ถ้ามองตามความเข้าใจของผู้พิพากษาที่กำลังจะตัดสินคดีว่าจะจำแนกพยานที่อยู่ต่อหน้าเป็นพยานบุคคล พยานเอกสาร หรือพยานวัตถุ พยานบุคคลก็ต้องหมายถึงถ้อยคำของบุคคล ซึ่งศาลจดลงไว้ในสำนวนความ ไม่ใช่ตัวคน เพราะ ขณะนั้นตัวคนซึ่งมาเบิกความไม่ได้อยู่ต่อหน้าศาลแล้ว

พยานเอกสาร หมายถึง ข้อความใดๆ ก็ตามในเอกสารที่มีการอ้างอิงเป็นพยาน โดยอาศัยการสื่อความหมายของข้อความนั้นพิสูจน์ความจริง แต่การอ้างเอกสารเป็นพยานไม่ใช่หมายความว่าพยานเอกสารเสมอไป การอ้างข้อความตอนหนึ่งในเอกสารเพื่อพิสูจน์ว่าข้อเท็จจริงเกิดขึ้นตามข้อความนั้น ดังนี้ เป็นพยานเอกสาร แต่ถ้าอ้างลงลายมือชื่อในเอกสารเพื่อพิสูจน์ว่าเป็นลายมือที่ผู้เสียหายทำปลอมขึ้นในความผิดปลอมเอกสาร หรืออ้างหนังสือทั้งเล่มเพื่อแสดงว่าเป็นการทำซ้ำงานอันมีลิขสิทธิ์ของผู้กระทำผิด ดังนี้เป็นการอ้างในฐานะวัตถุพยาน

พยานวัตถุ คือ สิ่งของใดๆ ก็ตามที่คุณค่าอ้างอิงให้ศาลตรวจดูเพื่อประโยชน์แก่คดีของตน เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับพยานเอกสารแล้วจะเห็นได้ว่า เอกสารฉบับหนึ่งอาจเป็นพยานเอกสารหรือพยานวัตถุก็ได้สุดแต่วัตถุประสงค์ของการอ้าง ถ้าเป็นการอ้างเพื่อให้ศาลดูข้อความในเอกสารก็เป็นพยานเอกสาร แต่ถ้าเป็นการอ้างเพื่อให้ศาลดูรูปลักษณะของเอกสารก็เป็นพยานวัตถุ

พยานวัตถุเป็นพยานมีความสำคัญมากในคดีอาญา เพราะเป็นพยานที่ดีที่สุดในการพิสูจน์ว่าข้อเท็จจริงบางประเด็นได้เกิดขึ้น เช่น ยาเสพติด หรือไม้ของกลางในคดี ปลอกกระสุนปืน บาดแผลที่ถูกทำร้าย สถานที่เกิดเหตุ ส่วนในคดีแพ่งส่วนมากอาจเป็นการไปตรวจดูที่ดินพิพาทเพื่อดูหลักเขตที่ฟ้องร้องกัน

การรับฟังพยานวัตถุไม่มีข้อจำกัดโดยกฎหมาย ดังนั้น พยานวัตถุที่มีการอ้างอิงในบัญชีพยาน โดยถูกต้องตามระเบียบแล้วก็สามารถนำเข้าสู่สืบได้เสมอ และไม่มีข้อบังคับว่าข้อเท็จจริงจะต้องพิสูจน์ด้วยพยานวัตถุ หรือห้ามพิสูจน์ด้วยพยานวัตถุ จึงอยู่ในดุลพินิจของคุณค่าที่จะพิจารณาว่า ควรนำสืบข้อเท็จจริงด้วยพยานวัตถุหรือไม่

พยานผู้เชี่ยวชาญเป็นพยานบุคคลประเภทหนึ่ง แต่มาเปิดเผยความในลักษณะแสดงความเห็น ไม่ใช่เป็นความจากการประสบพบเห็นข้อเท็จจริงและนำมาเล่าให้ศาลฟัง เช่น แพทย์ซึ่งตรวจบาดแผลของผู้เสียหายมาเป็นพยาน ผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ความเห็นว่าบาดแผลเกิดจากอะไร ดังนั้น พยานผู้เชี่ยวชาญจึงไม่มีปัญหาว่าจะได้พบเห็นข้อเท็จจริงมาด้วยตนเองหรือไม่ดังเช่นพยานบุคคล โดยมีเงื่อนไขในการรับฟังพยานผู้เชี่ยวชาญมี ดังนี้

1. ประเด็นข้อพิพาทเป็นปัญหาซึ่งคนธรรมดาไม่อาจตัดสินใจได้โดยใช้ความรู้ ความสามารถ หรือประสบการณ์ในชีวิตประจำวันของวิญญูชน เพราะประเด็นนั้นเกี่ยวข้องกับความรู้ทางวิทยาศาสตร์หรือวิทยาการเฉพาะแขนง ซึ่งจะตัดสินใจได้ก็แต่เฉพาะโดยผู้เชี่ยวชาญเท่านั้นกล่าวอีก

นัยหนึ่ง ศาลจะไม่ยอมรับฟังความเห็นของผู้เชี่ยวชาญในปัญหาที่สามารถตัดสินได้ โดยความรู้ของคนธรรมดาสามัญ เช่น

1.1 กฎหมายไทย ศาลไม่ยอมรับฟังเลย เพราะเป็นสิ่งที่ศาลรู้เอง และศาลเป็นผู้เชี่ยวชาญทางกฎหมายอยู่แล้ว คู่ความจะนำวิชาการหรือศาสตราจารย์ในวิชากฎหมาย หรือแม้แต่ผู้ร่างกฎหมายฉบับนั้นเองมาสืบว่ากฎหมายฉบับนั้นมีเจตนารมณ์หรือความมุ่งหมายอย่างไร เพื่อช่วยในการตีความกฎหมายก็ไม่ได้

1.2 ภาษาไทย หมายถึง ภาษาไทยที่มีความธรรมดา นั้น คู่ความจะอ้างผู้เชี่ยวชาญในทางอักษรศาสตร์แสดงความเห็นอธิบายภาษาไทยธรรมดาไม่ได้

1.3 ศิลธรรม หรือความสงบเรียบร้อยของประชาชน ศาลรู้ได้เองว่าคู่ความไม่อาจอ้างผู้เชี่ยวชาญมาแสดงความเห็นได้ เช่น มีประเด็นว่าภาพที่ผู้เสียหายตีพิมพ์เป็นภาพลามกอนาจารหรือไม่ ฝ่ายผู้กระทำผิดจะนำพยานมาสืบว่าเป็นภาพลามกไม่ได้ เพราะเป็นสิ่งที่ศาลรู้เอง แต่ผู้เสียหายอาจนำพยานมาสืบได้ว่า ภาพนี้เป็นภาพศิลปะ เพราะศิลปะเป็นศาสตร์แขนงหนึ่งซึ่งอาจอ้างผู้เชี่ยวชาญมาแสดงความเห็นได้

1.4 จรรยาบรรณ จารีตประเพณีที่รู้จักกันไป เป็นข้อเท็จจริงที่รู้จักกันไป จึงไม่อาจนำพยานมาสืบได้ แม้จะเป็นผู้เชี่ยวชาญ

2. พยานผู้เชี่ยวชาญจะต้องมีความรู้ความชำนาญในสาขาวิชาการแขนงที่เป็นปัญหาความรู้ความชำนาญนี้อาจจะได้มาจากการศึกษาเล่าเรียนจนได้ปริญญา หรือประกาศนียบัตรหรือหนังสือรับรองอื่นๆ หรืออาจได้จากการทำงานในสาขานั้นมาเป็นเวลานานจนมีความชำนาญก็ได้ เช่น ผู้ใหญ่บ้าง แม้ไม่ใช่ผู้ชำนาญการพิเศษ แต่มีอาชีพทางทำนา มีกระบือหลายตัว ก็สามารถรู้ลักษณะของกระบือตาถั่วและตาผ้าแตกต่างกันอย่างไร สามัญชนพอจะเห็นข้อแตกต่างกันได้ จึงรับฟังเป็นพยานในข้อตำหนิกระบือดังกล่าวได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 1610/2498) แม้ในต้วบทกฎหมายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 98 จะระบุแขนงของศาสตร์ที่จะมีความรู้เชี่ยวชาญได้ว่า ได้แก่ ศิลปะ วิทยาศาสตร์ การฝีมือ การค้า หรือการงานที่ทำ หรือกฎหมายต่างประเทศ ก็ไม่น่าจะถือว่าเฉพาะในศาสตร์เหล่านี้เท่านั้นจะมีผู้เชี่ยวชาญได้ ควรถือเป็นเพียงตัวอย่างที่กฎหมายยกมาให้ดูเท่านั้นยิ่งถ้าพิจารณาในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 243 ซึ่งใช้คำว่า เช่น และระบุตัวอย่างอื่นที่ไม่ปรากฏในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 98 ด้วยแล้ว ยิ่งน่าจะทำให้เห็นว่าควรตีความประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 98 ในทางกว้าง

แนวคิดเกี่ยวกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์

นิติวิทยาศาสตร์ มาจากคำสองคำ คือ คำว่านิติกับคำว่าวิทยาศาสตร์

นิติ เป็นเรื่องของกฎหมาย กฎปฏิบัติ ระเบียบแบบแผน เป็นเยี่ยงอย่าง ขนบธรรมเนียม ประเพณี วิธีการปกครอง เครื่องแนะนำ และอุบายอันดี

วิทยาศาสตร์ หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ตามธรรมชาติ และกระบวนการค้นคว้าหา ความรู้อย่างมีขั้น มีตอน มีระเบียบแบบแผน มีเหตุและผล และหลักฐานที่สามารถพิสูจน์ตามหลัก วิชาการได้ เป็นวิชาที่ได้ศึกษาค้นคว้า มีหลักฐานและเหตุผล แล้วจัดเข้าอย่างเป็นระบบ เป็นวิชาที่ ได้มาโดยการศึกษา ค้นคว้า วิจัย จนเป็นที่ยอมรับ สามารถนำไปใช้ อ้างอิงได้

นิติวิทยาศาสตร์ จึงหมายถึง การใช้วิชาวิทยาศาสตร์ที่ได้จากการศึกษา ค้นคว้า อ้างอิง มา เพื่อตอบปัญหาทางกฎหมาย หรือแสวงหาข้อเท็จจริงทางกฎหมาย เพราะฉะนั้น ศาสตร์ทุกศาสตร์ที่ สามารถแก้ไขข้อข้องใจ หรือสามารถมาตอบปัญหาทางกฎหมายได้ หรือ แสวงหาข้อเท็จจริงได้นั้น จึง เรียกว่านิติวิทยาศาสตร์ อาจจะเป็นวิทยาศาสตร์สาขาแพทยศาสตร์ นำมาเพื่อการตอบปัญหาทาง กฎหมาย เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงทางกฎหมายที่เราเรียกว่า “นิติเวชศาสตร์” (Forensic Medicine) ก็เป็นสาขาหนึ่งของนิติวิทยาศาสตร์ ในต่างประเทศมีนิติวิทยาศาสตร์สาขาวิศวกรรมศาสตร์ ที่เรียกว่า “นิติวิศวกรรมศาสตร์” (Forensic Engineering) ซึ่งตรวจพิสูจน์ในคดีที่เกี่ยวข้องกับด้าน วิศวกรรมศาสตร์ เช่น การตรวจยานยนต์ในคดีจราจร การตรวจโครงสร้างอาคารเพื่อให้เห็นต่อ กระบวนการยุติธรรม เป็นต้น ในปัจจุบันมีนิติวิทยาศาสตร์อีกสาขาหนึ่งที่เรารู้จักกันดีและมีการใช้ มากขึ้นมาก ในโลกยุคสังคมออนไลน์และ IOT (Internet of Thing) คือ “นิติวิทยาศาสตร์ดิจิทัล” (Digital Forensic) ซึ่งมีความสำคัญมากในการคลี่คลายคดีทางเทคโนโลยี การสืบสวนสอบสวน การ ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมต่างๆ รวมถึงภัยความมั่นคง ปัจจุบัน DSI ได้นำกระบวนการทาง นิติวิทยาศาสตร์มาดำเนินการสืบสวนสอบสวนหาความจริงในคดี หรืออาจกล่าวได้ว่า กระบวนการ ทางนิติวิทยาศาสตร์เป็นสิ่งที่มีความสำคัญในการสืบสวนสอบสวนแนวใหม่ เพราะกระบวนการทางนิติ วิทยาศาสตร์เป็นพยานหลักฐานที่มีน้ำหนักที่ศาลรับฟังนั่นเอง

นิติวิทยาศาสตร์ (Forensic Science) หมายถึง การนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ทุกสาขามา ประยุกต์ใช้ เพื่อใช้พิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีความเพื่อผลในการบังคับใช้กฎหมายและการลงโทษ (พัชรา สิ้นลอยมา, 2552)

ความสำคัญของนิติวิทยาศาสตร์

นิติวิทยาศาสตร์จะมีความสำคัญขึ้นมาทันทีในยามที่ผู้คนขยายที่จะเป็นพยานบุคคล เนื่องด้วยความหวังในความปลอดภัย ความอันตราย และไม่ยอมเสียเวลา กล่าวได้ว่า “วิทยาศาสตร์” อันเป็น “หลักฐาน” สำคัญที่จะไขปริศนาในคดีต่างๆ เพิ่งเป็นที่รู้จักในวงกว้างของสังคมไทยได้ไม่นาน โดยเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่านิติวิทยาศาสตร์ ทั้งที่จริงศาสตร์แห่งการสืบสวนนี้ได้เข้ามาเป็นฟันเฟืองของกระบวนการยุติธรรมไทยนานมาแล้วราว 70 ปีแล้ว

ความสำคัญของนิติวิทยาศาสตร์เป็นสิ่งที่ไปด้วยกันระหว่างวิทยาศาสตร์และนิติศาสตร์ เพื่อการดำรงไว้ซึ่งความยุติธรรม โดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติเห็นความสำคัญในการนำวิทยาศาสตร์มาใช้พิสูจน์ข้อกล่าวหาและข้อสงสัยในคดีต่างๆ จึงทำให้มีกองพิสูจน์หลักฐาน ซึ่งเป็นที่รู้จักโดยทั่วไป และมีมายาวนานราว 70 ปีแล้ว ไม่ใช่เพิ่งมีมาใช้ในนิติวิทยาศาสตร์ ซึ่งการตรวจหาวัตถุพยานในทางนิติวิทยาศาสตร์ที่คุ้นเคยมาช้านาน ก็คือ การตรวจลายนิ้วมือ

ในปัจจุบันมีหน่วยงานนิติวิทยาศาสตร์กระจายอยู่แทบทุกจังหวัด และมีหน่วยงานใหญ่ตั้งอยู่ครบทั้ง 4 ภูมิภาค ซึ่งอนาคตจะพัฒนาหน่วยงานเหล่านี้ ให้มีขีดความสามารถเท่าเทียมกับส่วนกลาง สำหรับกระบวนการค้นหาความจริงสำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ตำรวจ จากพยานหลักฐานในคดีต่างๆ นั้น เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน ได้แก่ ร้อยเวร ช่างภาพ และผู้ช่วยจะได้ออกไปยังพื้นที่เกิดเหตุเพื่อเก็บหลักฐานต่างๆ แล้วส่งไปตรวจสอบ ทั้งนี้ ก็มีหลักฐานด้วยกันหลายอย่าง เช่น ลายนิ้วมือ คราบเลือด เศษสีเคลือบรถยนต์ที่เกิดอุบัติเหตุ รวมทั้งวัตถุพยานที่เป็นเอกสาร เป็นต้น ซึ่งมีหลายคดีที่คลี่คลายได้ด้วยกระบวนการทางนิติวิทยาศาสตร์ เช่น การพิสูจน์คราบเลือด การพิสูจน์ DNA ของผู้ต้องหา การตรวจวิถีกระสุนปืน รอยนิ้วมือ เป็นต้น ทำให้วัตถุพยาน ซึ่งเป็นหลักฐานสำคัญทางนิติวิทยาศาสตร์มีความหมายต่อคดีมากขึ้น

ซึ่งความเป็นจริงในปัจจุบันได้เกิดปัญหาทางด้านอาชญากรรมขึ้นมากมาย ซึ่งการที่จะนำตัวผู้กระทำผิดที่แท้จริงมาลงโทษตามกระบวนการยุติธรรมนั้นเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง จะต้องมีการรวบรวมพยานหลักฐานมายืนยันให้สามารถพิสูจน์ความผิดได้อย่างชัดเจน ดังนั้นในประเทศที่มีการพัฒนาแล้ว อาทิเช่น ประเทศญี่ปุ่น ยุโรปและสหรัฐอเมริกา จึงมีการนำความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่างๆ มาพัฒนาใช้ในการตรวจพิสูจน์หลักฐานต่างๆ เพื่อให้ได้ผลที่ถูกต้องที่สุดตามหลักวิทยาศาสตร์ ซึ่งได้ผลอย่างที่ดียิ่งในการสืบสวนติดตามหาคนร้าย โดยเฉพาะ ในประเทศญี่ปุ่น เมื่อเกิดคดีฆาตกรรมเกิดขึ้น สามารถจับกุมคนร้ายได้ถึง 90% โดยการใช้เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ และ

เทคโนโลยีที่ค้นคว้าวิจัยและผลิตขึ้นอย่างทันสมัย ผสมผสานกับหลักการทางนิติวิทยาศาสตร์นี้ ให้บรรลุผลได้เป็นอย่างมาก จากประโยชน์ดังกล่าวข้างต้น จึงมีการนำนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในขอบเขตโดยทั่วไป ดังนี้

1. การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ และการถ่ายรูป (Crime Scene Investigation and Forensic)
2. การตรวจลายนิ้วมือ ฝ่ามือ ฝ่าเท้า (Fingerprint, Palm print, Footprint)
3. การตรวจเอกสาร (Document) เช่น การตรวจลายเซ็น การลายมือ เป็นต้น
4. การตรวจอาวุธปืน และวิถีกระสุนปืนของกลาง (Forensic Ballistics)
5. การตรวจทางเคมี (Forensic Chemistry) เช่น การตรวจวิเคราะห์องค์ประกอบทางเคมีของสารต่างๆ เป็นต้น
6. การตรวจทางฟิสิกส์ (Forensic Physics) เช่น การตรวจร่องรอยการเฉี่ยวชนของรถยนต์ เป็นต้น
7. การตรวจทางชีววิทยา (Biological Trace Evidence) เช่น การตรวจ DNA การตรวจเส้นผม เลือด อสุจิ เป็นต้น
8. การตรวจทางนิติเวช (Forensic Medicine) เช่น งานนิติพยาธิ งานนิติวิทยา งานชีวเคมี งานพิสูจน์บุคคล งานภาพการแพทย์ เป็นต้น

ทั้งนี้โดยทั่วไปการพิจารณาประเภทของพยานวัตถุและจุดประสงค์ในการตรวจพิสูจน์นั้นสามารถแยกวิธีการออกได้ ดังต่อไปนี้

1. การตรวจโดยวิธีทางเคมี และชีววิทยา (Chemical and Biological Analysis)
2. การตรวจโดยใช้วิธีทางกายภาพ (Physical Experiments)
3. การตรวจโดยใช้เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ (Instrumental Analysis)

การปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานด้านการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐาน

การทำงานระหว่างหน่วยงานด้านการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐาน ทำโดยอาศัยอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พนักงานสอบสวน (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ) จะเป็นเจ้าของคดี มีหน้าที่ควบคุมสั่งการในสถานที่เกิดเหตุ สืบสวนสอบสวน มอบการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และทำสำนวนคดีเพื่อส่งฟ้องต่อพนักงานอัยการ ในการเข้าที่เกิดเหตุ นั้น พนักงานสอบสวนจะเป็นผู้ร้องขอให้หน่วยงานอื่นๆ มาร่วมปฏิบัติงานด้วย ได้แก่

สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ หรือหน่วยงานอื่นๆ เพื่อมาทำการตรวจสถานที่เกิดเหตุและเก็บรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อนำไปตรวจพิสูจน์ในห้องปฏิบัติการ เช่นกรณีมีการตายเกิดขึ้นด้วย พนักงานสอบสวนจะต้องร้องขอให้แพทย์นิติเวชที่สังกัดในสถาบันนิติเวชวิทยา สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ หรือโรงพยาบาลของรัฐแห่งต่างๆ มาทำการชันสูตรพลิกศพและผ่าศพเพื่อระบุสาเหตุการตาย เมื่อหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายให้ทำการตรวจพิสูจน์ได้ทำการตรวจพิสูจน์อย่างครบถ้วนทุกสาขาแล้ว ก็จะส่งรายงานการตรวจพิสูจน์ศพ รายงานการตรวจสถานที่เกิดเหตุ และรายงานการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานต่างๆ ให้กับพนักงานสอบสวน เพื่อนำไปประกอบสำนวนฟ้องร้องต่อไป

ในกรณีความมั่นคงที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เจ้าหน้าที่ของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์จะเข้าตรวจสถานที่เกิดเหตุตามการร้องขอของเจ้าหน้าที่ทหารและพนักงานสอบสวนอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พ.ศ.2457 พระราชกำหนดบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.2551 และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยจะนำพยานหลักฐานไปตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ และส่งรายงานการตรวจพิสูจน์ให้กับเจ้าหน้าที่ทหารและพนักงานสอบสวนเพื่อขยายผลและการส่งฟ้องต่อพนักงานอัยการต่อไป อนึ่งเนื่องจากคดีที่เกิดขึ้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นคดีอาชญากรรมต่อเนื่อง และมีความซับซ้อน รายงานที่สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ส่งให้กับพนักงานสอบสวนจะรวมถึงการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงเหตุการณ์ต่างๆ เข้าด้วยกัน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการขยายผลทางคดีและการส่งฟ้องด้วย

ในบางคดีที่ได้การพิจารณาว่าเป็นคดีพิเศษ กรมสอบสวนคดีพิเศษจะรับโอนคดีมาดำเนินการสืบสวนสอบสวน โดยจะมีพนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่คดีพิเศษเป็นผู้ทำหน้าที่รวบรวม สืบค้นสอบสวน และตรวจวิเคราะห์พยานหลักฐาน ในบางคดีนั้น กรมสอบสวนคดีพิเศษจะทำการร้องขอให้เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานอื่นร่วมในการสืบสวนสอบสวนคดีด้วย เช่น สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ สำนักงานอัยการสูงสุด อัยการทหาร และสำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ เป็นต้น เพื่อเข้าร่วมตรวจสถานที่เกิดเหตุ รวบรวมพยานหลักฐาน และตรวจพิสูจน์พยานหลักฐาน ซึ่งหน่วยงานต่างๆ ที่มาร่วมปฏิบัติจะส่งรายงานการปฏิบัติงาน รายงานตรวจพิสูจน์ รายงานชันสูตรศพ หรือรายงานอื่นใด ให้กับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษนำไปประกอบสำนวนฟ้อง การสอบสวนคดีพิเศษที่เป็นคดีความผิดทางอาญาที่มีลักษณะเป็นการกระทำความผิดข้ามชาติที่สำคัญ หรือเป็นการกระทำขององค์กร

อาชญากรรม และคดีความผิดทางอาญาที่มีผู้ทรงอิทธิพลที่สำคัญเป็นตัวการผู้ใช้หรือผู้สนับสนุน จะต้องมีการฟ้องอัยการหรืออัยการทหารมาสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษทุกคดี

สรุปได้ว่า ประเทศไทยมีองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมก็จะมีผลทำให้การทำงานต้องสอดคล้องกันและต้องประสานงานคดีให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และรูปแบบจะออกมาในลักษณะทำงานเชื่อมโยงต่อกันมากกว่าการทำงานร่วมกัน ข้อดีที่เกิดขึ้น คือ การตรวจสอบที่นำมาซึ่งความโปร่งใสในตนเอง

กระบวนการนิติวิทยาศาสตร์ : พยานหลักฐานในชั้นศาล

การให้ความเห็นทางการแพทย์ เป็นเรื่องเหมือนศิลปะ เช่น การผ่าศพพบว่ามึร่องรอยกระดูกหัก มีภาวะกล้ามเนื้อหัวใจตาย มีเส้นเลือดในสมองแตก ในฐานะแพทย์ก็ต้องให้ความเห็นว่า น่าจะเสียชีวิตด้วยสาเหตุอะไร เนื่องจากอาจจะพบหลายสาเหตุ เช่น ผู้ตายอาจจะเสียชีวิตโดยอาการหัวใจวายมาก่อน แล้วขับรถไปชนภายหลังทำให้กระดูกหัก เลือดออกในสมอง แบบนี้เป็นต้น เพราะฉะนั้นแพทย์นิติเวชต้องให้ความเห็นตรง โดยอาศัยจากประสบการณ์และข้อมูลหลากหลายด้าน ประกอบกัน เพราะฉะนั้น งานนิติวิทยาศาสตร์จึงประกอบด้วย ศาสตร์ และศิลป์ โดยที่มาที่ไปของวิชานิติวิทยาศาสตร์ เริ่มจากการตรวจที่เกิดเหตุ หลักการ คือ ถ้าใครสัมผัสอะไรจะต้องทิ้งร่องรอยไว้เสมอ นี่เป็นวิชาพิสูจน์หลักฐานของตำรวจที่สั่งสอนกันมา เมื่อได้พยานหลักฐานแล้วจึงส่งเข้าห้องปฏิบัติการ ได้ผลออกมาอย่างไรจึงส่งต่อไปยังศาล เป็นต้น

ในปัจจุบันนายความเป็นผู้มีความรอบรู้ โดยผู้พิพากษาเองก็ให้ความสนใจการนำหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่มีมาตรฐานมาเป็นพยานศาลมากขึ้น ซึ่งในต่างประเทศเมื่อมีการสอบถามพยานผู้เชี่ยวชาญ พยานจะถูกซักถามเพื่อให้ศาลรับฟังเพื่อชี้แจงน้ำหนักความน่าเชื่อถือของพยานอย่างเข้มข้น เช่น ปัจจุบันคุณหมอยังผ่าศพพิสูจน์อยู่หรือไม่ หากก้าวขึ้นเป็นระดับผู้บริหารมากกว่า 20 ปีแล้ว นั้นหมายความว่า ไม่ได้ลงมือผ่าศพพิสูจน์อีกเลย ดังนั้น ความเชี่ยวชาญเรื่องการผ่าศพในอดีตอาจจะด้อยประสิทธิภาพลง เช่นเดียวกับผู้ที่เรียนจบวิทยาศาสตร์และไปปฏิบัติหน้าที่ในแผนกเคมีเพื่อตรวจสอบสารพิษ ตรวจยาเสพติด ต่อมาอีกสองสามปีย้ายไปตรวจ DNA แล้วย้ายไปตรวจอาวุธปืนตามลำดับ เมื่อถูกอ้างเป็นพยานในคดีเรื่องเคมีในต่างประเทศพยานผู้เชี่ยวชาญผู้นี้จะไม่สามารถรับฟังได้ เพราะถือว่าในปัจจุบันด้อยสมรรถนะเรื่องการตรวจพิสูจน์เรื่องสารพิษแล้ว ดังนั้น ผู้ที่ทำหน้าที่ตรวจพิสูจน์ในต่างประเทศในทุกๆ ปี หรือ 2 - 3 ปี จะมีการทดสอบความเชี่ยวชาญด้านการตรวจพิสูจน์ ซึ่งใช้

งบประมาณสูงมาก สถาบันนิติวิทยาศาสตร์จึงต้องใช้วิธีหมุนเวียนการทดสอบความเชี่ยวชาญของผู้ตรวจพิสูจน์ โดยต้องทำคำขอไปที่ต่างประเทศ เพื่อให้ส่งวัตถุพยานมาให้ตรวจแล้วรายงานผลกลับไป จากนั้นทางต่างประเทศก็จะส่งคำตอบมาให้ว่าสิ่งที่รายงานผลไปนั้นถูกต้องหรือไม่ หากตรวจไม่ผ่าน ก็จะไม่อนุญาตให้เซ็นรายงานการตรวจพิสูจน์ ซึ่งจะมีผลต่อค่าตอบแทนพิเศษด้วยในอนาคต

การตรวจสอบที่เกิดเหตุ เพื่อเก็บวัตถุพยาน เพื่อส่งตรวจ เป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก โดยจะต้องมีกระบวนการเก็บที่ถูกวิธี และปราศจากสิ่งปนเปื้อน ต้องตรวจอย่างละเอียด และต้องดูลักษณะทุกอย่าง เช่น ลักษณะเส้นใย หากเป็นเบาะรถยนต์ จะต้องเก็บเส้นใยที่ติดบริเวณเบาะรถยนต์ แล้วนำไปตรวจโดยกล้องจุลทรรศน์ และทางฟิสิกส์ เพราะว่าเส้นใยเสื้อผ้าของคนทุกคนจะมีลักษณะเฉพาะเสมอ ซึ่งอาจสามารถระบุได้เลยว่า บุคคลนี้เคยนั่งรถยนต์คันนี้มาก่อนหรือไม่ ยกตัวอย่างเช่นในคดีทางจังหวัดชายแดนใต้ เราสามารถตามตัวผู้ต้องสงสัยโดยมีหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ คือ การตรวจเส้นใยจากเสื้อผ้ายืนยัน แม้ว่าเขาปฏิเสธในตอนต้น แต่เมื่อใช้การตรวจทางฟิสิกส์จะพบว่า ผู้ต้องสงสัยนั่งรถยนต์คันนี้จริงหรือไม่

โดยปกติแล้วในต่างประเทศ เมื่อมีเหตุเกิดขึ้น เขาจะต้องปิดล้อมสถานที่เกิดเหตุอย่างแน่นหนาเป็นอันดับแรก เพื่อไม่ให้ผู้อื่นเข้าไปยุ่งวุ่นวาย ทำลายหลักฐาน โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เพราะทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่ในที่เกิดเหตุสามารถนำไปพยานหลักฐานในชั้นศาลได้ ขณะเดียวกันสิ่งที่ไม่ปรากฏในที่เกิดเหตุ แต่ไปปรากฏเพิ่มเติมในสำนวนภายหลัง ศาลไม่อาจรับฟังได้ เช่น ขณะตรวจสถานที่เกิดเหตุในตอนแรกไม่พบกันบูหรี แต่ต่อมาตรวจพบกันบูหรีแล้วพบว่ามี DNA ตรงกับนาย A ตรงนี้ศาลจะตั้งคำถามว่า ทำไมหลักฐานชิ้นนี้ไม่มีปรากฏในตอนแรก ดังนั้นจึงรับฟังไม่ได้ เพราะฉะนั้นการตรวจที่เกิดเหตุมีผลกระทบต่อรูปคดีมาก หากมาขอเพิ่มเติมพยานหลักฐานในภายหลังก็อาจเป็นเหตุให้ชวนสงสัยได้ อีกประการคือ เมื่อเจอหลักฐานแล้วแล้วมีใครไปสัมผัสหรือไม่ ถ้ามีใครไปสัมผัสวัตถุพยานก็จะเปลี่ยน เช่น DNA แทนที่จะเป็นของบุคคลเพียงคนเดียวกลายเป็น DNA ของบุคคล 2 คน หรือ 3 คน แล้วใครเป็นผู้ก่อเหตุกันแน่ นั่น หากเป็นดังนี้แล้วศาลอาจยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้กับผู้เสียหาย

กระบวนการเก็บพยานหลักฐาน หากไม่ทำตามมาตรฐาน การได้มาซึ่งพยานหลักฐานก็จะไม่มีน้ำหนักหรือมีน้ำหนักน้อย เป็นเหตุให้ศาลใช้ดุลยพินิจไปอีกทางหนึ่ง สิ่งนี้เรียกว่า Chain of custody หรือห่วงโซ่พยาน โดยการบรรจุหีบห่อก็มีส่วนสำคัญ ในอดีตการบรรจุวัตถุพยานจะใส่ในถุงกระดาษหรือใส่ถุงทั่วไป ซึ่งถุงนั้นอาจเคยใส่วัตถุพยานอื่นมาก่อน แล้วเอามาใช้ซ้ำก็ทำให้ศาลรับฟังไม่ได้ ถือว่าไม่มีมาตรฐาน ถุงบรรจุวัตถุพยานต้องใช้เพียงครั้งเดียวแล้วทิ้ง ห้ามนำกลับมาใช้ซ้ำ หีบห่อ

ต้องมีมาตรฐาน ถ้าหีบห่อสามารถเปิดแล้วบรรจุกลับไปเป็นเหมือนเดิมได้ แสดงว่าเป็นหีบห่อที่ไม่มีมาตรฐาน ในปัจจุบันจึงมีบาร์โค้ดบนซอง เพื่อเป็นการรักษามาตรฐานกระบวนการส่งตรวจวัตถุพยานในทุกขั้นตอน

การตรวจทางนิติเวชคลินิก กรณีผู้เสียหายหรือผู้ต้องสงสัยถูกส่งตัวมาตรวจร่างกาย เช่น คดีข่มขืนกระทำชำเรา ซึ่งหมอนิติเวชจะต้องตรวจร่องรอยการร่วมประเวณี ตรวจหาวัตถุพยาน คราบอสุจิหรือสารคัดหลั่ง ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะมีอายุหรือระยะเวลา เช่น สเปิร์ม มีอายุในช่องคลอดผู้หญิงได้ไม่เกิน 24 ชั่วโมง ส่วนตัวอสุจิที่ตายแล้ว เคยมีรายงานว่าพบในช่องคลอดผู้หญิงได้ถึง 7 วัน แต่มีโอกาสน้อย ส่วนใหญ่การพิสูจน์ในคดีดังกล่าวมักจะใช้วิธีการทางเคมี คือ ตรวจหาเอนไซม์เอซิดฟอสฟาเทส (acid phosphatase test) ซึ่งจะส่งผลบวกภายใน 72 ชั่วโมงหลังจากที่มีการร่วมประเวณี แต่อาจจะให้ผลบวกเทียบกับน้ำคืดหลังในช่องคลอด (vaginal discharge) โดยที่วิธีนี้ยังถือว่าเป็นวิธีการตรวจมาตรฐาน (gold standard method)

นอกจากนี้ ยังมีกรณีตรวจ DNA นอกเหนือไปจากตรวจจากช่องคลอดแล้ว ยังสามารถตรวจจากบริเวณอื่นได้ด้วย เช่น บริเวณก้น ใบหู หน้าอก หรือบริเวณใดก็ตามที่มีสารคัดหลั่งของผู้ชายไปปรากฏ เช่น น้ำลาย เพราะฉะนั้นเวลาที่ตรวจ พยาบาลจะสอบถามลักษณะของการข่มขืนกระทำชำเรา หากมีการกัดที่ใบหู มีการมาใส่ปากกับบริเวณหน้าอกหรือหน้าท้องก็สามารถเก็บหลักฐานไปตรวจได้

งานนิติวิทยาศาสตร์ ไม่เพียงแต่ช่วยไขคดีด้วยการตรวจ DNA เพื่อหาผู้กระทำความผิดตัวจริงเท่านั้น แต่ยังมีภารกิจหน้าที่ในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ การถ่ายรูป การตรวจลายนิ้วมือ ฝ่ามือ ฝ่าเท้า การตรวจเอกสาร การตรวจอาวุธปืน และกระสุนปืนของกลาง การตรวจทางเคมี การตรวจทางฟิสิกส์ การตรวจทางชีววิทยา ซึ่งความสำเร็จของคดีพิเศษในช่วงที่ผ่านมาได้ ใช้กระบวนการตรวจพิสูจน์หลักฐานด้านนิติวิทยาศาสตร์ในการค้นหาความจริงในคดีมาแล้วทั้งสิ้น

5. แนวคิดเกี่ยวกับการพิจารณาความรุนแรงในเด็กและสตรี

ความหมายของคำว่า "ความรุนแรง" โดยทั่วไป ความรุนแรงก็คือการทำให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน ซึ่งอาจจะเกิดจากธรรมชาติ อุบัติเหตุ หรือจากน้ำมือมนุษย์ก็ได้

ส่วนในอีกความหมายหนึ่ง ความรุนแรง คือ สิ่งที่มาสกัดกั้นศักยภาพของชีวิต สมมุติว่ามีหญิงสาวคนหนึ่งเดินกลับบ้าน ระหว่างทางมีผู้ร้ายดักชิงทรัพย์แล้วฆ่า ก็หมายความว่าหากไม่เกิดเหตุความรุนแรงนี้ หญิงสาวคนนั้นก็จะมีศักยภาพในการดำเนินชีวิตได้ต่อไป

นอกจากความรุนแรงจะสกัดกั้นศักยภาพชีวิตอย่างถาวรเป็นอยู่ (หากหญิงสาวผู้นั้นไม่ถูกฆ่า เธอก็ยังคงไปทำงานได้ตามปกติ) แล้ว ความรุนแรงยังสกัดกั้นศักยภาพชีวิตในอีกแง่หนึ่งด้วย กล่าวคือ ศักยภาพที่จะเปลี่ยนแปลงไปจากที่เป็นอยู่เดิม เช่น สมมุติหญิงสาวคนนั้นกำลังจะเรียนต่อและเธอรอดตายอย่างปาฏิหาริย์แต่กลายเป็นเจ้าหญิงนิทรา ศักยภาพด้านการศึกษาของเธอที่จะเกิดขึ้นในอนาคตก็ถูกสกัดจนต้องสะดุดหยุดลง

ความรุนแรงในสังคมไทย

การกระทำความรุนแรงในสังคมไทยเกิดขึ้นได้ด้วยสาเหตุต่างๆ กัน ความรุนแรงบางอย่างเป็นผลมาจากความคิด ความเชื่อของคนในสังคมที่กระทำระหว่างกัน บางอย่างเกิดจากภาวะจิตใจที่ผิดปกติของคนในสังคม บางอย่างเป็นความรุนแรงที่กระทำระหว่างคนใกล้ชิด และบางอย่างเป็นภัยทางสังคมซึ่งพบเห็นได้บ่อยขึ้นในปัจจุบัน

การกระทำความรุนแรงอันเกิดจากความคิดความเชื่อของคนในสังคม เป็นสิ่งละเอียดอ่อนมาก บางอย่างแฝงมากับความเชื่อในรูปแบบของค่านิยม หรือสืบทอดผ่านทางวัฒนธรรมประเพณีในแต่ละสังคม จนเกิดการยอมรับ และมักมองข้ามลักษณะความรุนแรงที่ปรากฏ เช่น การนิยมเจาะหูให้แก่ลูกผู้หญิง การนิยมมีรอยสักบนผิวหนังของตนเอง สิ่งเหล่านี้ในสังคมมองเห็นเป็นเรื่องธรรมดา ทั้งๆ ที่เป็นความรุนแรงที่กระทำขึ้นระหว่างแม่ต่อลูกหรือกระทำกับตนเอง เป็นต้น

การกระทำความรุนแรงระหว่างกันตามความเชื่อของไทยโดยทั่วไปแม้จะไม่รุนแรงถึงขนาดทุบตีและยิงทิ้งกันต่อหน้าต่อตาผู้อื่น อันเนื่องมาจากการฝ่าฝืนกฎหรือล่วงมาฆ่าหมูอย่างลัทธิบางลัทธิในภูมิภาคอื่นๆ ของโลก แต่ความเชื่อบางอย่างในภูมิภาคต่างๆ ของไทยก็มีลักษณะการกระทำรุนแรงจากผลของความเชื่อมีใช่น้อย ในอดีตเวลาก่อสร้างเจดีย์หรือพระธาตุบางแห่งต้องฝังคนเป็น ๆ ข้างใต้แท่นฐาน หรือบางแห่งมีวิธีการรักษาคนเป็นโรคจิตด้วยด้วยวิธีการทางไสยศาสตร์ มีการไล่ผีให้ออก

จากตัวโดยการเขียนตีหรือราดด้วยน้ำร้อน บางแห่งมีพิธีเลี้ยงผีอารักษ์เมือง และมีการฆ่าสัตว์สังเวก แสดงความรุนแรง หรือตัวอย่างการขับไล่ผู้สงสัยว่าเป็นผีปอบไปอยู่นอกเมืองหรือที่ห่างไกลผู้คน โดยใช้วิธีการที่มีความรุนแรง เช่น ขว้างปา รุมทำร้าย หรือรื้อถอนบ้าน ซึ่งเกิดผลร้ายต่อผู้ถูกกล่าวหาทั้งร่างกายและจิตใจ

การกระทำ ความรุนแรงที่เกิดจากภาวะจิตใจที่ผิดปกติ การกระทำรุนแรงเช่นนี้ มักเกิดจากคนที่มีจิตใจไม่ปกติซึ่งปะปนอยู่ในสังคม มีทั้งที่เราสังเกตเห็นและไม่สามารถมองเห็นได้ ระดับความรุนแรงขึ้นอยู่กับระดับความผิดปกติของภาวะจิตใจ เช่น คนเป็นโรคจิตประเภทคลั่งสลับซิมที่ก่อเหตุทำร้ายคนรอบข้างหรือคนในครอบครัวจนเป็นข่าวให้เห็นอยู่เสมอ คนที่คับข้องใจและแสดงความก้าวร้าวต่อภาวะคับข้องใจด้วยการกระทำ ความรุนแรงต่อตนเอง โดยการฆ่าตัวตายในสังคมไทยก็มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น จากข้อมูลที่ศึกษาพบว่าคนไทยใช้วิธีฆ่าตัวตายโดยการกินยามากถึง 70 % รองลงมา คือ แหวงตัวเอง กระโดดจากที่สูง ยิงตัวตายและผูกคอตาย นอกจากนั้นยังมีการกระทำรุนแรงอันเกิดจากภาวะจิตใจที่ผิดปกติให้เห็นอีกมาก มาย เช่น คนเป็นเอดส์แพร่เชื้อโดยใช้เข็มวิงไล่แทงคนอื่น คนวิปริตทางเพศชั้ววัยวะเพศต่อหน้าดาราทที่ตนคลั่งไคล้จนเกิดความหวาดกลัว เป็นต้น

การกระทำรุนแรงที่เกิดขึ้นระหว่างคนใกล้ชิด ปัจจุบันเป็นปัญหาใหญ่ของสังคมซึ่งความรุนแรงที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่จะเกิดในครอบครัว โรงเรียน หรือชุมชนที่อยู่ใกล้ชิดกัน ลักษณะความรุนแรงมีตั้งแต่ด่าด้วยถ้อยคำ ลงโทษด้วยวิธีการแปลก ๆ ทำร้ายร่างกาย และคุกคามทางเพศ ส่วนใหญ่เกิดกับเด็กและผู้หญิง

สถานการณ์การกระทำรุนแรง

จากการศึกษาวิจัยได้พบข้อมูลของการกระทำรุนแรงระหว่างคนใกล้ชิดที่น่าสนใจหลายประการ เช่น การข่มขืนผู้หญิงส่วนใหญ่เกิดกับวัยผู้ใหญ่ คือ อายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ในช่วงเวลา 18.00 – 24.00 น. ส่วนใหญ่เกิดเหตุในโรงแรมและเป็นการกระทำของญาติหรือเพื่อนสนิท โดยมักมีการดื่มสุราก่อนก่อเหตุเสมอ สำหรับการละเมิดทางเพศในโรงเรียน เด็กที่ถูกละเมิดทางเพศส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่ไม่อบอุ่นหรือแตกแยก และครอบครัวใหม่ไม่มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน โดยทางโรงเรียนไม่มีกฎระเบียบและวิธีการจัดการเรียนการสอน หรือมีความร่วมมือกับผู้ปกครองในการป้องกันปัญหา แม้แต่ในครอบครัวเองก็เกิดความรุนแรงในการอบรมเลี้ยงดู โดยเด็กจะได้รับการเลี้ยงดูด้วยวิธีการที่รุนแรงในด้านจิตใจและร่างกาย ที่น่าสนใจ คือ ผลการวิจัยพบว่าเกิดการรับรู้ที่ต่างกันระหว่างเด็กกับ

ผู้ปกครอง กล่าวคือ เด็กจะรับรู้ว่าคุณเลี้ยงดูด้วยวิธีการรุนแรงมากกว่าผู้ปกครองที่รับรู้ว่าได้กระทำรุนแรงกับเด็ก และผู้หญิงที่ถูกกระทำรุนแรงในครอบครัวจะถูกกระทำรุนแรงทางจิตใจมากที่สุด รองลงมา คือ ทางเพศและทางร่างกาย ส่วนใหญ่ถูกกระทำโดยสามี

ความรุนแรงที่เกิดจากภัยทางสังคม เป็นความรุนแรงที่พบเห็นได้บ่อยมากตามข่าวของสื่อมวลชน เป็นการกระทำรุนแรงต่อร่างกายและจิตใจในรูปแบบต่างๆ เช่น การชิงทรัพย์ ทำร้ายร่างกาย ฆ่าล้างค้ำคน ล้วงละเมิดทางเพศและการใช้แรงงานเด็กอย่างไม่เป็นธรรม จากสถิติของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่สรุปไว้ในปี พ.ศ.2544 ระบุว่าช่วงที่ผ่านมาการทำร้ายร่างกายมีอัตราเพิ่มขึ้น การข่มขืนอยู่ในจำนวนคงที่ ส่วนการใช้แรงงานเด็กมีแนวโน้มลดลงแต่เพิ่มขึ้นในบางภูมิภาค เช่น ภาคใต้ สำหรับเด็กและเยาวชนที่ถูกจับกุมส่งสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนนั้น เพิ่มขึ้นในแต่ละปี ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นภาพของความรุนแรงในสังคมที่เพิ่มมากขึ้นด้วยเช่นกัน

การคุกคามทางเพศเป็นภัยทางสังคมอีกรูปแบบหนึ่ง จากผลการวิจัยพบว่าการคุกคามทางเพศมักเกิดในที่สาธารณะ พบมากที่สุดคือการเกี่ยวพาราสีจากคนแปลกหน้าในเวลากลางคืน ซึ่งเป็นการคุกคามที่เกิดความรำคาญและหวาดกลัวอันมีผลร้ายต่อจิตใจ นอกจากนี้การคุกคามทางเพศในที่สาธารณะ เช่น ป้ายรถเมล์ ถนนหนทาง ในช่วงนอกเวลาทำงานโดยคนไม่รู้จักก็มักเกิดขึ้นทั้งกับเพศหญิงและชาย โดยปัจจัยที่จะทำให้ถูกคุกคามทางเพศมากที่สุด คือ ความสวย ความหล่อของหน้าตา และเรือนร่างหรือสัดส่วน การกระทำก็ตั้งแต่เอาอวัยวะเพศมาเสียดสีเพื่อสำเร็จความใคร่จนถึงการลวนลามโดยใช้กำลังประทุษร้าย ซึ่งถือว่าเป็นการกระทำรุนแรงของภัยทางสังคมที่น่ากลัวมาก

ต้นเหตุของการใช้ความรุนแรงที่พบเห็นกันอยู่ทั่วไป สามารถวิเคราะห์ได้จาก 3 ปัจจัยหลัก ดังนี้

1. ความเชื่อ ผู้ใช้ความรุนแรงมักจะมี ความเชื่อที่ผิด ๆ ว่า
  - การทุบตีค่าว่าเป็นสิ่งที่ทำได้
  - การใช้ความรุนแรงเป็นวิธีการแก้ไขปัญหา
  - ความรุนแรงควบคุมอีกฝ่ายหนึ่งได้
  - ผู้มีอำนาจ มีสิทธิทำอะไรก็ได้กับผู้ที่ด้อยกว่า
  - สามีเป็นใหญ่ ลูก ภรรยา คือ ผู้อ่อนแอ เป็นสมบัติของสามี หรือบิดามารดา

- ความรุนแรงเป็นเรื่องส่วนตัว มิใช่ประเด็นสาธารณะ

2. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้ความรุนแรงและผู้ถูกระทำ

- ครอบครัว ในแบบที่สามีหรือบิดาเป็นใหญ่ สามีจะมีอำนาจเหนือภรรยาทั้งทาง
พลังกำลัง รายได้ การศึกษา สามีใช้อำนาจในทางที่ผิดมาข่มเหงภรรยา เรียกว่า สามีต้องเป็นช่างเท้า
หน้า ต้องเป็นผู้นำ ภรรยาต้องเป็นช่างเท้าหลัง เป็นผู้ตาม ต้องเชื่อฟัง

- ครอบครัวที่สามีด้อยอำนาจ ทำให้สามีเกิดปมด้อยจะข่มภรรยาเพื่อสร้างปมเด่น

- ความเชื่อว่าสามีเป็นเจ้าของภรรยา

- ความขัดแย้งไม่ลงตัวในชีวิตแต่งงาน

- การขาดความรู้ในการดำเนินชีวิตคู่

- การไม่จดทะเบียนสมรส ฝ่ายหญิงย้ายไปอยู่กับฝ่ายชาย

3. ลักษณะส่วนตัวของผู้กระทำความรุนแรง

- เป็นกมลสันดาน ถูกปลุกฝังมาตั้งแต่เด็ก ลอกเลียนแบบมาจากบิดามารดาที่ชอบ
ใช้ความรุนแรง ได้แบบอย่างจากหนังสือ สื่อโทรทัศน์ ไม่ได้รับการอบรมสั่งสอนในเรื่องรับผิดชอบชีวิต
และมาจากครอบครัวที่ขาดความอบอุ่น

- เป็นความคิดที่ว่าหากทำแล้วได้ผล ไม่มีใครว่าจะทำซ้ำและรุนแรงขึ้น

- ความเครียด โดยจะระบายออกโดยใช้ความรุนแรงกับคนอื่นที่ด้อยอำนาจกว่า
บางครั้งดื่มสุราเพื่อให้กล้าแสดงออกถึงความรุนแรงออกมา และโทษว่าเป็นความผิดของสุรา บุคคล
ประเภทนี้มักจะไม่กล้ากระทำกับคนที่อำนาจมากกว่า จะสุภาพอ่อนน้อมกับคนอื่น

- เจ็บป่วยด้วยโรคบางอย่างที่ทำให้ควบคุมตนเองไม่ได้ เช่น โรคสมอง

ความรุนแรงในสังคมเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์ที่กระทำต่อมนุษย์ด้วยกัน ต่อ
สัตว์ ต่อธรรมชาติ อย่างไม่ถูกต้องตามหลักศีลธรรมที่สังคมมนุษย์ยอมรับและยึดถือว่าเป็นความดี
ความงามของชีวิต ทำให้มนุษย์ต้องอยู่ในภาวะที่บีบคั้น กดดันทางอารมณ์และเกิดความทุกข์ทางกาย
และใจ

ความรุนแรงในครอบครัว

การทำร้าย ทูบเขี่ยนตีภรรยา (Wife Battering) เกิดขึ้นได้ทุกชนชั้นในสังคม (Walker, 2009) สาเหตุเกิดจากความผิดปกติของสมาชิกครอบครัว (Steinmetz, 1977) ทำให้เกิดข้อขัดแย้งและการพิพาทในครอบครัว ถ้าปล่อยทิ้งให้เป็นความขัดแย้งที่เรื้อรังไม่ได้ขจัดแก้ไข ผลสุดท้ายจะเกิดภาวะที่ไม่สามารถควบคุมได้ นักวิชาการหลายท่านแสดงความคิดเห็นว่า ความรุนแรงในครอบครัวเกิดจากการใช้อำนาจอาวุธระหว่างเพศ เช่น (Goode, November 1971) และ (O'Brien, November 1971) ได้เสนอว่าสามีที่ไม่ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานทางสังคม มักจะแสดงความวิตกกังวล หงุดหงิดไปสู่ภรรยา (Goode, November 1971) ได้สรุปว่าความรุนแรงในครอบครัวเกิดขึ้นเมื่อสามีไม่สามารถมีสถานภาพทางสังคม ประสบความสำเร็จต่อการทำงานนอกบ้าน ไม่สามารถทำงาน บรรลุวัตถุประสงค์เพื่อนำมาสนับสนุนการมีอำนาจในบ้าน ประเด็นเหล่านี้ ต้องทำการศึกษาต่อไปอีก โดยจะต้องนำปัจจัยอื่นมาทำการศึกษา เช่น กระบวนการขัดเกลาทางสังคม ปัจจัยทางจิตวิทยาปัจจัย ความกดดันทางสังคม เช่น ปัญหาการว่างงาน ปัญหาด้านการเงิน และปัญหาด้านสุขภาพ

การกระทำทารุณต่อเด็ก (Child Abuse)

การกระทำทารุณต่อเด็ก เกิดขึ้นได้หลายสถานการณ์ตั้งแต่เรื่องความขัดสนด้วยโอกาส ขาดแคลนความจำเป็นพื้นฐานของชีวิต ด้านอาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย ไปจนถึงเรื่องการขาดความรัก ความอบอุ่นในครอบครัว การกระทำทารุณทางร่างกาย ถูกกักขังหน่วงเหนี่ยว นำไปเร่ขาย ทอดทิ้งให้ออดอยากหิวโหย ต้องเร่ร่อนและการฆาตกรรมเด็กตั้งแต่เป็นทารกอยู่ในครรภ์ การฆ่าทิ้งถ้าพบเป็นเพศหญิง และการทำแท้งจากการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ บางประเทศที่อยู่ระหว่างการทำสงครามจะ让孩子จับอาวุธ ทำหน้าที่เป็นทหาร และเด็กต้องตกเป็นเหยื่อจากการสู้รบตั้งแต่อายุระหว่าง 7 - 8 ขวบ การกระทำทารุณต่อเด็กที่นักวิชาการหลายท่านได้สรุปสาเหตุเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม สังคมเกิดภาวะไร้ระเบียบวินัย รวมทั้งการเกิดสภาพความเป็นเมือง (Urbanization) ทำให้สังคมละทิ้งคุณค่าทางวัฒนธรรม และการปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัวล้มเหลว ทำให้เสี่ยงต่อการกระทำทารุณต่อเด็กยิ่งขึ้น

แนวทางการป้องกันการใช้ความรุนแรงต่อเด็กและสตรี

สาเหตุของปัญหาความรุนแรงต่อเด็กและสตรี มีความแตกต่างจากความรุนแรงในเรื่องอื่น เนื่องจากมีค่านิยมและเจตคติของสังคมในเรื่องบทบาทหญิงชายเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยการให้ความสำคัญและคาดหวังเพศชายในฐานะผู้นำผู้ตัดสินใจ ผู้สืบทอดเชื้อสายทางครอบครัว เพราะเพศชายมีร่างกายที่แข็งแรงกว่า สามารถปกป้องผู้อ่อนแอทางร่างกาย คือ เด็กและผู้หญิงได้จะเห็นได้ชัดเจนในกรณีความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งมาจากความเชื่อที่สังคมมีมาแต่ดั้งเดิมเกี่ยวกับความไม่เท่าเทียม ระหว่างหญิงชาย เช่น แนวคิดที่ว่าภรรยาเป็นสมบัติของสามี ลูกเป็นสมบัติของพ่อแม่ ผู้ชายมีอำนาจเหนือสตรี สตรีเป็นวัตถุทางเพศ ผู้ชายจึงมีฐานะเป็นผู้ดูแลคุ้มครองเด็กและสตรี แต่ขณะเดียวกันก็มีสิทธิที่จะใช้อำนาจบังคับ ควบคุมหรือแม้แต่ทำร้ายร่างกาย จิตใจได้ ทั้งนี้ ความเชื่อดังกล่าวยังคงปรากฏอยู่เกือบทุกสังคมทั่วโลก รวมทั้งสังคมไทย

สรุปได้ว่าสาเหตุของความรุนแรงเกิดจากปัญหาในระดับและมิติต่างๆ ได้แก่

1. จารีตประเพณี โดยแต่ดั้งเดิมยกให้ชายมีอำนาจเหนือหญิงในความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรส สามีจึงมีอำนาจเหนือภรรยาและบุตร ที่ต้องการทั้งการปกป้อง คุ้มครองและการควบคุมการใช้ความรุนแรงของชายจึงเป็น เครื่องมือในการรักษาอำนาจที่เหนือกว่า ซึ่งสตรีส่วนใหญ่ก็ยอมรับสถานะภาพที่ด้อยกว่า ผู้ชายซึ่งในครอบครัวและอาณาเขตต่างๆ ในสังคมจารีตประเพณีดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า สังคมโดยส่วนรวมยังยอมรับความไม่เท่าเทียมของหญิงและชาย ซึ่งนำไปสู่การที่สังคมยังไม่ตระหนักว่า ความรุนแรงต่อสตรีเป็นปัญหาสำคัญ แต่เป็นเพียงปัญหาภายในครอบครัวที่บุคคลภายนอกไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยว

2. โครงสร้างทางสังคม เนื่องจากสังคมในปัจจุบันยังคิดว่าความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องส่วนตัว ที่บุคคลภายนอกไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยว การเข้าไปยุ่งเกี่ยวอาจจะเป็นการยุยงให้ครอบครัวแตกแยก ดังนั้น จะเห็นว่าผู้ที่กระทำความรุนแรงมิได้รับการแทรกแซง หรือห้ามปรามอย่างจริงจังจากบุคคลอื่นที่อยู่ร่วมครัวเรือน เพื่อนบ้าน ประชาชนในชุมชนที่อยู่อาศัย สาธารณชน ผู้ร่วมงานและผู้ร่วมอาชีพ นอกจากนี้ปัญหาทางเศรษฐกิจ สภาวะว่างงาน ความล้มเหลวในทางอาชีพการงาน ก่อให้เกิดความตึงเครียดทางอารมณ์ คับข้องใจ ท้อแท้ สิ้นหวัง นำไปสู่การกระทำความรุนแรงต่อคนในครอบครัว โดยเฉพาะคนที่ต้องอยู่ในภาวะพึ่งพาจนกระทั่งถึงขั้นกระทำการฆาตกรรม ทำร้ายคนในครอบครัว รวมทั้งการทำร้ายตนเองด้วย

3. โครงสร้างทางการเมือง การบริหาร และกฎหมาย โดยยังมีปัจจัยหลายประการที่เป็นอุปสรรคในการแก้ปัญหาการใช้ความรุนแรงต่อสตรี ทั้งในด้านตัวบทกฎหมายและในด้านการบังคับใช้กฎหมาย เช่น ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 276 กำหนดว่า “ผู้ใดข่มขืนกระทำชำเราหญิงอื่นซึ่งมิใช่ภริยาของตน โดยขู่เข็ญด้วยประการใดๆ โดยใช้กำลังประทุษร้าย โดยหญิงอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ หรือโดยทำให้หญิงเข้าใจผิดว่าตนเป็นบุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 4-20 ปี และปรับตั้งแต่ 8,000-10,000 บาท” ซึ่งหมายความว่า สามีข่มขืนภริยาของตนจะไม่มีผิดตามมาตรานี้ แต่อาจจะมีความผิดฐานทำร้ายร่างกายได้ ซึ่งในกระบวนการบังคับใช้กฎหมายและการพิจารณาคดี ผู้รักษากฎหมายมักใช้วิธีการไกล่เกลี่ยประนีประนอม แทนการดำเนินการตามกฎหมายหรือภริยาผู้ถูกกระทำความรุนแรงก็มักเก็บเงียบไม่ขอความช่วยเหลือ หรือดำเนินการตามกฎหมายเนื่องจากกระบวนการสอบสวนและการพิจารณาทำให้ต้องอับอายและตกเป็นข่าวหรือแม้กระทั่งถูกสังคมประณามว่าเป็นฝ่ายผิดเสียเอง

4. ปัญหาทางด้านสภาวะทางกายและทางจิต ซึ่งได้แก่ ความเจ็บป่วยทางจิต เช่น ลักษณะนิสัยเฉพาะตัวของผู้กระทำผิดที่เป็นคนอ่อนแอ มีความบกพร่องในบทบาททางเพศ มีความผิดปกติทางจิต มีความกดดันความคับข้องใจ หรือตกอยู่ในภาวะกดดันหรือตึงเครียดจากปัญหาทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในช่วงสภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำและมีรายได้น้อย สภาพที่อยู่อาศัยไม่ดี แออัด และความโดดเดี่ยวทางสังคม ทำให้เกิดความท้อแท้สิ้นหวังในชีวิต มีภาวะตึงเครียด ซึ่งอาจเป็นแรงผลักดันให้เกิดความรุนแรงขึ้นได้ รวมถึงความไม่พร้อมที่จะมีครอบครัว ส่งผลให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวได้เช่นกัน

5. การกระตุ้นจากสิ่งเร้าภายนอก ซึ่งสภาพแวดล้อมในสังคมเต็มไปด้วยยาเสพติด สุรา สื่อเร้าความรุนแรงและส่งเสริมพฤติกรรมทางเพศที่ผิดเป็นสาเหตุสำคัญอีก ประการหนึ่ง เช่น

1) การที่สามีดื่มสุราหรือเสพยาเสพติดจนมึนเมา ไม่สามารถควบคุมตนเองได้ มักจะมีพฤติกรรมหุนหันและทำร้ายทางเพศที่รุนแรงกับภรรยาเสมอ

2) สื่อที่ผลิตในรูปแบบต่างๆ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเรียนรู้ บุคคลอาจเรียนรู้การกระทำความรุนแรงจากสื่อในรูปแบบต่างๆ ติดต่อกันนานเข้าจนกลายเป็นค่านิยมหรือความชินชาที่รู้สึกว่าการกระทำนั้นเป็นเรื่องปกติ ธรรมดา ไม่เป็นความผิดแต่อย่างใด โดยสามารถถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่งได้ เช่น ความรุนแรงจากสื่อสิ่งพิมพ์ ภาพยนตร์ ทีวี วีดีโอ เป็นต้น

จากข้อมูลเบื้องต้นสะท้อนให้เห็นชัดเจนว่าความรุนแรงที่ผู้หญิงประสบจากคู่ของตนนั้นเป็นปัญหาทางสุขภาพที่สำคัญและเป็นประเด็นที่แสดงถึงการผู้หญิงถูกคุกคามและละเมิดสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานในการที่จะมีชีวิตอย่างปลอดภัย นับเป็นตัวเลขที่น่าตกใจ จึงต้องร่วมมือกันเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ที่จะช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ด้วยการหยุดเพิกเฉย หากพบเห็นการกระทำรุนแรงต่อผู้หญิง ซึ่งวิธีการช่วยเหลือนั้นอาจมีหลายรูปแบบ เช่น หากพบเห็นการกระทำที่รุนแรงต่อผู้หญิงควรรีบโทรศัพท์แจ้งตำรวจ หรืออาจเข้าไปช่วยเหลือหากที่ในส่วนของครอบครัว ควรปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมว่าชายหญิงนั้นเท่าเทียมกัน ควรให้เกียรติซึ่งกันและกัน หยุดการทำร้ายคนในครอบครัว รวมถึงการช่วยกันสอดส่องดูแลเฝ้าระวังการป้องกันความรุนแรงที่จะเกิดขึ้นได้ภายในชุมชน สร้างความสัมพันธ์ที่ดี และที่สำคัญช่วยกันสร้างชุมชนที่ปลอดจากการดื่มสุราและสิ่งเสพติดอื่นๆ ซึ่งเป็นต้นตอของปัญหาความรุนแรงต่างๆ

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กรภัทร์ จารุกำเนตถกน (2554) แสดงให้เห็นถึงการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ ค้นหาแนวทางการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรสาธารณสุขประโยชน์ ด้านสังคมสงเคราะห์เกี่ยวกับเด็กและสตรีในประเทศไทย ด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีการศึกษาเฉพาะกรณี ในองค์กรสาธารณสุขประโยชน์ด้านสังคมสงเคราะห์เกี่ยวกับเด็กและสตรีในประเทศไทย ที่ดำเนินการต่อเนื่องเป็นระยะเวลาตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป และมีเจ้าหน้าที่ 50 คนขึ้นไป จำนวน 3 กรณีศึกษา ผลการศึกษา พบว่าการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในกรณีศึกษาปฏิบัติการผ่านระบบการบริหารทรัพยากรมนุษย์ 5 ระบบย่อยที่สัมพันธ์กันและสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กรซึ่งระบบย่อย ได้แก่ (1) ด้านการจัดคนเข้าทำงาน (2) ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (3) ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ (4) ด้านความปลอดภัยและสุขอนามัย และ (5) ด้านพนักงานและแรงงานสัมพันธ์ในภาพรวมวิถีปฏิบัติของกรณีศึกษาไม่ต่างจากภาครัฐและเอกชน มีจุดเด่นของสภาพแวดล้อมภายในองค์กรที่แตกต่างในด้านวัฒนธรรมการอยู่แบบครอบครัว กล่าวคือ มีการช่วยเหลือกันทั้งในปัญหาเรื่องงานและเอื้อมถึงเรื่องส่วนตัวและเรื่องครอบครัวด้วย ด้านการจัดคนเข้าทำงาน พบว่า เจ้าหน้าที่มีบทบาทแบบกว้างและหลากหลาย มุ่งผลลัพธ์ เพื่อช่วยเหลือผู้รับบริการเป็นหลัก มีอิสระในการทำงาน การออกแบบงานมีลักษณะที่สามารถทำแทนกันได้เมื่อมีคนขาดหรือลางาน ด้านการสรรหาเจ้าหน้าที่วิชาชีพนักสังคมสงเคราะห์ พบว่า การฝากงานของนักศึกษาและการประกาศผ่านมหาวิทยาลัยได้ผลดีที่สุด

สำหรับการคัดเลือกเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการโดยตรง พบว่า มีการทดสอบการทำงานในสภาพจริง 1-14 วัน ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ พบว่า มีการใช้ระบบพี่เลี้ยงเพื่อสอนงานให้กับเจ้าหน้าที่ใหม่ โดยมีการเลือกรุ่นพี่ที่เป็นตัวอย่างที่ดีในการสอนงาน มีการหล่อหลอมพัฒนาตนเองโดยการซึมซับจิตอาสาจากผู้นำและรุ่นพี่สู่การเติบโตทางความคิด เป็นที่สมบูรณ์ทั้งกายและใจ การประเมินผลการปฏิบัติงานนั้น มีการสะท้อนการทำงานโดยการพูดคุยผลการประเมินกับเจ้าหน้าที่ เพื่อจะได้มีการปรับปรุงพัฒนา ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ พบว่า ค่าจ้างหรือเงินเดือนมีอัตราน้อยกว่าภาครัฐและเอกชน องค์กรได้พัฒนาระบบสวัสดิการเพิ่มเติมที่แตกต่างจากภาครัฐและเอกชน การทำงานได้รับค่าตอบแทนที่ไม่ใช่ตัวเงิน ได้แก่ ผลตอบแทนภายใน ซึ่งถือเป็นความภาคภูมิใจเมื่อได้ทำงานช่วยเหลือผู้อื่นและความมั่นคงทางจิตใจที่เห็นว่าตนเองได้ทำประโยชน์ให้กับผู้อื่น ด้านความปลอดภัยและสุขอนามัย พบว่า ปัญหาความเหนื่อยล้าในงานจากจำนวนผู้เดือร่อนที่รับบริการมีจำนวนมาก และต้องให้บริการผู้ที่มีปัญหาวิกฤตชีวิตที่ซับซ้อน ใช้ระบบพี่เลี้ยงในการดูแลด้านจิตใจของเจ้าหน้าที่ด้านพนักงานและแรงงานสัมพันธ์ พบว่า มีระบบสื่อสาร 2 ทางอย่างใกล้ชิดระหว่างเจ้าหน้าที่กับผู้บริหารและเจ้าหน้าที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมกับผู้บริหาร สภาพแวดล้อมภายนอก พบว่า การสรรหาและการคัดเลือกทำได้ยากในทุกตำแหน่ง โดยเฉพาะบุคลากรสายวิชาชีพ ซึ่งมีทางเลือกที่ดีกว่าในการสมัครงานเอกชนมากขึ้น (เนื่องจากเงินเดือนสูงกว่า) และมีผลจากค่านิยมการรับราชการ (เนื่องจากมีความมั่นคงในงานมากกว่า) ปัญหารายได้น้อยเมื่อเทียบกับภาครัฐและธุรกิจเอกชนส่งผลกระทบต่อคงอยู่ของเจ้าหน้าที่ และปัญหาการขาดงบประมาณที่ได้จากการบริจาคส่งผลกระทบต่อคงอยู่ขององค์กร

แนวทางในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในภาพรวมทั้ง 3 กรณีศึกษาเป็นแนวทาง Soft HRM (Soft HRM Approach) และแนวทางทางการรวมกลุ่มวิธีปฏิบัติ (Bundling Approach) โดยทั้ง 3 กรณีศึกษามีการผสมผสาน กลุ่มวิธีปฏิบัติ 3 กลุ่ม ภายใต้แนวทางทางการรวมกลุ่มวิธีปฏิบัติเข้าด้วยกัน ได้แก่วิธีปฏิบัติที่สร้างผลงานสูง (High-Performance Practices) วิธีปฏิบัติที่สร้างความผูกพันสูง (High-Commitment Practices) และ วิธีปฏิบัติที่มีส่วนร่วมสูง (High Involvement Practices)

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย (1) ควรใช้กลยุทธ์การสรรหาและคัดเลือกเชิงรุก ด้วยการสร้างสัมพันธ์ต่อนักศึกษาและมหาวิทยาลัยที่มีคณะที่ต้องการ (2) ควรมีการสอนงานและหล่อหลอมพัฒนาอย่างต่อเนื่องโดยระบบพี่เลี้ยงที่มีตัวอย่างที่ดี (3) ควรริเริ่มระบบนวัตกรรมด้านสวัสดิการที่เอื้อต่อ

คุณภาพชีวิตโดยระดมความเห็นจากเจ้าหน้าที่ (4) ควรมีระบบการลดความเหนื่อยล้าและลดความเครียดในการทำงาน โดยระบบพี่เลี้ยงช่วยและเพื่อนช่วยเพื่อน และ (5) ควรจัดให้มีกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเจ้าหน้าที่ทุกระดับ ผู้บริหารมีการรับฟังความคิดเห็น สื่อสาร 2 ทาง และตอบสนองความต้องการของเจ้าหน้าที่ (กรภัทร์ จารุกำเนตคนก, 2554)

พลตำรวจตรี สมพงษ์ เตชะสมบุรณ์ (2560) กล่าวว่า กระบวนการสืบสวนสอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ คือกระบวนการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานเกี่ยวกับการกระทำความผิดทางอาญาที่เกิดขึ้นเพื่อที่จะทราบว่าการกระผิดนั้นข้อเท็จจริงเป็นอย่างไร ใครเป็นผู้กระทำความผิดเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทำเป็นสำนวนการสอบสวนและส่งให้อัยการยื่นฟ้องต่อศาลเพื่อให้ศาลพิจารณาลงโทษตามกฎหมาย รวมทั้งวิธีการที่ใช้ในการดำเนินการสืบสวนสอบสวนได้มีการพัฒนาก้าวหน้ามาเป็นลำดับตามความเจริญของสังคมจากระบบการสอบสวนแบบทรมานผู้ต้องหา หรือผู้ต้องสงสัยให้รับสารภาพโดยวิธีการต่าง ๆ มาเป็นการสอบสวนโดยวิธีการสมัยใหม่ คือ การใช้พยานหลักฐาน เช่น พยานบุคคล พยานวัตถุ และพยานเอกสารมาใช้ร่วมกันเพื่อพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ถูกกล่าวหา (สมพงษ์ เตชะสมบุรณ์, 1 พฤษภาคม 2563)

พลตำรวจตรี สมพงษ์ เตชะสมบุรณ์ (2560) กล่าวว่า เก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ ได้จากแหล่งต่าง ๆ ดังนี้ 1) สถานที่เกิดเหตุ, 2) ผู้เสียหายหรือผู้เสียชีวิต, 3) ผู้ต้องสงสัยหรือผู้ต้องหา และ 4) ที่อื่น ๆ เช่น คนร้ายยิงคนตายในสถานที่เกิดเหตุแล้วหลบหนีไปพร้อมอาวุธปืนของกลาง ระหว่างหลบหนีได้เอาปืนโยนทิ้งลงแม่น้ำ สถานที่พบปืนคือในแม่น้ำถือว่าเป็นสถานที่อื่น ๆ นอกจากสถานที่เกิดเหตุ (สมพงษ์ เตชะสมบุรณ์, 1 พฤษภาคม 2563)

พลตำรวจตรี สมพงษ์ เตชะสมบุรณ์ (2560) ศึกษาเรื่อง นิติวิทยาศาสตร์กับการเสริมสร้างความยุติธรรม ผลการศึกษาพบว่า นิติวิทยาศาสตร์เป็นการนำวิทยาศาสตร์มาใช้ในการพิสูจน์หลักฐานเพื่อนำมาใช้ในกระบวนการยุติธรรม เป็นการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ คือ การสังเกต ตั้งข้อสงสัย และพิสูจน์โดยใช้วัตถุพยานหรือสภาพแวดล้อมขณะเกิดเหตุเพื่อช่วยลำดับเหตุการณ์และระบุตัวผู้กระทำความผิดได้ ประวัติการพิสูจน์หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์นั้นมีความน่าสนใจนอกเหนือจากความเกี่ยวข้องกับการนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาใช้แล้ว ยังต้องเชื่อมโยงกับสภาพสังคม และความคิดของผู้คนในแต่ละยุค ตลอดจนความก้าวหน้าของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในแต่ละยุคด้วย (สมพงษ์ เตชะสมบุรณ์, 1 พฤษภาคม 2563)

(ดวงฤทัย อุตคุ, 2559) ศึกษาเรื่องพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคำพิพากษาศาลฎีกาคดีอาชญากรรมระหว่างปี พ.ศ.2550 ถึง 2558 พบว่า งานวิจัยนี้มีเป้าหมายเพื่อรวบรวมและวิเคราะห์คดีอาชญากรรมที่มีการนำหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในทางคดีจนถึงชั้นฎีกา ในระหว่างปี พ.ศ. 2550 ถึง 2558 โดยมุ่งเน้นคดีความ ในกลุ่มคดีทำร้ายร่างกาย กลุ่มคดีข่มขืนกระทำชำเรา และกลุ่มคดีฆาตกรรม จากการสืบค้นด้วยระบบสืบค้นคำพิพากษา และคำสั่ง คำร้องศาลฎีกา (Deka, 2007) ทำการรวบรวมคำพิพากษาศาลฎีกาทั้งหมด 7614 คำพิพากษาศาลฎีกา จากคำพิพากษาศาลฎีกาเหล่านี้พบว่า เป็นคดีทำร้ายร่างกายจำนวน 187 ฎีกา คดีข่มขืนกระทำชำเรา 91 ฎีกา และคดีฆาตกรรม 71 ฎีกา และเมื่อพิจารณาจากคำพิพากษาศาลฎีกาทั้งหมด 349 คำพิพากษาศาลฎีกา พบว่ามีการนำหลักฐานทางนิติเวชมาใช้ในการพิจารณาคดีทั้งสิ้น 103 คำพิพากษาศาลฎีกา ส่วนใหญ่พบในคดีทำร้ายร่างกาย (33%) ในขณะที่พบเพียง 27% และ 23% ในกลุ่มคดีข่มขืนกระทำชำเรา และกลุ่มคดีฆาตกรรม ตามลำดับ จากการศึกษา ยังพบว่าผู้เสียหายส่วนใหญ่ในคดีเหล่านี้เป็นเพศชาย เมื่อพิจารณาในทั้งสามกลุ่มคดีเหล่านี้ ในกลุ่มคดีทำร้ายร่างกายพบว่าการใช้อาวุธมากที่สุด ตามด้วยกลุ่มคดีฆาตกรรม และกลุ่มของคดีข่มขืนกระทำชำเรา และอาวุธที่พบมากที่สุดในกลุ่มคดีทำร้ายร่างกายคือมีด ในขณะที่กลุ่มคดีฆาตกรรมพบว่าการใช้อาวุธปืนมากที่สุด นอกจากนี้พบว่าในคดีทำร้ายร่างกาย รายงานการพบบาดแผลบริเวณศีรษะ และ แขนหรือขาของเหยื่อ มากกว่าคดีประเภทอื่นๆ ส่วนในคดีข่มขืนกระทำชำเรา ตรวจพบบาดแผลในร่างกายของเหยื่อน้อยมาก

บุญศักดิ์ หาญเทิดสิทธิ์ (2557) ศึกษาเรื่องการรับฟังและการชี้แจงน้ำหนักพยานหลักฐานทางการแพทย์ โดยทำการศึกษาพยานหลักฐานทางการแพทย์ทั้งหมดที่ศาลใช้ในการวินิจฉัยตัดสินคดีความผิดในคดีข่มขืนกระทำชำเราจากคำพิพากษาศาลฎีกา ผลการวิจัยพบว่า ศาลใช้พยานหลักฐานหลาย ๆ เรื่องประกอบกันในการพิจารณาคดีตัดสินคดี ยังมีพยานหลักฐานที่มีความสอดคล้องกันจำนวนมาก ก็สามารถแก้ข้อสงสัยในการพิจารณาคดีได้ และสามารถตัดสินและกำหนดอัตราลงโทษได้ (บุญศักดิ์ หาญเทิดสิทธิ์, กันยายน - ธันวาคม)

ชญาณิชฐ์ พลโลก (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาการเข้าถึงความยุติธรรมสำหรับคนยากจน : ศึกษากรณีผู้มารับบริการของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมภาครัฐ การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาการพัฒนาการเข้าถึงความยุติธรรมสำหรับคนยากจนในประเทศไทย ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงความยุติธรรมของคนยากจนและศึกษาปัญหาและอุปสรรคการเข้าถึงความยุติธรรมของคนยากจนในประเทศไทย ประชาชนที่มาขอรับความช่วยเหลือทางด้านกฎหมาย

จากจังหวัดที่มีปัญหาความยากจนเรื้อรังที่ติดลำดับจังหวัดที่มีสัดส่วนคนจนสูงสุด 10 ลำดับแรกเกือบทุกปี ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) ด้านข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 31 – 40 ปี มีสถานภาพสมรสระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า อาชีพเกษตรกร ระยะเวลาการอาศัยในพื้นที่จนถึงปัจจุบันมากกว่า 20 ปี รายได้ครอบครัว (เฉลี่ยรวมต่อเดือน) ต่ำกว่า 10,000 บาท ปัญหาทางกฎหมายที่ประสบหรือเคยประสบ พบว่าส่วนใหญ่มีปัญหาทางคดีเกี่ยวกับที่ดิน รองลงมาได้แก่ คดีแพ่ง 2) ด้านปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเข้าถึงความยุติธรรมสำหรับคนยากจนได้แก่ นโยบายรัฐที่ชัดเจน ความร่วมมือในดำเนินการของเอกชน ความรู้ความเข้าใจในการดำเนินคดีของประชาชน คุณภาพทนายความ และ 3) ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงความยุติธรรมสำหรับคนยากจน ได้แก่ นอกจากปัญหาด้านความล่าช้าในของ คดียังมีปัญหาและอุปสรรคด้านการเดินทางเข้ามาในเขตเมือง การขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการดำเนินคดี งบประมาณการขาดตัวแทนผู้รับผิดชอบทางคดีที่ต่อเนื่อง การให้ความช่วยเหลือไม่ตรงตามที่ต้องการ รวมทั้งการขาดมาตรฐานในการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน ข้อเสนอแนะจากการวิจัย ได้แก่ การจัดอบรมความรู้ทางกฎหมายทางแพ่งที่ตรงตามปัญหาในพื้นที่ประสบแก่ประชาชนและกำหนดให้การช่วยเหลือทางกฎหมายแก่คนยากคนเป็น pro bono สำหรับทนายความอาวุโส กำหนดเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบคดีต่อเนื่อง การวางแผนงานในการให้ความช่วยเหลือทั้งกระบวนการจนเสร็จคดี เร่งรัดการประสานงานการทำคดีให้รวดเร็ว จัดทำระบบฐานข้อมูลให้ทันสมัยที่ประชาชนสามารถเข้าถึงง่าย และจัดทำคู่มือข้อเสนอสำหรับการศึกษาวิจัยต่อไป ควรมีการศึกษาการนำเทคโนโลยี มาใช้ในการเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายอย่างสะดวก ง่าย การมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่คนยากจน สืบรวจความต้องการการช่วยเหลือทางกฎหมายในพื้นที่ (ชญาณิชชู่ พลโลก, 2559)

ชุติมา สมประสงค์ (2547) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการประสานงานระหว่างองค์กรเพื่อช่วยเหลือหญิงและเด็กที่ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้เกี่ยวกับการช่วยเหลือหญิงและเด็กที่ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ ลักษณะการประสานงานช่วยเหลือหญิงและเด็กที่ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ ปัญหาและอุปสรรคการประสานงานช่วยเหลือหญิงและเด็กที่ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ สรุปผลการศึกษาดังนี้ ประชากรที่ศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 36-40 ปี สถานภาพสมรสการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด และส่วนใหญ่เป็นบุคลากรที่มีตำแหน่งพนักงานสอบสวนระยะเวลาการทำงานด้านหญิงและเด็กอยู่ระหว่าง 3-5 ปี มากที่สุด ผลการศึกษาภาพรวม

ความรู้เกี่ยวกับการช่วยเหลือหญิงและเด็กที่ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ พบว่า ประชากรที่ศึกษามีความรู้ อยู่ระดับปานกลางทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ การค้นพบและสืบข้อเท็จจริง การคุ้มครองฟื้นฟูและให้ที่พักอาศัย การส่งกลับภูมิลำเนา โดยเฉพาะมีความรู้ด้านการคุ้มครองฟื้นฟูและให้ที่พักอาศัยมากที่สุด คือ การพิสูจน์อายุที่แท้จริงของหญิงและเด็กสามารถใช้วิธีการตรวจร่างกายทางการแพทย์ โดยการตรวจฟันหรือกระดูกเพื่อเปรียบเทียบอายุ ผลการศึกษาภาพรวมลักษณะการประสานงานช่วยเหลือหญิงและเด็กที่ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ พบว่า ประชากรที่ศึกษามีการปฏิบัติ อยู่ระดับปานกลางทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ การติดต่อสื่อสารระหว่างองค์กร การประสานงานเพื่อการส่งต่อ และการปฏิบัติงานร่วมกัน โดยมีการปฏิบัติด้านการประสานงานเพื่อการส่งต่อมากที่สุดเกี่ยวกับการให้การช่วยเหลือในเบื้องต้นก่อนแล้วจึงส่งตัวหญิงและเด็กให้สถานสงเคราะห์ดำเนินการ สำหรับภาพรวมปัญหาและอุปสรรคการประสานงานช่วยเหลือหญิงและเด็กที่ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ พบว่า ประชากรที่ศึกษาเห็นด้วยระดับปานกลาง ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านระบบข้อมูล ด้านบุคลากร และด้านการบริหารงาน โดยเฉพาะปัญหาและอุปสรรคการประสานงานด้านระบบข้อมูลในประเด็นที่ขาดการเผยแพร่ข้อมูล การช่วยเหลือหญิงและเด็กต่อสาธารณะมากที่สุด (ชุตินา สมประสงค์, 2547)

ศุภิกา ก้อนแพง (2559) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำความผิดคดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญของผู้ต้องขังหญิง : กรณีศึกษาทัณฑสถานหญิงกลาง กรุงเทพมหานคร การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะทั่วไปของผู้หญิงที่กระทำความผิดในคดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ ผู้ต้องขังหญิง เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำความผิดในคดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญของผู้ต้องขังหญิง เพื่อเสนอแนะแนวทางป้องกันและแก้ไขการกระทำความผิดในคดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ ของผู้ต้องขัง พบว่า ผู้ต้องขังหญิงส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ย 38 ปี มีอายุโดยเฉลี่ยในขณะที่กระทำความผิด 34 ปี สถานภาพส่วนใหญ่สมรสหรือมีสามีแล้ว มีบุตรโดยเฉลี่ย 2 คน ได้รับการศึกษาในระดับประถมศึกษา ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขายและอาชีพรับจ้าง มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,000 บาท มีภาระหนี้สินฐานะความเป็นอยู่พอมีพอกิน ก่อนถูกจับอาศัยอยู่กับสามี ชีวิตสมรสบิดามารดาหย่าร้างกัน ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวรักใคร่เข้าใจกันดี การทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยด้านความกดดันทางสังคม โดยเฉพาะผู้ที่มีความกดดันจากครอบครัว การเงินมีผลต่อกระทำความผิดในคดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ปัจจัย ด้านการคบหาสมาคมที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะความถี่-ความบ่อยในการคบเพื่อนหรือบุคคลที่กระทำความผิดมีผลต่อการกระทำความผิดในคดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญของผู้ต้องขังหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

0.05 ข้อเสนอแนะ ควรมีการกำกับดูแลสื่อต่าง ๆ ในการเผยแพร่ภาพความก้าวร้าวรุนแรงวิธีหรือพฤติกรรมในการก่ออาชญากรรม เพื่อหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเลียนแบบ ส่งเสริมสถานภาพสตรีทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้ผู้หญิงช่วยเหลือและพึ่งพาตนเองได้จัดอบรมธรรมะภายในชุมชนเพื่อให้เกิดความยับยั้งชั่งใจเกรง กลัวต่อบาปควรมีกฎหมายคุ้มครองสวัสดิภาพความปลอดภัยเกี่ยวกับผู้หญิงให้มากขึ้น (ศุภิสรา ก้อนแพง, 2559)

ราชันย์ ชินายศ (2546) ศึกษาเรื่อง ปัญหาเด็กและสตรีถูกล่วงละเมิดทางเพศจากบุคคลในครอบครัวหรือบุคคลใกล้ชิดในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ผู้เสียหายสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ กลุ่มแรกคือเด็กหญิงที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี สาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดการละเมิดทางเพศคือ ความอ่อนวัยของผู้เสียหาย ประกอบกับความคุ้นเคย ความไว้วางใจ ความเคารพนับถือต่อผู้ต้องหา และทั้งหมดเป็นบุคคลใกล้ชิดผู้เสียหายทั้งสิ้น กลุ่มที่สอง คือ หญิงที่มีอายุมากกว่า 15 ปีขึ้นไป กลุ่มนี้จะมีลักษณะการล่วงละเมิดแบ่งเป็น 2 ลักษณะ ลักษณะแรกเป็นการล่วงละเมิดทางเพศโดยความยินยอมของทั้งสองฝ่าย แต่เป็นลักษณะที่ขัดต่อวัตถุประสงค์กฎหมาย และผู้ต้องหาทั้งหมดเป็นผู้ที่เสียหายมีความรู้จักสนิทสนมเป็นอย่างดี ลักษณะที่สองเป็นลักษณะการล่วงละเมิดทางเพศโดยบุคคลอื่น ๆ ที่ไม่รู้จักคุ้นเคยมาก่อน และพบว่านอกจากสาเหตุดังกล่าวแล้ว ข้อบกพร่องของกฎหมายที่ใช้บังคับที่เป็นช่องทางให้ผู้กระทำผิดไม่หลบจำและมีการทำผิดซ้ำอีก จึงควรแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้สามารถป้องกันการล่วงละเมิดในเด็กและสตรีอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด (ราชันย์ ชินายศ, 2546)

สุรีย์ฉาย พลวัน (2559) ศึกษาเรื่อง การขาดกรรมโดยภรรยาที่ถูกทารุณจากสามี : กรณีศึกษามาตรการดำเนินคดีในประเทศไทย งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ในการวิเคราะห์สภาพปัญหาและข้อจำกัดของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองภรรยาที่ฆ่าสามีขณะที่มีอาการของหญิงที่ถูกทำร้าย (Battered Wife Syndrome) เพื่อหาแนวทางดำเนินคดีที่เหมาะสมและเป็นธรรม ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินคดีกับภรรยาที่ฆ่าสามีขณะที่มีอาการของภรรยาที่ถูกทำร้าย มีสภาพปัญหาด้านบทบัญญัติกฎหมาย และปัญหาการบังคับใช้กฎหมายที่ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรม 4 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1. ปัญหาการไม่มีกฎหมายใดบัญญัติครอบคลุมถึงกรณีของผู้กระทำที่มีอาการภรรยาที่ถูกทำร้าย 2. ปัญหากระบวนการดำเนินคดีตามกฎหมายและการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม 3. การใช้บทลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญาในความผิดฐานฆ่าคนตายไม่เหมาะสมและเป็นธรรมกับข้อเท็จจริงในลักษณะดังกล่าวนี้ 4. ปัญหาการไม่รู้สิทธิและหน้าที่ของประชาชน และทัศนคติของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย มี 5 ประเด็นหลัก ได้แก่

ด้านการตรวจร่างกายการตรวจทางห้องปฏิบัติการ การรักษาแบบองค์รวม และการเยียวยาทางกฎหมาย เพื่อให้บุคลากรทางด้านสาธารณสุขและทางด้านกฎหมายมีความเข้าใจปัญหาการถูกล่วงละเมิดทางเพศอย่างชัดเจนยิ่งขึ้น (อานนท์ จำลองกุล, กันยายน-ตุลาคม 2560)

สมจิตต์ จรรย์พงษ์ (2557) กล่าวว่า องค์กรสาธารณประโยชน์ในประเทศไทยจัดทำตามกรอบแนวความคิดและวิธีการที่เป็นสากลหรือตามกรอบคู่มือเรื่องการจัดทำบัญชีองค์กรสาธารณประโยชน์ ที่พัฒนาขึ้นโดย The Johns Hopkins University Center for Civil Society Study (JHU/CCSS) ร่วมกับองค์กรสหประชาชาติ จากการศึกษาพบว่า การดำเนินงานขององค์กรสาธารณประโยชน์ในประเทศไทยได้มีการพัฒนาและขยายตัวอย่างต่อเนื่อง มองจากทิศทางการขยายตัวของจำนวนพนักงานและจำนวนองค์กร โดยองค์กรองค์กรสาธารณประโยชน์ ในปี พ.ศ.2555 มีจำนวนทั้งสิ้น 76,685 แห่ง เพิ่มขึ้นจากปี 2549 ที่มีจำนวน 66,305 องค์กร ในด้านพนักงาน ซึ่งหมายถึงคนทำงานที่ได้รับค่าจ้าง มีจำนวนทั้งสิ้น 182,163 คน และอาสาสมัคร 803,621 คน ในปี 2555 เทียบกับปี 2549 ที่มีจำนวนพนักงาน 130,600 คน และอาสาสมัคร 792,400 คน โดยมีความสำคัญของการดำเนินงานขององค์กรสาธารณประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจ พิจารณาจากการเปรียบเทียบขนาดของ GDP ขององค์กรสาธารณประโยชน์ต่อ GDP รวมของประเทศ พบว่ามีสัดส่วนเฉลี่ยต่อปีร้อยละ 0.8 หรือมีมูลค่า โดยรวม 75,677 ล้านบาทต่อปี การดำเนินงานขององค์กรสาธารณประโยชน์ด้านบริการสังคมสงเคราะห์ มีบทบาทมากที่สุด โดยมีสัดส่วนต่อมูลค่าเพิ่มโดยรวม หรือ GDP ขององค์กรมากที่สุด ร้อยละ 30.6 เฉลี่ยต่อปี รองลงมาได้แก่ บริการสุขภาพ ร้อยละ 29.8 บริการขององค์กรสมาชิก ร้อยละ 23.9 ส่วนบริการด้านการศึกษา มีบทบาทในเชิงเศรษฐกิจน้อยที่สุด โดยมีสัดส่วนร้อยละ 15.7 กล่าวได้ว่าบัญชีองค์กรสาธารณประโยชน์ นับเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งสามารถนำไปปรับใช้ประโยชน์สำหรับการวางแผน การตัดสินใจ และการกำหนดนโยบายในส่วนที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในภาครัฐ และภาคเอกชน โดยเฉพาะภาคองค์กรสาธารณประโยชน์สามารถใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตในสังคมที่มีบทบาทความสำคัญเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาที่สำคัญสำหรับการสนับสนุนการพัฒนาประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม (สมจิตต์ จรรย์พงษ์, 2557)

สารัตน์ ล้วนดี (2560) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง แนวโน้มของการใช้พยานหลักฐานด้านนิติวิทยาศาสตร์ต่อการพิจารณาคดี โดยงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวโน้มของการใช้พยานหลักฐานด้านนิติวิทยาศาสตร์ต่อการพิจารณาคดี โดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์คำพิพากษา

ศาสตร์ ร่วมกับการวิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) การวิจัยใช้ข้อมูล จากคำพิพากษาศาสตร์ของประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2546-2559 จำนวน 690 คดี (ฎีกา) จาก 3 กลุ่มความผิด คือ 1. ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ 2. ความผิดเกี่ยวกับร่างกายและชีวิต และ 3. ความผิดเกี่ยวกับเพศ โดยแบ่งตัวแปร ที่ศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ตัวแปรข้อมูลทั่วไป และตัวแปร พยานหลักฐานในการพิจารณาคดี ผลการศึกษาตัวแปรข้อมูลทั่วไปพบว่า ร้อยละ 62.89 ของผู้กระทำ ผิดและร้อยละ 99.13 ของผู้เสียหายในคดีเป็นเพศชาย โดยผู้กระทำผิดและผู้เสียหายมีความสัมพันธ์ เป็นคนรู้จักกัน 66.08% ซึ่งคดีทำการศึกษาเกิดขึ้นในเวลากลางวันและกลางคืนใกล้เคียงกัน ผลการ วิเคราะห์ตัวแปรพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีพบว่า ค่าเบี่ยงเบนของผู้กระทำผิด การประเมิ นบาดแผลทางนิติเวช และพยานหลักฐานด้านนิติวิทยาศาสตร์ มีความสัมพันธ์กับผลการตัดสินคดี ($P < 0.01$) โดยมีค่า odd ratio เท่ากับ 29.67 5.46 และ 3.70 ตามลำดับ โดยคดีที่มีหลักฐานทางนิติ วิทยาศาสตร์ประกอบการพิจารณาคดี ศาลสามารถตัดสินลงโทษผู้กระทำผิดได้ 87.3% อย่างไรก็ตาม เมื่อนำตัวแปรที่สามารถหาค่า odd ratio ได้มาวิเคราะห์ด้วยวิธีสมการถดถอยโลจิสติกส์ (Logistic regression) พบว่า ตัวแปรคำรับสารภาพ บันทึกคำให้การ คำให้การที่สอดคล้องกับพยานหลักฐาน ของผู้กระทำผิด การประเมิ นบาดแผลทางนิติเวช และพยานหลักฐานด้านนิติวิทยาศาสตร์ เป็นตัวแปร ที่มีผลต่อการตัดสินลงโทษในคดี ($P < 0.01$) โดยตัวแปรคำให้การที่สอดคล้องกับพยานหลักฐานของ ผู้กระทำผิดมีค่า Exp (B) สูงสุดโดยมีค่าเท่ากับ 23.16 นอกจากนี้ เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของ พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ต่อการพิจารณาคดีแยกในแต่ละกลุ่มความผิด พบว่า พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์มีผลต่อการพิจารณาคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์และคดี ความผิดเกี่ยวกับร่างกายและชีวิต ส่วนคดีความผิดเกี่ยวกับเพศพบว่าพยานบุคคลยังไม่พบาทสำคัญ มากกว่าพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ ผลการศึกษาแนวโน้มการพัฒนา 10 ด้าน ในการใช้ พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ในอนาคตด้วยเทคนิคการวิจัยแบบ EDFR ซึ่งกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ มีความเห็นว่าเป็นแนวโน้มที่มีโอกาสเป็นไปได้ในระดับมากถึงมากที่สุด (Md. 3.5 ถึง ≥ 4.5) และกลุ่ม ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องในแต่ละแนวโน้ม (QR ≤ 1.5) และเป็นแนวโน้มที่พึงประสงค์ (มีค่า ร้อยละ 85 ขึ้นไป) คือ ด้านแนวโน้มที่เกี่ยวข้องการพัฒนามาตรฐานการตรวจพิสูจน์ทางด้านนิติ วิทยาศาสตร์ ส่วนแนวโน้มที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าเป็นแนวโน้มที่มีโอกาสเป็นไปได้ในระดับ มาก (Md. ≥ 3.5) และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องในแต่ละแนวโน้ม (QR ≤ 1.5) และเป็น แนวโน้มที่พึงประสงค์ (มีค่าร้อยละ 85 ขึ้นไป) คือ ด้านการพัฒนาตัวแปรปัจจัยภายนอก ด้านการ

พัฒนาปัจจัยภายใน ด้านการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค ด้านการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ในกระบวนการยุติธรรม ด้านการกำหนดบทบัญญัติทางกฎหมาย ด้านการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ และแนวโน้มด้านการพัฒนาการศึกษาและวิชาการที่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ส่วนกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าแนวโน้มด้านอำนาจหน้าที่ของบุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ เป็นแนวโน้มที่มีโอกาสเป็นไปได้ในระดับปานกลางถึงมาก (Md. ตั้งแต่ 2.5 ถึง 3.5) และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องในแต่ละแนวโน้ม (QR $\leq$ 1.5) และเป็นแนวโน้มที่พึงประสงค์ (มีค่าร้อยละ 85 ขึ้นไป) ซึ่งแนวโน้มการพัฒนาทั้ง 10) ด้านจะส่งผลโดยตรงต่อการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ในกระบวนการยุติธรรม ความเชื่อมโยงร่วมมือกันในทุกภาคส่วนและทุกด้านที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจัง และต่อเนื่องนำไปสู่องค์ประกอบที่ครบถ้วนในการพัฒนาเพื่อขับเคลื่อนกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบในอนาคต (สารัตน์ ล้วนดี, 2560)

Peterson, Baskin and Sommer (2013) ทำการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทและผลกระทบของพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ที่มีต่อการพิจารณาคดีอาญาในคดี ตัวอย่าง จำนวน 4,205 คดีที่เกิดขึ้นจากเขตอำนาจศาล 5 แห่งในสหรัฐอเมริกา การทำวิเคราะห์สมการถดถอย ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มีบทบาทและมีประสิทธิภาพในการพิจารณาคดี นอกจากนี้ยังส่งผลในขั้นตอนการรวบรวมพยานหลักฐานในการจับกุม และมีผลในการตั้งข้อหา การฟ้องคดีและการตัดสินลงโทษ โดยพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์เป็นพยานหลักฐานประเภทหนึ่งที่มีผลต่อการตัดสินพิจารณาคดี และมีพยานหลักฐานส่วนอื่นที่มีผลต่อการตัดสินคดีด้วย โดยควรมีการศึกษาเพิ่มเติมถึงผลของพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ที่ส่งผลในขั้นตอนอื่นของคดีอาญา

Baskin, D. and Sommers, I (2010) เรื่อง อิทธิพลของหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ที่มีต่อคดีฆาตกรรม มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาผลกระทบของหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ต่อผลคดีอาญา จากเขต 5 เขตอำนาจศาลในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยใช้ข้อมูลที่ปรากฏในชั้นตำรวจไปจนถึงการตัดสินคดีในขั้นตอนสุดท้าย โดยการวิจัยนี้ได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ผลการทดลองแสดงให้เห็นว่าคดีอาชญากรรมส่วนใหญ่ยังไม่ประสบความสำเร็จในชั้นจับกุม และคดีที่ต้องมีการ

แก้ไขยังมีอยู่มาก นอกจากนี้ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เป็นตัวช่วย และไม่ใช่ปัจจัยหลักในการคลี่คลายคดีอาชญากรรม (Baskin, 2010)

Baskin, D. and Sommers, I (2011) ได้ทำการศึกษาถึงการคลี่คลายคดีโจรกรรมที่เกิดขึ้นในสหรัฐอเมริกา โดยมุ่งศึกษาในส่วนที่พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์เข้ามามีบทบาทในกลุ่มความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน เพื่อแสดงถึงคุณค่าของพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ในสหรัฐอเมริกา การศึกษาคั้งนี้มุ่งเน้นไปที่อิทธิพลของหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในการประมวลผลกรณีการลักทรัพย์ของที่อยู่อาศัยในสหรัฐอเมริกา การศึกษาได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นทางการในเขตอำนาจศาลทั้ง 5 แห่ง นับจากเวลาที่ตำรวจรายงานเหตุการณ์ถึงการจำหน่ายอาชญากรรมขั้นสุดท้าย ผลการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่คดีเกี่ยวกับทรัพย์สินยังแก้ไขได้มีเพียง 8.2% ของเหตุการณ์ลักทรัพย์ 1,263 ราย ทำให้มีการจับกุมเพียงร้อยละ 3.2 ของเหตุการณ์ทั้งหมดเท่านั้น ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าพยานทางนิติวิทยาศาสตร์เป็นตัวช่วยและไม่ใช่ปัจจัยหลักในการคลี่คลายคดี ซึ่งงานวิจัยในครั้งนี้ได้รับการสนับสนุนผ่านสถาบันวิจัยแห่งชาติ (NIJ)

Burrow, J. and Trling, R. (2004) การศึกษาผลกระทบของวิทยาศาสตร์ทางนิติวิทยาศาสตร์ในการตรวจจับการลักทรัพย์และการกระทำผิดกฎหมาย ได้ทำการศึกษาผลกระทบของพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ประเภทต่างๆ ในคดีลักทรัพย์ เช่น รอยลายนิ้วมือแฝง, รอยเท้า, DNA ซึ่งมีผลในการจับกุมผู้กระทำผิดในคดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน (Burrow, 2004)

Gray-Eurom, K., Seaberg, D. C., & Wears, R. L. (2002) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ของพยานหลักฐานทางการแพทย์ที่มีต่อคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ โดยใช้ข้อมูลที่มีในรายงานใน Duval County, FL ในช่วงระยะเวลา 2 ปี ตัวแปรที่สนใจศึกษา คือ อายุและเชื้อชาติของเหยื่อ, หลักฐานการบาดเจ็บ (ร่างกายอวัยวะเพศหรือทั้ง 2 อย่าง), การพบตัวอสุจิ, การใช้อาวุธและความสัมพันธ์ของเหยื่อ โดยการหาความสัมพันธ์ด้วยสมการถดถอย ผลการศึกษา พบว่า ในช่วงระยะเวลาการศึกษา มีรายงานการข่มขืน 821 คนและมีการสอบสวนทางนิติวิทยาศาสตร์ 801 ครั้ง ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อเป็นหญิงส่วนใหญ่ (776 คน, 97%), 409 คน (51%) เป็นคนผิวดำ, 376 คน (47%) เป็นคนผิวขาวและ 16 (2%) ชนกลุ่มน้อยอื่นๆ ผู้ต้องสงสัยถูกระบุจำนวน 355 คน (44%) โดย 801 รายที่มีการตรวจสอบทางนิติเวชทางเพศ ผลบ่งบอกว่าไม่พบ 446 ราย (56%) ในกรณีเหล่านี้ มีการจับกุม 271 ราย ตำรวจไม่มีหลักฐานเพียงพอที่จะจับกุมผู้ต้องหาหลังถูกคุมขังจำนวน 84 ราย ในกรณีที่ผู้ต้องหาถูกจับกุม 153 รายถูกลงโทษ 89 คน ถูกตัดสินว่ามีความผิด 2 คน และ 27 คดียังคงค้างอยู่และไม่

สามารถตรวจสอบได้ และพบว่ามี การบาดเจ็บจำนวน 202 ราย (57%) และมีการตรวจพบตัวอสุจิในขณะที่มีการตรวจทางนิติเวชศาสตร์จำนวน 110 ราย (31%) ของกรณีที่ระบุผู้ต้องสงสัย ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยพบว่าผู้ที่ตกเป็นเหยื่ออายุน้อยกว่า 18 ปี ที่พบการบาดเจ็บและการใช้อาวุธ โดยผู้ต้องหามีความสัมพันธ์ทำให้เกิดความสำเร็จในการดำเนินคดี และในรายงานผลทางการแพทย์สามารถช่วยในการดำเนินคดีสำเร็จ (Gray-Eurom, 2002)

Brown, K. M. (2014) ได้ทำการศึกษาวิจัยถึงผลกระทบของพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่มีต่อการคลี่คลายคดีในการสืบสวนคดีลักพาตัวเด็ก โดยศึกษาข้อมูลคดีลักพาตัวเด็ก 733 คดี ที่เกิดขึ้นตั้งแต่ปี 2511 ถึงปี 2545 เพื่อสำรวจอิทธิพลของหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับการแก้ปัญหากรณีในการสอบสวน ตามสมมุติฐานที่ว่า การมีหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่เชื่อมโยงผู้กระทำความผิดกับอาชญากรรม จะช่วยให้สามารถแก้ปัญหาคดีได้ในคดีฆาตกรรมของเด็กที่ถูกลักพาตัว การศึกษานี้ได้ตรวจสอบผลกระทบหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ประเภทต่างๆ การวิเคราะห์ใช้สมการถดถอยโลจิสติกแบบทวินาม งานวิจัยนี้ระบุว่าหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เพิ่มขึ้นมีผลต่อการคดีในการสืบสวนเหตุฆาตกรรมในคดีลักพาตัวเด็ก แต่ยังไม่เด่นชัดในการประกอบกับส่วนอื่นในขั้นตอนของคดี (Brown, 2014, February)

White, J. H., Lester, D., Gentile, M., & Rosenbleeth, J (2011) ได้ศึกษาถึงการใช้อยุทธศาสตร์จากนิติวิทยาศาสตร์และแผนประทุษกรรมคนร้ายในการคลี่คลายคดีที่ผู้กระทำความผิดเป็นฆาตกรต่อเนื่อง ซึ่งพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์มีผลต่อการสืบสวนจนนำไปสู่การจับกุม อีกทั้งยังมีบทบาทและความสำคัญในการตัดสินคดี (White, 2011)

บุญศักดิ์ หาญเทิดสิทธิ์ (2557) เรื่องการรับฟังและการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานทางการแพทย์ เพื่อศึกษาบทบาทของพยานหลักฐานทางการแพทย์ที่ศาลใช้ในการวินิจฉัยตัดสินคดี ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา ผลการวิเคราะห์ทางสถิติสามารถสรุปได้ว่าพยานหลักฐานหลายประเภทมีผลต่อการพิจารณาตัดสินคดีโดยยิ่งพยานหลักฐานจำนวนมากที่มีความสอดคล้องกัน จะทำให้ข้อสงสัยน้อยลงไปจนปราศจากข้อสงสัยส่งผลให้สามารถตัดสิน และกำหนดอัตราลงโทษได้ (บุญศักดิ์ หาญเทิดสิทธิ์, กันยายน - ธันวาคม)

คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต (2559) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เพื่อพิสูจน์ความจริงในคดี ด้วยศึกษาวิจัยโดยวิธีวิจัยเอกสาร (Documentary research) และและจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus

group discussion) สัมภาษณ์เชิงลึก และประชุมสัมมนาผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการพัฒนาแนวทางการเก็บรวบรวมหรือการได้มาของพยานหลักฐานและการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ให้เป็นระบบและเป็นรูปธรรมมากขึ้น เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้กับพยานหลักฐาน และกระบวนการทางนิติวิทยาศาสตร์ และเสนอแนะแนวทางการนำพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ไปใช้ในกระบวนการยุติธรรมพร้อมกันกับการพัฒนาตัวบทกฎหมายให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และพัฒนาการของอาชญากรรม คดีอาญาและแพ่งในปัจจุบัน เพื่อให้การพิสูจน์ความจริงแห่งคดีนั้นเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย อันจะทำให้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เกิดประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรม (คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2559)

จากความสนใจในการศึกษาวิจัยในเรื่องผลของบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ในการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ที่มีต่อกระบวนการยุติธรรม จึงเกิดงานวิจัยในหลายรูปแบบที่น่าสนใจ ทั้งที่เกิดจากการวิจัยภายในประเทศไทย และที่มีการเผยแพร่ในต่างประเทศ ซึ่งส่งผลให้ผู้สนใจหรือปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์สามารถที่จะนำข้อมูลดังกล่าวเหล่านี้มาประยุกต์ใช้เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาในเรื่องบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์และการใช้พยานหลักฐานเพื่อการให้ความช่วยเหลือในคดีความรุนแรงและล่วงละเมิดต่อเด็กและสตรี โดยการดำเนินการวิจัยนั้นเพื่อให้การวิจัยที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล พร้อมทั้งยังได้ผลการศึกษาที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้นั้น ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขั้นตอนของการดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ส่วนด้วยกัน คือ การศึกษาข้อมูลสถิติของมูลนิธิพิณมาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรีที่ได้ทำการช่วยเหลือแล้วนั้นย้อนหลังเป็นระยะเวลา 1 ปี คือ ปี พ.ศ.2562 และการศึกษาแนวโน้มของการใช้พยานหลักฐานเพื่อให้ความช่วยเหลือประชาชนว่ามีประโยชน์ต่อรูปคดีในกระบวนการยุติธรรมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยมีขั้นตอนการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย (Steps in Research)

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed-Methods) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Approach) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการและการวิจัยเชิงเอกสาร (documentary research) โดยขั้นตอนการจัดเตรียมโครงการตามระบบของการดำเนินการวิจัย โดยทำการศึกษาเอกสาร ตำรา ข้อมูล สถิติ งานวิจัยต่างๆ และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้พยานหลักฐานในกระบวนการยุติธรรมทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อจัดทำโครงการการวิจัย โดยได้ขอปรึกษาแนะนำและความคิดเห็นในการจัดทำโครงร่างการวิจัยจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญด้านพยานหลักฐานในการให้ความช่วยเหลือประชาชน

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย การวิเคราะห์กรอบแนวคิดและสังเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์และการใช้พยานหลักฐานเพื่อการให้ความช่วยเหลือในคดีความรุนแรงและล่วงละเมิดต่อเด็กและสตรี และทำการกำหนดวิธีการที่จะใช้วิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยผู้วิจัยได้แบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

การวิจัยส่วนที่ 1 การศึกษาข้อมูลสถิติของมูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรีที่ได้ทำการช่วยเหลือแล้วนั้นย้อนหลังเป็นระยะเวลา 1 ปี คือ ปี พ.ศ.2562 โดยมุ่งเน้นองค์ความรู้เกี่ยวกับการใช้พยานหลักฐานเพื่อให้ความช่วยเหลือประชาชน โดยมุ่งเน้นไปที่กลุ่มปัญหาหลักที่ควรให้ความสำคัญเป็นลำดับแรกๆ ประกอบไปด้วย 3 ปัญหาหลัก ดังนี้

1. การข่มขืน และกระทำอนาจาร
2. การล่อลวง การค้าประเวณี และการค้ามนุษย์
3. การทารุณกรรม การทำร้ายร่างกาย และกักขังหญิงหนีว

โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลย้อนหลังในเป็นระยะเวลา 1 ปี คือ ปี พ.ศ. 2562 ประกอบด้วย การข่มขืน และกระทำอนาจาร 777 ราย การล่อลวง การค้าประเวณี และการค้ามนุษย์ 118 ราย และการทารุณกรรม การทำร้ายร่างกาย และกักขังหญิงหนีว 1,039 ราย รวมทั้งสิ้น 1,934 ราย โดยกำหนดข้อมูลตัวแปรที่ศึกษาจากข้อมูลออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวแปรเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของคดี และกลุ่มตัวแปรเกี่ยวกับการใช้พยานหลักฐานที่มีผลต่อรูปคดีในกระบวนการยุติธรรม โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาการใช้พยานหลักฐานเพื่อให้ความช่วยเหลือในการหาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ในการใช้พยานหลักฐานทางด้านต่างๆ กับผลของการพิจารณาคดีด้วยวิธีการวิเคราะห์ทางสถิติ

การวิจัยส่วนที่ 2 ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) โดยมีการกำหนดคำถามไวล่วงหน้าและการสัมภาษณ์แบบเจาะจงประเด็น โดยการวิพากษ์เพื่อพิจารณาคความเหมาะสมจากประชากรกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จากการรวบรวมข้อมูลและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องในองค์กรสาธารณประโยชน์และผู้เชี่ยวชาญที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม โดยมีจำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งสิ้น 12 คน ซึ่งปฏิบัติงานด้านต่างๆ ได้แก่ ผู้พิพากษา พนักงานอัยการ พนักงานสอบสวน ประธานมูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี และเจ้าหน้าที่มูลนิธิเพื่อนหญิง และเจ้าหน้าที่มูลนิธิหญิงชายก้าวไกล โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อทำการศึกษาปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในต่อการนำพยานหลักฐานมาใช้ในกระบวนการยุติธรรม ปัญหาและอุปสรรคในการใช้พยานหลักฐาน แนวทางแก้ไขปัญหา ข้อเสนอแนะ และยุทธศาสตร์การใช้พยานหลักฐานในการพิจารณาคดีของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม โดยการดำเนินการวิจัยทั้ง 2 ส่วนอย่างต่อเนื่องกัน เพื่อนำผลการศึกษาไปเป็นทิศทางในการใช้บทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ในการใช้พยานหลักฐานในการพิจารณาคดี

ความรุนแรงและล่องละเมิดในเด็กและสตรี ที่มีความต่อเนื่องกันจากอดีตจนถึงปัจจุบัน และแนวโน้มที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย เป็นขั้นตอนการนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดจากการดำเนินการวิจัยทั้ง 2 ส่วนมาทำการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลตามหลักการและทฤษฎี และจัดทำรายงานผลการวิจัยเพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง ตามที่คณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์เสนอแนะต่อไป

2. ระเบียบวิธีวิจัย (Research methodology)

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งระเบียบวิธีวิจัยออกได้เป็น 2 ส่วน ซึ่งประกอบไปด้วย

2.1 ระเบียบวิธีวิจัยส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยจึงกำหนดรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยส่วนที่ 1 ดังนี้

1. สำหรับงานวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาจากเอกสาร (Documentary research) โดยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลและองค์ความรู้ในเรื่องแนวคิดเกี่ยวกับองค์การสาธารณสุขประโยชน์ แนวคิดเกี่ยวกับพยานหลักฐานและพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมในประเทศไทย แนวคิดเกี่ยวกับการพิจารณาความรุนแรงในเด็กและสตรี

2. แหล่งข้อมูลและการกำหนดกลุ่มปัญหาที่ใช้ในศึกษา ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลสถิติของมูลนิธิปิณานิธิพิณาสกุลเพื่อเด็กและสตรีที่ได้ทำการช่วยเหลือแล้วนั้นย้อนหลังเป็นระยะเวลา 1 ปี คือ ปี พ.ศ.2562 โดยผู้วิจัยคัดเลือกปัญหาหลักที่ควรได้รับการแก้ไขก่อน ซึ่งประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 การข่มขืน และกระทำอนาจารการล่อลวง กลุ่มที่ 2 การค้าประเวณี และการค้ามนุษย์ และกลุ่มที่ 3 การทารุณกรรม การทำร้ายร่างกาย และกักขังหญิง จำนวนทั้งสิ้น 1,934 ราย

3. การศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจะทำการศึกษาปัญหาหลักที่ควรได้รับการแก้ไขก่อน ซึ่งประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 การข่มขืน และกระทำอนาจารการล่อลวง กลุ่มที่ 2 การค้าประเวณี และการค้ามนุษย์ กลุ่มที่ 3 การทารุณกรรม การทำร้ายร่างกาย และกักขังหญิง

เหนี่ยวนำ เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อมูลทั่วไปกับผลการพิจารณาคดี ในประเด็นต่างๆ โดยกำหนดเป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องจากข้อมูล ออกเป็น 2 กลุ่มดังต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1 ตัวแปรข้อมูลทั่วไป จำนวน 12 ตัวแปร ได้แก่

- 1) เพศของผู้กระทำผิด
- 2) อายุของผู้กระทำผิด
- 3) ภูมิลำเนาของผู้กระทำผิด
- 4) ระดับการศึกษาของผู้กระทำผิด
- 5) อาชีพของผู้กระทำผิด
- 6) เพศของผู้เสียหาย
- 7) อายุของผู้เสียหาย
- 8) ความสัมพันธ์ของผู้กระทำผิดและผู้เสียหาย
- 9) ผู้กระทำผิดมีกี่คน
- 10) ผู้เสียหายมีกี่คน
- 11) สถานที่เกิดเหตุ
- 12) เวลาในการก่อเหตุ

กลุ่มที่ 2 ตัวแปรประเภทของบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์และการใช้พยานหลักฐานเพื่อการให้ความช่วยเหลือในคดีความรุนแรงและล่วงละเมิดต่อเด็กและสตรี จำนวน 9 ตัวแปร ได้แก่

- 1) ประเภทของคดี
  - 2) พยานบุคคลและคำให้การ
  - 3) วัตถุพยานและพยานเอกสาร (ข้อมูลด้านนิติวิทยาศาสตร์)
  - 4) บทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ (กระบวนการการช่วยเหลือ
- เหยี่ยว)
- 5) การดำเนินการจับกุม
  - 6) ผ่านกระบวนการศาลหรือไม่
  - 7) โทษที่ได้รับ
  - 8) เหตุจูงใจในการกระทำความผิด

9) บทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ (กระบวนการการช่วยเหลือตั้งแต่ต้นจนจบ)

4. การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลและสร้างแฟ้มข้อมูลเรียบร้อยแล้วมาสรุปผลของการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ซึ่งใช้วิธีการทางสถิติช่วยในการวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยแสดงผลการวิเคราะห์ออกเป็น

4.1 วิธีวิเคราะห์สถิติพรรณนา (Descriptive Analysis)

4.2 ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยการวิเคราะห์ Chi-square Test การทดสอบ Chi-square เป็นการทดสอบที่ไม่อิงการแจกแจงของประชากร หรือที่เรียกว่า Nonparametric Statistics สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

1) กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว (One – Sample χ^2 – Test) เป็นการทดสอบความถี่ที่สังเกตได้ (Observed Frequency : O) กับความถี่ที่คาดหวัง (Expected Frequency : E) ว่าแตกต่างกัน หรือไม่ หรือบางทีเรียกว่า “การทดสอบสมนัย (Goodness of fit)” ตัวอย่าง เช่น โยนลูกเต๋าลูกหนึ่ง 120 ครั้ง ขึ้นหน้าต่าง (จุดบนทีก) จงทดสอบว่าลูกเต๋านั้นเที่ยงตรง หรือไม่

2) กลุ่มตัวอย่างสองหรือมากกว่าสองกลุ่ม เป็นการทดสอบสัดส่วนในสิ่งที่สนใจที่จะศึกษาของกลุ่ม ต่างๆ ว่าแตกต่างกันหรือไม่

2.2 ระเบียบวิธีวิจัยส่วนที่ 2 การวิจัยส่วนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์และการใช้พยานหลักฐานเพื่อการให้ความช่วยเหลือในคดีความรุนแรงและล่วงละเมิดต่อเด็กและสตรี โดยการศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากเอกสาร ตำรา วารสาร Website และงานวิจัยภายในและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องร่วมกับการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) จากบุคลากรที่ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมองค์กรสาธารณประโยชน์ ประกอบด้วย ผู้พิพากษา พนักงานอัยการ พนักงานสอบสวน ประธานมูลนิธิพิณาสกุลเพื่อเด็กและสตรี เจ้าหน้าที่มูลนิธิเพื่อนหญิง และเจ้าหน้าที่มูลนิธิหญิงชายก้าวไกล เพื่อการวิเคราะห์และสังเคราะห์ประเด็นเนื้อหา สาระ ปัญหา-อุปสรรครวมทั้งแนวทางในการแก้ไข ปัญหา และแนวโน้มในอนาคตที่เกี่ยวข้องกับบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์และการใช้พยานหลักฐานเพื่อการให้ความช่วยเหลือในคดีความรุนแรงและล่วงละเมิดต่อเด็กและสตรี เพื่อสร้างองค์ความรู้ที่น่าสนใจ และสร้างแนวทางการพัฒนาการใช้พยานหลักฐานเพื่อการช่วยเหลือประชาชนในอนาคต โดยรวบรวมข้อมูล

เกี่ยวกับองค์ความรู้ และแนวความคิด ทั้งข้อมูลจากเอกสารจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อค้นหาข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ขณะที่การศึกษาเอกสาร (Document Research) เพื่อศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ รวมทั้งการเข้าร่วมสัมมนาเพื่อรวบรวมองค์ความรู้ด้านการดำเนินงานขององค์กร นอกจากนี้จะมีการเก็บข้อมูลด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อสนับสนุนข้อมูลบางประการที่ได้จากการวิจัยเชิงคุณภาพ การใช้ Qualitative Research เป็นหลักเนื่องจากการวิจัยเชิงคุณภาพเน้นมุ่งให้เกิดความเข้าใจความหมายในมุมมองของแต่ละบุคคลหรือกลุ่มสังคมที่ศึกษา (Creswell, 2009) เพื่อให้เข้าใจว่าผู้คนเหล่านั้นตีความประสบการณ์ของพวกเขาอย่างไร มีการสร้าง (การรับรู้ต่อ) โลกของเขาอย่างไร และประสบการณ์เหล่านั้นหมายความว่าอะไรสำหรับพวกเขา (Merriam, 2009) ซึ่งสอดคล้อง กับเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ คือ เพื่อให้ผู้วิจัยเข้าใจถึงบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์และการใช้พยานหลักฐานเพื่อการให้ความช่วยเหลือในคดีความรุนแรงและล่วงละเมิดต่อเด็กและสตรี จากประสบการณ์โดยตรง และเหตุผลในการเลือกการวิจัยเชิงคุณภาพอีกประการหนึ่ง คือ ข้อมูลและงานวิจัยเกี่ยวกับองค์กรสาธารณประโยชน์ในประเทศไทยและทั่วโลกยังมีอยู่น้อยมาก (Salamon, Sokolowski, and List, 2004) และเหตุผลประการสุดท้าย คือ ผู้วิจัยต้องการตอบคำถามการวิจัยที่เจาะลึก รอบด้าน ซึ่งการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการวิจัยที่ความเหมาะสมในการตอบคำถามดังกล่าวได้ดีที่สุด โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนการกำหนดผู้เชี่ยวชาญและการเตรียมผู้เชี่ยวชาญ

การกำหนดผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยครั้งนี้ คัดเลือกผู้เชี่ยวชาญที่มีบทบาทหน้าที่เกี่ยวข้องกับองค์กรสาธารณประโยชน์และเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม และเป็นผู้มีประสบการณ์ และผลงานที่เป็นที่ประจักษ์ในกระบวนการยุติธรรม โดยผู้วิจัยทำการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยการกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informants) ที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญของผู้ทรงคุณวุฒิและได้ผู้วิจัยทำการจำแนกผู้เชี่ยวชาญในกลุ่มต่างๆ โดยการกำหนดแบบเจาะจงตามคุณสมบัติที่กำหนด ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มผู้เชี่ยวชาญออกเป็น 4 กลุ่มจากหน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่ต่างกัน ดังต่อไปนี้

1. ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มผู้พิพากษา จำนวน 3 คน โดยกำหนดคุณสมบัติ ดังนี้

1.1 ดำรงตำแหน่งเป็นผู้พิพากษาศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ หรือศาลฎีกาเป็นเวลาดำเนินงานไม่น้อยกว่า 10 ปี

1.2 เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขานิติศาสตร์หรือในการบริหารราชการแผ่นดิน
 1.3 เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการพิจารณาคดีที่เกี่ยวข้องกับการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์

1.4 เคยพิจารณาคดีที่มีการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์
 2. ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มพนักงานอัยการ จำนวน 2 คน โดยกำหนดคุณสมบัติ ดังนี้
 2.1 ดำรงตำแหน่งเป็นพนักงานอัยการเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 10 ปี
 2.2 เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์

2.3 เคยทำสำนวนคดีที่มีการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์
 3. ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มพนักงานสอบสวน จำนวน 4 คน โดยกำหนดคุณสมบัติ ดังนี้
 3.1 ดำรงตำแหน่งเป็นพนักงานสอบสวนเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปี
 3.2 เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ในการทำสำนวนคดี

3.3 มีประสบการณ์ในการทำสำนวนคดีที่มีการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์
 4. ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มองค์กรสาธารณประโยชน์ จำนวน 3 คน โดยกำหนดคุณสมบัติ ดังนี้
 4.1 เป็นบุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์กรไม่ต่ำกว่า 5 ปี
 4.2 เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับหลักกฎหมายเบื้องต้น

การเตรียมผู้เชี่ยวชาญ เป็นการเตรียมความพร้อมกับผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยทำการติดต่อผู้เชี่ยวชาญเป็นการส่วนตัวและได้อธิบายถึงวัตถุประสงค์ สมมติฐาน ขั้นตอน ประโยชน์ของงานวิจัย และเหตุผลของการขอร่วมมือในงานวิจัยครั้งนี้ หลังจากการประสานด้วยวาจา และผู้เชี่ยวชาญให้การตอบรับแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการนัดวัน เวลา และสถานที่สำหรับการสัมภาษณ์ พร้อมทั้งจัดส่งหนังสือเชิญอย่างเป็นทางการจากคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร พร้อมทั้งแนวกำถามไปในครั้งเดียวกันด้วย

2. ขั้นตอนการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 กลุ่ม จำนวนทั้งสิ้น 12 คน มีการดำเนินการโดยการเลือกใช้นโยบายในการวิจัยหลัก คือ วิธีการศึกษาเฉพาะกรณี (Case Study) เนื่องจากเป็นกลยุทธ์ที่ศึกษารณีศึกษา (Case) อย่างเจาะลึก (In Depth) โดยศึกษาบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์และการใช้พยานหลักฐานเพื่อการให้ความช่วยเหลือในคดีความรุนแรงและล่วงละเมิดต่อเด็กและสตรี ซึ่งมีขอบเขตของเวลาและกิจกรรมชัดเจน (Bounded by Time and Activity) และผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลลงรายละเอียด โดยใช้กระบวนการเก็บข้อมูลที่หลากหลายในระยะเวลาที่ยาวนานเพียงพอที่จะได้ข้อมูลอย่างครบถ้วนตามที่ต้องการ (Stake, 1995)

3. การเก็บข้อมูลนั้น ใช้การเลือกโดยยึดจุดมุ่งหมายของการศึกษาเป็นหลัก หรือการเลือกโดยอาศัยเกณฑ์ (Criterion-Based Selection) โดยใช้เกณฑ์ คือ กรณีศึกษาต้องเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ ที่ให้ความสำคัญปัญหาที่เกี่ยวกับเด็กและสตรี ใช้วิธีผสมผสานจากหลายแหล่งเพื่อเพิ่มจุดแข็งและลดจุดอ่อนของธรรมชาติของแหล่งข้อมูล โดยผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เป็นหลัก โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ตรรกะในการเชื่อมโยงข้อมูลไปยังข้อเสนอ (Logic Linking Data to Propositions) และสร้างเกณฑ์ในการตีความการค้นพบ (Criteria for Interpreting the Findings) โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

3.1 ศึกษาและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดในเรื่องของบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์และการใช้พยานหลักฐานเพื่อการให้ความช่วยเหลือในคดีความรุนแรงและล่วงละเมิดต่อเด็กและสตรี ทั้งในอดีตและปัจจุบัน รวมทั้งแนวโน้มที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคต

3.2 การสัมภาษณ์ แบบเจาะลึก (In-depth Interview) กับผู้ปฏิบัติงานจริง และผู้ที่มีความเกี่ยวข้อง ทั้งนี้ การสัมภาษณ์ ดังกล่าวมีการขออนุญาต โดยจัดทำเป็นหนังสือราชการจากคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรแล้ว ต่อจากนั้น ดำเนินการนัดหมาย พร้อมทั้งเตรียมประเด็นสัมภาษณ์ที่มีความสัมพันธ์กับเรื่องที่จะศึกษาวิจัย โดยผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเองพร้อมการอัดเทปเสียงตลอดการสัมภาษณ์ โดยได้มีการขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลก่อนทุกครั้ง

4. การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยยืนยันความมั่นใจว่าผลการศึกษาในครั้งนี้จะให้คำตอบที่ถูกต้อง เชื่อถือได้และมีความครบถ้วนของข้อมูล เพื่อตอบคำถามที่ต้องการศึกษา โดยการตรวจสอบจะประกอบด้วยการตรวจสอบภายใน ซึ่งจะพิจารณาถึง

คุณภาพของข้อมูล และวิธีการได้มาซึ่งข้อมูล และการตรวจสอบภายนอก ซึ่งเป็นการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของผลการวิเคราะห์ ต่อไปนี้

4.1 ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้ให้ข้อมูล (Informants) ซึ่งประกอบไปด้วยผู้พิพากษา พนักงานอัยการ พนักงานสอบสวน ประธานมูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี เจ้าหน้าที่มูลนิธิเพื่อนหญิง และเจ้าหน้าที่มูลนิธิหญิงชายก้าวไกล

4.2 เปรียบเทียบข้อมูลที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญที่ให้ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้กับข้อมูลที่ได้จากการสืบค้นวรรณกรรม

4.3 เปรียบเทียบข้อมูลทั้งสองส่วนกับข้อคิดเห็นจากประสบการณ์ของผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้ข้อคิดเห็นในเชิงวิชาการและเชิงปฏิบัติ

5. การวิเคราะห์ข้อมูลนั้นจะนำข้อมูลจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป แล้วนำผลที่ได้มาใช้ในการวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม โดยมีแนวทางในการวิเคราะห์สังเคราะห์ ดังนี้

5.1 จัดกลุ่มข้อมูล ตรวจสอบความถูกต้อง และความครบถ้วนของข้อมูลที่เก็บรวบรวม

5.2 เรียบเรียงข้อมูล จัดลำดับตามเนื้อหาที่ต้องการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล โดยการสังเคราะห์ ค้นหาแนวทางการจัดการ โดยประยุกต์ใช้ข้อมูลที่รวบรวมมาได้ทั้งจากการสัมภาษณ์การสนทนากลุ่ม และการเข้าร่วมสังเกตการณ์ ผนวกรวมกับแนวคิด ทฤษฎีตลอดจนงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

5.3 สรุป และอภิปรายผลที่ได้จากการวิเคราะห์พร้อมข้อเสนอแนะ

5.4 นำผลที่ได้จากการศึกษาเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบและเปรียบเทียบความถูกต้อง ความสมเหตุสมผล และความสมบูรณ์ของข้อมูลและผลการศึกษา

บทที่ 4

ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “บทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์และการใช้พยานหลักฐานเพื่อการให้ความช่วยเหลือในคดีความรุนแรงและล่วงละเมิดต่อเด็กและสตรี” ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอผลการวิจัย และแปลความหมายผลของการวิจัย โดยแบ่งผลการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลสถิติของมูลนิธิพิณาทองสงเคราะห์เพื่อเด็กและสตรีที่ได้ทำการช่วยเหลือแล้วนั้นย้อนหลังเป็นระยะเวลา 1 ปี คือ ปี พ.ศ.2562

ตอนที่ 2 การศึกษาแนวโน้มความสัมพันธ์ข้อมูลการก่อคดี และบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ต่อประเภทของคดี ได้แก่

2.1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย ข้อมูลเชิงประชากรของผู้กระทำผิด ข้อมูลเชิงประชากรของผู้เสียหาย ข้อมูลการก่อคดี และบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์

2.2 ความสัมพันธ์ข้อมูลการก่อคดี และบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ต่อประเภทของคดี

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการสัมภาษณ์และวิพากษ์ของผู้พิพากษา พนักงานอัยการและพนักงานสืบสวน-สอบสวน โดยแบ่งเป็น 7 ประเด็นหลัก ดังนี้

ประเด็นที่ 1 เมื่อคำนึงถึงบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์และการใช้พยานหลักฐานเพื่อการให้ความช่วยเหลือในคดีความรุนแรงและล่วงละเมิดต่อเด็กและสตรี แล้วนั้น ในกระบวนการยุติธรรมไทยจำเป็นต้องมีองค์กรสาธารณประโยชน์ อาทิเช่น มูลนิธิพิณาทองสงเคราะห์เพื่อเด็กและสตรี มูลนิธิเพื่อนหญิง และมูลนิธิหญิงชายก้าวไกลหรือไม่ อย่างไร

ประเด็นที่ 2 การใช้พยานหลักฐานในการเข้าถึงคดีที่ได้รับการร้องทุกข์แล้วนั้น ขั้นตอนต่อไปในขั้นตอนการเข้าสู่กระบวนการในการสืบสวน-สอบสวน นั้น มีหลักการเข้าสู่กระบวนการสืบสวน-สอบสวน ต้องเริ่มจากพยานหลักฐานในที่เกิดเหตุ และต้องให้ความสำคัญกับ

พยานหลักฐานที่น่าเชื่อถือ เป็นตัวตั้งต้น เช่น หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ประจักษ์พยาน เป็นต้น ประกอบกับพยานพยานแวดล้อมว่ามีความสอดคล้องกันกับหลักฐานอื่นๆ ที่ตรวจสอบได้หรือไม่ หากมีความสอดคล้องกันก็เป็นเหตุผลให้เชื่อว่ามีมูลความจริง จากนั้นรวบรวมพยานหลักฐานตามหลักการตรวจเก็บวัตถุพยาน เพื่อนำมาใช้ในชั้นสืบสวน-สอบสวน และนำไปประกอบการพิจารณาในชั้นศาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต่อไป

ประเด็นที่ 3 การใช้พยานหลักฐานเพื่อให้ความช่วยเหลือประชาชนและการใช้พยาน หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์

ประเด็นที่ 4 ประสพการณ์การทำงานร่วมกับองค์กรสาธารณประโยชน์ นั้นมีมากมายหลายคดี มูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี มูลนิธิเพื่อนหญิง และมูลนิธิหญิงชายก้าวไกล ล้วนมีการประสานงานศาล อัยการ และตำรวจ โดยขั้นต้นประธานมูลนิธิจะเป็นผู้ต่อสายกับผู้บังคับบัญชา ส่งเจ้าหน้าที่เข้าร่วมฟังการสืบสวน-สอบสวน ลงพื้นที่เพื่อหาข้อมูลพยานหลักฐานพร้อมกัน พร้อมจัดทนายความให้คำปรึกษาผู้เสียหายในกรณีและผู้เสียหายเป็นเด็กและสตรี ส่งผลให้การสืบสวน-สอบสวนมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังได้ข้อมูลประเด็นต่างๆ ครบถ้วน เพื่อการดำเนินคดีผู้กระทำความผิดสืบต่อไป

ประเด็นที่ 5 กระบวนการยุติธรรมมักมีปัญหาในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของประชาชนที่ไม่เท่าเทียมกัน จึงต้องมืองค์กรสาธารณประโยชน์ เช่น มูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี มูลนิธิเพื่อนหญิง และมูลนิธิหญิงชายก้าวไกล

ประเด็นที่ 6 ประเทศไทยควรมีองค์กรในลักษณะเดียวกับมูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี มูลนิธิเพื่อนหญิง และมูลนิธิหญิงชายก้าวไกล เพิ่มขึ้นอีกหรือไม่

ประเด็นที่ 7 ปัญหาอุปสรรคที่พบในการดำเนินงาน และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์และการใช้พยานหลักฐานเพื่อการให้ความช่วยเหลือในคดีความรุนแรงและล่วงละเมิดต่อเด็กและสตรี ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน และการประยุกต์ใช้ในอนาคต

ตอนที่ 2 ผลการสัมภาษณ์และวิพากษ์ของประธานมูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี เจ้าหน้าที่มูลนิธิเพื่อนหญิง และเจ้าหน้าที่มูลนิธิหญิงชายก้าวไกล แบ่งออกเป็น 3 ประเด็นหลักได้แก่

ประเด็นที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

ประเด็นที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์กรสาธารณประโยชน์

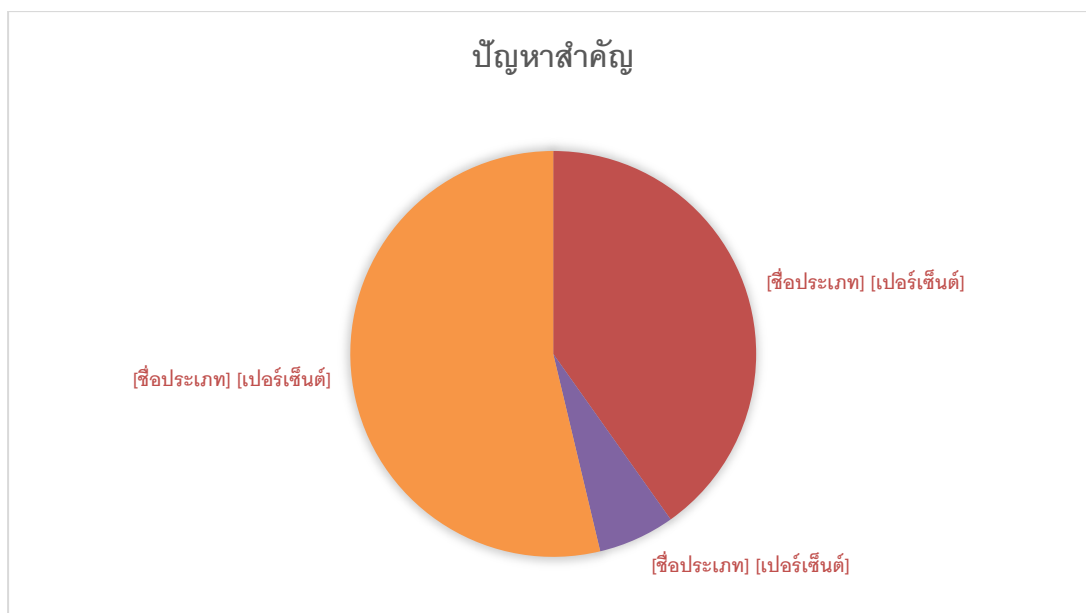
ประเด็นที่ 3 สรุปความเห็น ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์และการใช้พยานหลักฐานเพื่อการให้ความช่วยเหลือในคดีความรุนแรงและล่วงละเมิดต่อเด็กและสตรี ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน และการประยุกต์ใช้ในอนาคต

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ในการวิเคราะห์ผลข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสำรวจเป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งได้มีการจำแนกขั้นตอนวิจัยออกเป็น 2 ตอนหลักๆ คือ การศึกษาข้อมูลสถิติของมูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรีที่ได้ทำการช่วยเหลือแล้วนั้นย้อนหลังเป็นระยะเวลา 1 ปี คือ ปี พ.ศ.2562 และการศึกษาแนวโน้มความสัมพันธ์ข้อมูลการก่อคดี และบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ต่อประเภทของคดีสามารถเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลสถิติของมูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรีที่ได้ทำการช่วยเหลือแล้วนั้นย้อนหลังเป็นระยะเวลา 1 ปี คือ ปี พ.ศ.2562

จากผลการศึกษาเอกสารและจากผลการวิเคราะห์แบบสำรวจ โดยได้มีการรวบรวมสถิติการขอความช่วยเหลือจากมูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี ที่ได้ดำเนินการช่วยเหลือ ย้อนหลังเป็นระยะเวลา 1 ปี ได้แก่ พ.ศ.2562 พบว่า มีสถิติการขอความช่วยเหลือและเรื่องราวร้องทุกข์ประจำปี พ.ศ.2562 จำนวนทั้งหมด 1,934 คดี เมื่อคัดเลือกเฉพาะคดีการข่มขืน และกระทำอนาจาร พบทั้งหมด 777 คดี คดีการล่อลวง การค้าประเวณี และการค้ามนุษย์ 118 คดี และคดีการทารุณกรรม การทำร้ายร่างกาย และกักขังหน่วงเหนี่ยว 1,039 คดี ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 40.6 และ 54 ของคดีทั้งหมด ดังภาพที่ 2 และตารางที่ 2 ดังนี้

ภาพที่ 2 แผนภูมิวงกลมแสดงการแบ่งปัญหาสำคัญตามประเภทของคดี

ตารางที่ 2 การศึกษารวบรวมสถิติการขอความช่วยเหลือและเรื่องราวร้องทุกข์ ประจำปี พ.ศ.2562

ปัญหาสำคัญ	จำนวนคดี	ร้อยละของคดีทั้งหมด
การข่มขืน และกระทำอนาจาร	777	40
การล่อลวง การค้าประเวณี และการค้ำมนุษย์	118	6
การทารุณกรรม การทำร้ายร่างกาย และกักขังหน่วงเหนี่ยว	1,039	54
รวม	1,934	100

ซึ่งบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ในการใช้พยานหลักฐานในการพิจารณาคดีที่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันนั้นได้เข้ามามีบทบาทและเข้ามาเกี่ยวข้องกับคดีเด็กและสตรีในการกระทำความรุนแรงและล่วงละเมิดทางเพศ การทารุณกรรมในรูปแบบต่างๆ ตลอดจนการบังคับค้าประเวณีทั้งในและต่างประเทศ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของรูปแบบของคดีจากผลการวิจัยการรวบรวมสถิติการขอความช่วยเหลือ ประจำปี พ.ศ.2562 พบว่าคดีการทารุณกรรม การทำร้ายร่างกาย และกักขังหน่วงเหนี่ยวเป็นรูปแบบคดีที่มีจำนวนคดีมากที่สุด รองลงมาได้แก่ การข่มขืน และกระทำอนาจาร และการล่อลวง การค้าประเวณี และการค้ำมนุษย์ หากพิจารณาถึงความรุนแรงในการก่อเหตุคดีการทารุณกรรม การทำร้ายร่างกาย และกักขังหน่วงเหนี่ยวมีความรุนแรงในการก่อเหตุน้อยกว่าการข่มขืน และกระทำอนาจาร และการล่อลวง การค้าประเวณี และการค้ำมนุษย์จึงมีคดีใน

รูปแบบนี้เกิดขึ้นมากกว่าซึ่งผลการวิจัยเป็นไปในแนวทางเดียวกันกับข้อมูลสถิติของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่สรุปไว้ในปี พ.ศ.2544 ระบุว่าช่วงที่ผ่านมามีการทำร้ายร่างกายมีอัตราเพิ่มขึ้น การข่มขืนอยู่ในจำนวนคงที่ สะท้อนให้เห็นว่าสถานการณ์กระทำความรุนแรงในสังคมไทยโดยเฉพาะการทำร้ายร่างกายยังคงพบการก่อคดีในลักษณะนี้อย่างต่อเนื่อง และจากข้อมูลเชิงประชากรผู้กระทำผิดส่วนใหญ่เป็นเพศชายจำนวน 1572 (ร้อยละ81.3) และผู้ที่ตกเป็นเหยื่อส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 1741 (ร้อยละ90.0) ทั้งนี้เป็นเพราะเพศหญิงเป็นเพศที่อ่อนแอกว่าจึงตกเป็นเหยื่อและถูกทำร้ายโดยเพศชาย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ (Gray-Eurom, 2002) ที่ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ของพยานหลักฐานทางการแพทย์ที่มีต่อคดีความผิดเกี่ยวกับเพศพบว่าผู้ที่ตกเป็นเหยื่อส่วนใหญ่เป็นหญิงซึ่งมีจำนวนมากถึง 776 คน (คิดเป็นร้อยละ 97) และสอดคล้องกับข้อมูลจากสถิติการให้บริการของศูนย์พึ่งได้ในโรงพยาบาลประจำจังหวัด 297 แห่ง ในปี พ.ศ. 2550 มีเด็ก สตรีและผู้สูงอายุที่ถูกกระทำทารุณเข้ารับบริการถึง 19,068 ราย เป็นผู้หญิงอายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 8,172 ราย และสถิติมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ตอนที่ 2 การศึกษาแนวโน้มความสัมพันธ์ข้อมูลการก่อคดี และบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ต่อประเภทของคดี

จากผลการวิเคราะห์แบบสำรวจแนวโน้มความสัมพันธ์ข้อมูลการก่อคดี และบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ต่อประเภทของคดี สามารถเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เป็น 2 ประเด็น ดังนี้

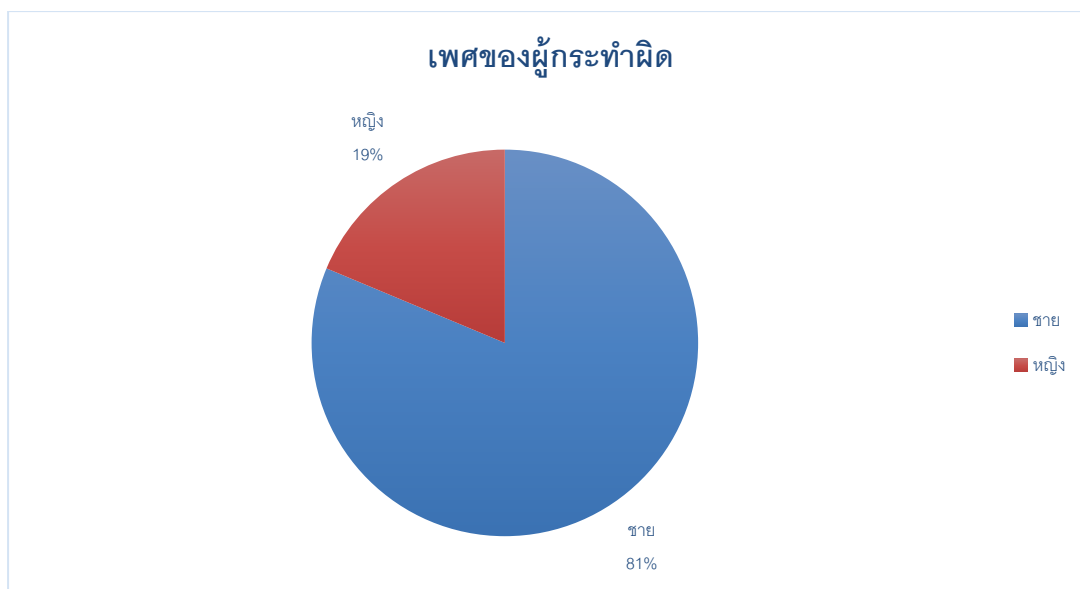
2.1 ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย ข้อมูลเชิงประชากรของผู้กระทำผิด ข้อมูลเชิงประชากรของผู้เสียหาย ข้อมูลการก่อคดี และบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ โดยผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์โดยสรุปเป็นค่าการแจกแจงความถี่ (Frequency Distributions) และค่าร้อยละ (Percentage) แสดงผลดังนี้

1. ข้อมูลเชิงประชากรของผู้กระทำผิด

ข้อมูลเชิงประชากรของผู้กระทำผิด จำนวน 1,934 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 การวิเคราะห์พิจารณาตาม เพศของผู้กระทำผิด อายุของผู้กระทำผิด ภูมิลำเนาของผู้กระทำผิด ระดับการศึกษาของผู้กระทำผิด และอาชีพของผู้กระทำผิด โดยผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์โดยสรุปเป็นค่าการ

แจกแจงความถี่ (Frequency Distributions) ค่าร้อยละ (Percentage) และวิเคราะห์ตารางไขว้ (Crosstabs) เพื่อแจกแจงความถี่และค่าร้อยละในแต่ละประเภทของคดี ดังภาพที่ 3 และตารางที่ 3 ดังนี้

ภาพที่ 3 แผนภูมิวงกลมแสดงค่าจำนวนและร้อยละของข้อมูลเชิงประชากรของผู้กระทำผิด (เพศของผู้กระทำผิด)

ตารางที่ 3 ค่าจำนวนและร้อยละของข้อมูลเชิงประชากรของผู้กระทำผิด (เพศของผู้กระทำผิด)

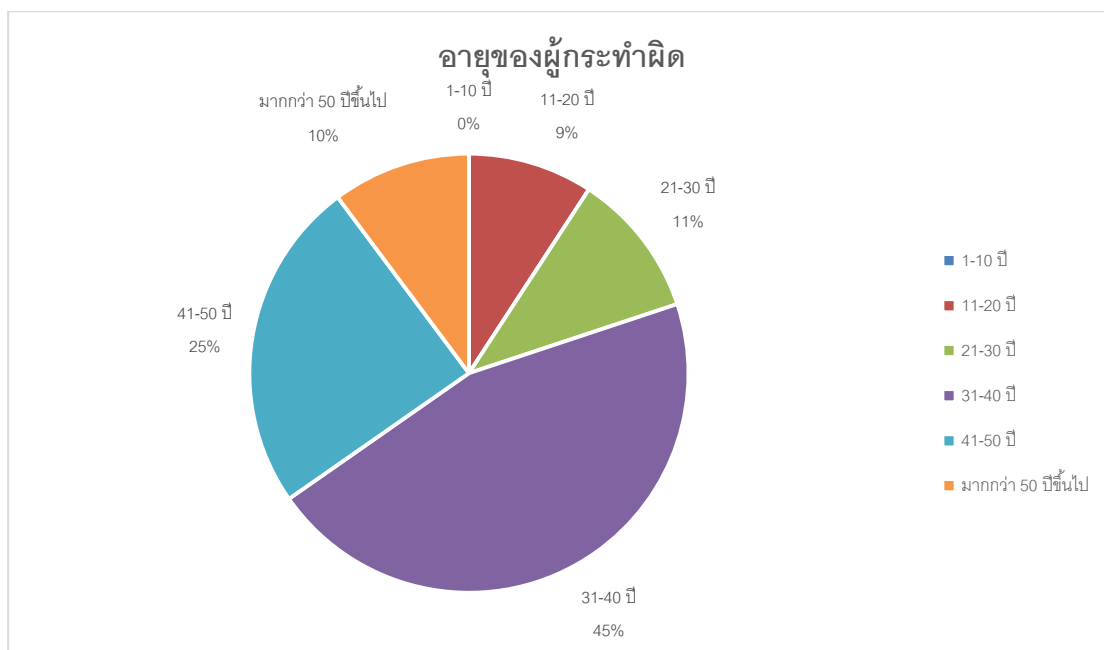
ข้อมูลเชิงประชากร ของผู้กระทำผิด	คดี			รวม
	ข่มขืน/ อนาจาร	ลักลวง/ ค้าประเวณี/ ค้ามนุษย์	ทารุณกรรม/ ทำร้ายร่างกาย/ กักขัง	
1. เพศของผู้กระทำผิด				
ชาย	646 (33.4)	81 (4.2)	845 (43.7)	1572 (81.3)
หญิง	131 (6.8)	37 (1.9)	194 (10.0)	362 (18.7)
รวม	777 (40.2)	118 (6.1)	1039 (53.7)	1934 (100.0)

หมายเหตุ = จำนวน (ร้อยละ)

จากภาพและตารางที่ 3 แสดงผลการศึกษา พบว่า ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้กระทำผิด ซึ่งมีประชากร จำนวน 1,934 คน ผลการวิจัยพบว่า ประชากรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีจำนวน 1,572 คน คิดเป็นร้อยละ 81.3 และประชากรเพศหญิง มีจำนวน 362 คน คิดเป็นร้อยละ 18.7

ภาพที่ 4 แผนภูมิวงกลมแสดงค่าจำนวนและร้อยละของข้อมูลเชิงประชากรของผู้กระทำผิด (อายุของผู้กระทำผิด)

ตารางที่ 4 ค่าจำนวนและร้อยละของข้อมูลเชิงประชากรของผู้กระทำผิด (อายุของผู้กระทำผิด)

ข้อมูลเชิงประชากร ของผู้กระทำผิด	คดี			รวม
	ข่มขืน/ อนาจาร	ล่อลวง/ ค้าประเวณี/ ค้ามนุษย์	ทารุณกรรม/ ทำร้ายร่างกาย/ กักขัง	
2. อายุของผู้กระทำผิด				
1 – 10 ปี	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)
11 – 20 ปี	178 (9.2)	0 (0.0)	0 (0.0)	178 (9.2)
21 – 30 ปี	124 (6.4)	7 (0.4)	76 (3.9)	207 (10.7)
31 – 40 ปี	322 (16.6)	57 (2.9)	500 (25.9)	879 (45.4)
41 – 50 ปี	84 (4.3)	39 (2.0)	350 (18.1)	473 (24.5)
มากกว่า 50 ปีขึ้นไป	69 (3.6)	15 (0.8)	113 (5.8)	197 (10.2)
รวม	777 (40.2)	118 (6.1)	1039 (53.7)	1934 (100.0)

หมายเหตุ = จำนวน (ร้อยละ)

จากภาพและตารางที่ 4 พบว่า อายุของผู้กระทำผิด พบว่า ประชากรผู้กระทำผิด ส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี จำนวน 879 คน คิดเป็นร้อยละ 45.4 รองลงมา มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี จำนวน 473 คน คิดเป็นร้อยละ 24.5 มีอายุระหว่าง 21 – 30 ปี จำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 10.7 มีอายุระหว่าง 51 – 60 ปี จำนวน 197 คน คิดเป็นร้อยละ 10.2 และมีอายุระหว่าง 11 – 20 ปี จำนวน 178 คน คิดเป็นร้อยละ 9.2 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 ค่าจำนวนและร้อยละของข้อมูลเชิงประชากรของผู้กระทำผิด

ข้อมูลเชิงประชากร ของผู้กระทำผิด	คดี			รวม
	ข่มขืน/ อนาจาร	ล่อลวง/ ค้าประเวณี/ ค้ามนุษย์	ทารุณกรรม/ ทำร้ายร่างกาย/ กักขัง	
3. ภูมิลำเนาของผู้กระทำผิด				
ต่างจังหวัด	613 (31.7)	93 (4.8)	779 (40.3)	1485 (76.8)
กรุงเทพฯ และปริมณฑล	164 (8.5)	25 (1.3)	260 (13.4)	449 (23.2)
รวม	777 (40.2)	118 (6.1)	1039 (53.7)	1934 (100.0)
4. ระดับการศึกษา				
ไม่ได้รับการศึกษา	102 (5.3)	17 (0.9)	224 (11.6)	343 (17.7)
ประถมศึกษา	109 (5.6)	9 (0.5)	177 (9.2)	295 (15.3)
มัธยมศึกษาตอนต้นหรือต่ำกว่า	396 (20.4)	27 (1.4)	291 (15.0)	714 (36.9)
มัธยมศึกษาตอนปลาย	121 (6.3)	61 (3.2)	244 (12.6)	426 (22.0)
ปริญญาตรี	49 (2.5)	4 (0.2)	103 (5.3)	156 (8.1)
สูงกว่าปริญญาตรี	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)
รวม	777 (40.2)	118 (6.1)	1039 (53.7)	1934 (100.0)
5. อาชีพของผู้กระทำผิด				
รับจ้าง	50 (2.6)	67 (3.5)	640 (33.1)	757 (39.1)
รับราชการ/พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	8 (0.4)	0 (0.0)	9 (0.5)	17 (0.9)
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	23 (1.2)	0 (0.0)	49 (2.5)	72 (3.7)

ข้อมูลเชิงประชากร ของผู้กระทำผิด	คดี			รวม
	ข่มขืน/ อนาจาร	ล่อลวง/ ค้าประเวณี/ ค้ามนุษย์	ทารุณกรรม/ ทำร้ายร่างกาย/ กักขัง	
เกษตรกร	12 (0.6)	18 (0.9)	86 (4.4)	116 (6.0)
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	684 (35.4)	33 (1.7)	255 (13.2)	972 (50.3)
รวม	777 (40.2)	118 (6.1)	1039 (53.7)	1934 (100.0)

หมายเหตุ = จำนวน (ร้อยละ)

จากตารางที่ 5 พบว่าภูมิลำเนาของผู้กระทำผิด พบว่า ประชากรผู้กระทำผิดส่วนใหญ่ มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด จำนวน 1,485 คน คิดเป็นร้อยละ 76.8 และมีภูมิลำเนาอยู่กรุงเทพฯ มีจำนวน 449 คิดเป็นร้อยละ 23.2

ระดับการศึกษาของผู้กระทำผิด พบว่า ประชากรผู้กระทำผิดส่วนใหญ่ มีระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 714 คน คิดเป็นร้อยละ 36.9 รองลงมา ระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 426 คน คิดเป็นร้อยละ 22.0 ไม่ได้รับการศึกษา จำนวน 343 คน คิดเป็นร้อยละ 17.7 ระดับประถมศึกษา จำนวน 295 คน คิดเป็นร้อยละ 15.3 และระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 8.1 ตามลำดับ

อาชีพของผู้กระทำผิด พบว่า ผู้กระทำผิดส่วนใหญ่ ไม่ได้ประกอบอาชีพ จำนวน 972 คน คิดเป็นร้อยละ 50.3 รองลงมา ประกอบอาชีพรับจ้าง จำนวน 757 คน คิดเป็นร้อยละ 39.1 เกษตรกร จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 6.0 ธุรกิจส่วนตัว / ค้าขาย จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 3.7 และ รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 0.9 ตามลำดับ

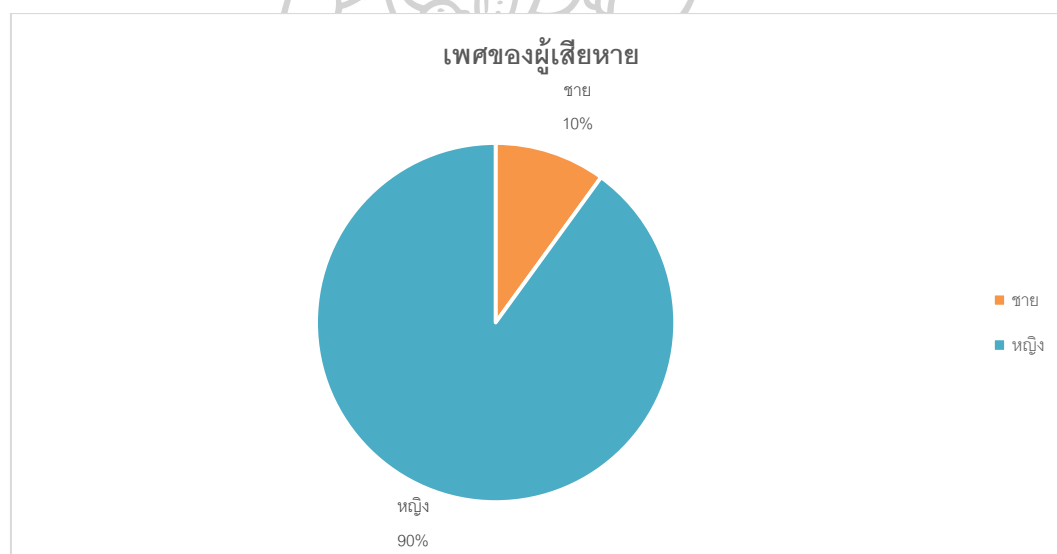
ผลการวิเคราะห์คำนวณหาค่าจำนวนและร้อยละของข้อมูลเชิงประชากรของผู้กระทำผิดดังแสดงในตารางที่ 1 พบว่า ผู้กระทำผิดเป็นเพศชายมากที่สุดในทุกประเภทคดี 81.3% อายุของผู้กระทำผิดมีอายุในช่วง 31- 40 ปี มากที่สุดในทุกประเภทคดี 45.4% ภูมิลำเนาของผู้กระทำผิดเป็นต่างจังหวัดมากที่สุดในทุกประเภทคดี 76.8%

ระดับการศึกษาของผู้กระทำผิดมีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นหรือต่ำกว่ามากที่สุดในปี 20.4% และคดีทารุณกรรม/ทำร้ายร่างกาย/กักขัง 15% ระดับการศึกษาของผู้กระทำผิดมีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายมากที่สุดในปี คดีล่อลวง/ค้าประเวณี/ค้ามนุษย์ 3.2% ตามลำดับ

อาชีพของผู้กระทำผิดเป็นไม่ได้ประกอบอาชีพมากที่สุดในทุกประเภทคดีข่มขืน/อนาจาร 35.4% อาชีพของผู้กระทำผิดเป็นรับจ้างมากที่สุดในปี คดีล่อลวง/ค้าประเวณี/ค้ามนุษย์ 3.5% และคดีทารุณกรรม/ทำร้ายร่างกาย/กักขัง 33.1% ตามลำดับ

2. ข้อมูลเชิงประชากรของผู้เสียหาย

ข้อมูลเชิงประชากรของผู้เสียหาย จำนวน 1,934 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 การวิเคราะห์พิจารณาตาม เพศของผู้กระทำผิดโดยผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์โดยสรุปเป็นค่าการแจกแจงความถี่ (Frequency Distributions) และค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อแจกแจงความถี่และค่าร้อยละในแต่ละประเภทของคดี ดังภาพที่ 5 และตารางที่ 6 ดังนี้

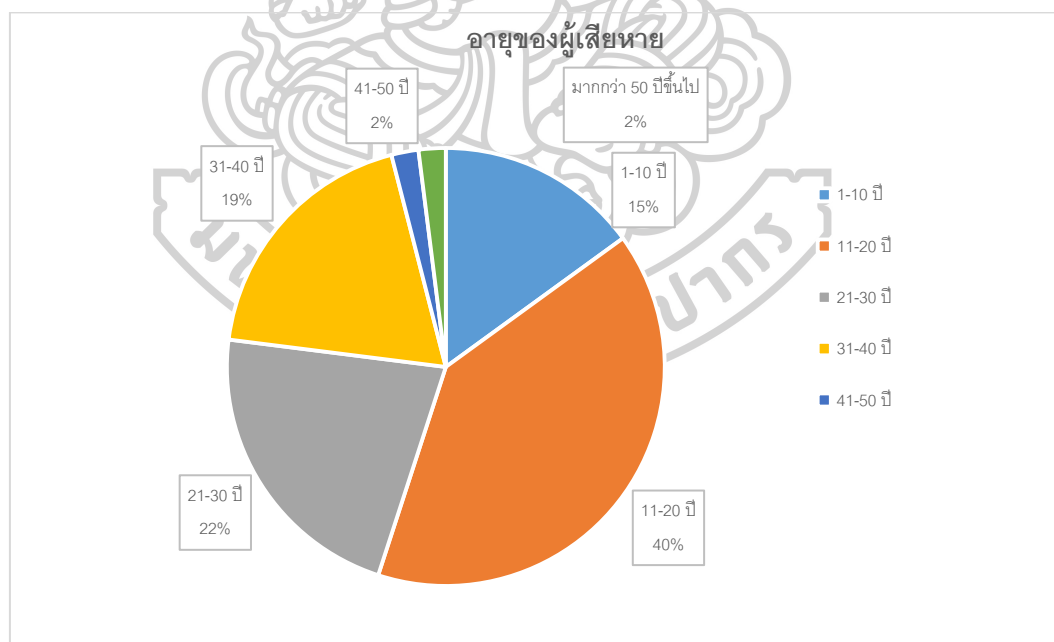
ภาพที่ 5 แผนภูมิวงกลมแสดงค่าจำนวนและร้อยละของข้อมูลเชิงประชากรของผู้เสียหาย (เพศของผู้เสียหาย)

ตารางที่ 6 ค่าจำนวนและร้อยละของข้อมูลเชิงประชากรของผู้เสียหาย (เพศของผู้เสียหาย)

ข้อมูลเชิงประชากร ของผู้เสียหาย	คดี			รวม
	ข่มขืน/ อนาจาร	ล่อลวง/ ค้าประเวณี/ ค้ำมนุษย์	ทารุณกรรม/ ทำร้ายร่างกาย/ กักขัง	
1. เพศของผู้เสียหาย				
ชาย	14 (0.7)	29 (1.5)	150 (7.8)	193 (10.0)
หญิง	763 (39.5)	89 (4.6)	889 (46.0)	1741 (90.0)
รวม	777 (40.2)	118 (6.1)	1039 (53.7)	1934 (100.0)

หมายเหตุ = จำนวน (ร้อยละ)

จากภาพที่ 5 และตารางที่ 6 พบว่า ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เสียหาย มีประชากร จำนวน 1,934 คน ผลการวิจัยพบว่า ประชากรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 1,741 คน คิดเป็นร้อยละ 90.0 และประชากรเพศชาย มีจำนวน 193 คิดเป็นร้อยละ 10.0

ภาพที่ 6 แผนภูมิวงกลมแสดงค่าจำนวนและร้อยละของข้อมูลเชิงประชากรของผู้เสียหาย (อายุของผู้เสียหาย)

ตารางที่ 7 ค่าจำนวนและร้อยละของข้อมูลเชิงประชากรของผู้เสียหาย (อายุของผู้เสียหาย)

ข้อมูลเชิงประชากร ของผู้เสียหาย	คดี			รวม
	ข่มขืน/ อนาจาร	ล่อลวง/ ค้าประเวณี/ ค้ำมนุษย์	ทารุณกรรม/ ทำร้ายร่างกาย/ กักขัง	
2. อายุของผู้เสียหาย				
1 – 10 ปี	128 (6.6)	35 (1.8)	124 (6.4)	287 (14.8)
11 – 20 ปี	543 (28.1)	49 (2.5)	171 (8.8)	763 (39.5)
21 – 30 ปี	56 (2.9)	25 (1.3)	352 (18.2)	433 (22.4)
31 – 40 ปี	29 (1.5)	9 (0.5)	340 (17.6)	378 (19.5)
41 – 50 ปี	13 (0.7)	0 (0.0)	29 (1.5)	42 (2.2)
มากกว่า 50 ปีขึ้นไป	8 (0.4)	0 (0.0)	23 (1.2)	31 (1.6)
รวม	777 (40.2)	118 (6.1)	1039 (53.7)	1934 (100.0)

หมายเหตุ = จำนวน (ร้อยละ)

จากภาพที่ 6 และตารางที่ 7 อายุของผู้เสียหาย พบว่า ประชากรผู้ถูกกระทำส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 11 – 20 ปี จำนวน 763 คดีเป็นร้อยละ 39.5 รองลงมา อายุระหว่าง 21 – 30 ปี จำนวน 433 คดีเป็นร้อยละ 22.4 อายุระหว่าง 31 – 40 ปี จำนวน 378 คดีเป็นร้อยละ 31.40 อายุระหว่าง 1 – 10 ปี จำนวน 287 คดีเป็นร้อยละ 14.8 อายุระหว่าง 41 – 50 ปี จำนวน 42 คดีเป็นร้อยละ 2.2 และ อายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป จำนวน 31 คดีเป็นร้อยละ 1.6 ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ค่านวนหาค่าจำนวนและร้อยละของข้อมูลเชิงประชากรของผู้เสียหายดังแสดงในตารางที่ 2 พบว่า ผู้เสียหายเป็นเพศหญิงมากที่สุดในทุกประเภทคดี 39.5% อายุของผู้เสียหายมีอายุในช่วง 11 – 20 ปีมากที่สุดในคดีข่มขืน/อนาจาร 28.1% และคดีล่อลวง/ค้าประเวณี/ค้ำมนุษย์ อายุของผู้เสียหายมีอายุในช่วง 21 – 30 ปี 1.3% และมากที่สุดในคดีทารุณกรรม/ทำร้ายร่างกาย/กักขัง 18.2% ตามลำดับ

3. ข้อมูลการก่อคดี

ตารางที่ 8 ค่าจำนวนและร้อยละของข้อมูลการก่อคดี

ข้อมูลการก่อคดี	คดี			รวม
	ข่มขืน/ อนาจาร	ล่อลวง/ ค้าประเวณี/ ค้ามนุษย์	ทารุณกรรม/ ทำร้ายร่างกาย/ กักขัง	
1. ความสัมพันธ์ของผู้กระทำผิดและผู้เสียหาย				
คนรู้จัก	714 (36.9)	14 (0.7)	903 (46.7)	1631 (84.3)
คนแปลกหน้า	63 (3.3)	104 (5.4)	136 (7.0)	303 (15.7)
รวม	777 (40.2)	118 (6.1)	1039 (53.7)	1934 (100.0)
2. จำนวนผู้กระทำผิด				
1 คน	645 (33.4)	83 (4.3)	835 (43.2)	1563 (80.8)
มากกว่า 1 คน	132 (6.8)	35 (1.8)	204 (10.5)	371 (19.2)
รวม	777 (40.2)	118 (6.1)	1039 (53.7)	1934 (100.0)
3. จำนวนผู้เสียหาย				
1 คน	716 (37.0)	85 (4.4)	874 (45.2)	1675 (86.6)
มากกว่า 1 คน	61 (3.2)	33 (1.7)	165 (8.5)	259 (13.4)
รวม	777 (40.2)	118 (6.1)	1039 (53.7)	1934 (100.0)
4. สถานที่เกิดเหตุ				
ที่ส่วนบุคคล	777 (40.2)	104 (5.4)	972 (50.3)	1853 (95.8)
ที่สาธารณะ	0 (0.0)	14 (0.7)	67 (3.5)	81 (4.2)
รวม	777 (40.2)	118 (6.1)	1039 (53.7)	1934 (100.0)
5. เวลาในการก่อเหตุ				
กลางวัน (6:00 – 18: 00 น.)	712 (36.8)	34 (1.8)	674 (34.9)	1420 (73.4)
กลางคืน (18:00 – 6: 00 น.)	65 (3.4)	84 (4.3)	365 (18.9)	514 (26.6)
รวม	777 (40.2)	118 (6.1)	1039 (53.7)	1934 (100.0)
6. ประจักษ์พยาน				
มี	300 (15.5)	70 (3.6)	964 (49.8)	1334 (69.0)
ไม่มี	477 (24.7)	48 (2.5)	75 (3.9)	600 (31.0)
รวม	777 (40.2)	118 (6.1)	1039 (53.7)	1934 (100.0)

ข้อมูลการก่อคดี	คดี			รวม
	ข่มขืน/ อนาจาร	ล่อลวง/ ค้าประเวณี/ ค้ำมนุษย์	ทารุณกรรม/ ทำร้ายร่างกาย/ กักขัง	
7. พยานแวดล้อม				
มี	709 (36.7)	56 (2.9)	246 (12.7)	1011 (52.3)
ไม่มี	68 (3.5)	62 (3.2)	793 (41.0)	923 (47.7)
รวม	777 (40.2)	118 (6.1)	1039 (53.7)	1934 (100.0)
8. พยานบอกเล่า				
มี	238 (12.3)	70 (3.6)	825 (42.7)	1133 (58.6)
ไม่มี	539 (27.9)	48 (2.5)	213 (11.0)	800 (41.4)
รวม	777 (40.2)	118 (6.1)	1039 (53.7)	1934 (100.0)
9. พยานวัตถุจากสถานที่เกิดเหตุ				
มี	569 (29.4)	72 (3.7)	800 (41.4)	1441 (74.5)
ไม่มี	208 (10.8)	46 (2.4)	239 (12.4)	493 (25.5)
รวม	777 (40.2)	118 (6.1)	1039 (53.7)	1934 (100.0)
10. วัตถุพยาน				
มี	643 (33.2)	75 (3.9)	947 (49.0)	1665 (86.1)
ไม่มี	134 (6.9)	43 (2.2)	92 (4.8)	269 (13.9)
รวม	777 (40.2)	118 (6.1)	1039 (53.7)	1934 (100.0)
11. พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์				
มี	643 (33.2)	52 (2.7)	939 (48.6)	1634 (84.5)
ไม่มี	134 (6.9)	66 (3.4)	100 (5.2)	300 (15.5)
รวม	777 (40.2)	118 (6.1)	1039 (53.7)	1934 (100.0)
12. การพบอาวุธร่วมในการก่อเหตุ				
มี	761 (39.3)	86 (4.4)	964 (49.8)	1811 (93.6)
ไม่มี	16 (0.8)	32 (1.7)	75 (3.9)	123 (6.4)
รวม	777 (40.2)	118 (6.1)	1039 (53.7)	1934 (100.0)

ข้อมูลการก่อคดี	คดี			รวม
	ข่มขืน/ อนาจาร	ล่อลวง/ ค้าประเวณี/ ค้ำมนุษย์	ทารุณกรรม/ ทำร้ายร่างกาย/ กักขัง	
13. กระบวนการศาล				
ผ่าน	375 (19.4)	84 (4.3)	9 (0.5)	468 (24.2)
ไม่ผ่าน	402 (20.8)	34 (1.8)	1030 (53.3)	1466 (75.8)
รวม	777 (40.2)	118 (6.1)	1039 (53.7)	1934 (100.0)
14. โทษที่ได้รับ				
ประหารชีวิต	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)
จำคุก	385 (19.9)	84 (4.3)	5 (0.3)	474 (24.5)
กักขัง	13 (0.7)	0 (0.0)	4 (0.2)	17 (0.9)
ปรับ	209 (10.8)	24 (1.2)	754 (39.0)	987 (51.0)
ริบทรัพย์สิน	170 (8.8)	10 (0.5)	276 (14.3)	456 (23.6)
รวม	777 (40.2)	118 (6.1)	1039 (53.7)	1934 (100.0)
15. เหตุจูงใจในการกระทำความผิด				
ความต้องการ ความจำเป็น	218 (11.3)	67 (3.5)	0 (0.0)	285 (14.7)
ความยากจน				
ความเชื่อที่คิดว่ากฎหมายไม่ ถูกต้อง ทำผิดก็ไม่ถูกจับ	0 (0.0)	6 (0.3)	62 (3.2)	68 (3.5)
ความหุนหันพลันแล่น ขาดการ ยับยั้งชั่งใจ	152 (7.9)	0 (0.0)	130 (6.7)	282 (14.6)
อบายมุข สุรา ยาเสพติด	202 (10.4)	0 (0.0)	0 (0.0)	202 (10.4)
แรงกดดันจากเพื่อน	33 (1.7)	0 (0.0)	0 (0.0)	33 (1.7)
ความร่ำรวย การเป็นที่ยอมรับ ในสังคม	0 (0.0)	27 (1.4)	0 (0.0)	27 (1.4)
มีช่องโอกาสให้กระทำความผิด	80 (4.1)	18 (0.9)	93 (4.8)	191 (9.9)
มีความรุนแรงในครอบครัว	13 (0.7)	0 (0.0)	501 (25.9)	514 (26.6)
การเข้าถึงสื่อ/การเสพสื่อ ในทางที่ผิด	79 (4.1)	0 (0.0)	253 (13.1)	332 (17.2)

ข้อมูลการก่อคดี	คดี			รวม
	ข่มขืน/ อนาจาร	ล่อลวง/ ค้าประเวณี/ ค้ามนุษย์	ทารุณกรรม/ ทำร้ายร่างกาย/ กักขัง	
อื่นๆ เช่น ความร้อน ความ แออัดของสังคม	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)
รวม	777 (40.2)	118 (6.1)	1039 (53.7)	1934 (100.0)

หมายเหตุ = จำนวน (ร้อยละ)

จากตารางที่ 8 พบว่า ข้อมูลการก่อคดี ซึ่งเป็นลักษณะและข้อมูลพื้นฐานของคดี ด้านความสัมพันธ์ของผู้กระทำผิดและผู้เสียหาย พบว่า โดยส่วนมากความสัมพันธ์ของผู้กระทำผิดและผู้ถูกกระทำ เป็นคนรู้จักกัน จำนวน 1,631 คดี คิดเป็นร้อยละ 84.3 และ เป็นคนแปลกหน้า จำนวน 303 คดี คิดเป็นร้อยละ 15.7

จำนวนผู้กระทำผิด พบว่า โดยส่วนมากจำนวนผู้ถูกกระทำ มี 1 คน จำนวน 1,563 คดี คิดเป็นร้อยละ 80.8 และ ผู้ถูกกระทำมีมากกว่า 1 คน จำนวน 371 คดี คิดเป็นร้อยละ 19.2 ในขณะที่จำนวนผู้เสียหาย พบว่า โดยส่วนมากจำนวนผู้กระทำผิด มี 1 คน จำนวน 1,675 คดี คิดเป็นร้อยละ 86.6 และผู้กระทำผิดมีมากกว่า 1 คน จำนวน 259 คดี คิดเป็นร้อยละ 13.4

สถานที่เกิดเหตุ พบว่า โดยส่วนมากสถานที่เกิดเหตุในที่บ้านบุคคล จำนวน 1,853 คดี คิดเป็นร้อยละ 95.8 และเกิดเหตุในที่สาธารณะ จำนวน 81 คดี คิดเป็นร้อยละ 4.2 โดยเวลาในการก่อเหตุ พบว่า โดยส่วนมากก่อเหตุในเวลากลางวัน (6.00 – 18.00 น.) จำนวน 1,420 คดี คิดเป็นร้อยละ 73.4 และการก่อเหตุในเวลากลางคืน (18.00 – 6.00 น.) จำนวน 514 คดี คิดเป็นร้อยละ 26.6

พยานบุคคลและคำให้การ พบว่า คดีทั้ง 1,934 คดี โดยส่วนมากจะพบพยาน เมื่อแยกเป็นรายข้อ พบว่า พบประจักษ์พยาน จำนวน 1,334 คดี คิดเป็นร้อยละ 69.0 และไม่พบประจักษ์พยาน จำนวน 600 คดี คิดเป็นร้อยละ 31.0 , พบพยานแวดล้อม จำนวน 1,011 คดี คิดเป็นร้อยละ 52.3 และไม่พบพยานแวดล้อม จำนวน 923 คดี คิดเป็นร้อยละ 47.7 , พบพยานบอกเล่า

จำนวน 1,133 คดี คิดเป็นร้อยละ 58.6 และไม่พบพยานบอกเล่า จำนวน 801 คดี คิดเป็นร้อยละ 41.4

วัตถุประสงค์และพยานเอกสาร (ข้อมูลด้านนิติวิทยาศาสตร์) พบว่า คดีทั้ง 1,934 คดี โดยส่วนมากจะพบพยาน เมื่อแยกเป็นรายข้อ พบว่า พบพยานวัตถุประสงค์จากสถานที่เกิดเหตุ จำนวน 1,441 คดี คิดเป็นร้อยละ 74.5 และไม่พบพยานวัตถุประสงค์จากสถานที่เกิดเหตุ จำนวน 493 คดี คิดเป็นร้อยละ 25.5 , พบวัตถุประสงค์จำนวน 1,634 คดี คิดเป็นร้อยละ 84.5 และไม่พบวัตถุประสงค์จำนวน 300 คดี คิดเป็นร้อยละ 15.5, พบพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ จำนวน 1,665 คดี คิดเป็นร้อยละ 86.1 และไม่พบพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ จำนวน 269 คดี คิดเป็นร้อยละ 13.9 , พบอาวุธร่วมในการก่อเหตุ จำนวน 1,811 คดี คิดเป็นร้อยละ 93.6 และไม่พบอาวุธร่วมในการก่อเหตุ จำนวน 123 คดี คิดเป็นร้อยละ 6.4

การผ่านกระบวนการศาล พบว่าส่วนมากไม่ผ่านกระบวนการศาล จำนวน 1,466 คดี คิดเป็นร้อยละ 75.8 และผ่านกระบวนการศาล 468 คดี คิดเป็นร้อยละ 24.2 ซึ่งโทษที่ได้รับ พบว่าโทษที่ได้รับส่วนใหญ่เป็นการปรับ จำนวน 987 คดี คิดเป็นร้อยละ 51.0 รองลงมาเป็นจำคุก จำนวน 474 คดี คิดเป็นร้อยละ 24.5 การริบทรัพย์สิน จำนวน 456 คดี คิดเป็นร้อยละ 23.6 และการกักขัง จำนวน 17 คดี คิดเป็นร้อยละ 0.9 ตามลำดับ

เหตุจูงใจในการกระทำความผิด พบว่า เหตุจูงใจในการกระทำความผิดโดยส่วนมาก มีสาเหตุมาจาก มีความรุนแรงในครอบครัว จำนวน 514 คดี คิดเป็นร้อยละ 26.6 รองลงมามีสาเหตุมาจาก การเข้าถึงสื่อ / การเสพสื่อในทางที่ผิด จำนวน 332 คดี คิดเป็นร้อยละ 17.2 ความต้องการความจำเป็น ความยากจน จำนวน 285 คดี คิดเป็นร้อยละ 14.7, ความหุนหันพลันแล่น ขาดการยับยั้ง จำนวน 282 คดี คิดเป็นร้อยละ 14.6, อบายมุข สุรา ยาเสพติด จำนวน 202 คดี คิดเป็นร้อยละ 10.4, มีช่องทางโอกาสในการกระทำความผิด จำนวน 191 คดี คิดเป็นร้อยละ 9.9 ความเชื่อที่คิดว่ากฎหมายไม่ถูกต้อง ทำผิดก็ไม่ถูกจับ จำนวน 68 คดี คิดเป็นร้อยละ 3.5, แรงกดดันจากเพื่อน จำนวน 33 คดี คิดเป็นร้อยละ 1.7 และ ความร่ำรวย การเป็นที่ยอมรับในสังคม จำนวน 27 คดี คิดเป็นร้อยละ 1.4 ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ค่านวนหาค่าจำนวนและร้อยละของข้อมูลการก่อคดีดังแสดงในตารางที่ 3 พบว่าความสัมพันธ์ของผู้กระทำผิดและผู้เสียหายเป็นคนที่รู้จักมากที่สุด ในคดีข่มขืน/อนาจาร 36.9% และคดีทารุณกรรม/ทำร้ายร่างกาย/กักขัง 46.7% ความสัมพันธ์ของผู้กระทำผิดและผู้เสียหายเป็นคนที่รู้จักมากที่สุด ในคดีล่อลวง/ค้าประเวณี/ค้ำมนุษย์ 5.4% จำนวนผู้กระทำผิด 1 คน มากที่สุดในทุกประเภทคดี 80.8% จำนวนผู้เสียหาย 1 คน มากที่สุดในทุกประเภทคดี 86.6% สถานที่เกิดเหตุเป็นส่วนบุคคลมากที่สุด ในทุกประเภทคดี 95.8% เวลาในการก่อเหตุเป็น กลางวัน (6:00 – 18: 00 น.) มากที่สุดในคดีข่มขืน/อนาจาร 36.8% และคดีทารุณกรรม/ทำร้ายร่างกาย/กักขัง 34.9% เวลาในการก่อเหตุเป็น กลางคืน (18:00 – 6: 00 น.) มากที่สุดในคดีล่อลวง/ค้าประเวณี/ค้ำมนุษย์ 4.3% มีประจักษ์พยานมากที่สุดในคดีล่อลวง/ค้าประเวณี/ค้ำมนุษย์ 3.6% และคดีทารุณกรรม/ทำร้ายร่างกาย/กักขัง 49.8% และไม่มีประจักษ์พยานมากที่สุดในคดีข่มขืน/อนาจาร 24.7% มีพยานแวดล้อมมากที่สุดในคดีข่มขืน/อนาจาร 36.7% ไม่มีพยานแวดล้อมมากที่สุดในคดีล่อลวง/ค้าประเวณี/ค้ำมนุษย์ 3.2% และคดีทารุณกรรม/ทำร้ายร่างกาย/กักขัง 41% มีพยานบอกเล่ามากที่สุด ในคดีล่อลวง/ค้าประเวณี/ค้ำมนุษย์ 3.6% และคดีทารุณกรรม/ทำร้ายร่างกาย/กักขัง 42.7% ไม่มีพยานบอกเล่ามากที่สุดในคดีข่มขืน/อนาจาร 12.3% มีพยานวัตถุจากสถานที่เกิดเหตุมากที่สุด ในทุกประเภทคดี 74.5% มีวัตถุพยานมากที่สุดในทุกประเภทคดี 84.5% มีพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์มากที่สุด ในคดีข่มขืน/อนาจาร 33.2% และคดีทารุณกรรม/ทำร้ายร่างกาย/กักขัง 48.6% ไม่มีพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์มากที่สุด ในคดีล่อลวง/ค้าประเวณี/ค้ำมนุษย์ 2.7% มีการพบอาวุธร่วมในการก่อเหตุมากที่สุด ในทุกประเภทคดี 93.6% ผ่านกระบวนการศาลมากที่สุด ในคดีล่อลวง/ค้าประเวณี/ค้ำมนุษย์ 4.3% ไม่ผ่านกระบวนการศาลมากที่สุด ในคดีข่มขืน/อนาจาร 20.8% และคดีทารุณกรรม/ทำร้ายร่างกาย/กักขัง 53.3% โทษที่ได้รับคือ จำคุก มากที่สุดในคดีข่มขืน/อนาจาร 19.9% และคดีล่อลวง/ค้าประเวณี/ค้ำมนุษย์ 4.3% โทษที่ได้รับ คือ ปรับ มากที่สุดในคดีทารุณกรรม/ทำร้ายร่างกาย/กักขัง 39% เหตุจูงใจในการกระทำความผิดคือความต้องการ ความจำเป็น ความยากจน มากที่สุดในคดีข่มขืน/อนาจาร 11.3% และคดีล่อลวง/ค้าประเวณี/ค้ำมนุษย์ 3.5% เหตุจูงใจในการกระทำความผิดคือมีความรุนแรงในครอบครัวมากที่สุด ในคดีทารุณกรรม/ทำร้ายร่างกาย/กักขัง 25.9% ตามลำดับ

4. บทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์

ตารางที่ 9 ค่าจำนวนและร้อยละของบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์

บทบาท	คดี			รวม
	ข่มขืน/ อนาจาร	ล่อลวง/ ค้าประเวณี/ ค้ามนุษย์	ทารุณกรรม/ ทำร้ายร่างกาย/ กักขัง	
1. องค์กรสาธารณประโยชน์ (กระบวนการการช่วยเหลือเยียวยา)				
จ่ายเงินค่าเยียวยา	343 (17.7)	81 (4.2)	478 (24.7)	902 (46.6)
ให้ที่พักพิง	214 (11.1)	20 (1.0)	263 (13.6)	497 (25.7)
ให้การศึกษา	201 (10.4)	17 (0.9)	183 (9.5)	401 (20.7)
สร้างอาชีพ	19 (1.0)	0 (0.0)	115 (5.9)	134 (6.9)
รวม	777 (40.2)	118 (6.1)	1039 (53.7)	1934 (100.0)
2. องค์กรสาธารณประโยชน์ (กระบวนการการช่วยเหลือตั้งแต่ต้นจนจบ)				
ให้คำแนะนำ/คำปรึกษา	25 (1.3)	9 (0.6)	19 (1.0)	53 (2.9)
ประสานงานกับหน่วยงาน ภาครัฐและเอกชนในการ ช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน	29 (1.5)	6 (0.4)	19 (1.0)	54 (2.9)
บำบัดฟื้นฟูสภาพร่างกายและ จิตใจ	116 (6.0)	3 (0.2)	117 (6.0)	236 (12.2)
การจ่ายเงินค่ารักษาเยียวยา	301(15.6)	51 (2.4)	343 (17.7)	695 (35.7)
การให้ที่พักอาศัย	136 (7.0)	21 (1.1)	152 (7.9)	309 (16.0)
การให้การศึกษิตตามเกณฑ์/ อบรมให้ความรู้	127 (6.6)	17 (0.8)	180 (9.3)	324 (16.7)
การสร้างอาชีพ	43 (2.2)	11 (0.6)	209 (10.8)	263 (13.6)
รวม	777 (40.2)	118 (6.1)	1039 (53.7)	1934 (100.0)

หมายเหตุ = จำนวน (ร้อยละ)

จากตารางที่ 9 กระบวนการการช่วยเหลือเยียวยาขององค์กรสาธารณประโยชน์ พบว่า ส่วนมากองค์กรจะจ่ายเงินค่าเยียวยา จำนวน 902 คดี คิดเป็นร้อยละ 46.6 รองลงมาจะให้ที่พักพิง จำนวน 902 คดี คิดเป็นร้อยละ 25.7 ให้การศึกษา จำนวน 401 คดี คิดเป็นร้อยละ 20.7 และสร้างอาชีพ จำนวน 134 คดี คิดเป็นร้อยละ 6.9 ตามลำดับ ขณะที่กระบวนการการช่วยเหลือตั้งแต่ต้นจนจบขององค์กรสาธารณประโยชน์ พบว่า ส่วนองค์กรสาธารณประโยชน์จะช่วยเหลือด้านการจ่ายเงินค่ารักษาเยียวยา จำนวน 710 คดี คิดเป็นร้อยละ 36.7 รองลงมาจะช่วยเหลือด้านการให้การศึกษาตามเกณฑ์ / อบรมให้ความรู้ จำนวน 324 คดี คิดเป็นร้อยละ 16.8, การให้ที่พักอาศัย จำนวน 309 คดี คิดเป็นร้อยละ 16.0, การสร้างอาชีพ จำนวน 282 คดี คิดเป็นร้อยละ 14.6 บำบัดฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจ จำนวน 255 คดี คิดเป็นร้อยละ 13.2, ประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน จำนวน 29 คดี คิดเป็นร้อยละ 1.5, และให้คำแนะนำปรึกษา จำนวน 25 คดี คิดเป็นร้อยละ 1.3 ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์คำนวณหาค่าจำนวนและร้อยละของข้อมูลการก่อคดีดังแสดงในตารางที่ 4 พบว่า บทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ (กระบวนการการช่วยเหลือเยียวยา) จ่ายเงินค่าเยียวยามากที่สุดในทุกประเภทคดี 46.6% และองค์กรสาธารณประโยชน์ (กระบวนการการช่วยเหลือตั้งแต่ต้นจนจบ) การจ่ายเงินค่ารักษาเยียวยามากที่สุดในทุกประเภทคดี 35.7% ตามลำดับ

2.2 ความสัมพันธ์ข้อมูลการก่อคดี และบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ต่อประเภทของคดี

ความสัมพันธ์ข้อมูลการก่อคดี และบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ต่อประเภทของคดี ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์โดยสรุปเป็นค่าการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และการทดสอบค่า Chi – square test เพื่อแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปร โดยมีผลการทดสอบดังนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างประเภทคดีกับข้อมูลเชิงประชากรของผู้กระทำผิด

ตารางที่ 10 ค่าจำนวน ร้อยละและค่า Chi – square ของความสัมพันธ์ระหว่างประเภทคดีกับข้อมูลเชิงประชากรของผู้กระทำผิด

n = 1934

ข้อมูลเชิงประชากรของผู้กระทำผิด	คดี			Pearson's Chi-square
	ข่มขืน/อนาจาร	ล่อลวง/ค้าประเวณี/ค้ามนุษย์	ทารุณกรรม/ทำร้ายร่างกาย/กักขัง	
1. เพศของผู้กระทำผิด				
ชาย	646 (33.4)	81 (4.2)	845 (43.7)	0.001*
หญิง	131 (6.8)	37 (1.9)	194 (10.0)	
รวม	777 (40.2)	118 (6.1)	1039 (53.7)	
2. อายุของผู้กระทำผิด				
1 – 10 ปี	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	0.000*
11 – 20 ปี	178 (9.2)	0 (0.0)	0 (0.0)	
21 – 30 ปี	124 (6.4)	7 (0.4)	76 (3.9)	
31 – 40 ปี	322 (16.6)	57 (2.9)	500 (25.9)	
41 – 50 ปี	84 (4.3)	39 (2.0)	350 (18.1)	
มากกว่า 50 ปีขึ้นไป	69 (3.6)	15 (0.8)	113 (5.8)	
รวม	777 (40.2)	118 (6.1)	1039 (53.7)	
3. ภูมิลำเนาของผู้กระทำผิด				
ต่างจังหวัด	613 (31.7)	93 (4.8)	779 (40.3)	0.128
กรุงเทพฯ และปริมณฑล	164 (8.5)	25 (1.3)	260 (13.4)	
รวม	777 (40.2)	118 (6.1)	1039 (53.7)	
4. ระดับการศึกษา				
ไม่ได้รับการศึกษา	102 (5.3)	17 (0.9)	224 (11.6)	0.000*
ประถมศึกษา	109 (5.6)	9 (0.5)	177 (9.2)	
มัธยมศึกษาตอนต้นหรือต่ำกว่า	396 (20.4)	27 (1.4)	291 (15.0)	
มัธยมศึกษาตอนปลาย	121 (6.3)	61 (3.2)	244 (12.6)	
ปริญญาตรี	49 (2.5)	4 (0.2)	103 (5.3)	

ข้อมูลเชิงประชากรของ ผู้กระทำผิด	คดี			Pearson's Chi-square
	ข่มขืน/ อนาจาร	ล่อลวง/ ค้าประเวณี/ ค้ามนุษย์	ทารุณกรรม/ ทำร้ายร่างกาย/ กักขัง	
สูงกว่าปริญญาตรี	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	
รวม	777 (40.2)	118 (6.1)	1039 (53.7)	
5. อาชีพของผู้กระทำผิด				
รับจ้าง	50 (2.6)	67 (3.5)	640 (33.1)	0.000*
รับราชการ/พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	8 (0.4)	0 (0.0)	9 (0.5)	
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	23 (1.2)	0 (0.0)	49 (2.5)	
เกษตรกร	12 (0.6)	18 (0.9)	86 (4.4)	
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	684 (35.4)	33 (1.7)	255 (13.2)	
รวม	777 (40.2)	118 (6.1)	1039 (53.7)	

หมายเหตุ = จำนวน (ร้อยละ), * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 10 แสดงผลการศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ระหว่างประเภทคดีกับข้อมูลเชิงประชากรของผู้กระทำผิด พบว่า

เพศของผู้กระทำผิดขึ้นอยู่กับประเภทคดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเพศชายมีจำนวนคดีมากกว่าเพศหญิง ซึ่งเป็นคดีทารุณกรรม ทำร้ายร่างกาย กักขังมากที่สุด อายุของผู้กระทำผิดขึ้นอยู่กับประเภทคดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยช่วงอายุ 31-40 ปี มีจำนวนคดีมากที่สุด ซึ่งเป็นคดีทารุณกรรม ทำร้ายร่างกาย กักขังมากที่สุด ภูมิลำเนาของผู้กระทำผิดขึ้นอยู่กับประเภทคดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีจำนวนคดีในพื้นที่ต่างจังหวัดมากกว่ากรุงเทพฯ และปริมณฑล ซึ่งเป็นคดีทารุณกรรม ทำร้ายร่างกาย กักขังมากที่สุด ระดับการศึกษาขึ้นอยู่กับประเภทคดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้ที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นหรือต่ำกว่ามีจำนวนคดีมากที่สุด ซึ่งเป็นคดีข่มขืน อนาจารมากที่สุด และอาชีพของผู้กระทำผิดขึ้นอยู่กับประเภทคดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยอาชีพผู้ที่ไม่ได้ประกอบอาชีพมีจำนวนคดีมากที่สุด ซึ่งเป็นคดีข่มขืน อนาจารมากที่สุด ตามลำดับ

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการจับกลุ่มข้อมูลบางชุดใหม่ ได้แก่ ช่วงอายุของผู้กระทำผิดและระดับการศึกษาของผู้กระทำผิดมาเปรียบเทียบความความสัมพันธ์ระหว่างประเภทคดี เพียง 2 ประเภทคดี ได้แก่ คดีข่มขืน/อนาจาร และคดีทารุณกรรม/ทำร้ายร่างกาย/กักขัง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 11 ค่าจำนวน และค่า Chi – square ของความสัมพันธ์ระหว่างช่วงอายุของผู้กระทำผิด กับ คดีข่มขืน/อนาจาร และคดีทารุณกรรม/ทำร้ายร่างกาย/กักขัง

n = 1816

ช่วงอายุของผู้กระทำผิด	ประเภทคดี		Value	df	Pearson's Chi-square
	คดีข่มขืน/อนาจาร	คดีทารุณกรรม/ทำร้ายร่างกาย/กักขัง			
11-40 ปี	624	576	128.312	2	.000
40 ปีขึ้นไป	153	463			

หมายเหตุ = จำนวน (ร้อยละ), * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 11 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างช่วงอายุของผู้กระทำผิด กับคดีข่มขืน/อนาจาร และคดีทารุณกรรม/ทำร้ายร่างกาย/กักขัง โดยจำแนกช่วงอายุเป็น 11-40 ปี และ 40 ปีขึ้นไป ซึ่งผลการศึกษา พบว่า ช่วงอายุขึ้นอยู่กับประเภทคดีข่มขืน/อนาจาร และประเภทคดีทารุณกรรม/ทำร้ายร่างกาย/กักขังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .005 (Asymp. Sig = .000) โดยช่วงอายุ 11-40 ปี มีจำนวนคดีมากกว่าช่วงอายุ 40 ปีขึ้นไป

ตารางที่ 12 ค่าจำนวน และค่า Chi – square ของความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของผู้กระทำผิด กับคดีข่มขืน/อนาจาร และคดีทารุณกรรม/ทำร้ายร่างกาย/กักขัง

n = 1816

ระดับการศึกษา ของผู้กระทำผิด	ประเภทคดี		Value	df	Pearson's Chi-square
	คดีข่มขืน/ อนาจาร	คดีทารุณกรรม/ทำ ร้ายร่างกาย/กักขัง			
การศึกษาต่ำกว่า ปริญญาตรี	728	936	11.506	2	.003
การศึกษาระดับ ปริญญาตรี หรือ สูงกว่า	49	106			

หมายเหตุ = จำนวน (ร้อยละ), * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 12 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของผู้กระทำผิดกับคดีข่มขืน/อนาจาร และคดีทารุณกรรม/ทำร้ายร่างกาย/กักขัง โดยจำแนกระดับการศึกษาของผู้กระทำผิดเป็นการศึกษาในระดับต่ำกว่าปริญญาตรีและการศึกษาระดับปริญญาตรี หรือสูงกว่า ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ระดับการศึกษาของผู้กระทำผิดขึ้นอยู่กับประเภทคดีข่มขืน/อนาจาร และประเภทคดีทารุณกรรม/ทำร้ายร่างกาย/กักขังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Asymp. Sig = .003) โดยการศึกษาในระดับต่ำกว่าปริญญาตรีมีจำนวนคดีมากกว่าการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า

2. ความสัมพันธ์ระหว่างประเภทคดีกับข้อมูลเชิงประชากรของผู้เสียหาย

ตารางที่ 13 ค่าจำนวน ร้อยละและค่า Chi – square ของความสัมพันธ์ระหว่างประเภทคดีกับข้อมูลเชิงประชากรของผู้เสียหาย

n = 1934

ข้อมูลเชิงประชากรของผู้เสียหาย	คดี			Pearson's Chi-square
	ข่มขืน/อนาจาร	ล่อลวง/ค้าประเวณี/ค้ามนุษย์	ทารุณกรรม/ทำร้ายร่างกาย/กักขัง	
1. เพศของผู้เสียหาย				
ชาย	14 (0.7)	29 (1.5)	150 (7.8)	0.000*
หญิง	763 (39.5)	89 (4.6)	889 (46.0)	
รวม	777 (40.2)	118 (6.1)	1039 (53.7)	
2. อายุของผู้เสียหาย				
1 – 10 ปี	128 (6.6)	35 (1.8)	124 (6.4)	0.000*
11 – 20 ปี	543 (28.1)	49 (2.5)	171 (8.8)	
21 – 30 ปี	56 (2.9)	25 (1.3)	352 (18.2)	
31 – 40 ปี	29 (1.5)	9 (0.5)	340 (17.6)	
41 – 50 ปี	13 (0.7)	0 (0.0)	29 (1.5)	
มากกว่า 50 ปีขึ้นไป	8 (0.4)	0 (0.0)	23 (1.2)	
รวม	777 (40.2)	118 (6.1)	1039 (53.7)	

หมายเหตุ = จำนวน (ร้อยละ), * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 13 แสดงผลการศึกษาเปรียบเทียบความความสัมพันธ์ระหว่างประเภทคดีกับข้อมูลเชิงประชากรของผู้เสียหาย พบว่า เพศของผู้เสียหายขึ้นอยู่กับประเภทคดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเพศหญิงมีจำนวนคดีมากกว่าเพศชาย ซึ่งเป็นคดีทารุณกรรม ทำร้ายร่างกาย กักขังมากที่สุด และอายุของผู้เสียหายขึ้นอยู่กับประเภทคดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยช่วงอายุ 11 – 20 ปี มีจำนวนคดีมากที่สุด ซึ่งเป็นคดีข่มขืน อนาจารมากที่สุดตามลำดับ

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้การจับกลุ่มข้อมูลบางชุดใหม่ ได้แก่ ช่วงอายุของผู้เสียหายมาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างประเภทคดี เพียง 2 ประเภทคดี ได้แก่ คดีข่มขืน/อนาจาร และคดีทารุณกรรม/ทำร้ายร่างกาย/กักขัง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 14 ค่าจำนวน และค่า Chi - square ของความสัมพันธ์ระหว่างช่วงอายุของผู้เสียหาย กับคดีข่มขืน/อนาจาร และคดีทารุณกรรม/ทำร้ายร่างกาย/กักขัง

n = 1816

ช่วงอายุผู้เสียหาย	ประเภทคดี		Value	df	Pearson's Chi-square
	คดีข่มขืน/อนาจาร	คดีทารุณกรรม/ทำร้ายร่างกาย/กักขัง			
11-20 ปี	671	295	616.356	2	.000
20 ปีขึ้นไป	106	747			

หมายเหตุ = จำนวน (ร้อยละ), * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 14 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างช่วงอายุของผู้กระทำผิดกับคดีข่มขืน/อนาจาร และคดีทารุณกรรม/ทำร้ายร่างกาย/กักขัง โดยจำแนกช่วงอายุเป็น 11-20 ปี และ 20 ปีขึ้นไป ซึ่งผลการศึกษา พบว่า ช่วงอายุขึ้นอยู่กับประเภทคดีข่มขืน/อนาจาร และประเภทคดีทารุณกรรม/ทำร้ายร่างกาย/กักขังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Asymp. Sig = .000) โดยช่วงอายุ 11-20 ปี มีจำนวนคดีมากกว่าช่วงอายุ 20 ปีขึ้นไป และยังพบอีกว่าในคดีข่มขืน/อนาจารผู้เสียหายอยู่ในช่วงอายุ 11-20 ปี ในขณะที่คดีทารุณกรรม/ทำร้ายร่างกาย/กักขังผู้เสียหายจะอยู่ในช่วงอายุ 20 ปีขึ้นไป

ตารางที่ 15 ค่าจำนวน ร้อยละและค่า Chi – square ของความสัมพันธ์ระหว่างประเภทคดีกับข้อมูลการก่อคดี

n = 1934

ข้อมูลการก่อคดี	คดี			Pearson's Chi-square
	ข่มขืน/ อนาจาร	ล่อลวง/ ค้าประเวณี/ ค้ำมนุษย์	ทารุณกรรม/ ทำร้ายร่างกาย/ กักขัง	
1. ความสัมพันธ์ของผู้กระทำผิดและผู้เสียหาย				
คนรู้จัก	714 (36.9)	14 (0.7)	903 (46.7)	0.000*
คนแปลกหน้า	63 (3.3)	104 (5.4)	136 (7.0)	
รวม	777 (40.2)	118 (6.1)	1039 (53.7)	
2. จำนวนผู้กระทำผิด				
1 คน	645 (33.4)	83 (4.3)	835 (43.2)	0.004*
มากกว่า 1 คน	132 (6.8)	35 (1.8)	204 (10.5)	
รวม	777 (40.2)	118 (6.1)	1039 (53.7)	
3. จำนวนผู้เสียหาย				
1 คน	716 (37.0)	85 (4.4)	874 (45.2)	0.000*
มากกว่า 1 คน	61 (3.2)	33 (1.7)	165 (8.5)	
รวม	777 (40.2)	118 (6.1)	1039 (53.7)	
4. สถานที่เกิดเหตุ				
ที่ส่วนบุคคล	777 (40.2)	104 (5.4)	972 (50.3)	0.000*
ที่สาธารณะ	0 (0.0)	14 (0.7)	67 (3.5)	
รวม	777 (40.2)	118 (6.1)	1039 (53.7)	
5. เวลาในการก่อเหตุ				
กลางวัน (6:00 – 18: 00 น.)	712 (36.8)	34 (1.8)	674 (34.9)	0.000*
กลางคืน (18:00 – 6: 00 น.)	65 (3.4)	84 (4.3)	365 (18.9)	
รวม	777 (40.2)	118 (6.1)	1039 (53.7)	

ข้อมูลการก่อคดี	คดี			Pearson's Chi-square
	ข่มขืน/ อนาจาร	ล่อลวง/ ค้าประเวณี/ ค้ามนุษย์	ทารุณกรรม/ ทำร้ายร่างกาย/ กักขัง	
6. ประจักษ์พยาน				
มี	300 (15.5)	70 (3.6)	964 (49.8)	0.000*
ไม่มี	477 (24.7)	48 (2.5)	75 (3.9)	
รวม	777 (40.2)	118 (6.1)	1039 (53.7)	
7. พยานแวดล้อม				
มี	709 (36.7)	56 (2.9)	246 (12.7)	0.000*
ไม่มี	68 (3.5)	62 (3.2)	793 (41.0)	
รวม	777 (40.2)	118 (6.1)	1039 (53.7)	
8. พยานบอกเล่า				
มี	238 (12.3)	70 (3.6)	825 (42.7)	0.000*
ไม่มี	539 (27.9)	48 (2.5)	213 (11.0)	
รวม	777 (40.2)	118 (6.1)	1039 (53.7)	
9. พยานวัตถุจากสถานที่เกิดเหตุ				
มี	569 (29.4)	72 (3.7)	800 (41.4)	0.000*
ไม่มี	208 (10.8)	46 (2.4)	239 (12.4)	
รวม	777 (40.2)	118 (6.1)	1039 (53.7)	
10. วัตถุพยาน				
มี	643 (33.2)	75 (3.9)	947 (49.0)	0.000*
ไม่มี	134 (6.9)	43 (2.2)	92 (4.8)	
รวม	777 (40.2)	118 (6.1)	1039 (53.7)	
11. พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์				
มี	643 (33.2)	52 (2.7)	939 (48.6)	0.000*
ไม่มี	134 (6.9)	66 (3.4)	100 (5.2)	
รวม	777 (40.2)	118 (6.1)	1039 (53.7)	

ข้อมูลการก่อคดี	คดี			Pearson's Chi-square
	ข่มขืน/ อนาจาร	ล่อลวง/ ค้าประเวณี/ ค้ามนุษย์	ทารุณกรรม/ ทำร้ายร่างกาย/ กักขัง	
12. การพบอาวุธร่วมในการก่อเหตุ				
มี	761 (39.3)	86 (4.4)	964 (49.8)	0.000*
ไม่มี	16 (0.8)	32 (1.7)	75 (3.9)	
รวม	777 (40.2)	118 (6.1)	1039 (53.7)	
13. กระบวนการศาล				
ผ่าน	375 (19.4)	84 (4.3)	9 (0.5)	0.000*
ไม่ผ่าน	402 (20.8)	34 (1.8)	1030 (53.3)	
รวม	777 (40.2)	118 (6.1)	1039 (53.7)	
14. โทษที่ได้รับ				
ประหารชีวิต	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	0.000*
จำคุก	385 (19.9)	84 (4.3)	5 (0.3)	
กักขัง	13 (0.7)	0 (0.0)	4 (0.2)	
ปรับ	209 (10.8)	24 (1.2)	754 (39.0)	
ริบทรัพย์สิน	170 (8.8)	10 (0.5)	276 (14.3)	
รวม	777 (40.2)	118 (6.1)	1039 (53.7)	
15. เหตุจูงใจในการกระทำความผิด				
ความต้องการ ความจำเป็น ความยากจน	218 (11.3)	67 (3.5)	0 (0.0)	0.000*
ความเชื่อที่คิดว่ากฎหมายไม่ ถูกต้อง ทำผิดก็ไม่ถูกจับ	0 (0.0)	6 (0.3)	62 (3.2)	
ความหุนหันพลันแล่น ขาดการ ยับยั้งชั่งใจ	152 (7.9)	0 (0.0)	130 (6.7)	
อบายมุข สุรา ยาเสพติด	202 (10.4)	0 (0.0)	0 (0.0)	
แรงกดดันจากเพื่อน	33 (1.7)	0 (0.0)	0 (0.0)	
ความร่ำรวย การเป็นที่ยอมรับ ในสังคม	0 (0.0)	27 (1.4)	0 (0.0)	

ข้อมูลการก่อคดี	คดี			Pearson's Chi-square
	ข่มขืน/ อนาจาร	ล่อลวง/ ค้าประเวณี/ ค้ามนุษย์	ทารุณกรรม/ ทำร้ายร่างกาย/ กักขัง	
มีช่องโอกาสให้กระทำผิด	80 (4.1)	18 (0.9)	93 (4.8)	
มีความรุนแรงในครอบครัว	13 (0.7)	0 (0.0)	501 (25.9)	
การเข้าถึงสื่อ/การเสพสื่อ ในทางที่ผิด	79 (4.1)	0 (0.0)	253 (13.1)	
อื่นๆ เช่น ความร้อน ความ แออัดของสังคม	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	
รวม	777 (40.2)	118 (6.1)	1039 (53.7)	

หมายเหตุ = จำนวน (ร้อยละ), * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 15 แสดงผลการศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างประเภทคดีกับข้อมูลการก่อคดี พบว่า ความสัมพันธ์ของผู้กระทำผิดและผู้เสียหายขึ้นอยู่กับประเภทคดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคนที่รู้จักกันมีจำนวนคดีมากกว่าคนแปลกหน้า จำนวนผู้กระทำผิดขึ้นอยู่กับประเภทคดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยจำนวนผู้กระทำผิด 1 คน มีจำนวนคดีมากกว่า จำนวนผู้กระทำผิดมากกว่า 1 คน จำนวนผู้เสียหายขึ้นอยู่กับประเภทคดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยจำนวนผู้เสียหาย 1 คน มีจำนวนคดีมากกว่า จำนวนผู้เสียหายมากกว่า 1 คน สถานที่เกิดเหตุขึ้นอยู่กับประเภทคดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ส่วนบุคคลมีจำนวนคดีมากกว่าที่สาธารณะ เวลาในการก่อเหตุขึ้นอยู่กับประเภทคดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเวลากลางวันจะมีจำนวนคดีมากกว่าเวลากลางคืน ประจักษ์พยานขึ้นอยู่กับประเภทคดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยการมีประจักษ์พยานจะมีจำนวนคดีมากกว่าการไม่มีประจักษ์พยาน พยานแวดล้อมขึ้นอยู่กับประเภทคดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยการมีพยานแวดล้อมจะมีจำนวนคดีมากกว่าการไม่มีพยานแวดล้อม พยานบอกเล่าขึ้นอยู่กับประเภทคดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยการมีพยานบอกเล่าจะมีจำนวนคดีมากกว่าการไม่มีพยานบอกเล่า พยานวัตถุจากสถานที่เกิดเหตุขึ้นอยู่กับประเภทคดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยการมีพยานวัตถุจากสถานที่เกิดเหตุจะมีจำนวนคดีมากกว่าการไม่มีพยานวัตถุจากสถานที่เกิดเหตุ

วัตถุประสงค์ขึ้นอยู่กับประเภทคืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยการมีวัตถุประสงค์จะมีจำนวนคตินมากกว่าการไม่มีวัตถุประสงค์ พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ขึ้นอยู่กับประเภทคืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยการมีพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์จะมีจำนวนคตินมากกว่าการไม่มี พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ การพบอาวุธร่วมในการก่อเหตุขึ้นอยู่กับประเภทคืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยการพบอาวุธร่วมในการก่อเหตุมีจำนวนคตินมากกว่าการไม่พบอาวุธร่วมในการก่อเหตุ กระบวนการศาลขึ้นอยู่กับประเภทคืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีจำนวนคตินที่ไม่ผ่านกระบวนการศาลมากกว่าผ่านกระบวนการศาล โทษที่ได้รับขึ้นอยู่กับประเภทคืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโทษปรับมีจำนวนคตินมากที่สุด และเหตุจูงใจในการกระทำความผิดขึ้นอยู่กับประเภทคืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยความรุนแรงงานครอบครัวเป็นเหตุจูงใจที่มีจำนวนคตินมากที่สุด ตามลำดับ

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้มีการนำข้อมูลคตินที่มีความเกี่ยวข้องและน่าสนใจ ได้แก่ ข้อมูลประจักษ์พยาน พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ และโทษที่ได้รับ มาทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างประเภทคดี เพียง 2 ประเภทคดี ได้แก่ คดีข่มขืน/ อนาคต และคดีทารุณกรรม/ ทำร้ายร่างกาย/กักขัง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 16 ค่าจำนวน และค่า Chi - square ของความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลประจักษ์พยาน กับคดีข่มขืน/อนาคต และคดีทารุณกรรม/ทำร้ายร่างกาย/กักขัง

n = 1816

ข้อมูลประจักษ์พยาน	ประเภทคดี		Value	df	Pearson's Chi-square
	คดีข่มขืน/อนาคต	คดีทารุณกรรม/ทำร้ายร่างกาย/กักขัง			
มี	300	964	615.106	2	.000
ไม่มี	477	75			

หมายเหตุ = จำนวน (ร้อยละ), * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 16 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลประจักษ์พยานกับคดี
 ข่มขืน/อนาจาร และคดีทารุณกรรม/ทำร้ายร่างกาย/กักขัง พบว่า การมีประจักษ์พยานขึ้นอยู่กับ
 ประเภทคดีข่มขืน/อนาจาร และประเภทคดีทารุณกรรม/ทำร้ายร่างกาย/กักขังอย่างมีนัยสำคัญทาง
 สถิติที่ระดับ .05 (Asymp. Sig = .000) โดยการมีประจักษ์พยาน มีจำนวนคดีมากกว่าการไม่มี
 ประจักษ์พยาน และยังพบอีกว่าในคดีทารุณกรรม/ทำร้ายร่างกาย/กักขัง มักจะมีการพบประจักษ์
 พยาน

ตารางที่ 17 ค่าจำนวน และค่า Chi - square ของความสัมพันธ์ระหว่าง พยานหลักฐานทางนิติ
 วิทยาศาสตร์ กับคดีข่มขืน/ อนาจาร และคดีทารุณกรรม/ทำร้ายร่างกาย/กักขัง
 n = 1816

พยานหลักฐาน ทางนิติ วิทยาศาสตร์	ประเภทคดี		Value	df	Pearson's Chi-square
	คดีข่มขืน/ อนาจาร	คดีทารุณกรรม/ทำ ร้ายร่างกาย/กักขัง			
มี	643	947	79.419	2	.000
ไม่มี	137	92			

หมายเหตุ = จำนวน (ร้อยละ), * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 17 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลพยานหลักฐานทางนิติ
 วิทยาศาสตร์กับคดีข่มขืน/อนาจาร และคดีทารุณกรรม/ทำร้ายร่างกาย/กักขัง พบว่า การมี
 พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ขึ้นอยู่กับประเภทคดีข่มขืน/อนาจาร และประเภทคดีทารุณกรรม/
 ทำร้ายร่างกาย/กักขังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Asymp. Sig = .000) โดยการมี
 พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มีจำนวนคดีมากกว่าการไม่มีพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์
 และยังพบอีกว่าในคดีทารุณกรรม/ทำร้ายร่างกาย/กักขัง มักจะมีการพบพยานหลักฐานทางนิติ
 วิทยาศาสตร์

ตารางที่ 18 ค่าจำนวน และค่า Chi – square ของความสัมพันธ์ระหว่างโทษที่ได้รับกับคดีข่มขืน/
อนาจาร และคดีทารุณกรรม/ทำร้ายร่างกาย/กักขัง

n = 1816

พยานหลักฐาน ทางนิติ วิทยาศาสตร์	ประเภทคดี		Value	df	Pearson's Chi-square
	คดีข่มขืน/ อนาจาร	คดีทารุณกรรม/ทำ ร้ายร่างกาย/กักขัง			
จำคุก	385	5	779.126	6	.000
กักขัง	13	4			
ปรับ	209	754			
ริบทรัพย์	170	276			

หมายเหตุ = จำนวน (ร้อยละ), * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 18 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโทษที่ได้รับกับคดีข่มขืน/
อนาจาร และคดีทารุณกรรม/ทำร้ายร่างกาย/กักขัง พบว่า โทษที่ได้รับขึ้นอยู่กับประเภทคดีข่มขืน/
อนาจาร และประเภทคดีทารุณกรรม/ทำร้ายร่างกาย/กักขังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
(Asymp. Sig = .000) โดยโทษปรับมีจำนวนคดีมากที่สุด โดยมีจะเป็นคดีทารุณกรรม/ทำร้าย
ร่างกาย/กักขัง มากที่สุด ในขณะที่คดีข่มขืน/อนาจารจะได้รับโทษจำคุก

4. ความสัมพันธ์ระหว่างประเภทคดีกับบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์

องค์กรสาธารณประโยชน์

ตารางที่ 19 ค่าจำนวน ร้อยละและค่า Chi – square ของความสัมพันธ์ระหว่างประเภทคดีกับ

บทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ องค์กรสาธารณประโยชน์

n = 1934

บทบาท	คดี			Pearson's Chi-square
	ข่มขืน/ อนาจาร	ล่อลวง/ ค้าประเวณี/ ค้ามนุษย์	ทารุณกรรม/ ทำร้ายร่างกาย/ กักขัง	
1. องค์กรสาธารณประโยชน์ (กระบวนการการช่วยเหลือเยียวยา)				
จ่ายเงินค่าเยียวยา	343 (17.7)	81 (4.2)	478 (24.7)	0.000*
ให้ที่พักพิง	214 (11.1)	20 (1.0)	263 (13.6)	
ให้การศึกษา	201 (10.4)	17 (0.9)	183 (9.5)	
สร้างอาชีพ	19 (1.0)	0 (0.0)	115 (5.9)	
รวม	777 (40.2)	118 (6.1)	1039 (53.7)	
2. องค์กรสาธารณประโยชน์ (กระบวนการการช่วยเหลือตั้งแต่ต้นจนจบ)				
ให้คำแนะนำ/คำปรึกษา	25 (1.3)	9 (0.6)	19 (1.0)	0.000*
ประสานงานกับหน่วยงาน ภาครัฐและเอกชนในการ ช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน	29 (1.5)	6 (0.4)	19 (1.0)	
บำบัดฟื้นฟูสภาพร่างกายและ จิตใจ	116 (6.0)	3 (0.2)	117 (6.0)	
การจ่ายเงินค่ารักษาเยียวยา	301(15.6)	51 (2.4)	343 (17.7)	
การให้ที่พักอาศัย	136 (7.0)	21 (1.1)	152 (7.9)	
การให้การศึกษิตตามเกณฑ์/ อบรมให้ความรู้	127 (6.6)	17 (0.8)	180 (9.3)	
การสร้างอาชีพ	43 (2.2)	11 (0.6)	209 (10.8)	
รวม	777 (40.2)	118 (6.1)	1039 (53.7)	

หมายเหตุ = จำนวน (ร้อยละ), * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 19 แสดงผลการศึกษาเปรียบเทียบความความสัมพันธ์ระหว่างประเภทคดีกับกับบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ พบว่า องค์กรสาธารณประโยชน์ (กระบวนการการช่วยเหลือเยียวยา) ขึ้นอยู่กับประเภทคดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีการจ่ายเงินเยียวยาเพื่อการช่วยเหลือเยียวยามากที่สุด และองค์กรสาธารณประโยชน์ (กระบวนการการช่วยเหลือตั้งแต่ต้นจนจบ) ขึ้นอยู่กับประเภทคดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีการจ่ายเงินค่ารักษาเยียวยา เพื่อการช่วยเหลือและเยียวยาตั้งแต่ต้นจนสิ้นสุด ตามลำดับ

จากผลการศึกษาแนวโน้มความสัมพันธ์ข้อมูลการก่อคดี และบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ต่อประเภทของคดี พบว่า ประเภทคดีทั้ง 3 ประเภท คือ 1) การข่มขืน และกระทำอนาจาร 2) การล่อลวง การค้าประเวณี และการค้ามนุษย์ และ 3) ทารุณกรรม การทำร้ายร่างกาย และกักขังหน่วงเหนี่ยว มีความสัมพันธ์กับข้อมูลการก่อคดีไม่ว่าจะเป็นความสัมพันธ์ของผู้กระทำผิดและผู้เสียหาย จำนวนผู้กระทำผิด จำนวนผู้เสียหาย สถานที่เกิดเหตุ เวลาในการก่อเหตุ ประจักษ์พยาน พยานแวดล้อม พยานบอกเล่า พยานวัตถุจากสถานที่เกิดเหตุ วัตถุพยาน พยาน หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ การพบอาวุธร่วมในการก่อเหตุ กระบวนการศาล โทษที่ได้รับ เหตุจูงใจในการกระทำผิด เมื่อพิจารณาถึงข้อมูลการก่อคดีผู้วิจัยสามารถแบ่งประเด็นข้ออภิปรายเป็น 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ ประเด็นที่เกี่ยวกับผู้กระทำผิดและผู้เสียหาย ประเด็นการก่อเหตุและพยานหลักฐาน และประเด็นที่เกี่ยวกับกฎหมายและการกระทำผิด โดยมีข้ออภิปรายได้ดังนี้

ประเด็นที่เกี่ยวกับผู้กระทำผิดและผู้เสียหาย

ความสัมพันธ์ของผู้กระทำผิดและผู้เสียหาย พบว่าคดีการข่มขืน และกระทำอนาจาร และคดีทารุณกรรม การทำร้ายร่างกาย และกักขังหน่วงเหนี่ยว ส่วนใหญ่ผู้กระทำผิดและผู้เสียหายเป็นคนรู้จักกัน เช่น เพื่อนบ้าน สามีภรรยา เป็นต้น ทั้งนี้เป็นเพราะการเกิดคดีทั้ง 2 ประเภทนั้นมีความเป็นไปได้ว่าผู้ที่กระทำผิดพบเห็นผู้ตกเป็นเหยื่อจึงเกิดการก่อเหตุขึ้น หรือการทะเลาะวิวาทกันของสามีภรรยานำมาสู่การทำร้ายร่างกายและกักขังหน่วงเหนี่ยว แต่ประเภทคดีการล่อลวง การค้าประเวณี และการค้ามนุษย์นั้นส่วนใหญ่คดีที่เกิดขึ้นผู้กระทำผิดและผู้เสียหายเป็นผู้ที่ไม่รู้จักกันซึ่งสามารถอภิปรายได้ว่าการค้าประเวณีหรือการค้ามนุษย์นั้นจะเป็นรูปแบบขบวนการที่ล่อลวงผู้ตกเป็นเหยื่อไปค้าประเวณี ผู้กระทำผิดและผู้เสียหายในประเภทคดีนี้จึงไม่รู้จักกันมาก่อนจำนวนผู้กระทำผิดและจำนวนผู้เสียหายส่วนใหญ่จะมีผู้กระทำผิดและผู้เสียหายในคดี 1 คน เนื่องจากผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการศึกษาองค์กรสาธารณประโยชน์เฉพาะในเรื่องเด็กและสตรีโดยเฉพาะ โดยศึกษา

กรณีศึกษา คือ มูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี (องค์กรสาธารณประโยชน์) มูลนิธิเพื่อนหญิง และมูลนิธิหญิงชายก้าวไกล ซึ่งกลุ่มคดีที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นคดีที่เกิดขึ้นโดยทั่วไปเป็นความรุนแรงในครอบครัวจึงมีจำนวนผู้กระทำผิดและจำนวนผู้เสียหายที่เกี่ยวข้องกับคดีเพียงฝ่ายละ 1 คน

จากผลการวิจัยและข้ออภิปรายข้างต้นในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำผิดและผู้เสียหายมีความสอดคล้องเป็นไปในทิศทางเดียวกับการศึกษาของ สุรีย์ฉาย พลวัน (2559) ศึกษาเรื่อง การฆาตกรรม โดยภรรยาที่ถูกทารุณจากสามี : กรณีศึกษามาตรการดำเนินคดีในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่าการดำเนินคดีกับภรรยาที่ฆ่าสามีขณะที่มีอาการของภรรยาที่ถูกทำร้าย ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยควรแก้ไขค่านิยมความรุนแรงในครอบครัวในมาตรา 3 แห่ง พ.ร.บ. คุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ให้ครอบคลุมถึงการกระทำผิดต่อชีวิตด้วย การออกกระเปียบศาลว่าด้วยแนวปฏิบัติคดีคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว การพิจารณาพิพากษาคดีที่พิสูจนได้ว่า ภรรยาฆ่าสามีขณะที่มีอาการของภรรยาที่ถูกทำร้าย ให้ศาลมีอำนาจกำหนดใช้วิธีการฟื้นฟู บำบัดรักษา คุ้มครองประพฤติผู้กระทำผิด ให้ผู้กระทำความผิดชดใช้เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ ทำงานบริการสาธารณะ หรือทำทัณฑ์บนแทนการลงโทษผู้กระทำความผิดตามสมควรแก่ ซึ่งควรมีการรณรงค์ให้ประชาชนปรับทัศนคติเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัวและมายาคติเรื่องความไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศ ซึ่งมีข้อสอดคล้องกับคือการเกิดปัญหาความรุนแรงในครอบครัวโดยคนในครอบครัวที่รู้จักกันไม่ว่าจะเป็นชายหรือหญิงเป็นผู้กระทำก็ตาม

ประเด็นการก่อเหตุและพยานหลักฐาน

สถานที่เกิดเหตุและเวลาในการก่อเหตุพบว่า สถานที่เกิดเหตุั้นประเภทคดีทั้ง 3 ประเภทมีการก่อเหตุในสถานที่ที่เป็นส่วนบุคคล และเวลาเกิดเหตุของประเภทคดีการข่มขืน และกระทำอนาจาร และคดีทารุณกรรม การทำร้ายร่างกายและกักขังหน่วงเหนี่ยวเป็นช่วงเวลากลางวัน ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลการก่อคดีในประเด็นความสัมพันธ์ของผู้กระทำผิดและผู้เสียหายที่รู้จักกันหรือเป็นคนในครอบครัวการก่อเหตุจึงเกิดขึ้นในสถานที่ส่วนบุคคล ส่วนประเภทคดีการล่อลวง การค้าประเวณี และการค้ามนุษย์ส่วนใหญ่เกิดเหตุในช่วงเวลากลางคืนทั้งนี้เนื่องเพราะการล่อลวงผู้ตกเป็นเหยื่อไปค้าประเวณีหรือการค้ามนุษย์จะเป็นคดีที่มีความรุนแรงจึงต้องหลบสายตาของเจ้าหน้าที่ตำรวจจึงเป็นการก่อเหตุในช่วงเวลากลางคืน

แนวโน้มความสัมพันธ์ประเภทคดีกับข้อมูลการก่อคดีในประเด็นการก่อเหตุและพยานหลักฐานเมื่อพิจารณาถึงพยานและหลักฐานที่ตรวจพบในที่เกิดเหตุจะเห็นได้ว่าประเภทคดีทั้ง 3 ประเทศส่วนใหญ่จะมีประจักษ์พยาน พยานแวดล้อม พยานบอกเล่า พยานวัตถุจากสถานที่เกิดเหตุ วัตถุพยาน พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ และการพบอาวุธร่วมในการก่อเหตุ ทั้งนี้เป็นเพราะการก่อเหตุในลักษณะนี้จะเกิดการก่อเหตุโดยการทำร้ายทางร่างกายผู้ตกเป็นเหยื่อซึ่งมักจะทิ้งร่องรอยทางร่างกาย โดยเฉพาะหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ เช่น ร่องรอยการทำร้ายร่างกาย ผลตรวจ DNA ผลตรวจจอดี เป็นต้น ถึงแม้ว่าจะมีการก่อเหตุในพื้นที่ส่วนบุคคลแต่เหตุส่วนใหญ่เกิดในเวลากลางวันจะมีการพบเห็นโดยพยานบุคคล เมื่อมีทั้งพยานและหลักฐานที่ประกอบจากหลายส่วนจะทำให้การดำเนินคดีสามารถเอาผิดกับผู้กระทำผิดได้อย่างชัดเจน ซึ่งข้ออภิปรายสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญศักดิ์ หาญเทิดสิทธิ์ (2557) เรื่องการรับฟังและการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานทางการแพทย์ เพื่อศึกษาบทบาทของพยานหลักฐานทางการแพทย์ที่ศาลใช้ในการวินิจฉัยตัดสินคดีความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา ผลการวิเคราะห์ทางสถิติสามารถสรุปได้ว่าพยานหลักฐานหลายประเภทมีผลต่อการพิจารณาตัดสินคดีโดยยิ่งพยานหลักฐานจำนวนมากที่มีความสอดคล้องกัน จะทำให้ข้อสงสัยน้อยลงไปจนปราศจากข้อสงสัยส่งผลให้สามารถตัดสิน และกำหนดอัตราลงโทษได้ และสอดคล้องกับพลตำรวจตรี สมพงษ์ เตชะสมบุรณ์ (2560) กล่าวว่า กระบวนการสืบสวนสอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ คือกระบวนการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานเกี่ยวกับการกระทำ ความผิดทางอาญาที่เกิดขึ้นเพื่อที่จะทราบว่าการกระทำความผิดนั้นข้อเท็จจริงเป็นอย่างไร ใครเป็นผู้กระทำผิดเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทำเป็นสำนวนการสอบสวนและส่งให้อัยการยื่นฟ้องต่อศาลเพื่อให้ศาลพิจารณาลงโทษตามกฎหมาย รวมทั้งวิธีการที่ใช้ในการดำเนินการสืบสวนสอบสวนได้มีการพัฒนาก้าวหน้ามาเป็นลำดับตามความเจริญของสังคมจากระบบการสอบสวนแบบทรมานผู้ต้องหา หรือผู้ต้องสงสัยให้รับสารภาพโดยวิธีการต่างๆ มาเป็นการสอบสวนโดยวิธีการสมัยใหม่ คือ การใช้พยานหลักฐาน เช่น พยานบุคคล พยานวัตถุ และพยานเอกสารมาใช้ร่วมกันเพื่อพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ถูกกล่าวหา และมีผลการศึกษาสอดคล้องกับดวงฤทัย อุดคุด (2559) ศึกษาเรื่องพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคำพิพากษาศาลฎีกาคดีอาชญากรรมระหว่างปี พ.ศ.2550 ถึง 2558 พบว่า จากการสืบค้นด้วยระบบสืบค้นคำพิพากษา และคำสั่ง คำร้องศาลฎีกา (Deka 2007) ทำการรวบรวมคำพิพากษาศาลฎีกาทั้งหมด 7614 คำพิพากษาศาลฎีกา จากคำพิพากษาศาลฎีกาเหล่านี้พบว่า เป็นคดีทำร้ายร่างกายจำนวน 187 ฎีกา คดีข่มขืนกระทำชำเรา 91 ฎีกา และคดีฆาตกรรม 71

ฎีกา และเมื่อพิจารณาจากคำพิพากษาศาลฎีกาทั้งหมด 349 คำพิพากษาศาลฎีกา พบว่ามีการนำหลักฐานทางนิติเวชมาใช้ในการพิจารณาคดีทั้งสิ้น 103 คำพิพากษาศาลฎีกา ส่วนใหญ่พบในคดีทำร้ายร่างกาย กลุ่มคดีข่มขืนกระทำชำเรา และกลุ่มคดีฆาตกรรม ตามลำดับ ซึ่งข้ออภิปรายที่สอดคล้องกันคือในการพิจารณาคดีจะมีการรวบรวมหลักฐาน วัตถุพยาน พยานบุคคล รวมทั้งหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาคดีและเอาความผิดกับผู้กระทำผิด

ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและการกระทำผิด

กระบวนการศาลพบว่าส่วนใหญ่มีการผ่านการดำเนินคดีทางกฎหมายและเข้าสู่กระบวนการศาล โดยมีโทษที่ได้รับตามกฎหมายจำคุก กักขัง ปรับและริบทรัพย์สินโดยไม่มีการรับโทษประหารชีวิตเนื่องจากประเภทคดีทั้ง 3 ประเภทไม่ได้เป็นคดีสะเทือนขวัญหรืออุกฉกรรจ์ อีกทั้งส่วนใหญ่ยังมีผู้กระทำผิดเพียงคนเดียวจึงไม่มีความรุนแรงของคดีถึงโทษประหารชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยราชันย์ ชินายศ (2546) ศึกษาเรื่อง ปัญหาเด็กและสตรีถูกล่วงละเมิดทางเพศจากบุคคลในครอบครัวหรือบุคคลใกล้ชิดในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ผู้เสียหายสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ กลุ่มแรกคือเด็กหญิงที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี สาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดการละเมิดทางเพศคือความอ่อนวัยของผู้เสียหาย ประกอบกับความคุ้นเคย ความไว้วางใจ ความเคารพนับถือต่อผู้ต้องหา และทั้งหมดเป็นบุคคลใกล้ชิดผู้เสียหายทั้งสิ้น กลุ่มที่สอง คือ หญิงที่มีอายุมากกว่า 15 ปีขึ้นไป กลุ่มนี้จะมีลักษณะการล่วงละเมิดแบ่งเป็น 2 ลักษณะ ลักษณะแรกเป็นการล่วงละเมิดทางเพศโดยความยินยอมของทั้งสองฝ่าย แต่เป็นลักษณะที่ขัดต่อตัวบทกฎหมาย และผู้ต้องหาทั้งหมดเป็นผู้ที่เสียหายมีความรู้จักสนิทสนมเป็นอย่างดี ลักษณะที่สองเป็นลักษณะการล่วงละเมิดทางเพศโดยบุคคลอื่นๆ ที่ไม่รู้จักคุ้นเคยมาก่อน และพบว่านอกจากสาเหตุดังกล่าวแล้ว ข้อบกพร่องของกฎหมายที่ใช้บังคับที่เป็นช่องทางให้ผู้กระทำผิดไม่หลากหลายและมีการทำผิดซ้ำอีก จึงควรแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้สามารถป้องกันการล่วงละเมิดในเด็กและสตรีอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยจะเห็นได้ว่าเมื่อการดำเนินคดีไม่มีโทษประหารจึงเป็นช่องว่างให้ผู้กระทำผิดมีการกระทำผิดซ้ำอีก ถึงแม้ว่าคดีที่เกิดขึ้นจะมีการนำเข้าสู่กระบวนการศาลแต่ผลการพิจารณาต้องมีการพิจารณาคดีตามกฎหมาย ซึ่งกฎหมายประเทศไทยเกี่ยวกับคดีการล่วงละเมิดยังไม่มีโทษถึงขั้นประหารชีวิต

เหตุจูงใจในการกระทำผิดจากผลการวิจัยพบว่าส่วนใหญ่มีเหตุจูงใจในการกระทำความผิดคือ ความต้องการ ความจำเป็น ความยากจน อบายมุข สุรา ยาเสพติด และความหุนหันพลันแล่นขาดการยับยั้งชั่งใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเหตุจูงใจในการกระทำผิดของศุภิกา ก้อนแพง (2559)

ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำความผิดคดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญของผู้ต้องขังหญิง : กรณีศึกษาทัณฑสถานหญิงกลาง กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ผู้ต้องขังหญิงส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ย 38 ปี มีอายุโดยเฉลี่ยในขณะกระทำความผิด 34 ปี สถานภาพส่วนใหญ่สมรสหรือมีสามีแล้ว มีบุตรโดยเฉลี่ย 2 คน ได้รับการศึกษาในระดับประถมศึกษา ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขายและอาชีพรับจ้าง มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,000 บาท มีภาระหนี้สินฐานะความเป็นอยู่พอมีพอกิน ก่อนถูกจับอาศัยอยู่กับสามี ชีวิตสมรสบิดามารดาหย่าร้างกัน ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวใคร่เข้าใจกันดี การทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยด้านความกดดันทางสังคมโดยเฉพาะผู้ที่มีความกดดันจากครอบครัว การเงินมีผลต่อการกระทำความผิดในคดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ และปัจจัย ด้านการคบหาสมาคมที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะความถี่-ความบ่อยในการคบเพื่อนหรือบุคคลที่กระทำความผิด มีผลต่อการกระทำความผิดในคดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญของผู้ต้องขังหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 จากข้ออภิปรายดังกล่าวพบว่ามี ความสอดคล้องในเรื่องของแรงจูงใจมีเหตุความต้องการ และความจำเป็นทางการเงิน อีกทั้งความกดดันทางสังคมทำให้ขาดความยับยั้งชั่งใจและเหตุชั้นในที่สุด

การศึกษาแนวโน้มความสัมพันธ์ระหว่างประเภทคดีกับบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ จากผลการวิจัยพบว่ามี ความความสัมพันธ์ระหว่างประเภทคดีทั้ง 3 ประเภทกับบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ทั้งกระบวนการช่วยเหลือเยียวยาโดยการจ่ายเงินค่าเยียวยา ให้ที่พักพิง ให้การศึกษาและสร้างอาชีพ และกระบวนการช่วยเหลือตั้งแต่ต้นจนจบตั้งแต่การให้คำแนะนำ/คำปรึกษาประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนบำบัดฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจ การจ่ายเงินค่ารักษาเยียวยา การให้ที่พักอาศัย การให้การศึกษาตามเกณฑ์/อบรมให้ความรู้ การสร้างอาชีพ การช่วยเหลือทั้งสองกระบวนการซึ่งเป็นบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์นี้มีความสัมพันธ์กับประเภทของคดีทั้ง 3 ประเภท ทั้งนี้เป็นเพราะประเภทคดีทั้ง 3 ประเภทเป็นการคดีที่ถือได้ว่าเป็นการทำร้ายเหยื่อทั้งร่างกายและจิตใจ ซึ่งผู้ตกเป็นเหยื่อต้องการการเยียวยาทั้งทางร่างกายและจิตใจในการรับคำแนะนำหรือคำปรึกษา บำบัดฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจ อบรมให้ความรู้เพื่อสร้างอาชีพในอนาคต เมื่อพิจารณาความสอดคล้องกับงานวิจัยของ อานนท์ จำลองกุล (2560) ศึกษาเรื่อง การดูแลผู้ถูกล่วงละเมิดทางเพศ: ร่างกาย จิตใจ และการเยียวยาทางกฎหมาย ผลการศึกษาพบว่า การดูแลผู้ถูกล่วงละเมิดทางเพศในอดีตเป็นการดูแลรักษาผู้ป่วยแบบแยกส่วน มุ่งเน้นการรักษาและป้องกันโรคทางกาย ปัจจุบันการรักษาเปลี่ยนรูปแบบไปเป็น

การดูแลผู้ป่วยแบบองค์รวมทั้งทางด้านร่างกายจิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ ทั้งนี้รวมถึงวิธีการดูแลผู้ป่วยถูกล่วงละเมิดทางเพศในด้านการตรวจร่างกายการตรวจทางห้องปฏิบัติการ การรักษาแบบองค์รวม และการเยียวยาทางกฎหมาย ผลการวิจัยเป็นไปในทิศทางเดียวกับของมูลของมูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี (2563) มูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี ทางมูลนิธิมุ่งมั่นที่จะให้ความช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนผู้ประสบเคราะห์กรรมที่ได้เข้ามาร้องทุกข์ เพื่อช่วยให้พวกเขาเหล่านี้ได้รับความเป็นธรรมหลุดพ้นจากความทุกข์ทรมานโดยการประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ความช่วยเหลือผู้ประสบเคราะห์กรรมอย่างทัน่วงที และดำเนินการเยียวยารักษาทั้งร่างกายและจิตใจให้สามารถกลับไปดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข หรือส่งตัวไปยังหน่วยงานต่างๆ ที่รับผิดชอบโดยตรง หากประสงค์จะอยู่ในความดูแลของมูลนิธิฯ เป็นการชั่วคราว ในเบื้องต้นมูลนิธิฯ ก็จะทำโรงเรียนให้ผู้เสียหายได้เข้าเรียนตามเกณฑ์ในโรงเรียนรัฐบาลเพื่อจะได้มีความรู้เท่าเทียมกับผู้อื่นในสังคม หรือจัดให้มีการฝึกอาชีพซึ่งจะเป็นกรณีที่ครอบครัวไม่พร้อมที่จะดูแล หรือบางครั้งครอบครัวเกรงกลัวอิทธิพลของผู้ที่กระทำความผิดก็จะมอบผู้เคราะห์ร้ายเหล่านี้ให้อยู่ในความอุปการะของมูลนิธิฯ เป็นการชั่วคราว และสอดคล้องกับของข้อมูลของมูลนิธิเพื่อนหญิง (2563) มูลนิธิเพื่อนหญิงมีบทบาทพิทักษ์สิทธิและให้ความช่วยเหลือสตรีที่ตกอยู่ในภาวะวิกฤติ อาทิ จากภัยคุกคามทางเพศ ตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ สามีทอดทิ้งทำร้ายทุบตี ถูกล่อลวงและบังคับค้าประเวณี ถูกเลิกจ้างโดยไม่เป็นธรรม และถูกเลือกปฏิบัติในเรื่องของอาชีพ ทั้งนี้การช่วยเหลือและพิทักษ์สิทธิสตรีโดยการให้ความช่วยเหลือด้านกฎหมายและสังคมสงเคราะห์แก่ผู้หญิงที่ตกอยู่ในภาวะวิกฤติด้านรุนแรงในครอบครัว ถูกคุกคามทางเพศ ถูกบังคับล่อลวงให้ค้าประเวณี ตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ ถูกเลิกจ้างงานโดยไม่ได้รับความเป็นธรรม และถูกเลือกปฏิบัติจากภาวะความเป็นหญิง ให้ความช่วยเหลือในการติดต่อทนายความ นักสังคมสงเคราะห์ มีกระบวนการฟื้นฟูจิตใจและเป็นกำลังใจให้ผู้หญิงที่เดือดร้อนให้สามารถต่อสู้เพื่อให้หลุดพ้นจากความทุกข์ ความกดดัน จากสภาวะที่ต้องการทางเลือกให้มีความเป็นอิสระและสามารถพึ่งตนเองได้ จากข้อสอดคล้องดังกล่าวจะเห็นได้ว่าองค์กรสาธารณประโยชน์มีบทบาทอย่างมากต่อการให้ความช่วยเหลือผู้ตกเป็นเหยื่อในคดีที่เกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว การข่มขืนอนาจาร และการค้ามนุษย์ซึ่งความช่วยเหลือขององค์กรสาธารณประโยชน์จะให้ความช่วยเหลือในการเยียวยาทั้งร่างกายและจิตใจตลอดจนการให้ที่พักและสร้างอาชีพให้กับผู้ตกเป็นเหยื่อ ดังนั้นประเภทคดีทั้ง 3 ประเภทจึงมีความสัมพันธ์กับบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ตอนที่ 1 ผลการสัมภาษณ์และวิพากษ์ของผู้พิพากษา พนักงานอัยการและพนักงานสืบสวน-สอบสวน

การสัมภาษณ์แบบเจาะจงประเด็นโดยการวิพากษ์เพื่อพิจารณาความเหมาะสมจากประชากรกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ รวมทั้งสิ้น 9 คน โดยผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) โดยมีการกำหนดคำถาม ไว้ล่วงหน้าแบ่งเป็นไว้ 7 ประเด็นหลัก ดังนี้

ประเด็นที่ 1 เมื่อคำนึงถึงบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์และการใช้พยานหลักฐานเพื่อการให้ความช่วยเหลือในคดีความรุนแรงและล่วงละเมิดต่อเด็กและสตรี แล้วนั้น ในกระบวนการยุติธรรมไทยจำเป็นต้องมีองค์กรสาธารณประโยชน์ อาทิเช่น มูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี มูลนิธิเพื่อนหญิง และมูลนิธิหญิงชายก้าวไกลหรือไม่ อย่างไร

“จำเป็นอย่างยิ่ง เพราะ องค์กรสาธารณประโยชน์เป็นองค์กรภาคเอกชนที่ช่วยงานภาครัฐที่ได้รับการรับรองให้ดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมตามพระราชบัญญัติ ซึ่งได้รับการรับรองโดยคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1 สัมภาษณ์วันศุกร์ที่ 3 เมษายน 2563)

“จำเป็น เพราะ เป็นระบบการจัดบริการทางสังคม เกี่ยวกับการป้องกัน การแก้ไขปัญหา การพัฒนา และการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม เพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้อย่างทั่วถึง เหมาะสมเป็นธรรมและให้เป็นไปตามมาตรฐาน ทั้งทางด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การทำงานและการมีรายได้ นันทนาการ กระบวนการยุติธรรมและบริการทางสังคมทั่วไป โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ สิทธิที่ประชาชนจะต้องได้รับและการมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมทุกระดับ”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2 สัมภาษณ์วันอังคารที่ 28 เมษายน 2563)

“องค์กรสาธารณประโยชน์ เป็นองค์กรที่ทำงานเอื้อกับภาครัฐ ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดระเบียบ ประกาศ แผน แนวการจัดสวัสดิการสังคมและมาตรฐานการจัดสวัสดิการสังคมตามกฎหมาย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความน่าเชื่อถือขององค์กรในการขอความช่วยเหลือจากประชาชน นอกจากนั้นยังความร่วมมือในการให้ข้อมูลและรายงานผลการปฏิบัติงานต่อภาครัฐอย่างถูกต้องครบถ้วนเสมอมา”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3 สัมภาษณ์วันอังคารที่ 31 มีนาคม 2563)

“องค์กรสาธารณประโยชน์เป็นองค์กรที่สนับสนุนการทำงานของภาครัฐในการช่วยเหลือประชาชน โดยไม่หวังผลกำไรตอบแทน”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 4 สัมภาษณ์วันศุกร์ที่ 17 เมษายน 2563)

“องค์กรสาธารณประโยชน์เป็นองค์กรที่ทำประโยชน์ให้กับประชาชน ให้กับสังคม ไม่ว่าจะเพื่อการกุศล การพัฒนาและบริการทางสังคมใดๆ โดยไม่แสวงหากำไร ในอนาคตจะต้องมีบทบาทที่เพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ ตามการร้องทุกข์ของประชาชน เพราะ เข้าถึงง่าย ปฏิบัติงานรวดเร็วต่อการแก้ไขปัญหาต่างๆ ในสังคมไทยปัจจุบัน”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 5 สัมภาษณ์วันศุกร์ที่ 17 เมษายน 2563)

“จำเป็นในการช่วยทำให้กระบวนการยุติธรรมโปร่งใสยิ่งขึ้น อีกทั้งยังช่วยรวบรวมพยานหลักฐานที่หน่วยงานของรัฐไม่ได้ให้ความสำคัญ และช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมในหลายๆคดี กรณีที่ผู้เสียหายไม่มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการยุติธรรม หรือเกิดความรุนแรงภายในครอบครัวทำให้เหยื่อไม่สามารถมีปากมีเสียงได้”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 6 สัมภาษณ์วันพุธที่ 22 เมษายน 2563)

“องค์กรสาธารณประโยชน์ที่กล่าวมาข้างต้นเน้นที่บทบาทในการให้บริการและการสงเคราะห์ ประชาชน ซึ่งมักจะเป็นองค์กรที่มีขนาดใหญ่ มีแรงสนับสนุนสูง และมีงบประมาณมากเพียงพอที่จะให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนในลักษณะการให้ความสนับสนุนหรือช่วยเหลืออย่างเต็มที่ อาทิเช่น มูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี (องค์กรสาธารณประโยชน์) และมูลนิธิเพื่อนหญิง และมูลนิธิหญิงชายก้าวไกล”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 7 สัมภาษณ์วันจันทร์ที่ 13 เมษายน 2563)

“นอกจากประเด็นการช่วยเหลือแล้ว องค์กรสาธารณประโยชน์ยังเป็นองค์กรที่ให้การศึกษาดึงดูดและสร้างจิตสำนึกเพื่อให้ประชาชน มีความรู้พื้นฐานสามารถช่วยตนเองในการดำรงชีวิต และปรับตัวให้เข้ากับสภาพที่เปลี่ยนแปลงไปในสังคม โดยเน้นในเรื่องของการฝึกอบรมและการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้และสามารถช่วยตัวเองได้ในที่สุด”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 8 สัมภาษณ์วันพุธที่ 25 มีนาคม 2563)

“จากองค์กรที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าองค์กรมีความจำเป็นสำคัญอย่างยิ่งต่อเด็กและสตรี กล่าวคือ ทุกองค์กรยอมรับกันว่าค่านิยมและเจตคติเกี่ยวกับบทบาทเพศหญิงและเพศชายในสังคมเป็นอุปสรรคสำคัญในการสร้างความเสมอภาคระหว่างเพศหญิงและเพศชาย ดังนั้น การปรับเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาททางเพศไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม แต่ยังคงความต่อเนื่องและมักเลือกกิจกรรมและโครงการตามสภาพปัญหาในขณะนั้น ซึ่งการปรับเปลี่ยนค่านิยมจำเป็นต้องใช้เวลาและทำอย่างต่อเนื่อง โดยมีกลยุทธ์ที่ใช้ คือ การพัฒนาศักยภาพของสตรีในด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย และการประกอบอาชีพ และองค์กรดังกล่าวมีส่วนช่วยในการผลักดันนโยบายให้ผู้หญิงมีส่วนร่วมในระดับที่มีอำนาจในการตัดสินใจและการเมือง การให้การศึกษาแก่สาธารณชนเกี่ยวกับบทบาทหญิงชายที่เหมาะสมในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเริ่มเน้นที่กลุ่มผู้ชายมากขึ้น และรณรงค์ในเรื่องของสื่อมวลชนให้เผยแพร่สตรีที่มีความสามารถและที่ประสบความสำเร็จอีกด้วย”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 9 สัมภาษณ์วันพุธที่ 25 มีนาคม 2563)

ทั้งนี้ องค์กรสาธารณประโยชน์เป็นองค์กรที่ทำงานเอื้อกับภาครัฐ ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดระเบียบประกาศแผนแนวการจัดสวัสดิการสังคมและมาตรฐานการจัดสวัสดิการสังคมตามกฎหมาย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความน่าเชื่อถือขององค์กรในการขอความช่วยเหลือจากประชาชน นอกจากนั้นยังความร่วมมือในการให้ข้อมูลและรายงานผลการปฏิบัติงานต่อภาครัฐอย่างถูกต้องครบถ้วนเสมอมา องค์กรสาธารณประโยชน์ที่เข้ามาช่วยงานภาครัฐที่ได้รับการรับรองให้ดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมตามพระราชบัญญัติ ซึ่งได้รับการรับรองโดยคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ เป็นไปตามความคิดเห็นของ (L. M. Salamon, 1995) ที่ได้กล่าวไว้ว่าองค์กรสาธารณประโยชน์มีบทบาทสำคัญในฐานะของการเป็นหุ้นส่วนในงานบริการสาธารณะต่าง ๆ ร่วมกับภาครัฐบาล

ประเด็นที่ 2 การใช้พยานหลักฐานในการเข้าถึงคดีที่ได้รับการร้องทุกข์แล้วนั้น ขั้นตอนต่อไปในขั้นตอนการเข้าสู่กระบวนการในการสืบสวน-สอบสวน นั้น มีหลักการเข้าสู่กระบวนการสืบสวน-สอบสวน ต้องเริ่มจากพยานหลักฐานในที่เกิดเหตุ และต้องให้ความสำคัญกับพยานหลักฐานที่น่าเชื่อถือ เป็นตัวตั้งต้น เช่น หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ประจักษ์พยาน เป็นต้น ประกอบกับพยาน

พยานแวดล้อมว่ามีความสอดคล้องกันกับหลักฐานอื่นๆ ที่ตรวจสอบได้หรือไม่ หากมีความสอดคล้องกันก็เป็นเหตุผลให้เชื่อว่ามีมูลความจริง จากนั้นรวบรวมพยานหลักฐานตามหลักการตรวจเก็บวัตถุพยาน เพื่อนำมาใช้ในชั้นสืบสวน-สอบสวน และนำไปประกอบการพิจารณาในชั้นศาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต่อไป

“ความคิดเห็นส่วนตัว คือ เมื่อองค์กรสาธารณประโยชน์ได้รับเรื่องราวแล้ว ก็น่าที่จะเข้าไปประสานงานกับเจ้าพนักงานตำรวจในท้องที่ที่เกิดเหตุเพื่อเป็นตัวแทนของผู้เสียหายในการประสานงานกับเจ้าพนักงานตำรวจ รวมทั้งให้รายละเอียดข้อเท็จจริงและอำนวยความสะดวกแก่เจ้าพนักงานตำรวจในการสอบสวนผู้เสียหาย

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1 สัมภาษณ์วันศุกร์ที่ 3 เมษายน 2563)

“ข้อ 1. ในความเห็นส่วนตัว ต้นทางของกระบวนการยุติธรรม คือ เจ้าพนักงานตำรวจ การดำเนินคดีอาญาในเบื้องต้น กฎหมายกำหนดขั้นตอนให้ผู้เสียหายต้องเข้าแจ้งความร้องทุกข์กับพนักงานสอบสวน ดังนั้นในแต่ละวันเจ้าพนักงานตำรวจจึงมักได้รับเรื่องราวร้องทุกข์ตลอดเวลา การดำเนินสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงหรือพยานหลักฐานในแต่ละเรื่องก็ต้องใช้เวลา ทำให้สำนวนเข้าใหม่ไม่ได้สัดส่วนกับสำนวนออก บางครั้งจึงไม่อาจตอบสนองความต้องการของผู้เสียหายที่ประสงค์จะให้การดำเนินคดีเป็นไปอย่างรวดเร็ว และเห็นผลในทันทีได้ ประกอบกับในสังคมไทยยังมีค่านิยมเกี่ยวกับเรื่องพรรคพวก หรือผู้มีอิทธิพล ดังนั้นการเมืององค์กรสาธารณประโยชน์เข้ามาเสริม ก็เพื่อเข้ามาช่วยเหลือผู้เสียหายที่ประสบปัญหาในส่วนนี้ ทำให้ผู้เสียหายมีความรู้สึกว่าได้รับการดูแล เยียวยาในเรื่องคดีได้รวดเร็วกว่าการดำเนินการในช่องทางปกติ

ข้อ 2. การรวบรวมพยานหลักฐานเป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในส่วนของผู้พิพากษาไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องในขั้นตอนนี้ ไม่สามารถเข้าไปแนะนำได้ว่าต้องเก็บรวบรวมพยานหลักฐานขึ้นใด หรืออย่างไรได้ แต่โดยปกติพนักงานสอบสวนก็ควรที่จะรวบรวมพยานหลักฐานในที่เกิดเหตุ หรือที่เกี่ยวข้องกับคดีให้ได้มากที่สุด โดยเฉพาะพยานหลักฐานที่จะชี้ให้เห็นถึงข้อเท็จจริงที่เป็นประเด็นสำคัญในคดี เช่น ร่องรอยการถูกรักษาจำเรา ดีเอ็นเอ ฯลฯ”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2 สัมภาษณ์วันอังคารที่ 28 เมษายน 2563)

“การสืบสวนและสอบสวนเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญยิ่งในการดำเนินคดีอาญา เพราะการสืบสวนและสอบสวนมีผลกระทบโดยตรงต่อการสร้างหรือทำลายกระบวนการยุติธรรมหากการสืบสวนและสอบสวนดำเนินไปโดยถูกต้องสมบูรณ์และชอบธรรมมี ประสิทธิภาพ อันประกอบด้วยหลักการและเหตุผลแล้ว ผลการดำเนินการของเจ้าหน้าที่กระบวนการ ยุติธรรมในชั้นอัยการและศาลก็จะดำเนินการให้เกิดความเที่ยงธรรมได้โดยง่าย เพราะการพิจารณาคดีศาลต้องอาศัยพยานหลักฐานจากการสืบสวนและสอบสวนที่ได้รวบรวมไว้เป็นสำคัญ ถ้าการรวบรวม พยานหลักฐานไว้ไม่ดีพอ ศาลอาจยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้กับผู้เสียหาย และพิจารณาพิพากษายกฟ้องของผู้กระทำผิดปล่อยตัวผู้เสียหายพ้นข้อหาไป ทั้งที่ข้อเท็จจริงผู้เสียหายเป็นผู้กระทำความผิดต่อความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง

การรวบรวมพยานหลักฐาน พยานหลักฐาน คือ พยานบุคคล พยานวัตถุ พยานเอกสาร และร่องรอยความสัมพันธ์ของพยานบุคคล พยานวัตถุ และพยานเอกสาร ก่อนที่จะทำการรวบรวมพยานหลักฐานจำเป็นที่จะต้องมีการเลือกสรรพยานหลักฐานที่จะเป็นผลต่อการบรรลุ วัตถุประสงค์ของการสอบสวน กระบวนการเลือกสรรพยานหลักฐานดังกล่าว คือ การสืบสวนนั่นเอง การสืบสวนคือการแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐานเพื่อทราบรายละเอียดแห่งความผิด เมื่อแสวงหา พบข้อเท็จจริงและหลักฐานแล้วจึงมีการเลือกสรรหลักฐาน แล้วรวบรวมหลักฐานดังกล่าวตาม กระบวนการสอบสวน หลักฐานดังกล่าวจึงแปลงสภาพมาเป็นพยานหลักฐาน”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3 สัมภาษณ์วันอังคารที่ 31 มีนาคม 2563)

“พนักงานอัยการ ในคดีอาญาทั่วไป พนักงานอัยการจะเข้ามาเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมเป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จะพบว่าพนักงานอัยการจะเข้ามามีบทบาทในกระบวนการยุติธรรมก็ต่อเมื่อสำนวนการสอบสวนผ่านกระบวนการของพนักงานสอบสวนเสร็จสิ้นแล้ว เมื่อมีการส่งสำนวนการสอบสวนมายังพนักงานอัยการ พนักงานอัยการจึงจะมีบทบาทเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการ หลังจากรับสำนวนการสอบสวนจากพนักงานสอบสวนแล้ว พนักงานอัยการอาจมีการสั่งงดการสอบสวน สั่งฟ้อง สั่งไม่ฟ้อง สั่งให้มีการเปรียบเทียบ หรือพนักงานอัยการอาจสั่งให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนเพิ่มเติมหรือเรียกพยานมาซักถามด้วยตนเองก่อนสั่งก่อนหน้านั้นพนักงานอัยการไม่อาจเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับการสอบสวนของพนักงาน

สอบสวนได้ มีเพียงแต่ในคดีความผิดที่มีโทษตามกฎหมายไทยที่เกิดขึ้นในต่างประเทศ เท่านั้นที่ให้อัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทนเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ นอกจากนั้นพนักงานอัยการที่เข้าร่วมในชั้นสอบสวนคดีพิเศษก็ไม่มีส่วนร่วมในการสั่งคดีว่าจะสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้อง และไม่มิตบาทในการลงชื่อในรายงานการสอบสวนที่จะมีความเห็นในการสั่งคดีในชั้นพนักงานสอบสวนคดีพิเศษด้วย ทำให้น่าสงสัยว่าการเข้าร่วมทำการสอบสวนหรือปฏิบัติหน้าที่ร่วมในคดีพิเศษของพนักงานอัยการ เพื่อประสิทธิภาพในการปราบปรามการกระทำผิดคดีพิเศษนั้น”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 4 สัมภาษณ์วันศุกร์ที่ 17 เมษายน 2563)

“พนักงานอัยการไม่ได้มีส่วนร่วมในการรวบรวมพยานหลักฐานตั้งแต่ต้นดังที่ได้กล่าวมาแล้ว จะเห็นว่า หลักกฎหมายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ไม่ได้เปิดช่องให้พนักงานอัยการเข้ามาเกี่ยวข้องในการรวบรวมพยานหลักฐานตั้งแต่ขั้นแรกที่คดีความเข้ามาสู่การดำเนินการของพนักงานสอบสวน การสอบสวนคงดำเนินไปภายใต้การควบคุมของพนักงานสอบสวนเท่านั้น ซึ่งหากมีความบกพร่องหรือความผิดพลาดละเลยของพนักงานสอบสวนที่ไม่ได้ทำหน้าที่อย่างเต็มกำลังความสามารถ ประชาชนที่ต้องตกเป็นผู้ต้องหาและต้องถูกดำเนินการตามขั้นตอนของพนักงานสอบสวน ก็จะตกเป็นเหยื่อของการดำเนินการที่บกพร่องนั้น แม้ว่าหลายขั้นตอนในชั้นการสอบสวน เช่น การออกหมายค้น หมายจับ ที่ต้องดำเนินการผ่านศาลยุติธรรม แต่ก็คงไม่ลืมนึกว่า การที่จะออกหมายได้แม้ต้องผ่านการยื่นคำร้องขอต่อศาล แต่การรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อนำเสนอต่อศาลในขั้นตอนก่อนออกหมายนั้น เป็นการดำเนินการของพนักงานสอบสวน หากพนักงานสอบสวนกระทำโดยบกพร่องหรือละเลยไม่ดำเนินการด้วยความเป็นธรรม พยานหลักฐานที่ปรากฏต่อศาลก็อาจไม่สมบูรณ์จนเป็นเหตุให้มีการออกหมายไปสร้างความเดือดร้อนแก่ประชาชนผู้บริสุทธิ์ได้”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 5 สัมภาษณ์วันศุกร์ที่ 17 เมษายน 2563)

“กรณีฟ้องคดีอาชญากรรมประโยชน์รับเรื่องแล้ว คดีนั้นอยู่ในพื้นที่ ก็จะเข้าร่วมฟังการสอบสวน ในคดีด้วย เพื่อให้เหยื่อ หรือผู้เสียหาย สามารถให้การได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากองค์กรต่างๆ นั้น เป็นสื่อกลางระหว่างตำรวจและเหยื่อได้เป็นอย่างดี เพราะในหลายครั้งเหยื่ออาจไม่ได้ให้ความร่วมมือกับตำรวจ ทำให้กระบวนการยุติธรรมไม่มีประสิทธิภาพ โดยเน้นพยานหลักฐานที่สำคัญ คือ พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ เนื่องจากเป็นหลักฐาน

ที่ค่อนข้างน่าเชื่อถือ ในหลายๆ ครั้ง สามารถพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาได้ ส่วนหลักฐานอื่นๆ ค่อนข้างจะแตกต่างกัน เพราะแต่ละคดีที่เกิดขึ้นมีความต่างกันอยู่ ซึ่งจะต้องรักษาสถานที่เกิดเหตุให้คงเดิมมากที่สุด เพราะจะทำให้พยานหลักฐานไม่ถูกทำลาย” (ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 6 สัมภาษณ์วันพุธที่ 22 เมษายน 2563)

“สำหรับกระบวนการในการสืบสวน-สอบสวน ซึ่งเป็นหน้าที่หลังจากการรับเรื่องร้องทุกข์นั้นอาจกล่าวได้ว่า อาชญากรรมที่เกิดขึ้นแต่ละครั้งมีลักษณะและวิธีการที่ไม่สามารถกล่าวว่ามีเหมือนกันจนกระทั่งถึงขั้นที่เราสามารถจะตั้งกฎเกณฑ์กำหนดแผนการแน่นอนให้เป็นแบบฉบับได้สำหรับกระบวนการในการงานสืบสวน-สอบสวน กระบวนการที่ถือได้ว่าเป็นหลักเกณฑ์ทั่วไปในการงานสืบสวนสอบสวนคดีทุกประเภท คือ

1. ตรวจสอบและบันทึกข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการก่ออาชญากรรม เมื่อไปถึงสถานที่เกิดเหตุ พนักงานสืบสวน-สอบสวนควรต้องทำสิ่ง ดังต่อไปนี้

- จับกุมผู้กระทำผิด หากปรากฏตัวอยู่ในที่นั้น
- ป้องกันบุคคลผู้รู้เห็นเหตุการณ์ ผู้ประสพเหตุ หรือผู้ที่อยู่ในบริเวณสถานที่เกิดเหตุ ไม่ให้ปลุกตัวหนีหายไป จนกระทั่งได้รับการยืนยันในข้อเท็จจริงและตอบคำซักถามแล้ว
- ปิดกั้นสถานที่บริเวณเกิดเหตุ ป้องกันไม่ให้ผู้ที่ไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องเข้ามาในบริเวณ และป้องกันผู้ที่อยู่ในบริเวณไม่ให้ทำลายพยานหลักฐาน
- รักษาความปลอดภัยบรรดาข้อมูลที่มีอยู่
- แสวงหาหลักฐานและเก็บรักษาพยานหลักฐาน
- บันทึกข้อเท็จจริงทุกอย่าง ประกอบด้วย เวลาที่เกิดเหตุ วัน เดือน ปีที่เกิดเหตุ สถานที่เกิดเหตุ สภาพภูมิอากาศ เป็นต้น

2. พิสูจน์ตัวผู้กระทำผิดและผู้ให้ความร่วมมือช่วยเหลือ ซึ่งพนักงานสืบสวน-สอบสวนไม่อาจชี้ตัวได้ว่าใครเป็นผู้กระทำผิด ไม่สามารถเอ่ยออกมาได้ว่าเป็นบุคคลนั้นหรือบุคคลนี้ แต่จากข้อเท็จจริงประการหนึ่งก็คือ ตัวอาชญากรรมนั่นเองที่สามารถจะบอกได้ถึงผู้กระทำว่าเป็นอาชญากรประเภทใด และนี่ก็คือส่วนหนึ่งของการพิสูจน์ตัวบุคคลผู้กระทำผิด และจากการซักถามตัวผู้รับเคราะห์และพยานบุคคลอื่นๆ ร่องรอย และสิ่งต่างๆ ที่พบได้

ในบริเวณที่เกิดเหตุ ตลอดจนกลวิธีของคนร้ายก็จะยิ่งช่วยให้ข้อมูลมากยิ่งขึ้น จนกระทั่งในที่สุดก็สามารถจะพิสูจน์ตัวบุคคลผู้กระทำผิดได้

3. การจับกุมและแจ้งข้อหาต่อผู้กระทำผิด นั้น จะทำได้เมื่อแน่ใจแล้วว่าบุคคลใดมีพยานหลักฐานปรากฏ และมีพยานแวดล้อมแห่งกรณีที่ได้ชัดเจนว่าเป็นผู้ประกอบอาชญากรรม จึงจะเข้าทำการจับกุม และในการนี้จะต้องแจ้งข้อหาให้ผู้ถูกจับกุมทราบเสมอ การยึดข้อหาไม่ใช่วิธีการที่สมควรนำมาใช้ปฏิบัติ แต่ควรจะทำงานสืบสวนให้หนักขึ้นจนกระทั่งได้ข้อเท็จจริงประกอบพยานหลักฐานอ้างอิงแน่นอนเสียก่อน จึงค่อยดำเนินการจับกุม อย่าลืมนึกถึงความใจร้อนวู่วาม อาจทำลายคดีทั้งคดีลงไปได้

4. การรักษาความปลอดภัย เก็บรักษา และประเมินผลพยานหลักฐาน เป็นเรื่องที่พนักงานสืบสวน-สอบสวนที่ดีควรรู้ว่า จากสถานที่เกิดเหตุจะได้ตรวจพบอะไรบ้างในคดี แต่ละประเภท ควรอารักขาบริเวณ ตลอดจนพยานบุคคล และวัตถุพยานหลักฐานอย่างไร สิ่งใดควรเก็บรักษาเพื่อนำส่งฝ่ายพิสูจน์หลักฐานในห้องปฏิบัติการและทั้งยังต้องมีความสามารถประเมินค่าความสัมพันธ์เกี่ยวข้องในพยานหลักฐานต่าง ๆ กับรูปคดีด้วย โดยมีหลักที่ควรจำไว้ประการหนึ่งก็คือ การรวบรวมพยานหลักฐานมากเกินไป มีประโยชน์และคุณค่ามากกว่าการรวบรวมหลักฐานไม่พอ และการที่หวังจะกลับมาแสวงหาหลักฐานใหม่ในภายหลังกนั้น เป็นความยากลำบากยิ่งที่จะให้ได้ผล และทั้งทางปฏิบัติก็อาจพบความยุ่งยากไม่น้อยเลย

5. การแถลงพยานหลักฐานต่อศาลนั้นนับเป็นความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่พนักงานสืบสวน-สอบสวนจะต้องมีหน้าที่แถลงพยานหลักฐานต่อศาล ตลอดจนข้อเท็จจริงที่สืบทราบมาทั้งหมด โดยปกติแล้ว คำให้การของเจ้าพนักงานต่อศาลจะถูกจำกัด อยู่แต่เพียงการระบุถึงพยานหลักฐาน และสิ่งที่เป็นพยานหลักฐานเองก็จะสาธยายตัวของมันออกมาให้ปรากฏชัดเจนโดยผ่านปากคำให้การของผู้เชี่ยวชาญที่ได้ตรวจสอบมา ดังนั้น จึงต้องไม่ลืมนึกว่าตนจะต้องให้การในศาลว่า

- เป็นผู้พบวัตถุพยาน หรือหลักฐานนั้นๆ
- เป็นผู้ทำเครื่องหมาย และบันทึกรายละเอียดต่างๆ ตลอดจนเวลาที่พบ
- เป็นผู้ดูแล เก็บรักษาพยานหลักฐานนั้นๆ ไว้เองนับแต่เวลาที่พบ

จนกระทั่งได้นำส่งให้กับหน่วยพิสูจน์หลักฐานเพื่อตรวจสอบในห้องปฏิบัติการ หรือเมื่อได้เก็บไว้ในตู้และห้องที่มีการอารักขาเป็นอย่างดี”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 7 สัมภาษณ์วันจันทร์ที่ 13 เมษายน 2563)

“หน้าที่ของพนักงานสืบสวน-สอบสวนที่เข้าถึงที่เกิดเหตุเป็นคนแรก ไม่ว่าจะพนักงานสอบสวน-สืบสวนระดับชั้นยศใดก็ตาม ถ้าบังเอิญประสบเหตุหรือถูกตามให้เข้าไปในสถานที่พบศพหรือสถานที่เกิดเหตุ เป็นคนแรก ต้องดังต่อไปนี้

1. บันทึก วัน-เวลา ที่เข้าไปในที่พบศพหรือที่เกิดเหตุ
2. เข้าที่เกิดเหตุโดยหลีกเลี่ยงการอาจจะทำลายหลักฐานหรือวัตถุพยาน
3. รักษาสถานที่เกิดเหตุ มิให้บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปเป็นอันขาด
4. ถ้ามีผู้บาดเจ็บที่มีอาการหนัก จะต้องพยายามตามหน่วยรักษาพยาบาลที่เกี่ยวข้องหรืออยู่ใกล้ที่สุดเพื่อนำผู้บาดเจ็บไปรับการรักษาพยาบาลโดยเร็ว ถึงแม้ว่าการเคลื่อนย้ายผู้บาดเจ็บอาจจะทำลายพยานวัตถุบางอย่าง แต่เพื่อการรักษาชีวิต และถ้า

เป็นไปได้ ควรมีผู้ร่วมทางไปกับผู้บาดเจ็บด้วย เนื่องจากอาจจะได้ปากคำของผู้บาดเจ็บในระหว่างทาง หรือในขณะกำลังจะเสียชีวิต ซึ่งปากค่านั้นมีคุณค่าต่อการสอบสวนสืบสวนมาก

5. ดำเนินการเกี่ยวกับผู้ตาย หากมีศพควรพยายามที่จะไม่ทำการใดใดเกี่ยวกับศพ แต่จะต้องรายงานพนักงานสอบสวนผู้มีหน้าที่ให้ทราบ เพื่อจะได้ดำเนินการเกี่ยวกับการชันสูตรตามกฎหมาย

6. รายงานผู้บังคับบัญชาที่รับผิดชอบ หรือผู้ร่วมงาน หรือแพทย์ผู้ชันสูตร เพื่อทำการชันสูตรและขอกำลังสนับสนุน

7. บันทึกเกี่ยวกับอาวุธที่พบในที่เกิดเหตุหรือที่พบศพ ตำแหน่งที่พบ และความสัมพันธ์ของท่าทางศพกับตำแหน่งของอาวุธ

8. ในบางครั้งอาจพบผู้ต้องสงสัยในที่เกิดเหตุ ให้ดำเนินการจับกุมหรือควบคุมตัวไว้ก่อน เพื่อป้องกันการหลบหนี หรือการทำลายหลักฐาน โดยแจ้งให้ทราบถึงข้อกำหนดตามกฎหมาย (ต่างประเทศ) จนกว่ากำลังสนับสนุนจะมาถึง

9. สอบสวนผู้อยู่ในเหตุการณ์ไปพลางก่อน มีใครบ้างในที่เกิดเหตุตอนที่พนักงานไปพบ การถามให้ถามสั้นๆ เท่านั้น เพราะหน้าที่หลัก คือ รักษาสถานที่เกิดเหตุ

ถ้ามีทั้งผู้ต้องสงสัยและพยานอยู่ในที่เกิดเหตุให้แยกที่กักตัวเท่าที่จะทำได้ อย่าแสดงความคิดเห็นต่อพยานหรือคนมุง แต่ให้พยายามฟังว่า เขาพูดอะไรกันบ้าง ซึ่งจะประกอบประโยชน์กับพนักงานสอบสวนมาก ป้องกันสิ่งที่เป็นพยานไม่ให้หายไป ระหว่างรอกำลังสนับสนุนหรือผู้บังคับบัญชา การติดต่อกรณีนี้ควรใช้โทรศัพท์ เนื่องจากมีนักข่าวสื่อมวลชนจำนวนมาก ที่มีวิทยุของตำรวจหรือใช้คลื่นตำรวจ เพื่อป้องกันการมีคนที่ไม่เกี่ยวข้องกับการชั้นสูตร มาอยู่ในที่เกิดเหตุมาก เกินไป

10. มอบการรักษาที่เกิดเหตุให้พนักงานสอบสวน เพื่อจะรักษาต่อไปจนกว่าการชั้นสูตรหรือตรวจสถานที่ ได้ทำเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ซึ่งหมายความว่าจนกว่าการทำรายงานเกี่ยวกับสถานที่เสร็จสิ้นลงแล้ว ซึ่งอาจจะใช้เวลาหลายวัน

การตรวจสถานที่ ก่อนเข้าสถานที่เกิดเหตุต้องคำนึงถึงอันตรายอันอาจเกิดขึ้นได้ เช่น อันตรายจากก๊าซพิษและไฟฟ้าลัดวงจรกรณีที่มีเพลิงไหม้ อันตรายจากยานยนต์ในรายอุบัติเหตุจราจร อันตรายจากการระเบิดกรณีที่มีเหตุวางระเบิดซึ่งอาจจะมีระเบิดตกค้างอยู่ อันตรายจากตึกถล่ม เป็นต้น

สำหรับพนักงานสอบสวนหรือเจ้าหน้าที่ผู้ชั้นสูตรพลิกศพ ควรระลึกไว้เสมอว่า การตรวจที่เกิดเหตุไม่ใช่สามารถตรวจครั้งเดียวจะเสร็จสิ้นได้เสมอไป บางครั้งอาจจะต้องกลับมาตรวจเพื่อหาพยานหลักฐานเพิ่มเติมอีกหลายครั้ง

1. ถ่ายรูป วาดรูป วาดแผนผังของตำแหน่งศพและสถานที่
2. ใช้จินตนาการความเป็นไปได้ในเหตุการณ์ทุกแง่มุมว่า อาจจะมีพยานหลักฐานในที่ใดได้บ้าง เพื่อหาวัตถุพยาน ทั้งที่จุด และรอบจุดที่เกิดเหตุ โดยละเอียดและเป็นระบบ
3. พยายามไม่สัมผัสด้วยมือเปล่ากับสิ่งที่สันนิษฐานว่าอาจมีวัตถุพยานปรากฏ อยู่ เช่น ลูกบิดประตู หน้าต่าง ถ้วยชากาแฟ อาวุธ เป็นต้น

4. บันทึกสิ่งที่ตรวจพบโดยละเอียดเพื่อที่ว่าเมื่อจำเป็นต้องกลับมาอ่านใหม่ในอีกหลายปีต่อมา ยังสามารถประมวลข้อมูลได้เหมือนเดิม

การสืบสวนในกรณีที่มีการตาย พนักงานสืบสวนสอบสวนที่แน่ใจว่า ศพนั้นเสียชีวิตแล้ว ต้องแจ้งแพทย์ผู้มีหน้าที่ตามกฎหมาย ให้ร่วมทำการชันสูตรโดยไม่แตะต้องศพ และไม่ให้ผู้หนึ่งผู้ใดแตะต้องศพด้วย

ผู้ทำการชันสูตรต้องถามตัวเองว่า เหตุตายคืออะไรตามสภาพที่เห็น (ซึ่งอาจจะไม่ใช่เหตุตายที่แท้จริงก็ได้ แต่จะเห็นได้ชัดว่า นักสืบที่รู้จักบาดแผลภายนอกว่าเป็นชนิดใดได้ถูกต้อง จะสามารถเข้าใจเหตุการณ์ได้ดีกว่า ในขณะที่นั้น) เป็นการทำตัวเองได้หรือไม่(จากตำแหน่งบาดแผล ท่าทางของศพ) มีร่องรอยการต่อสู้หรือไม่(คราบเลือด เส้นผม เศษกระดูกเสื่อ เครื่องใช้ที่ไม่ได้อยู่ในที่ปกติ เป็นต้น) มีอาวุธในที่เกิดเหตุหรือไม่ (อาวุธอยู่ที่ใดวางในสภาพอย่างไร ถ่ายรูปไว้)

การตรวจศพในที่เกิดเหตุ การตรวจศพในสถานที่เกิดเหตุ นั้น พนักงานสืบสวนสอบสวนควรให้ความสนใจในเรื่อง

1. ท่าทางของศพ เปรียบเทียบกับสภาพแวดล้อมรอบข้าง และถ่ายรูปไว้ก่อนที่ขยับศพ

2. เสื้อผ้าที่ติดอยู่กับศพ ว่าอยู่ในตำแหน่งใด ถูกดึงรั้งส่วนไหน กางเกงในดึงลงมาเท่าไร มีรูทะลุเข้าบาดแผลหรือไม่ (ห้ามใช้วัตถุใดใดแยงเข้าไปในบาดแผล เพราะอาจไปทำลายหรือเพิ่มเศษสิ่งบางอย่างในแผลได้) รวมถึงการตรวจค้นตามกระเป๋าเสื้อ-กางเกง

3. จากนั้นจึงค่อยตรวจร่างกายทั่วไป หัวหันอย่างไร ตาลืม? ปากอ้า? มีน้ำ หรือของเหลวใด ที่อวัยวะหรือเสื้อผ้าส่วนใด มีบาดแผลใดบ้าง โดยเริ่มตั้งแต่ หัว ตัว แขน และขา ซึ่งการตรวจนี้ เป็นเพียงเพื่อเป็นแนวทางเท่านั้น ผลการตรวจละเอียดต้องรอจากการผ่าศพของนิติเวชแพทย์

4. เก็บรักษาบางส่วนของศพแล้วแต่กรณี เสื้อผ้าที่ใส่อยู่บนตัวศพ ห้ามถอดออก ต้องนำไปตรวจพร้อมกับศพเสมอ อาจจะต้องใช้ถุงกระดาษห่อหุ้มบางส่วนของศพเพื่อป้องกันการปนเปื้อนหรือการ สูญหายของวัตถุพยาน บางกรณีอาจจะต้องห้ามการพิมพ์ลายพิมพ์นิ้วมือไว้ก่อน เพื่อป้องกันการปนเปื้อนเช่นกัน เช่น กรณีใช้อาวุธปืน ศพที่ถูกข่มขืนและฆ่า เป็นต้น จนกว่าการตรวจศพอย่างละเอียดเสร็จสิ้นแล้ว

5. หลังเคลื่อนย้ายศพแล้ว ให้ประมาณปริมาณเลือดในที่เกิดเหตุอีกครั้งหนึ่ง

6. กรณีที่พบศพที่เชื่อว่าถูกนำมาทิ้งจากที่อื่น ตรวจสอบสถานที่ให้ละเอียดเช่นกัน ตรวจสอบคราบเลือด หรือร่องรอยการเดินหรือเคลื่อนที่ตามเส้นทางที่จะเข้าออกสถานที่นั้น (ซึ่งอาจจะมีอยู่จำกัด) รอยลู่ของหญ้า รอยเท้าหรือรอยลากบนพื้น กิ่งไม้ที่หักเป็นทาง เป็นต้น

7. ถ้าศพพบที่กลางแจ้ง การตรวจที่เกิดเหตุต้องรีบทำเพราะพยานหลักฐานต่างๆ อาจจะถูก ลบเลือนได้ง่ายจากการเปลี่ยนแปลงของอากาศเช่น ลม ฝน หิมะ เป็นต้น

การตรวจศพในสถานที่พบศพ ให้แพทย์ทำการตรวจโดยคร่าวๆ เท่านั้นว่า

1. เป็นบาดแผลชนิดใด ถูกของไม่มีคม, มีคม, กระสุนปืน

2. จำนวนบาดแผลมีเท่าใด อาจจะมีบาดแผลแห่งความไม่แน่ใจ หรือบาดแผลแห่งการป้องกันตัว

3. ตำแหน่งบาดแผลอยู่ที่ใดบ้าง ทะลุเสื้อผ้าหรือไม่

4. บาดแผลกระสุนปืน ระยะใกล้เท่าใด

5. ตรวจระยะเวลาการตาย ซึ่งต้องร่วมกับการสอบถามผู้ใกล้ชิดหรือพบเห็นด้วยการฆาตกรรม อาจมีบาดแผลเกิดบริเวณใดของร่างกายก็ได้ มักมีหลายแห่ง มักทะลุเสื้อผ้าอาจจะมีบาดแผลหลายประเภท และมักจะมีบาดแผลการป้องกันตัว

การฆ่าตัวตาย อาจบาดแผลจะเป็นตำแหน่งที่เลือกสรรแล้ว เช่น ยิงตัวตายมักยิงขมับ หรือเข้าปาก ใช้มีดจะเขียดคอ หรือ ข้อมือด้านใน ถ้าแทงอาจจะแทงท้อง เป็นต้น อาจจะมีหลายแห่ง แต่ก็มีแห่งเดียว มักไม่ทำทะลุเสื้อผ้า ถ้าแทงท้องก็มักเอาเสื้อออก จะปาดคอก็จะเอาไทด์ออก เป็นต้น มักมีบาดแผลประเภทเดียวแต่อาจมี 2 ประเภท เช่น เขียดข้อมือไม่ตายจึงผูกคอตายตามมักจะมีแผลแห่งความไม่แน่ใจ โดยเฉพาะเมื่อใช้ของแข็งมีคม มักไม่มีบาดแผลแห่งการป้องกันตัว เป็นต้น

อุบัติเหตุ อาจมีบาดแผลเกิดบริเวณใดก็ได้แล้วแต่ลักษณะของอุบัติเหตุ มีหลายแห่งหรือแห่งเดียวก็ได้แล้วแต่ลักษณะของอุบัติเหตุ บาดแผลมักทะลุเสื้อผ้า มักมีบาดแผลประเภทเดียว และไม่มีบาดแผลแห่งการป้องกันตัวหรือแผลแห่งความไม่แน่ใจ เป็นต้น”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 8 สัมภาษณ์วันพุธที่ 25 มีนาคม 2563)

“ในกรณีที่องค์กรสาธารณสุขประโยชน์รับเรื่องราวร้องทุกข์แล้ว สืบหาความน่าจะเป็นแล้ว ก็จะเป็นหน้าที่ของพนักงานสืบสวน-สอบสวน ยกตัวอย่างประเด็นการสืบสวน-สอบสวน

พยานที่เป็นเด็กและสตรี นั้นจัดให้มีการคัดกรองเหยื่อหรือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ตามแบบสัมภาษณ์ และนำมาประกอบสำนวน ซึ่งในการถามปากคำผู้เสียหายที่เป็น โดยก่อนถามปากคำให้แจ้งสิทธิให้เด็กทราบ คดีนี้เป็นความผิดเกี่ยวกับเพศ และผู้เสียหายเป็นหญิงให้พนักงานสอบสวนหญิงเป็นผู้สอบสวน เว้นแต่มีผู้เสียหายนั้นยินยอมหรือมีเหตุจำเป็นอื่น ทั้งนี้ อาจจัดหาบุคคลที่เด็กไว้วางใจหรือร้องขอให้เข้าร่วมฟังในการถามปากคำนั้นด้วย ชื่อ อายุ ที่อยู่ บิดามารดา ประวัติส่วนตัว เช่น อาชีพ รายได้ การศึกษา สถานภาพครอบครัว ใครเป็นผู้ปกครองดูแล พยานเกิดเมื่อใด มีอายุเท่าใด พยานรู้จักกับผู้กระทำผิดมานานแล้วหรือไม่ อย่างไร ผู้กระทำผิดชักจูงพยานมาด้วยเหตุใด พยานต้องทำอะไรเพื่ออะไร กับใคร ที่ไหน เมื่อใด ได้ทำการตกลงยินยอมรับเงื่อนไขหรือรับค่าตอบแทนในการนี้อย่างใด มีการใช้กำลังบังคับ ชูเชิญให้กระทำหรือไม่ อย่างไร ผู้กระทำผิดเคยให้พยานกระทำแบบนี้มาแล้วกี่ครั้ง แต่ละครั้งเป็นอย่างไร พยานเคยมาสถานที่เกิดเหตุนี้แล้วกี่ครั้งทราบหรือไม่ว่าผู้ใดเป็นเจ้าของสถานที่ เคยพบปะกับเจ้าของสถานที่หรือไม่ เจ้าของสถานที่รู้เห็นในเรื่องแบบนี้ด้วยหรือไม่ นอกจากผู้กระทำผิดแล้ว มีผู้ใดสมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป ให้พนักงานสืบสวน-สอบสวนยื่นคำร้องขอต่อพนักงานอัยการ เพื่อให้มีการสืบพยานไว้ก่อนล่วงหน้า โดยอ้างเหตุจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ให้สอบปากคำ บิดามารดา ผู้ปกครอง บุคคลที่รู้เห็นการติดต่อระหว่างผู้กระทำผิดกับผู้เสียหาย ให้ตรวจสอบหลักฐานการติดต่อทางโทรศัพท์ หรือตรวจค้นเพื่อหาหลักฐานทางการเงินและธนาคาร, บันทึกรายรับ-รายจ่าย, บัญชีรายรับ-รายจ่าย เพื่อประโยชน์การพิจารณาดำเนินคดี ตาม พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 นำภาพถ่ายที่เกี่ยวข้อง ในการล่อซื้อ รวมเข้าสำนวน ส่งตัวผู้เสียหายให้แพทย์ตรวจ พนักงานสอบสวนต้องแจ้งให้ผู้เสียหายทราบในโอกาสแรกถึงสิทธิที่จะเรียกค่าสินไหมทดแทนอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ และสิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายตาม พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 มาตรา 34 ส่งตัวผู้เสียหายไปรับการคุ้มครองสวัสดิภาพในหน่วยงานของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หรือใช้วิธีการคุ้มครองพยานตาม พ.ร.บ.คุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ.2556 และระเบียบคำสั่งที่เกี่ยวข้อง ฐานความผิดที่เกี่ยวข้อง คือ ฐานค้ามนุษย์ ตาม พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 มาตรา 4 และ 6 เพื่อแสวงหาประโยชน์จากการค้า

ประเวณีโดยมิชอบ เป็นธรรมาจารี ชื้อ ขาย จำหน่าย พามาจาก หรือส่งไปยังที่ใด จัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งเด็ก”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 9 สัมภาษณ์วันพุธที่ 25 มีนาคม 2563)

บทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ในการใช้พยานหลักฐานในการพิจารณาคดี พบว่า เมื่อองค์กรสาธารณประโยชน์ได้รับเรื่องจากการเข้ามาแจ้งของผู้ตกเป็นเหยื่อแล้วนั้นจะมีการประสานงานกับเจ้าพนักงานตำรวจในท้องที่เกิดเหตุเพื่อมีการดำเนินการสอบสวนต่อไป รวมทั้งรวบรวมข้อเท็จจริงหรือพยานหลักฐานในแต่ละคดี การหาพยานหลักฐานที่จะต้องมีการรวบรวมการสอบสวนเข้ามานั้นองค์กรสาธารณประโยชน์จึงต้องทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ และถ้าหากคดีนั้นๆ จะต้องมีการการใช้หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์จะต้องอาศัยความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เช่น ร่องรอยการถูกกระทำชำเรา ดีเอ็นเอ ฯลฯ ทั้งนี้เป็นเพราะพนักงานสอบสวนเป็นผู้ที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการรวบรวมพยานหลักฐาน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พุทธศักราช 2477 ลักษณะ 2 อำนาจพนักงานสอบสวนและศาล หมวดที่ 2 อำนาจสืบสวนและสอบสวน มาตราที่ 17 พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจมีอำนาจทำการสืบสวนคดีอาญาได้ (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2551) ดังนั้นบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์จึงเข้ามาเสริมเพื่อเข้ามาช่วยเหลือเยียวยาผู้เสียหายทั้งร่างกายและจิตใจ รวมทั้งการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในระหว่างที่มีการสืบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน ซึ่งคดีส่วนใหญ่จะต้องมีการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เข้ามาประกอบการสืบสวน สอดคล้องกับข้อมูลที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากข้อมูลการก่อคดีที่พบว่าคดีที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่มีพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในการพิจารณาคดีจำนวน 1,634 คดี (ร้อยละ 84.5) คดีส่วนใหญ่จึงใช้เวลานานในการดำเนินคดีซึ่งระหว่างนี้องค์กรสาธารณประโยชน์จะเข้ามาให้ความช่วยเหลือผู้เสียหาย

จากผลการวิจัยสถิติข้อมูลข้างต้นองค์กรสาธารณประโยชน์จึงเข้ามามีบทบาทในกระบวนการช่วยเหลือเยียวยาโดยมีการจ่ายเงินค่าเยียวยามากที่สุด รองลงมาได้แก่ การให้ที่พักพิง การให้การศึกษ และการสร้างอาชีพ ตามลำดับ นอกจากนี้ยังมีกระบวนการการช่วยเหลือตั้งแต่ต้นจนจบ ตั้งแต่การให้คำแนะนำ/คำปรึกษา ประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน บำบัดฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจ การจ่ายเงินค่ารักษาเยียวยา การให้ที่พักอาศัย การให้การศึกษตามเกณฑ์/อบรมให้ความรู้ ตลอดจนการสร้างอาชีพ จึงถือได้ว่าองค์กรสาธารณประโยชน์ได้เข้ามามีบทบาทในสังคมไทยมากขึ้น อีกทั้งยังเข้ามามีบทบาทในการช่วยเหลือเยียวยาผู้ตกเป็นเหยื่อ

ในหลากหลายรูปแบบ สอดคล้องกับ ชญานิษฐ์ พลโลก (2559) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาการเข้าถึง ความยุติธรรมสำหรับคนยากจน : ศึกษากรณีผู้มารับบริการของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ภาครัฐ พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงความยุติธรรมสำหรับคนยากจน ได้แก่ นอกจาก ปัญหาด้านความล่าช้าในของ คดียังมีปัญหาและอุปสรรคด้านการเดินทางเข้ามาในเขตเมือง การขาด ความรู้ความเข้าใจในกระบวนการดำเนินคดี งบประมาณ การขาดตัวแทนผู้รับผิดชอบทางคดีที่ต่อเนื่อง การให้ความช่วยเหลือไม่ตรงตามที่ต้องการ รวมทั้งการขาดมาตรฐานในการให้ความช่วยเหลือทาง กฎหมายแก่ประชาชน ซึ่งต้องการความช่วยเหลือจากองค์กรสาธารณประโยชน์ที่เข้ามาทำงานร่วมกับ หน่วยงานภาครัฐเพื่อที่จะเข้ามาดูแลผู้เสียหายและทำให้ผู้เสียหายเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้ ซึ่ง ผลการวิจัยเป็นไปในทิศทางเดียวกับวิชัย จำปาพันธ์ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง มาตรการป้องกันการตก เป็นเหยื่อการค้ามนุษย์จากการบังคับใช้แรงงานประมง : กรณีศึกษาในเขตจังหวัดสมุทรสาคร ระยอง และสงขลา ผลการศึกษาพบว่าผู้วิจัยได้เสนอแนะมาตรการในการป้องกันการตกเป็นเหยื่อการค้า มนุษย์จากการบังคับใช้แรงงานประมงสำหรับหน่วยงานภาครัฐ ในด้านการป้องกัน ได้แก่ การจัดตั้ง หน่วยงานกลางที่รับผิดชอบการป้องกันแก้ไขปัญหา การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และให้ความรู้ให้ ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย อีกทั้งในด้านมาตรการด้านความร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ ได้แก่ การ ส่งเสริมความร่วมมือในการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนทั้งในและ ต่างประเทศ และเป็นไปในทิศทางเดียวกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่ 6 ที่ได้กล่าวไว้ว่าองค์กร สาธารณประโยชน์เข้าร่วมฟังการสอบสวน ในคดีด้วย เพื่อให้เหยื่อ หรือผู้เสียหาย สามารถให้ การได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากองค์กรต่างๆ นั้น เป็นสื่อกลางระหว่างตำรวจและเหยื่อได้เป็นอย่างดี เพราะในหลายครั้ง เหยื่ออาจไม่ได้ให้ความร่วมมือกับตำรวจ ทำให้กระบวนการยุติธรรมไม่มี ประสิทธิภาพ โดยเน้นพยานหลักฐานที่สำคัญ คือ พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ เนื่องจากเป็น หลักฐานที่ค่อนข้างน่าเชื่อถือ ในหลายๆ ครั้งสามารถพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาได้ ส่วนหลักฐานอื่นๆ ค่อนข้างจะแตกต่างกัน เพราะแต่ละคดีที่เกิดมีความต่างกันอยู่ ซึ่งจะต้องรักษา สถานที่เกิดเหตุให้คงเดิมมากที่สุด เพราะจะทำให้พยานหลักฐานไม่ถูกทำลาย

ประเด็นที่ 3 การใช้พยานหลักฐานเพื่อให้ความช่วยเหลือประชาชนและการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์

“หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ คือ การนำหลักนิติวิทยาศาสตร์ หรือการนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ทุกสาขามาประยุกต์ใช้เพื่อประโยชน์ของการคลี่คลายปัญหาและการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีความ เพื่อผลในการบังคับใช้กฎหมายและการลงโทษ โดยมีความสำคัญของนิติวิทยาศาสตร์ คือ ในปัจจุบันนี้เกิดปัญหาทางด้านอาชญากรรมขึ้นมากมาย ซึ่งการที่จะเอาตัวผู้กระทำผิดที่แท้จริงมาลงโทษตามกระบวนการยุติธรรมนั้นเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะจะต้องมีการรวบรวมพยานหลักฐานมายืนยันให้สามารถพิสูจน์ความผิดได้อย่างชัดเจน ดังนั้น ในประเทศที่มีการพัฒนา อย่างเช่น ประเทศญี่ปุ่น ยุโรป และสหรัฐอเมริกา มีการนำเอาความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่างๆ มาพัฒนาใช้ในการตรวจพิสูจน์หลักฐานต่างๆ ให้ได้ผลที่ถูกต้องแท้จริงตามหลักวิทยาศาสตร์ ซึ่งได้ผลยิ่งในการสืบสวนติดตามหาผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดี

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1 สัมภาษณ์วันศุกร์ที่ 3 เมษายน 2563)

“ในปัจจุบันส่วนใหญ่ในคดีต่างๆ คู่ความแต่ละฝ่ายจะกล่าวอ้างพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์หรือวิทยาการแขนงต่างๆ เข้ามาในคดีซึ่งสอดคล้องกับระบบการค้นหาความจริงที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยและเทคโนโลยีที่ช่วยทำให้ระบบการค้นหาความจริงมีความถูกต้องแม่นยำมากยิ่งขึ้น เป็นผลทำให้ศาลต้องการความรู้พิเศษในวิทยาศาสตร์หรือวิทยาการแขนงต่างๆ ที่จะมาใช้ในการทำความเข้าใจ พยานหลักฐานเหล่านั้นเพื่อให้ศาลสามารถใช้ดุลยพินิจของศาลในการซึ่งน้ำหนักพยานหลักฐานในการพิจารณาพิพากษาคดีได้อย่างเป็นธรรม”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2 สัมภาษณ์วันอังคารที่ 28 เมษายน 2563)

“นิติวิทยาศาสตร์ จำแนกได้เป็น 2 ประเภท คือ นิติวิทยาศาสตร์ที่เป็นวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ เช่น วิชาพิสูจน์หลักฐานรวมถึงการตรวจสถานที่เกิดเหตุและการเก็บรวบรวมวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ และนิติวิทยาศาสตร์ที่เป็นวิทยาศาสตร์ประยุกต์โดยการนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ในสาขา ต่างๆ มาประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรม นิติวิทยาศาสตร์ที่สำคัญที่ถูกนำมาใช้ประโยชน์ ในงานสืบสวนนั้นมีอยู่มาก เช่น การตรวจสถานที่เกิดเหตุและการถ่ายภาพ การตรวจลายพิมพ์นิ้วมือ การตรวจพยาน

เอกสารที่เป็นลายมือเขียน การตรวจอาวุธปืน การตรวจทางด้านฟิสิกส์ เช่น การตรวจร่องรอยการเฉี่ยวชนรถ การตรวจทางนิติเวช เช่น งานนิติพยาธิ งานนิติวิทยา งานชีวเคมี และตรวจทางชีววิทยา เช่น การตรวจเส้นผม ตรวจเลือด ตรวจจอสู่จิ และการตรวจรหัสพันธุกรรม (DNA) เป็นต้น

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3 สัมภาษณ์วันอังคารที่ 31 มีนาคม 2563)

“พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์นั้น จะเป็นพยานหลักฐานที่มีน้ำหนักในการรับฟังและเป็นที่ ยอมรับในนานาอารยประเทศ ในการพิสูจน์ทางด้าน DNA นั้นได้รับความนิยมนับเป็นพิเศษที่ใช้พิสูจน์ในคดีฆาตกรรม คดีที่ต้องพิสูจน์ความเป็นพ่อแม่ของเด็ก เนื่องจาก DNA เป็นสารพันธุกรรมของสิ่งมีชีวิต มนุษย์ที่ถูกได้รับการถ่ายทอดมาจากพ่อ หนึ่งส่วนและจากแม่อีกหนึ่งส่วน DNA มีอยู่ในเซลล์เม็ดเลือดโลหิตแดง โลหิตขาว เซลล์ผิวหนัง เยื่อกระพุ้งแก้ม กระดูก หรือปลายรากเส้นผม เป็นต้น DNA จะเป็นตัวกำหนด ข้อมูลในการสร้างสารชีวโมเลกุล ดังนั้น สิ่งมีชีวิตชั้นสูงและชั้นต่ำจึงมี DNA เป็นรหัสหรือแบบพิมพ์ และมีจุด DNA เป็นรหัสเฉพาะตัว ซึ่งจะมีความแตกต่างกันออกไปมากบ้างน้อย บ้างแล้วแต่สายพันธุ์ จึงไม่มีสิ่งมีชีวิตใดที่มีชุด DNA ที่เหมือนกันทั้งหมด ยกเว้น ผาแพด ที่เกิดจากไข่ใบเดียวกันเท่านั้น จากความจำเพาะที่มีอยู่ในชุด DNA แต่ละหน่วยนี้เอง เรียกว่า ลายพิมพ์ DNA ในทางนิติวิทยาศาสตร์จึงได้นำมาเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการตรวจพิสูจน์ เพื่อระบุยืนยันตัวบุคคลในทางคดีและยังใช้พิสูจน์ความสัมพันธ์ของพ่อแม่ลูกได้อีกด้วย”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 4 สัมภาษณ์วันศุกร์ที่ 17 เมษายน 2563)

“พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ เป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นด้วยการวิเคราะห์หรือวิจัย ซึ่งในทางกฎหมายถือว่าพยานหลักฐานเหล่านั้นเป็นพยานหลักฐานอย่างหนึ่งที่จะ นำเข้าสู่กระบวนการ พิเคราะห์หรือจะนำเข้าสู่ความรู้ของศาลเพื่อให้ศาลวินิจฉัยว่า ผู้เสียหายมีความผิดหรือไม่โดยกำหนดวิธีการนำสืบ ไว้ คือ หากคู่ความประสงค์จะอ้าง หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เข้าสู่สำนวนเพื่อนำสืบข้อเท็จจริงให้นำสืบโดย ผู้เชี่ยวชาญซึ่ง ได้ทำการตรวจหรือว่าได้ตรวจได้วิเคราะห์หรือวิจัยสังเกตการณ์หรือสิ่งของต่าง ๆ ที่ เกี่ยวข้องกับ ในคดีนั้นมาแล้ว”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 5 สัมภาษณ์วันศุกร์ที่ 17 เมษายน 2563)

“พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์นั้นก็คือ พยานความเห็นของผู้เชี่ยวชาญตามกฎหมายนั่นเอง ที่ผ่านมามีการนำหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาช่วยคลี่คลายคดีต่าง ๆ ที่มีความสำคัญและมีความยุ่งยากซับซ้อนทั้งที่เกิดขึ้นในประเทศและต่างประเทศมาแล้วหลายคดี”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 6 สัมภาษณ์วันพุธที่ 22 เมษายน 2563)

“พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มีความสำคัญในการพิสูจน์การกระทำความผิด ซึ่งผู้ที่มีหน้าที่ในการให้บริการในด้านนิติวิทยาศาสตร์ต้องมีความอิสระในการทำงาน ระบบการทำงานต้องมีมาตรฐานเพื่อเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือของวัตถุพยาน เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมจะต้องมีความรู้ในเรื่องของการพิสูจน์หลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ เพราะพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มีความแม่นยำหากต้นธารของกระบวนการยุติธรรมไทยกระทำไม่ถูกต้องมักจับกุมผู้บริสุทธิ์ (แพะ) มาลงโทษ เพื่อลดกระแสกดดันจากผู้บังคับบัญชา หรือญาติผู้เสียหาย หรือหวังอามิสสินจ้างไม่ให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ถูกกล่าวหา ทำให้การปฏิบัติงานขาดการยอมรับเชื่อถือของประชาชน ประชาชนขาดศรัทธา”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 7 สัมภาษณ์วันจันทร์ที่ 13 เมษายน 2563)

“เพื่อเป็นทางเลือกให้กับประชาชนหน่วยงานในการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ไม่ควรที่จะมีเพียงหน่วยงานเดียว ประชาชนควรมีทางเลือกหากเห็นว่าการตรวจพิสูจน์ของ สำนักงานตำรวจแห่งชาติไม่ถูกต้อง ไม่เป็นอิสระ กระทำโดยไม่มีมาตรฐานสากล สงสัยว่าเจ้าหน้าที่อาจได้รับสินจ้างในการตรวจพิสูจน์ ก็สามารถส่งให้อีกหน่วยงานหนึ่งทำการตรวจพิสูจน์ได้ หากผลของการตรวจพิสูจน์ของสองหน่วยงานไม่ตรงกัน ศาลจะเป็นผู้ชี้หน้าหนักกว่าควรที่จะเชื่อผลพิสูจน์ของหน่วยงานใด”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 8 สัมภาษณ์วันพุธที่ 25 มีนาคม 2563)

“การอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ ในขั้นต้นประชาชนอยู่ภายใต้อำนาจรัฐซึ่งฝ่ายบริหารและฝ่ายปกครองเป็นผู้มีหน้าที่ดูแลให้การปฏิบัติ ตามที่กฎหมายที่ฝ่ายนิติบัญญัติประกาศบังคับใช้เมื่อมีการกระทำความผิดต่อกฎหมายเกิดขึ้น จะต้องมีการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม นับแต่การ

จับกุมแจ้งข้อกล่าวหา สอบสวน สรุปลำนวนและส่งฟ้องต่อ ศาลถ้ามีพยานหลักฐาน เพียงพอเพื่อให้ศาลได้พิจารณาอย่างเป็นธรรมและภายในระยะเวลาอันสมควร”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 9 สัมภาษณ์วันที่ 25 มีนาคม 2563)

ในการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์พิจารณาคดีในสถานการณ์ปัจจุบันจะต้องมีการ รวบรวมพยานหลักฐานมายืนยันให้สามารถพิสูจน์ความผิดได้อย่างชัดเจน ซึ่งหลักฐานทางนิติ วิทยาศาสตร์สามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อประโยชน์ของการคลี่คลายปัญหาและการพิสูจน์ข้อเท็จจริง ในคดีความ เพื่อผลในการบังคับใช้กฎหมายและการลงโทษ ซึ่งส่วนใหญ่ในคดีต่างๆ คู่ความแต่ละฝ่าย จะกล่าวอ้างพยานหลักฐานทางด้านนิติ วิทยาศาสตร์หรือวิทยาการแขนงต่างๆ เข้ามาในคดีซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญศักดิ์ หาญเทิดสิทธิ์ (2557) ศึกษาเรื่องการรับฟังและการชั่งน้ำหนัก พยานหลักฐานทางการแพทย์ โดยทำการศึกษาพยานหลักฐานทางการแพทย์ทั้งหมดที่ศาลใช้ในการ วินิจฉัยตัดสินคดีความผิดในคดีข่มขืนกระทำชำเราจากคำพิพากษาฎีกา ผลการวิจัยพบว่า ศาลใช้ พยานหลักฐานหลายๆ เรื่องประกอบกันในการพิจารณาตัดสินคดี ยังมีพยานหลักฐานที่มีความ สอดคล้องกันจำนวนมาก ก็สามารถแก้ข้อสงสัยในการพิจารณาคดีได้และสามารถตัดสินและกำหนด อัตราลงโทษได้ ซึ่งจะเห็นได้ว่าระบบการค้นหาความจริงที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยและเทคโนโลยี ที่ช่วยทำให้ระบบการค้นหาความจริงมีความถูกต้องแม่นยำมากยิ่งขึ้น ถึงแม้ว่าบทบาทขององค์กร สาธารณประโยชน์จะไม่ได้มีอำนาจหน้าที่โดยตรงที่จะเข้ามารวบรวมหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์แต่ องค์กรสาธารณประโยชน์ไม่ว่าจะเป็นมูลนิธิวิมาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี (องค์กรสาธารณประโยชน์) และมูลนิธิเพื่อนหญิง และมูลนิธิหญิงชายก้าวไกล ก็เข้ามามีบทบาทในการทำงานและประสานงาน ร่วมกับศาล อัยการ และตำรวจ โดยขึ้นต้นประธานมูลนิธิจะเป็นผู้ต่อสายกับผู้บังคับบัญชา ส่ง เจ้าหน้าที่เข้าร่วมฟังการสืบสวน-สอบสวน ลงพื้นที่เพื่อหาข้อมูลพยานหลักฐานพร้อมกัน พร้อมจัด ทุนความให้ค่าปรึกษาผู้เสียหายในกรณีที่ผู้เสียหายเป็นเด็กและสตรี ส่งผลทำให้การสืบสวน- สอบสวนมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังได้ข้อมูลประเด็นต่างๆ ครบถ้วน เพื่อมีการดำเนินคดีกับผู้กระทำ ความผิดได้สำเร็จ ทั้งนี้เพราะองค์กรสาธารณประโยชน์สามารถเข้าถึงผู้เสียหายผ่านกระบวนการ ช่วยเหลือเยียวยาตั้งแต่เริ่มต้นจึงสามารถทราบข้อมูลจากผู้เสียหายและคนใกล้ชิดตั้งแต่เริ่มต้นคดี อีก ทั้งเหยื่อยังสามารถเปิดใจและมีความใกล้ชิดกับเจ้าหน้าที่ขององค์กรสาธารณประโยชน์ได้มากกว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจ ดังจะเห็นได้จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่ 5 ที่ได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่ามี

ประสบการณ์การทำคดีเกี่ยวกับเด็กและสตรีหลากหลายคดี ซึ่งทางมูลนิธิมีการทำงานอย่างเป็นขั้นเป็นตอน มีการประสานงานกับหลากหลายภาคีเครือข่าย จึงส่งผลให้แต่ละคดีมีการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีหลากหลายคดีที่ต้องทำเป็นการเร่งด่วนก็ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี เมื่อมูลนิธิได้รับการร้องทุกข์แล้วขั้นตอนต่อไปก็คือการเชิญเจ้าทุกข์เข้ามาที่มูลนิธิเพื่อให้ข้อมูล ถ้าเห็นว่ามีน้ำหนักก็จะส่งชุดเฉพาะกิจของมูลนิธิ เข้าไปสืบก่อนล่วงหน้าว่าเป็นจริงที่ตามได้รับการร้องเรียนมาหรือไม่ ถ้าข้อร้องเรียนมีมูลก็จะประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งเจ้าทุกข์ได้ไปแจ้งความไว้แล้วเพื่อดำเนินการต่อไปเป็นการช่วยเหลือทางราชการอีกทางหนึ่ง และเมื่อมูลนิธิ ได้เข้าช่วยเหลือเด็กแล้วก็จะดูต่อไปว่าเด็กสามารถที่จะอยู่กับครอบครัวเดิมได้หรือไม่ ถ้ากรณีเด็กต้องการฟื้นฟูสภาพจิต หรือฝึกอาชีพ มูลนิธิก็จะประสานงานกับกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมต่อไป แต่สำหรับกระบวนการยุติธรรมต่างๆ มูลนิธิจะดูแลต่อไปจนสิ้นคดีนั้น ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของดวงฤทัย อุตคุต (2559) ศึกษาเรื่องพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคำพิพากษาศาลฎีกาคืออาชญากรรมระหว่างปี พ.ศ.2550 ถึง พ.ศ.2558 พบว่า ผู้เสียหายส่วนใหญ่ในคดี เหล่านี้เป็นเพศชาย เมื่อพิจารณาในทั้งสามกลุ่มคดีเหล่านี้ในกลุ่มคดีทำร้ายร่างกายพบว่าการใช้ อาวุธมากที่สุดตามด้วยกลุ่มคดีฆาตกรรม และกลุ่มของคดีข่มขืนกระทำชำเรา และอาวุธที่พบมากที่สุด ในกลุ่มคดีทำร้ายร่างกายคือมีด ในขณะที่ กลุ่มคดีฆาตกรรมพบว่าการใช้อาวุธปืนมากที่สุด นอกจากนี้ พบว่าในคดีทำร้ายร่างกาย รายงานการพบบาดแผลบริเวณศีรษะ และแขนหรือขาของเหยื่อมากกว่าคดีประเภทอื่นๆ ส่วนในคดีข่มขืนกระทำชำเรา ตรวจพบบาดแผลในร่างกายของเหยื่อน้อยมาก ซึ่งคดีนี้มีความรุนแรงต่อร่างกายและจิตใจของผู้ตกเป็นเหยื่ออย่างมากจึงต้องใช้เวลาในการรักษาเยียวยาทั้งร่างกายและจิตใจ

ประเด็นที่ 4 ประสบการณ์การทำงานร่วมกับองค์กรสาธารณประโยชน์ นั้น มีมากมายหลายคดี มูลนิธิปิณดาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี มูลนิธิเพื่อนหญิง และมูลนิธิหญิงชายก้าวไกล ล้วนมีการประสานงานศาล อัยการ และตำรวจ โดยขั้นตอนประสานมูลนิธิตจะเป็นผู้ต่อสายกับผู้บังคับบัญชาส่งเจ้าหน้าที่เข้าร่วมฟังการสืบสวน-สอบสวน ลงพื้นที่เพื่อหาข้อมูลพยานหลักฐานพร้อมกัน พร้อมจัดทนายความให้คำปรึกษาผู้เสียหายในกรณีที่ผู้เสียหายเป็นเด็กและสตรี ส่งผลทำให้การสืบสวน-สอบสวนมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังได้ข้อมูลประเด็นต่างๆ ครบถ้วน เพื่อการดำเนินคดีผู้กระทำความผิดสืบต่อไป

“เคยมีประสบการณ์ทำงานร่วมกับองค์กรสาธารณประโยชน์หลายครั้ง หลายคดีและสามารถช่วยเหลือผู้ที่ถูกละเมิดสิทธิถูกละเมิดสิทธิในรูปแบบต่าง ๆ ให้สามารถกลับมาใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้า ทัดเทียมนานาชาติ”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1 สัมภาษณ์วันศุกร์ที่ 3 เมษายน 2563)

“ไม่เคยทำงานร่วมกัน แต่จะได้เจอถ้าหากว่าเจ้าหน้าที่ขององค์กรสาธารณะประโยชน์ดังกล่าวถูกพนักงานอัยการหมายเรียกมาเบิกความเป็นพยานที่ศาล ซึ่งเจ้าหน้าที่ก็มักจะเบิกความไปถึงข้อเท็จจริงในคดีว่า เหตุใดจึงเข้ามาเกี่ยวข้องกับคดี มีบุคคลใดไปร้องขอความช่วยเหลือ และสิ่งต่างๆ ที่องค์กรสาธารณะประโยชน์ได้ดำเนินการต่อจากนั้นมา จนกระทั่งมีการฟ้องคดีมาที่ศาล

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2 สัมภาษณ์วันอังคารที่ 28 เมษายน 2563)

“ช่วยเหลือเด็กและสตรีที่ถูกละเมิดสิทธิ และถูกละเมิดสิทธิ ถูกเอารัดเอาเปรียบในรูปแบบต่าง ๆ ตลอดจนการฟื้นฟูด้านร่างกายและจิตใจช่วยเหลือเด็กและสตรีที่ได้รับเคราะห์กรรมและไร้ที่พึ่ง ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุขส่งเสริมและพัฒนารายได้ เสริมทักษะแก่เด็กที่ยากไร้และด้อยโอกาสเพื่อส่งเสริมกิจกรรมด้านวัฒนธรรมไทย”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3 สัมภาษณ์วันอังคารที่ 31 มีนาคม 2563)

“ทำงานเกี่ยวกับคดีเด็กและสตรีร่วมกับองค์กรสาธารณประโยชน์หลายคดีได้รับความร่วมมือจากหลายภาคส่วนซึ่งทำงานอย่างเป็นระบบ และเป็นขั้นตอน จะทำในกรณีที่ได้รับ การร้องขอหรือร้องเรียนให้เข้าไปช่วย ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าไปช่วยเหลือแล้วนั้น มูลนิธิจะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวด้วย จะทำก็ต่อเมื่อเข้ามาร้องขอให้เข้าไปช่วย ไม่ว่าจะกรณีใดก็ตาม เด็กถูกละเมิด โดนทารุณกรรม ถูกละเมิดสิทธิ ใช้แรงงานเด็กผิดกฎหมาย กรณีต่างๆ เหล่านี้”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 4 สัมภาษณ์วันศุกร์ที่ 17 เมษายน 2563)

“มีประสบการณ์การทำงานคดีเกี่ยวกับ เด็กและสตรีหลากหลายคดี ซึ่งทางมูลนิธิมีการทำงานอย่างเป็นขั้น เป็นตอน มีการประสานงานกับหลากหลายภาคีเครือข่าย จึงส่งผลให้แต่ละคดีมีการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีหลากหลายคดีที่ต้องดำเนินการเร่งด่วนก็ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี เมื่อมูลนิธิได้รับการร้องทุกข์แล้วขั้นตอนต่อไปก็คือการเชิญเจ้าทุกข์เข้า

มาที่มูลนิธิเพื่อให้ข้อมูล ถ้าเห็นว่ามีน้ำหนักก็จะส่งชุดเฉพาะกิจของมูลนิธิฯ เข้าไปสืบก่อนล่วงหน้าว่าเป็นจริงที่ตามได้รับการร้องเรียนมาหรือไม่ ถ้าข้อร้องเรียนมีมูลก็จะประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งเจ้าหน้าที่ได้ไปแจ้งความไว้แล้วเพื่อดำเนินการต่อไปเป็นการช่วยเหลือทางราชการอีกทางหนึ่ง และเมื่อมูลนิธิฯ ได้เข้าช่วยเหลือเด็กแล้ว ก็จะดูต่อไปว่าเด็กสามารถที่จะอยู่กับครอบครัวเดิมได้หรือไม่ ถ้ากรณีเด็กต้องการฟื้นฟูสภาพจิต หรือฝึกอาชีพ มูลนิธิฯ ก็จะประสานงานกับกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมต่อไป แต่สำหรับกระบวนการยุติธรรมต่างๆ มูลนิธิฯ จะดูแลต่อไปจนสิ้นคดีนั้น ๆ ”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 5 สัมภาษณ์วันศุกร์ที่ 17 เมษายน 2563)

“ทั้ง 3 มูลนิธิ เคยเข้าขอคำปรึกษา ส่งเจ้าหน้าที่เข้าร่วมฟังการสอบสวน พร้อมจัดทนายความให้คำปรึกษาผู้เสียหายในกรณีที่ผู้เสียหายเป็นเด็กและสตรีในคดีการข่มขืน และกระทำอนาจาร การล่อลวง การค้าประเวณี และการค้ามนุษย์ และการทารุณกรรม การทำร้ายร่างกาย และกักขังหน่วงเหนี่ยวทำให้การสอบสวนมีประสิทธิภาพ อีกทั้งได้ข้อมูลประเด็นต่างๆ ครบถ้วน”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 6 สัมภาษณ์วันพุธที่ 22 เมษายน 2563)

“จากประสบการณ์การปฏิบัติงานร่วมกับองค์กรสาธารณประโยชน์ เพื่อช่วยเหลือเด็กและสตรีได้ประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี และได้รับความสนใจจากประชาชนและสื่อมวลชน ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนก็ได้ให้ความร่วมมือด้วยดีตลอดมา เพราะประชาชนเป็นจำนวนมากที่ถูกละเมิดสิทธิ และผู้พบเห็นได้มาร้องเรียน เพื่อขอความช่วยเหลือในกรณีถูกละเมิดสิทธิ เช่น ล่อลวงค้าประเวณี ข่มขืน ทารุณกรรม ฯลฯ และคุณปวีณาได้ร่วมออกไปปฏิบัติการช่วยเหลือเด็กและสตรีที่ถูกละเมิดสิทธิ ได้ทันต่อเหตุการณ์ และสามารถนำผู้กระทำผิดมาลงโทษได้”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 7 สัมภาษณ์วันจันทร์ที่ 13 เมษายน 2563)

“เคยปฏิบัติงานร่วมกับองค์กรสาธารณประโยชน์ หลายครั้ง คดีส่วนใหญ่ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากทุกภาคส่วน ทำงานกันเป็นทีม ในการลงพื้นที่สืบสวน สอบสวนมีการประสานงานกันเป็นอย่างดี สำหรับมูลนิธิเพื่อเด็กและสตรี ของคุณปวีณา หงสกุลก็ได้ร่วมปฏิบัติงานอยู่หลายคดี”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 8 สัมภาษณ์วันพุธที่ 25 มีนาคม 2563)

“มีโอกาสดำเนินปฏิบัติงานร่วมกับองค์กรสาธารณประโยชน์หลายคดี มีบทบาทในการพิทักษ์สิทธิและให้ความช่วยเหลือผู้หญิงที่ตกอยู่ในภาวะวิกฤติความรุนแรงจากภัยคุกคามทางเพศ การถูกข่มขู่คุกคามและเผยแพร่คลิปวิดีโอ การถูกทำร้ายโดยบุคคลในครอบครัวที่ส่งผลกระทบต่อด้านร่างกาย จิตใจ สิทธิ เสรีภาพและความมั่นคงในชีวิตตั้งครุฑและไม้พร้อมที่จะรับผิดชอบ/ท้องในวัยเรียน/ถูกแสวงหาประโยชน์ทางเพศ/การใช้แรงงานที่ผิดกฎหมายจากกระบวนการค้ามนุษย์ ถูกเลิกจ้างโดยไม่เป็นธรรมหรือถูกเลือกปฏิบัติ ด้วยเหตุแห่งเพศ/เชื้อชาติ/ศาสนา เพื่อเป็นการแก้ปัญหาให้มีผลในเชิงโครงสร้าง ส่งเสริมความเข้าใจบริบทมิติหญิงชายในกระแสการพัฒนาของสังคมยุคใหม่/สร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่ายขบวนการต่อสู้ของผู้หญิงเพื่อร่วมสร้าง ร่วมคิด ร่วมทำสังคมที่เสมอภาคและเป็นธรรม”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 9 สัมภาษณ์วันพุธที่ 25 มีนาคม 2563)

ประเด็นที่ 5 กระบวนการยุติธรรมมักมีปัญหาในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของประชาชนที่ไม่เท่าเทียมกัน จึงต้องมียุติธรรมประโยชน์ เช่น มูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี มูลนิธิเพื่อนหญิง และมูลนิธิหญิงชายก้าวไกล

“การจัดสรรทรัพยากรที่ไม่เป็นธรรมกับบทบาทของกระบวนการยุติธรรม คดีที่คนจนเผชิญไม่ว่าจะเป็นในฐานะผู้กระทำผิดหรือผู้เสียหาย มีสาเหตุพื้นฐานมาจากปัญหาเชิงโครงสร้างในการจัดการทรัพยากรของรัฐไทย กล่าวคือ ขนชั้นนำและทุนกุมอำนาจและมีอิทธิพลในการกำหนดนโยบายและทิศทางการพัฒนาของประเทศให้มุ่งเน้นไปที่การใช้ที่ดินและทรัพยากร ที่สนับสนุนการเติบโตและการขยายตัวทางเศรษฐกิจแบบอุตสาหกรรม ที่มีลักษณะสร้างรูปแบบและโครงสร้างการบริหารจัดการที่ดินแบบรวมศูนย์อำนาจ ภายใต้แนวคิดทุนนิยมที่มุ่งแปลงที่ดินให้เป็นสินทรัพย์ที่มีมูลค่าตลาด ซึ่งในท้ายที่สุดทั้งพื้นที่ป่าภายใต้กฎหมายป่าไม้หรือที่ดินภายใต้กฎหมายที่ดิน กลายเป็นทรัพยากรที่ชนชั้นนำและทุนผูกขาดผลประโยชน์อย่างมหาศาล โดยใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือสร้างความชอบธรรมพร้อมกับใช้กระบวนการยุติธรรมเป็นกลไกจัดการกับคนที่รบกวนหรือขัดขวางต่อผลประโยชน์ดังกล่าว หรือแม้กระทั่งใช้เป็นเครื่องมือจัดสรรหรือกีดกันคนอื่นออกจากพื้นที่ผลประโยชน์เหล่านั้น”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1 สัมภาษณ์วันศุกร์ที่ 3 เมษายน 2563)

“ปัญหาการเข้าถึงความเป็นธรรมในกระบวนการยุติธรรมในสังคมไทย มีปัญหาทั้งในระดับโครงสร้างและการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดี กล่าวคือ ในระดับโครงสร้างนั้นจะเห็นว่าคนจนมักจะถูกผลักเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม อันเนื่องมาจากความขัดแย้งท่ามกลางปัญหาความไม่เป็นธรรมในการจัดสรรทรัพยากรของรัฐ ที่ระบบกฎหมายและนโยบายของรัฐมุ่งสนับสนุนการเติบโตและการขยายตัวทางเศรษฐกิจแบบอุตสาหกรรม ที่ชนชั้นนำหรือผู้มีอำนาจในสังคมผูกขาดผลประโยชน์ ในขณะที่พยายามกีดกันคนชายขอบที่ดำรงวิถีชีวิตที่รบกวนหรือกระทบกระเทือนต่อผลประโยชน์ของชนชั้นนำหรือผู้มีอำนาจออกไปโดยใช้มาตรการและกลไกกระบวนการยุติธรรมเป็นเครื่องมือ ทำให้เกิดปรากฏการณ์ที่คนชายขอบถูกจับกุมหรือฟ้องร้องดำเนินจำนวนมาก”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2 สัมภาษณ์วันอังคารที่ 28 เมษายน 2563)

“ปัญหาสิทธิในกระบวนการยุติธรรม เมื่อเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมไม่ว่าจะเป็นในฐานะผู้กระทำผิดหรือผู้เสียหาย คดีแพ่งหรือคดีอาญา ชาวบ้านธรรมดาจะประสบกับปัญหาในทางปฏิบัติต่าง ๆ ทำให้โอกาสน้อยที่จะได้รับการความเป็นธรรมในระดับปฏิบัติหรือต่อปัจเจกบุคคลจริง ๆ ในทางปฏิบัตินั้นผู้กระทำผิดหรือผู้เสียหายที่เป็นคนจนประสบปัญหาที่สำคัญ คือ

1. ปัญหาค่าใช้จ่ายในการต่อสู้คดีที่เกิดขึ้นจริงมีสูง เช่น ค่าเดินทางไปศาล ค่าใช้จ่ายในการแสวงหาพยานหลักฐาน ค่าประกันตัว
2. ปัญหาการเข้าถึงเอกสารและพยานหลักฐาน โดยเฉพาะเอกสารสำคัญที่จำเป็นในการพิสูจน์ความจริง ที่อยู่ในความครอบครองของทางราชการ ซึ่งประชาชนเข้าถึงได้ยาก แม้จะมีสิทธิขอได้ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2540 ก็ตาม
3. ปัญหาความรู้และไม่เข้าใจของชาวบ้านในเรื่องสิทธิในกระบวนการยุติธรรม คือ การรู้และเข้าใจสิทธิและขั้นตอนในการพิจารณาคดี โดยเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์ที่ไม่รู้และไม่เข้าใจภาษาไทย ทำให้เกิดความเข้าใจที่ผิดพลาด
4. ปัญหาการให้การพิสูจน์ คือ ในขณะที่กระบวนการพิจารณาคดีใช้ระบบกล่าวหา แต่พยานหลักฐานส่วนใหญ่กลับอยู่ในความครอบครองของหน่วยงานรัฐ และทั้งหน่วยงานรัฐดังกล่าวยังอยู่ในฐานะที่เหนือกว่า จึงเป็นการยากที่ประชาชนจะหาพยานหลักฐานมาหักล้างข้อกล่าวหาของรัฐได้

5. ปัญหาการรับฟังและชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน ซึ่งศาลจะให้น้ำหนักกับพยานหลักฐานของทางราชการเป็นหลักและไม่เปิดโอกาสให้ฝ่ายประชาชนสืบพยานหักล้างความถูกต้องหรือชอบด้วยกฎหมายของพยานหลักฐานดังกล่าวได้ นอกจากนี้ศาลยังไม่ให้ความสำคัญกับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ จารีตประเพณี สิทธิชุมชนตามรัฐธรรมนูญ

6. ปัญหาในการแจ้งสิทธิผู้เสียหายในการรับสารภาพในคดีอาญา ซึ่งมีคดีที่พบว่าผู้เสียหายรับสารภาพบนพื้นฐานของข้อมูลที่ไม่ถูกต้องครบถ้วน โดยเฉพาะผลเสียหายจากการรับสารภาพ ซึ่งในบางคดีผู้เสียหายอาจไม่ได้กระทำความผิดจริง

7. ปัญหาการรับรู้เกี่ยวกับโครงสร้างปัญหาป่าไม้ที่ดินของบุคคลกรในกระบวนการยุติธรรม ว่ามีลักษณะที่แตกต่างจากคดีอาญาทั่วไป ส่งผลให้มุ่งแต่ใช้วิธีการแบบคดีอาญาทั่วไป จนละเอียดประเด็นสำคัญไป โดยเฉพาะสิทธิในความชอบธรรมของผู้เสียหาย” (ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1 สัมภาษณ์วันศุกร์ที่ 3 เมษายน 2563)

“การดำเนินคดีตามขั้นตอนปกติของกระบวนการยุติธรรม บางครั้งผู้เสียหายอาจจะรู้สึกว่าจะใช้เวลานานกว่าปกติ และผู้เสียหายจะต้องคอยติดตามสอบถามถึงความคืบหน้าในคดี นอกจากนี้หากผู้ต้องหาหรือผู้เกี่ยวข้องเป็นผู้มีอิทธิพลก็อาจจะมึผลทำให้คดีความล่าช้า” (ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3 สัมภาษณ์วันอังคารที่ 31 มีนาคม 2563)

“ปัญหาในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของประชาชน ประกอบด้วย

1. ปัญหาด้านปริมาณ เนื่องด้วยปัจจุบันจำนวนคดีอาญาที่ส่งฟ้องในประเทศไทยมีจำนวนมาก จำนวนคดีที่เพิ่มมากขึ้นได้สร้างแรงกดดันแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจในการเร่งปิดสำนวนคดี โดยอาจขาดความรอบคอบและรัดกุมในการสืบพยานหลักฐาน อันมีผลต่อเนื้อหาให้อัยการได้รับพยานหลักฐานที่ไม่ครอบคลุมในการพิจารณาคดี

2. ปัญหาด้านทุนนิยม พลเมืองในสังคมล้วนมีความแตกต่างในฐานะ โดยผู้ที่มีอำนาจและเงินตรามีโอกาสอย่างมากที่จะใช้อิทธิพลในการข่มขู่ คุกคาม และครอบงำการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ส่งผลให้เจ้าหน้าที่จำเป็นต้องปฏิบัติตามการแทรกแซงที่ไม่ถูกต้องอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ด้วยเกรงกลัวอิทธิพลดังกล่าว เนื่องจากส่งผลต่อหน้าที่การงาน และชีวิตส่วนตัว ในขณะที่เดียวกันกลุ่มอิทธิพลจะมีทุนทรัพย์เพียงพอในการยื่นประกันตัวสามารถจ้างทนายที่ชำนาญ ตลอดจนมีเครือข่ายในวงกว้างมาช่วยสนับสนุนในการสู้คดี จึง

ทำให้ผู้กระทำผิดมีโอกาสรอดพ้นจากโทษคดีทางอาญา ดังที่เคยปรากฏอยู่ในข่าว เช่น บุคคลที่มีฐานะร่ำรวยทางธุรกิจขับรถชนเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือข่าวอุบัติเหตุเศรษฐกิจชนรถเบนซ์ชนรถฟอร์ดจนทำให้ผู้เสียหายถึงแก่ความตาย เป็นต้น

3. ปัญหาโครงสร้างการทำงานของกระบวนการยุติธรรมไทย จากวิธีการพิจารณาคดีของระบบศาลไทยที่แยกส่วนกันระหว่าง ตำรวจหรือพนักงานสอบสวน อัยการ และศาล ส่งผลให้ความจริงอาจอยู่ในความรับผิดชอบของตำรวจเพียงฝ่ายเดียว ขณะที่พนักงานอัยการ และศาล มีบทบาทอย่างจำกัดในการแสวงหาความจริงในกรณีคดีอาญาทั่วไป โดยหากสำนวนคดีที่ตำรวจรวบรวมพยานหลักฐานมีข้อบกพร่อง การใช้ดุลยพินิจในชั้นอัยการ และชั้นศาล ก็มีโอกาที่จะผิดพลาดตามไปด้วย”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 4 สัมภาษณ์วันศุกร์ที่ 17 เมษายน 2563)

“สาเหตุของการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมยาก คือ

1. ปัญหาศักยภาพของบุคลากร ปัจจุบันเจ้าพนักงานสอบสวนจำนวนไม่น้อย มีความไม่เข้าใจในหลักการดำเนินคดีอาญาด้วยมุ่งให้ได้ความจริงแท้ อาทิ มีการสืบพยานหลักฐานในด้านลบเพียงด้านเดียวเพื่่อมุ่งพิสูจน์ว่าผู้กล่าวหาเป็นคนผิด ในขณะที่ความเป็นจริงแล้ว ควรหาหลักฐานให้ครอบคลุมทั้งทางด้านบวกและลบ เพื่อปกป้องสิทธิเสรีภาพของพลเมืองซึ่งได้รับสิทธิ์ตามกฎหมายว่ายังเป็นผู้บริสุทธิ์ตราบใดที่คดียังไม่มีคำพิพากษาของศาลว่ากระทำความผิด หรือการคุมขังผู้ถูกดำเนินคดีไว้เกินกว่าเหตุจำเป็น รวมไปถึงการใช้ดุลยพินิจของพนักงานอัยการและศาล ที่มักให้ความสำคัญกับพยานหลักฐานของผู้เสียหายน้อยกว่าผู้กระทำผิด อันส่งผลให้กระบวนการยุติธรรมเกิดความไม่ยุติธรรมขึ้น

2. ปัญหาความผิดพลาดในกระบวนการยุติธรรมไทยต้องใช้ระยะเวลาในการปฏิรูป และแก้ไขในเชิงระบบให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่สิ่งที่สำคัญกว่าก็คือการสร้างบุคลากรที่มีศักยภาพ และเต็มเปี่ยมไปด้วย ‘จริยธรรม’ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการทำงานในกระบวนการยุติธรรมที่จะขาดไม่ได้ โดยเชื่อว่าระบบการศึกษาจะเป็นกุญแจสำคัญในการหล่อหลอมบุคลากรด้านกฎหมายที่ดี ด้วยการอบรมผู้เรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจทั้งในเชิงวิชาการและการปฏิบัติ ตลอดจนปลูกฝังและขัดเกลาให้บุคคลเหล่านี้ได้เรียนรู้โลกของการทำงานที่เน้นจริง รู้จักตระหนักถึงความเดือดร้อนของชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบจากการ

ปฏิบัติหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม และ ต้องปลูกฝังให้ค่านึงถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชนเป็นสำคัญ

3. ปัญหาของกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทย คือ ปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการ การแก้ไขความขัดแย้งในสังคม ให้ความเป็นธรรมในทางกฎหมายแก่บุคคล โดยบุคลากรและองค์กรหรือสถาบันต่าง ๆ ซึ่งมีหน้าที่ในการออกกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย ได้แก่ ข้าราชการ พนักงานฝ่ายปกครอง ทหาร ตำรวจ ผู้พิพากษา พนักงานอัยการ ทนายความ ศาล กระทรวงยุติธรรม และกรมราชทัณฑ์ มีปัญหาต่าง ๆ ดังนี้ ปัญหากระบวนการยุติธรรมขั้นสอบสวน ได้แก่ ปัญหาประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมขั้นสอบสวน ปัญหาความเป็นกลางและอิสระของพนักงานสอบสวน ปัญหาการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหา ปัญหากระบวนการยุติธรรมชั้นศาล ได้แก่ ปัญหาการพิจารณาคดีของศาลยุติธรรมในส่วนของการพิจารณาคดีอาญาและการพิจารณาคดีแพ่ง ปัญหาในการพิจารณาคดีแรงงานของศาลแรงงานประกอบด้วย ปัญหาการห้ามอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง ปัญหาการรับฟังข้อเท็จจริงของศาลฎีกาปัญหาาระบบโครงสร้างศาลแรงงาน ปัญหาการแต่งตั้งโยกย้ายผู้พิพากษาของศาลแรงงาน ปัญหากระบวนการคัดเลือกผู้พิพากษาสมทบ ปัญหาเกี่ยวกับค่าฤชาธรรมเนียมในการฟ้องคดีแรงงาน และปัญหาลูกจ้างไม่มีทนายความช่วยร่างฟ้องและดำเนินคดีแรงงาน ปัญหาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การค้นหาคความจริงในคดีอาชญากรรมและปัญหาการแพ้ชนะคดีโดยอาศัยเทคนิคของกฎหมายวิธีพิจารณาความ ปัญหาว่าการกระทำเพียงเป็นการโต้แย้งสิทธิในคดีมลพิษจากสิ่งแวดล้อม ปัญหาภาระการพิสูจน์ ปัญหาระยะเวลาในการดำเนินคดียุ่งยากซับซ้อน ปัญหาเรื่องการกำหนดค่าเสียหาย ปัญหาการดำเนินคดีอาญาสิ่งแวดล้อม ซึ่งยังไม่มีแยกประเภทคดีให้ชัดเจน และปัญหาการใช้ดุลพินิจในการลงโทษผู้กระทำความผิด ปัญหากระบวนการยุติธรรมของศาลปกครองและศาลรัฐธรรมนูญ ปัญหากระบวนการยุติธรรมชั้นบังคับคดี ได้แก่ ปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการขายทอดตลาดที่มีช่องว่างในทางปฏิบัติเรื่อง การร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สินของบุคคลภายนอกเพื่อประวิงคดี ที่ต้องให้ศาลพิจารณาก่อน อันเป็นผลให้การขายทอดตลาดล่าช้า และการไม่มีบทบัญญัติในกฎหมายหลักที่ชัดเจนในการให้ภาคเอกชนดำเนินการบังคับคดี ปัญหาหลักในการบังคับคดีในทางอาญา ได้แก่ ปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำ เจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ และปัญหาเกี่ยวกับสิทธิของผู้ต้องขัง นอกจากนี้ยังพบปัญหา

ประชาชนบางส่วนยังไม่สามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมเนื่องจากระบบกฎหมายของไทยยังไม่ครอบคลุม ล้าสมัยและถูกมองว่าเอื้อประโยชน์ให้แก่คนรวย รวมทั้งยังถูกซ้ำเติมด้วยปัญหาทุจริตคอร์รัปชันอย่างกว้างขวาง ปัญหาความไม่เป็นระบบขาดประสิทธิภาพ ของการบริหารงานยุติธรรมของประเทศไทย ทำให้การทำงานของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเกิดความซ้ำซ้อน มีหลายหน่วยงาน ขาดทิศทาง ขาดความเชื่อมโยงกันและปัญหาของกระบวนการยุติธรรมกระแสหลัก มีความล่าช้า มีค่าใช้จ่ายมาก ประชาชนไม่สามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างทั่วถึง และกระบวนการยุติธรรมขาดศักยภาพในการพัฒนาทางเลือกให้กับประชาชน และกระบวนการพัฒนากระบวนการยุติธรรมที่สำคัญที่สุด คือ การปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง ของกระบวนการยุติธรรมกระแสหลัก และการปรับปรุงกระบวนการยุติธรรมทางเลือก เพื่อให้รัฐมีกลไกได้รู้การดำเนินการของกระบวนการยุติธรรมทางเลือก โดยเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องนั้น และการปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ และปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีสารสนเทศของแต่ละหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ให้สามารถเอื้ออำนวยต่อการเชื่อมโยงแลกเปลี่ยน ข้อมูลสารสนเทศระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมให้เป็นระบบเดียวกัน เพื่อให้สามารถใช้บังคับให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม และให้มีความเหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบัน ทั้งนี้เพื่อให้บังเกิดผลดี ความสงบเรียบร้อย ความมั่นคงแก่ สังคม บ้านเมืองและประเทศชาติต่อไป”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 5 สัมภาษณ์วันศุกร์ที่ 17 เมษายน 2563)

“แม้แต่ภาครัฐยังต้องการองค์กรแบบนี้ เนื่องจากประเทศของเรานั้น ยังมีบุคคลอีกหลายกลุ่มที่ไม่มีความรู้ในเรื่องกฎหมาย ขาดการเข้าถึงความรู้ ทำให้ไม่สามารถเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมได้ องค์กรเอกชนต่างๆ จึงช่วยในเรื่องนั้นๆ ได้”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 6 สัมภาษณ์วันพุธที่ 22 เมษายน 2563)

“ยกตัวอย่าง เช่น การจัดสรรทรัพยากรที่ไม่เป็นธรรมกับบทบาทของกระบวนการยุติธรรม กล่าวคือ คดีที่คนจนเผชิญไม่ว่าจะเป็นในฐานะผู้กระทำผิดหรือผู้เสียหาย มีสาเหตุพื้นฐานมาจากปัญหาเชิงโครงสร้างในการจัดการทรัพยากรของรัฐไทย หมายถึง ขนชั้นนำและทุนกุมอำนาจและมีอิทธิพลในการกำหนดนโยบายและทิศทางการพัฒนาของประเทศให้มุ่งเน้นไปที่การใช้ที่ดินและทรัพยากรที่สนับสนุนการเติบโตและการขยายตัวทางเศรษฐกิจแบบ

อุตสาหกรรม ที่มีลักษณะสร้างรูปแบบและโครงสร้างการบริหารจัดการที่ดินแบบรวมศูนย์อำนาจ ภายใต้แนวคิดทุนนิยมที่มุ่งแปลงที่ดินให้เป็นสินทรัพย์ที่มีมูลค่าตลาด ซึ่งในท้ายที่สุดทั้งพื้นที่ป่าภายใต้กฎหมายป่าไม้หรือที่ดินภายใต้กฎหมายที่ดิน กลายเป็นทรัพยากรที่ชนชั้นนำและทุนผูกขาดผลประโยชน์อย่างมหาศาล โดยใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือสร้างความชอบธรรม พร้อมกับใช้กระบวนการยุติธรรมเป็นกลไกจัดการกับคนที่รบกวนหรือขัดขวางต่อผลประโยชน์ดังกล่าว หรือแม้กระทั่งใช้เป็นเครื่องมือจัดสรรหรือกีดกันคนอื่นออกจากพื้นที่ผลประโยชน์เหล่านั้น”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 7 สัมภาษณ์วันจันทร์ที่ 13 เมษายน 2563)

“พื้นฐานของปัญหาความไม่เป็นธรรมของคนจนเอาไว้ว่า โดยธรรมดาแล้วทุกคนต้องการได้รับความยุติธรรม หากแต่การเข้าถึงความยุติธรรมที่เป็นทางการในความเป็นจริงนั้น ต้องผ่านกระบวนการที่เป็นแบบแผนพิธีการ ที่มีค่าใช้จ่ายสูง นอกจากนี้ “ความยากจน” กับ “กระบวนการยุติธรรม” เป็นปรากฏการณ์ของคู่ความสัมพันธ์ต่อกันในรูปของ “ปัญหาอาชญากรรม” ที่ผู้คนเชื่อกันว่า “ความยากจน” ก่อให้เกิด “อาชญากรรม” ในลักษณะเป็นวงจรความสัมพันธ์ระหว่างความยากจน การเข้าถึงความยุติธรรมกับกระบวนการยุติธรรม โดยที่กระบวนการยุติธรรมถูกสร้างขึ้นมาเพื่อจัดการกับปัญหาเหล่านั้น ดังนั้น ความยุติธรรมตามความคิดความรู้สึกของในสังคมอาจแตกต่างกัน สำหรับคนยากจนที่มีสถานะภาพในสังคมต่ำกว่าคนกลุ่มอื่นๆ นั้น ความยุติธรรมในความหมายของเขาบางครั้งก็ขัดแย้งกับกฎหมาย เนื่องจากกฎหมายมุ่งปกป้องบรรทัดฐานของสังคมและนโยบายแห่งรัฐ ที่กดทับคนจนแต่เอื้อประโยชน์คนรวยหรือชนชั้นกลาง ดังนั้น การเดินทางเข้าสู่ความยุติธรรมของคนยากจน (ที่องค์กรในกระบวนการยุติธรรมพยายามบอกว่าเป็นสถาบันทางสังคม และเป็นงานบริการประชาชน) มีลักษณะที่ทำให้ผู้รับบริการส่วนใหญ่ตกอยู่ในฐานะผู้ถูกกระทำ และมีราคาแพงอย่างยิ่ง ทั้งยังเสี่ยงที่จะถูกตัดสินไปในทางใดทางหนึ่ง สำหรับผู้ที่ตกเป็นผู้เสียหายจะมีหลักการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าจะเลยบริสุทธิ์ แต่มีบ่อยครั้งที่ผู้เสียหายถูกพิพากษาหรือตราหน้าไปก่อนแล้วว่าผิด”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 8 สัมภาษณ์วันพุธที่ 25 มีนาคม 2563)

“ปัญหาการเข้าถึงความเป็นธรรมในกระบวนการยุติธรรมในสังคมไทย มีปัญหาทั้งในระดับโครงสร้างและการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดี กล่าวคือ ในระดับโครงสร้างนั้นจะเห็น

ว่าคนจนมักจะถูกผลักเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม อันเนื่องมาจากความขัดแย้งท่ามกลาง ปัญหาความไม่เป็นธรรมในการจัดสรรทรัพยากรของรัฐ ที่ระบบกฎหมายและนโยบายของ รัฐมุ่งสนับสนุนการเติบโตและการขยายตัวของเศรษฐกิจแบบอุตสาหกรรม ที่ชนชั้นนำหรือ ผู้มีอำนาจในสังคมผูกขาดผลประโยชน์ ในขณะที่พยายามกีดกันคนชายขอบที่ดำรงวิถีชีวิต ที่รบกวนหรือกระทบกระเทือนต่อผลประโยชน์ของชนชั้นนำหรือผู้มีอำนาจออกไปโดยใช้ มาตรการและกลไกกระบวนการยุติธรรมเป็นเครื่องมือ ทำให้เกิดปรากฏการณ์ที่คนชาย ขอบถูกจับกุมหรือฟ้องร้องดำเนินจำนวนมาก

สำหรับปัญหาในกระบวนการพิจารณาคดีนั้น ท่ามกลางการใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือ จัดการปัญหาความขัดแย้งระหว่างผู้มีอำนาจกับคนชายขอบ การทำงานของกลไก กระบวนการยุติธรรมของไทยถูกมองว่าไม่สามารถอำนวยความสะดวกให้เกิดความเป็นธรรมได้จริง เนื่องจากเป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการตามแบบแผนพิธีการและมีค่าใช้จ่ายสูงที่คนจน ไม่สามารถเข้าถึงได้จริง จึงทำให้ตกอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบในการต่อสู้คดีในทุกรูปแบบ ซึ่ง สถานการณ์นี้เปิดโอกาสให้รัฐหรือนายทุนใช้กลไกกระบวนการยุติธรรมเป็นเครื่องมือเล่นงาน หรือกลั่นแกล้งคนที่เป็นปฏิปักษ์ต่อผลประโยชน์ของเขาเหล่านั้น

ดังนั้น เพื่อเปิดโอกาสให้คนจนหรือคนชายขอบสามารถเข้าถึงสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ที่เป็นจริงได้ จึงจำเป็นต้องทำการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมอย่างน้อยใน 4 ประเด็น คือ ประเด็นปัญหาทัศนคติความผิดเกี่ยวกับป่าไม้ เสนอให้จัดทำกฎหมายวิธีพิจารณาคดีที่ดินและป่า ไม้ เพื่อมุ่งสร้างกระบวนการพิจารณาคดีป่าไม้และที่ดินมีมาตรฐาน มีความถูกต้อง เป็น ธรรม ประหยัด และเกิดวิธีการพิจารณาคดีที่สามารถอำนวยความสะดวกความเป็นธรรมให้ทุกฝ่ายได้ อย่างแท้จริง ประเด็นปัญหาการเข้าถึงกองทุนยุติธรรม ปรับปรุงและพัฒนาให้เป็นรูปแบบ สวัสดิการรัฐ ที่ทำหน้าที่อำนวยความสะดวกให้ประชาชนทุกคนมีสิทธิและโอกาสเข้าถึงสิทธิใน กระบวนการยุติธรรม โดยไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ความยากจนให้ได้ระดับ ประเด็นปัญหาการ ฟ้องคดีเพื่อปิดปาก (SLAPP) ต้องสร้างมาตรการตรวจสอบและกลั่นกรองการใช้กฎหมาย เป็นเครื่องมือเรียกร้องสิทธิ์ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการใช้กลไกทางกฎหมายดำเนินคดีแก่ ชาวบ้านหรือผู้มีที่มิเจตนาโดยสุจริต และประเด็นปัญหาการสอบสวนและฟ้องคดี ต้องทำ การปฏิรูประบบการสอบสวนและฟ้องคดีโดยให้พนักงานอัยการซึ่งเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ กว่าทำหน้าที่สอบสวนคดีและพิจารณาสั่งคดี”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 9 สัมภาษณ์วันพุธที่ 25 มีนาคม 2563)

ประเด็นที่ 6 ประเทศไทยควรมีองค์กรในลักษณะเดียวกับมูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี มูลนิธิเพื่อนหญิง และมูลนิธิหญิงชายก้าวไกล เพิ่มขึ้นอีกหรือไม่

“องค์กรสาธารณประโยชน์เป็นองค์กรที่ให้ความช่วยเหลือเป็นองค์กรที่มีความมุ่งมั่นช่วยเหลือเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนในหลายรูปแบบ”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1 สัมภาษณ์วันศุกร์ที่ 3 เมษายน 2563)

“องค์กรสาธารณประโยชน์เป็นองค์กรที่ก่อตั้งขึ้นมาเพื่อให้ความช่วยเหลือสังคมโดยมีความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2 สัมภาษณ์วันอังคารที่ 28 เมษายน 2563)

“องค์กรสาธารณประโยชน์นั้นเป็นองค์กรที่ก่อตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนผู้ประสบเคราะห์กรรม”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3 สัมภาษณ์วันอังคารที่ 31 มีนาคม 2563)

“จำเป็นต้องมี เพราะ องค์กรสาธารณประโยชน์ในประเทศไทยเกิดขึ้นจากการเห็นความสำคัญของสภาพปัญหา และแก้ปัญหาได้อย่างจริงจัง และทันที่ ภายใต้งานดำเนินการจัดตั้งโดยหน่วยงานภาครัฐ กลุ่มบุคคลต่างๆ ในสังคม และการให้บสนับสนุนจากต่างประเทศ โดยในการดำเนินการจัดตั้งองค์กรสาธารณประโยชน์กลุ่มแกนนำมีการสื่อสารในรูปแบบต่างๆ อาทิ การพูดคุย การแสวงหาพันธมิตร การเรียนรู้ร่วมกัน และการมีปฏิสัมพันธ์กับคนในชุมชน”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 4 สัมภาษณ์วันศุกร์ที่ 17 เมษายน 2563)

“ควรมี เพราะทุกวันนี้เราจะเห็นได้ว่าบ่อยครั้งมักจะมีข่าว คดี ช่มชืด อนาคต มูลนิธินี้สามารถช่วยให้เหยื่อเหล่านั้นได้รับความเป็นธรรมได้”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 5 สัมภาษณ์วันศุกร์ที่ 17 เมษายน 2563)

“หากกระบวนการยุติธรรมของประเทศยังไม่มีที่น่าเชื่อถือ ทำให้ประชาชนไว้วางใจพอ และหากกระบวนการยุติธรรมยังถูกแทรกแซงจากบุคคลภายนอกอีก ก็ควรมีอย่างยิ่งสงสารคนที่ไม่สามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 6 สัมภาษณ์วันพุธที่ 22 เมษายน 2563)

“ควรมี เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่ามูลนิธิปิณาทรงสกุลเพื่อเด็กและสตรี (องค์กรสาธารณประโยชน์) มูลนิธิเพื่อนหญิง มูลนิธิหญิงชายก้าวไกล เป็นมูลนิธิที่คอยให้ความช่วยเหลือ เด็กและสตรีที่ประสบเคราะห์กรรม”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 7 สัมภาษณ์วันจันทร์ที่ 13 เมษายน 2563)

“ควรก่อตั้งให้มี จังหวัดละ 1 แห่งเพื่อให้ความช่วยเหลือเด็กและสตรีที่ถูกละเมิดสิทธิและถูกทารุณกรรมในรูปแบบต่างๆ อย่างจริงจังและต่อเนื่องบังเกิดผลเป็นรูปธรรม”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 8 สัมภาษณ์วันพุธที่ 25 มีนาคม 2563)

“มูลนิธินี้เป็นมูลนิธิ ที่ก่อตั้งขึ้นมาเพื่อเด็กและสตรี วัตถุประสงค์ของคุณปิณาทรง ก็เพื่อที่จะช่วยเหลือเด็กและสตรีที่ถูกละเมิดสิทธิ ทารุณกรรม ถูกเอารัดเอาเปรียบ หากจะมีการก่อตั้งมูลนิธิขึ้นมาอีก ก็เห็นด้วย เพราะจะได้ช่วยเหลือกันและกัน”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 9 สัมภาษณ์วันพุธที่ 25 มีนาคม 2563)

ประเด็นที่ 7 ปัญหาอุปสรรคที่พบในการดำเนินงาน และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์และการใช้พยานหลักฐานเพื่อการให้ความช่วยเหลือในคดีความรุนแรงและล่วงละเมิดต่อเด็กและสตรี ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน และการประยุกต์ใช้ในอนาคต

“ผู้บังคับบัญชาหรือเจ้าหน้าที่ผู้เข้าไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุไม่มีความรู้ด้านการเข้าตรวจสถานที่ เกิดเหตุที่ถูกต้อง ส่งผลทำให้วัตถุพยานบางอย่างถูกทำลายไปโดยไม่เจตนา ตัวอย่างเช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าไปหยิบจับวัตถุพยานรายนำมาทิ้งไว้ในที่เกิดเหตุซึ่งตามหลักเจ้าหน้าที่จะสามารถตรวจลายพิมพ์นิ้วมือจากวัตถุพยานนี้ได้ โดยตรง แต่เมื่อมีเจ้าหน้าที่เข้าไปหยิบจับโดยไม่ได้ใส่ถุงมือให้ถูกต้องตามหลักการปฏิบัติแล้ว ก็จะส่งผลทำให้เกิดลายนิ้วมือของคร้ายกับเจ้าหน้าที่ทับซ้อนกัน เป็นเหตุทำให้เกิดปัญหาในการตรวจพิสูจน์ลายพิมพ์นิ้วมือเพื่อ สืบค้นและติดตามตัวคนร้ายและด้านทรัพยากรในการปฏิบัติงาน ตัวอย่างเช่น เชือกกันสถานที่เกิดเหตุเสื่อมมีจำนวนน้อย รวมถึงรถยนต์ ในการปฏิบัติหน้าที่นอกจากจะมีจำนวนไม่เพียงพอแล้ว สภาพรถยนต์ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันยังมีไม่เพียงพอ เนื่องจากในการปฏิบัติหน้าที่จะต้องอาศัยรถยนต์ในการเข้าตรวจที่เกิดเหตุบ่อยครั้ง”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1 สัมภาษณ์วันศุกร์ที่ 3 เมษายน 2563)

“เนื่องจากจะเกี่ยวข้องเฉพาะในขั้นตอนการมาเบิกความเป็นพยานจึงไม่พบปัญหาหรืออุปสรรคใด ๆ พยานซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ขององค์กรสาธารณะประโยชน์มักจะมาตามวันนัดที่อัยการกำหนด และเบิกความให้รายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคดีแก่ศาล”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2 สัมภาษณ์วันอังคารที่ 28 เมษายน 2563)

“ระบบสื่อสารผู้มีหน้าที่รับนโยบายเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจะต้องมีความรู้ความเข้าใจว่าจะต้องทำอะไรบ้างการสั่งงานตลอดจนคำสั่งต่าง ๆ จะต้องสั่งให้ตรงจุดและตรงหน่วยจะต้อง ชัดเจนและคงเส้นคงวาไม่ขัดแย้งกับคำสั่งอื่น ๆ งานจึงจะเดินหน้าไปด้วยดี และทรัพยากรและอำนาจในการจัดสรรทรัพยากร หมายถึงอัตรากำลังและความสามารถ ของบุคลากรผู้มีหน้าที่ดำเนินงานความรู้ข้อมูลข่าวสารและอำนาจในการสั่งการ จะต้องมอบให้นักปฏิบัติการ”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3 สัมภาษณ์วันอังคารที่ 31 มีนาคม 2563)

“ปัญหาด้านบุคลากร ในปัจจุบันบุคลากรโดยส่วนใหญ่ที่เข้ามาทำงาน ยังขาดประสบการณ์ในการทำงานในพื้นที่เนื่องจากมีการโยกย้ายในพื้นที่อยู่บ่อยครั้ง จึงเป็นเหตุทำให้ขาดบุคลากรที่มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญ ในการทำงานในพื้นที่อย่างแท้จริงซึ่งปัญหาดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อการทำงานเป็นอย่างมาก กล่าวคือ ทำให้ การทำงานไม่มีความต่อเนื่องและไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรและบุคลากรบางคนยังไม่มี ความมุ่งมั่นเท่าที่ควร อาจจะมีสาเหตุมาจาก ภาระงาน และมีคดีที่ต้องรับผิดชอบอยู่เป็นจำนวนมาก ปัญหาเรื่องความไม่มั่นใจในศักยภาพด้านการค้นหาและเก็บรวบรวมพยานหลักฐานในที่เกิดเหตุ ของพนักงานสอบสวน ทำให้พนักงานสอบสวนจะต้องแจ้งเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานให้เข้าร่วมตรวจที่เกิดเหตุเพื่อ ค้นหาและเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทุกครั้ง ทั้งที่ในความเป็นจริงพนักงานสอบสวนมีอำนาจในการเก็บวัตถุพยาน โดยชอบด้วยกฎหมายและกฎหมายที่ใช้ในปัจจุบันยังไม่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ กล่าวคือ มีข้อกำหนดเรื่องระยะเวลาในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานและการยื่นฟ้องไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติงานจริง ส่งผลทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติหน้าที่ไม่ทันเวลา ปัญหาเรื่องห่วงโซ่การครอบครองวัตถุพยาน พบว่าพนักงานสอบสวนส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยคำนึงถึง ห่วงโซ่การครอบครองวัตถุพยาน กล่าวคือ มีการส่งต่อการครอบครองไปยังเจ้าหน้าที่ที่เป็นบุคคลอื่น ๆ ส่งผลทำให้ อัยการไม่สามารถสั่งฟ้องคดีดังกล่าวได้ เนื่องจาก

เกิดความสงสัยและไม่มั่นใจว่าพยานหลักฐานที่นำมามีการปนเปื้อน หรือมีการสร้างวัตถุหลักฐานเท็จขึ้นมาหรือไม่และปัญหาเรื่องพยานกลับคำให้การในชั้นศาล กล่าวคือ ในชั้นสอบสวนพยานให้ปากคำไว้อย่างหนึ่ง แต่พอถึงชั้นศาลแล้วกลับคำให้การซึ่งเป็นปัญหาที่พบบ่อยในคดีอุกฉกรรจ์หรือสะเทือนขวัญ เนื่องจากมีความเป็นไปได้ที่พยานจะเกิดความรู้สึกเกรงกลัวว่า หากให้การตามข้อเท็จจริงแล้วอาจจะมีผลกระทบต่อตนเองและครอบครัว ได้ ซึ่งขณะนี้กำลังจะมีการออกกฎหมายขึ้นมาใหม่ โดยใช้วิธีการซักถามพยานในชั้นศาลด้วยวิธีการเช่นเดียวกับ คดีของเด็กและเยาวชน โดยมีการถ่ายวิดีโอประกอบคำให้การของพยานไว้ทุกครั้งและอาจจะไม่ให้พยานได้พบกับ ผู้เสียหายในระหว่างการพิจารณาคดีในชั้นศาล เพื่อป้องกันไม่ให้พยานเกิดความรู้สึกวิตกกังวลและเกรงกลัวว่าตนเอง หรือครอบครัว จะได้รับอันตราย”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 4 สัมภาษณ์วันศุกร์ที่ 17 เมษายน 2563)

“การติดตามผลจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อให้ทราบว่าได้มีการปฏิบัติงานตามแผนจริงหรือไม่ ปัญหาและอุปสรรคเป็นอย่างไรควรจะต้องหามาตรการใดในการแก้ไขและปรับปรุงวิธีการ นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ได้ผลดียิ่งขึ้น”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 5 สัมภาษณ์วันศุกร์ที่ 17 เมษายน 2563)

“ปัญหาและอุปสรรคที่พบในการดำเนินงาน คือ

1. ผลการตรวจสอบพยานหลักฐานค่อนข้างล่าช้า ในหลายครั้งผู้ต้องหาถูกจับกุมตัวแล้ว ถูกควบคุมตัว จนกระทั่งหมดระยะเวลาฝากขังผู้ต้องหาแล้ว แต่ก็ยังไม่ได้รับการตรวจสอบพยานหลักฐาน ทำให้ไม่สามารถฟ้องคดีต่อศาลได้ ทำให้ผู้ต้องหาถูกปล่อยตัวและหลบหนีไป

2. เนื่องจากคดีเกี่ยวกับเพศ มีความซับซ้อน เจ้าหน้าที่อาจจะยุ่งยากในปฏิบัติงาน และในหลายๆครั้ง มีผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอิทธิพลเข้าแทรกแซง มีเรื่องผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้อง ในหลายครั้ง มีการจ่ายเงินตอบแทนให้กับเหยื่อหรือครอบครัวของเหยื่อ จนเป็นที่พอใจ ทำให้ไม่มีการดำเนินการในส่วนของการรวบรวมการยุติธรรม”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 6 สัมภาษณ์วันพุธที่ 22 เมษายน 2563)

“ปัญหาเรื่องการติดต่อประสานงานและขาดความร่วมมือระหว่างหน่วยงานรัฐและภาคประชาชน ปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นอย่างมากในการปฏิบัติหน้าที่ ปัญหาในด้านการประสานงาน

ไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน หรือหน่วยงานอื่นๆ ที่เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งการประสานงานนั้นเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากที่จะช่วยในการแก้ไขปัญหา เช่น ในการประสานงานเพื่อขอเอกสาร พยานหลักฐาน รายงานการตรวจพิสูจน์ หรือการขอผลการตรวจพิสูจน์ เพื่อนำมา ใช้ในการประกอบสำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวน ซึ่งในปัจจุบันยังไม่สามารถประสานงานและนำมา ประกอบสำนวนได้และเมื่อมีการนำคดีขึ้นมาสู่ชั้นพิจารณา ก็ทำให้ขาดความเชื่อมโยงของพยานหลักฐานแห่งคดี หรือความสอดคล้องกันของพยานหลักฐานในที่เกิดเหตุกับผลการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 7 สัมภาษณ์วันจันทร์ที่ 13 เมษายน 2563)

“ปัญหาเรื่องพยานกลับคำให้การในชั้นศาล กล่าวคือ ในชั้นสอบสวนพยานให้ปากคำไว้ อย่างหนึ่ง แต่พอถึงชั้นศาลแล้วกลับคำให้การซึ่งเป็นปัญหาที่พบบ่อย เนื่องจากมีความเป็นไปได้ที่พยานจะเกิดความรู้สึกเกรงกลัวว่า หากให้การตามข้อเท็จจริงแล้วอาจจะมีผลกระทบต่อตนเองและครอบครัว ได้ซึ่งขณะนี้กำลังจะมีการออกกฎหมายขึ้นมาใหม่ โดยใช้วิธีการซักถามพยานในชั้นศาลด้วยวิธีการเช่นเดียวกับ คดีของเด็กและเยาวชน โดยมีการถ่ายวิดีโอประกอบคำให้การของพยานไว้ทุกครั้งและอาจจะไม่ให้พยานได้พบกับ ผู้เสียหาย ในระหว่างการพิจารณาคดีในชั้นศาล เพื่อป้องกันไม่ให้พยานเกิดความรู้สึกวิตกกังวลและเกรงกลัวว่าตนเอง หรือครอบครัวจะได้รับอันตราย”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 8 สัมภาษณ์วันพุธที่ 25 มีนาคม 2563)

“ปัญหาด้านการบริหารจัดการสถานที่เกิดเหตุที่ไม่มีมาตรฐาน เดียวกัน ตัวอย่างเช่น การเอื้ออำนวยความสะดวกให้กับหน่วยงานอื่น ๆ ที่จะเข้ามาร่วมเก็บวัตถุพยาน เช่น สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ซึ่งหน่วยงานดังกล่าวจะเข้ามาเก็บวัตถุพยานเพื่อนำไปใช้ตรวจพิสูจน์รวมถึงนำไปรวบรวมเข้าสู่ ฐานข้อมูล DNA ของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์แต่เนื่องจากสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ไม่ใช่เป็นหน่วยงานที่เป็นระบบ บังคับบัญชาเช่นเดียวกับหน่วยงานตำรวจหรือ ทหารจึงทำให้เกิดปัญหาไม่มีนายตำรวจหรือทหารชั้นผู้ใหญ่ในพื้นที่ คอยอำนวยความสะดวกหรือสั่งการในการเข้าตรวจสถานที่เกิดเหตุ”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 9 สัมภาษณ์วันพุธที่ 25 มีนาคม 2563)

จากการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน พบว่าองค์กรสาธารณประโยชน์เป็น องค์กรภาคเอกชนที่ได้รับการรับรองให้ดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคม ตามพระราชบัญญัติ การจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ.2546 และมีการแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2550 มีบทบาทในการสนับสนุน ภาครัฐในการจัดสวัสดิการให้ประชาชนอย่างทั่วถึงและทันเหตุการณ์ โดยมีกลุ่มเป้าหมายที่ หลากหลาย ทั้งผู้ประสบภัยพิบัติ ผู้ด้อยโอกาส ผู้ยากไร้ ผู้ใช้แรงงาน ผู้ป่วย ผู้ได้รับผลกระทบจาก ปัญหาชายแดนภาคใต้ สตรี ครอบครัว และชุมชน ซึ่งถือว่าเป็นกลไกที่น่าสนใจ กล่าวคือ ในปี พ.ศ. 2561มีองค์กรที่ได้รับการรับรองมากกว่า 5,000 องค์กร หลายองค์กรมีภารกิจที่คล้ายคลึงกัน เช่น องค์กรที่ทำงานกับผู้พิการ องค์กรที่ทำงานกับคนเร่ร่อน องค์กรที่ทำงานกับเด็ก ซึ่งมีทั้งในพื้นที่ เดียวกันและต่างพื้นที่ทั่วประเทศ บางองค์กรจัดตั้งขึ้นในชุมชนมีวัตถุประสงค์ในการบริหารจัดการ สวัสดิการตามงบประมาณที่ได้รับมา เช่น ชมรมผู้สูงอายุในหมู่บ้าน กลุ่มแม่บ้าน เครือข่ายเยาวชน ฯลฯ ซึ่งองค์กรเหล่านี้ส่วนหนึ่งได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ และบาง องค์กรได้รับเงินสนับสนุนจากองค์กรระหว่างประเทศ รวมทั้งเงินบริจาคจากประชาชน ซึ่งโดยส่วน ใหญ่องค์กรสาธารณประโยชน์มักจะมีปัญหาด้านโครงสร้างที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการทำงานตาม วัตถุประสงค์ บุคลากรไม่เพียงพอ และงบประมาณไม่เพียงพอ ซึ่งในความเป็นจริง โครงสร้างไม่ค่อยมี ปัญหานัก ที่เป็นปัญหาและอุปสรรคมากที่สุดคือ บุคลากรและเงินงบประมาณ เช่นเดียวกับมูลนิธิ ปวีณา หงสกุลเพื่อเด็กและสตรี ซึ่งประสบปัญหาด้านงบประมาณที่จะใช้ช่วยเหลือเด็กและสตรีที่ประสบ ปัญหาและเข้ามาร้องเรียน หลังจากหยุดรับการสนับสนุนจากผู้บริหารรายเดิม ที่ช่วยเหลือมูลนิธิ ต่อเนื่องมากกว่า 10 ปี เพราะผู้บริหารก็ประสบปัญหาทางการเงินเช่นกันโดยทางประธานมูลนิธิปวีณา หงสกุล เพื่อเด็กและสตรี ต้องพาเจ้าหน้าที่มูลนิธิ ออกเดินตามตลาด และพื้นที่สาธารณะต่างๆ เพื่อ ขอรับบริจาคเงินจากประชาชนทั่วไป และนำตุ้รับบริจาคไปวางตามร้านค้าต่างๆ โดยมียอดบริจาครวม ประมาณสี่พันบาทละ 30,000 บาท ซึ่งจะสามารถนำไปใช้จ่ายได้เพียง 3 วัน แต่ก็ยังช่วยเป็นค่าใช้จ่าย ในมูลนิธิต่อไปได้ ซึ่งค่าใช้จ่ายโดยส่วนใหญ่ของมูลนิธิเป็นค่าช่วยเหลือเหยื่อจนเสร็จสิ้นกระบวนการ ยุติธรรม เป็นค่าเดินทางดูแลเหยื่อ และเป็นค่าเดินทางไปช่วยเหลือเหยื่อทั้งในประเทศและ ต่างประเทศ เช่นเดียวกับมูลนิธิหญิงชายก้าวไกลซึ่งเป็นมูลนิธิใหม่และขนาดเล็ก การหาเงินทุนเพื่อใช้ ในการบริหารจัดการมูลนิธิจึงเป็นปัญหา อีกทั้งภารกิจของมูลนิธิมีความแตกต่างกับหน่วยงานอื่นๆ และเป็นแนวคิดใหม่ในสังคม ทำให้การขับเคลื่อนต้องดำเนินการอย่างค่อยๆ เป็นค่อยๆ ไป ในขณะที่ มูลนิธิเพื่อนหญิงได้รับเงินทุนจากแหล่งทุนทั้งภาครัฐและภาคเอกชน โดยใช้เครือข่ายในการ

ดำเนินการต่างๆ ของมูลนิธิ แต่อย่างไรก็ตามพบว่ายังขาดบุคลากรที่มีประสบการณ์ทางด้านสังคมศาสตร์และจิตวิทยาในการให้ความช่วยเหลือและให้คำปรึกษากับผู้ที่ถูกระทำ

นอกจากนี้ปัญหาที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งที่ทั้ง 3 องค์กรสาธารณประโยชน์ได้รับ คือ การยอมรับซึ่งกันและกันทั้งจากภาครัฐ และองค์กรเอกชนด้วยกัน โดยองค์กรเอกชนเห็นว่าองค์กรรัฐมององค์กรเอกชนแบบหวาดระแวงเกินไป มีระเบียบในการรับบริจาคจากต่างแดนที่ยุ้งยาก รวมทั้งมององค์กรเอกชนว่าจะทำการยุยงประชาชนให้ต่อต้านรัฐ ขณะเดียวกันก็มองว่า องค์กรรัฐแทนที่จะช่วยกลับมาขอการสนับสนุนหรือแย่งแหล่งเงินทุน องค์กรรัฐทำงานล่าช้า ทำให้การประสานงานเป็นไปได้ยาก เช่นเดียวกับองค์กรเอกชนก็มีปัญหาในการยอมรับกันเอง อันเนื่องมาจากมีแนวความคิดในการทำงานที่ไม่เหมือนกัน

จากผลการศึกษาตามที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นจะเห็นได้ว่าในปัจจุบันมีการนำพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการพิจารณาและจับกุมผู้กระทำความผิด โดยเฉพาะคดีที่เกี่ยวข้องกับเด็กและสตรีซึ่งได้มีการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ในการตรวจหา DNA และการตรวจหาร่องรอยการถูกทำร้ายและกระทำชำเรา ซึ่งในปัจจุบันได้มีโรงพยาบาลและหน่วยงานภาครัฐอย่างสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ที่เข้ามาทำหน้าที่ในการตรวจสอบและหาหลักฐานในแต่ละคดีส่งให้ทางพนักงานสอบสวนหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจที่รับผิดชอบคดีได้รวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีในขั้นตอนต่อไป ถึงแม้ว่าจะมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการพิสูจน์พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ โดยเฉพาะแล้วนั้นยังคงพบปัญหาในการดำเนินการ ดังที่ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 7 ได้ให้ข้อมูลไว้ดังนี้ ปัญหาเรื่องการติดต่อประสานงานและขาดความร่วมมือระหว่างหน่วยงานรัฐและภาคประชาชน ปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นอย่างมากในการปฏิบัติหน้าที่ ปัญหาในด้านการประสานงานไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน หรือหน่วยงานอื่นๆ ที่เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งการประสานงานนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างมากที่จะช่วยในการแก้ไขปัญหา เช่น ในการประสานงานเพื่อขอเอกสารพยานหลักฐาน รายงานการตรวจพิสูจน์ หรือการขอผลการตรวจพิสูจน์ เพื่อนำมาใช้ในการประกอบสำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวน ซึ่งในปัจจุบันยังไม่สามารถประสานงานและนำมาประกอบสำนวนได้และเมื่อมีการนำคดีขึ้นมาสู่ชั้นพิจารณา ก็ทำให้ขาดความเชื่อมโยงของพยานหลักฐานแห่งคดี หรือความสอดคล้องกันของพยานหลักฐานในที่เกิดเหตุกับผลการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ และจากข้อมูลผู้เชี่ยวชาญคนที่ 6 ผลการตรวจสอบพยานหลักฐานค่อนข้างล่าช้า ในหลายครั้งผู้ต้องหาถูกจับกุมตัวแล้ว ถูกควบคุมตัว จนกระทั่งหมด

ระยะเวลาฝากขังผู้ต้องหาแล้ว แต่ก็ยังไม่ได้รับผลการตรวจสอบพยานหลักฐาน ทำให้ไม่สามารถฟ้องคดีต่อศาลได้ ทำให้ผู้ต้องหาถูกปล่อยตัวและหลบหนีไป เนื่องจากคดีเกี่ยวกับเพศ มีความซับซ้อน เจ้าหน้าที่อาจจะยุ่งยากในปฏิบัติงาน และในหลายๆ ครั้ง มีผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอิทธิพลเข้าแทรกแซง มีเรื่องผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้อง ในหลายครั้ง มีการจ่ายเงินตอบแทนให้กับเหยื่อหรือครอบครัวของเหยื่อ จนเป็นที่พอใจ ทำให้ไม่มีการดำเนินการในส่วนของการยุติธรรม ข้ออภิปรายดังกล่าวเป็นไปในทิศทางเดียวกับข้อมูลจากมูลนิธิเพื่อนหญิงที่ได้ให้ข้อมูลไว้ว่า ปัญหาที่ประชาชนเข้ามาร้องเรียนที่ศูนย์ช่วยเหลือประชาชนที่เดือดร้อนและไม่ได้รับความเป็นธรรมนั้น เป็นความเดือดร้อนที่ประชาชนได้รับจากการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมของเจ้าหน้าที่อันเป็นบุคลากรภาครัฐที่มีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบในการขับเคลื่อนกระบวนการยุติธรรม ซึ่งในความไม่เป็นธรรมที่ประชาชนได้รับนั้น อาจเกิดจากความไม่รอบคอบในการปฏิบัติและการใช้ดุลยพินิจ ซึ่งหากใช้พิจารณาอย่างรอบคอบในการใช้ดุลยพินิจในการปฏิบัติแล้ว น่าเชื่อว่า ผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนจากการร้องเรียน อาจได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม นอกจากประชาชนจะไม่ได้ได้รับความเป็นธรรมจากบุคลากรของรัฐดังกล่าวแล้ว เหตุที่ประชาชนไม่ได้รับความเป็นธรรมอาจเกิดจากการกระทำของทนายความ ซึ่งบางกรณีอาจเกิดจากการขาดความชำนาญ ความไม่รอบคอบของทนายความ หรืออาจเกิดจากความไม่รับผิดชอบต่อลูกค้าของตนในการรักษาสีทิมของลูกความ ทั้งนี้เป็นเพราะเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือพนักงานสอบสวนมีกำลังเจ้าหน้าที่ที่ไม่เพียงพอต่อจำนวนคดีที่เกิดขึ้นทำให้การประสานงานในแต่ละคดีไม่ต่อเนื่องและขาดบุคลากรที่จะเข้ามาในการประสานงาน

จากปัญหาดังกล่าวนี้แนวทางการดำเนินการขององค์กรสาธารณประโยชน์ต่อการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ที่เหมาะสมในอนาคตโดยการเปิดโอกาสให้องค์กรสาธารณประโยชน์หรือองค์กรเอกชนที่ดูแลผู้เสียหายหรือรับแจ้งจากผู้เสียหายในคดีนั้นๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการสอบสวนและเข้ามามีส่วนร่วมในการประสานงานกับหน่วยงานที่ตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์โดยตรง เช่น การให้องค์กรสาธารณประโยชน์ได้เข้ารับฟังการสอบสวนและทราบข้อมูลพยานหลักฐาน ซึ่งการเปิดโอกาสให้องค์กรสาธารณประโยชน์เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินคดีมากขึ้นนั้นจะช่วยลดการแทรกแซงจากผู้ที่มีอิทธิพลหรือมีผลประโยชน์เข้ามาบิดเบือนพยานหลักฐาน เนื่องจากหากมีการเปิดเผยข้อเท็จจริงหรือเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้กระทำผิดองค์กรสาธารณประโยชน์ซึ่งเป็นองค์กรอิสระและไม่แสวงหาผลประโยชน์จะไม่ถูกแทรกแซงโดยผู้อำนาจของรัฐและจะเป็นการบอกเสียงในการนำเสนอข้อเท็จจริงตามพยานหลักฐานที่ได้รับรู้ใน

กระบวนการสอบสวน โดยในปัจจุบันจะพบว่ามูลนิธิที่เป็นองค์กรสาธารณประโยชน์จะมีการนำเสนอคดีที่มีความรุนแรงและเป็นที่ยึดตามองในสังคมผ่านสื่อโทรทัศน์และสื่อสังคมออนไลน์อยู่เสมอ ทำให้ผู้เสียหายได้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมมากยิ่งขึ้น อีกทั้งถ้าหากองค์กรสาธารณประโยชน์ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพิสูจน์พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์และได้ประสานงานโดยตรงกับหน่วยงานที่ทำการพิสูจน์หลักฐานจะช่วยให้การดำเนินคดีมีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น โดยแนวทางดังกล่าวนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชัย จำปาพันธ์ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง มาตรการป้องกันการตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์จากการบังคับใช้แรงงานประมง : กรณีศึกษาในเขตจังหวัดสมุทรสาคร ระยองและสงขลา ได้มีการเสนอแนะมาตรการต่อภาคเอกชน ไม่ว่าจะเป็นมาตรการด้านการป้องกันในการร่วมจัดกิจกรรม รมรงค์ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์และให้ความรู้ข่าวสาร การร่วมจัดอบรมให้ความรู้กับผู้ประกอบการ อีกทั้งมาตรการด้านการช่วยเหลือคุ้มครอง ได้แก่ การให้ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทในการจัดตั้งสถานคุ้มครองสวัสดิภาพเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ตลอดจนมาตรการด้านความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนและผลักดันการจัดทำบันทึกความเข้าใจระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนทุกระดับเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ และการร่วมกับหน่วยงานภาครัฐจัดทำมาตรฐานแรงงานประมงไทย

นอกจากนี้แนวทางการดำเนินการขององค์กรสาธารณประโยชน์ที่เกี่ยวกับการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์จะต้องเริ่มจากการพัฒนาบุคลากรขององค์กรให้มีความรู้ทางนิติวิทยาศาสตร์ เช่น การจัดอบรมให้ความรู้หรือการส่งเข้าเจ้าหน้าที่ขององค์กรสาธารณประโยชน์ไปเรียนต่อทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ หรือการมีผู้เชี่ยวชาญทางด้านนิติวิทยาศาสตร์มาทำงานร่วมกับองค์กรโดยตรง เพื่อให้การเข้ามามีส่วนร่วมหรือเข้ามาประสานงานในการสอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชุติมา สมประสงค์ (2547) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการประสานงานระหว่างองค์กรเพื่อช่วยเหลือหญิงและเด็กที่ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ ได้มีการเสนอแนะพบว่าการอบรมเพิ่มความรู้แก่บุคลากร โดยเฉพาะระบบการส่งกลับภูมิลำเนาและการสืบข้อเท็จจริง พัฒนาระบบการติดต่อสื่อสารในรูปแบบใช้เครื่องอิเล็กทรอนิกส์ พัฒนาระบบฐานข้อมูลและสามารถเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างองค์กรควรมีการประชาสัมพันธ์บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละองค์กรเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างองค์กรเพื่อช่วยพัฒนาการประสานงานในการช่วยเหลือหญิงและเด็กที่ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ และอีกแนวทางการดำเนินการหนึ่งขององค์กรสาธารณประโยชน์นอกจากจะทำงานในเชิงรับโดยการให้ผู้

ที่เสียหายเข้ามาแจ้งเหตุกับทางองค์กรแล้วนั้น ในปัจจุบันได้มีการทำงานในเชิงรุกมากขึ้นเพื่อนเป็น การป้องกันเหตุและให้ความรู้กับกลุ่มเสี่ยง ได้แก่ เด็กและสตรี จากการให้ข้อมูลของมูลนิธิเพื่อนหญิง ทางมูลนิธิการทำงานเชิงรุกเป็นหลักการทำงานที่มูลนิธิฯ ยึดถือและปฏิบัติมาโดยตลอด มีการลงพื้นที่ ทำงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง จนเกิดเป็นองค์ความรู้ และพัฒนาเป็นต้นแบบในทางปฏิบัติ ขยายผล ไปยังพื้นที่ต่างๆ ทั้งในกลไกของรัฐและชุมชน สามารถเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับผู้หญิงและ เครือข่าย โดยมีกิจกรรมของมูลนิธิในการช่วยเหลือและพิทักษ์สิทธิสตรี ด้วยการให้ความช่วยเหลือ ด้านกฎหมายและสังคมสงเคราะห์ เนื่องจากการทำงานในเชิงรุกจะทำให้ผู้ที่เป็นกลุ่มผู้จัดการ ระมัดระวังตัวไม่ให้ตกเป็นเหยื่อ ซึ่งจะช่วยลดจำนวนคดีที่เกิดขึ้นกับเด็กและสตรีได้มากกว่าการที่จะ ตั้งรับให้ผู้ที่ตกเหยื่อเข้ามาแจ้งเหตุเมื่อมีคดีความเกิดขึ้นเพียงอย่างเดียว และจากข้อมูลของมูลนิธิ เพื่อนหญิงพบว่ามักจะพบปัญหาจากการที่ประชาชนเองก็ขาดความรู้ความเข้าใจในการรักษาสิทธิของ ตนเอง ขาดความรู้ทางกฎหมาย และความรู้ทางนิติวิทยาศาสตร์ โดยในอนาคตแนวทางการ ดำเนินงานขององค์กรสาธารณประโยชน์ต่อการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์จะต้อง มุ่งเน้นการให้ความรู้กับผู้ที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงหากเกิดเหตุหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์จะมีความสำคัญ อย่างมากในการที่จะดำเนินคดีกับผู้กระทำผิด เช่น ร่องรอยการถูกทำร้าย เส้นผม คราบอสุจิ เป็นต้น โดยผู้ตกเป็นเหยื่อจะเป็นผู้ที่สามารถรวบรวมหลักฐานในขั้นต้นจากที่เกิดเหตุด้วยตัวเองได้ ถ้าหากมี ความรู้ทางนิติวิทยาศาสตร์ ซึ่งแนวทางข้างต้นนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชญานิษฐ์ พลโลก (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาการเข้าถึงความยุติธรรมสำหรับคนยากจน : ศึกษากรณีผู้มารับบริการของ หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมภาครัฐ โดยข้อเสนอแนะพบว่า ควรมีการจัดอบรมความรู้ทาง กฎหมายทางแพ่งที่ตรงตามปัญหาในพื้นที่ประสบแก่ประชาชนและกำหนดให้การช่วยเหลือทาง กฎหมายแก่คนยากจน กำหนดเจ้าหน้าที่ ผู้รับผิดชอบคดีต่อเนื่อง การวางแนวทางในการให้ความ ช่วยเหลือทั้งกระบวนการจนเสร็จคดี และเร่งรัดการประสานงานการทำคดีให้รวดเร็ว จัดทำระบบ ฐานข้อมูลให้ทันสมัยที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ง่าย

ตอนที่ 2 ผลการสัมภาษณ์และวิพากษ์ของประธานมูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี เจ้าหน้าที่ มูลนิธิเพื่อนหญิง และเจ้าหน้าที่มูลนิธิหญิงชายก้าวไกล แบ่งออกเป็น 3 ประเด็นหลัก ได้แก่

ประเด็นที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

ประเด็นที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์กรสาธารณประโยชน์

ประเด็นที่ 3 สรุปความเห็น ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทขององค์กร สาธารณประโยชน์และการใช้พยานหลักฐานเพื่อการให้ความช่วยเหลือในคดีความรุนแรงและล่วงละเมิดต่อเด็กและสตรี ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน และการประยุกต์ใช้ในอนาคต ตารางที่ 20 เปรียบเทียบองค์กรสาธารณประโยชน์ในการดำเนินคดีที่เกี่ยวกับคดีความรุนแรงและล่วงละเมิดในเด็กและสตรี

ประเด็น	มูลนิธิปวีณาหงสกุล เพื่อเด็กและสตรี	มูลนิธิเพื่อนหญิง	มูลนิธิหญิงชาย ก้าวไกล
เป้าหมาย	มูลนิธิที่จัดตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือเด็กและสตรีที่ด้อยโอกาสโดยไม่หวังผลกำไร จัดตั้งโดยนางปวีณา หงสกุล	มูลนิธิที่จัดตั้งขึ้นเพื่อการสร้างความรู้ ความเข้าใจในเรื่องความเสมอภาคระหว่างเพศ	มูลนิธิที่จัดตั้งขึ้นเพื่อมุ่งเน้นให้หญิงชายมีส่วนร่วมในการแก้ไขและป้องกันปัญหาความรุนแรงที่เกิดจากอคติทางเพศ
บทบาท	ช่วยเหลือเด็กและสตรีที่ถูกละเมิดสิทธิ และถูกทารุณกรรมในรูปแบบต่างๆ ตลอดจนการฟื้นฟูด้านร่างกายและจิตใจ และช่วยเหลือเด็กและสตรีที่ได้รับเคราะห์กรรมและไร้ที่พึ่ง ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข	การพิทักษ์สิทธิและให้ความช่วยเหลือผู้หญิงที่ตกอยู่ในภาวะวิกฤติความรุนแรง อาทิ จากภัยคุกคามทางเพศ การตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ ถูกสามีทอดทิ้งทำร้ายทุบตี ถูกล่อลวงและบังคับค้าประเวณี รวมทั้งปัญหาการถูกเลิกจ้างโดยไม่เป็นธรรม และถูกเลือกปฏิบัติในเรื่องของอาชีพ	การส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของหญิงชายในภาคีเครือข่าย ชุมชน ภาคีรัฐ และภาคเอกชน และบูรณาการการทำงานร่วมกันของหญิงชายเพื่อช่วยกันป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัวอย่างยั่งยืน

ประเด็น	มูลนิธิปวีณาหงสกุล เพื่อเด็กและสตรี	มูลนิธิเพื่อนหญิง	มูลนิธิหญิงชาย ก้าวไกล
<p>บทบาทในการ ดำเนินคดีที่ เกี่ยวกับคดี ความรุนแรง และล่วงละเมิด ในเด็กและสตรี</p>	<p>รูปแบบหรือ กระบวนการช่วยเหลือ ตั้งแต่ก่อนเข้าสู่คดีความ จนกระทั่งการเยียวยา และฟื้นฟูจิตใจ อย่างไร ก็ตาม บทบาทหลักของ มูลนิธิ คือ การรับแจ้ง เบาะแสหรือรับเรื่องราว ร้องทุกข์ การรับแจ้ง เบาะแสหรือรับเรื่องราว ร้องทุกข์ จากทั้งเหยื่อ คนใกล้ชิด และพลเมือง ดีหลังจากนั้นมูลนิธิได้มี การติดต่อประสานงาน ไปยังหน่วยงานที่ดูแล รับผิดชอบต่อกรณีของ ผู้ร้องเรียน ซึ่งเป็นอีก หนึ่งบทบาทสำคัญ โดย ทางมูลนิธิจะร่วมมือกับ ทั้งหน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงาน ภาคเอกชน</p>	<p>(1) การให้ความช่วยเหลือ ด้านกฎหมายและสังคม สงเคราะห์แก่ผู้หญิงที่ตก อยู่ในภาวะวิกฤติด้าน รุนแรง โดยให้ความ ช่วยเหลือในการติดต่อ ทนายความ นักสังคม สงเคราะห์</p> <p>(2) กลไกการส่งเสริมการ สร้างเครือข่าย โดยมีการ จัดตั้งเครือข่ายชมรมหญิง ช่วยเหลือหญิง ซึ่งเป็น เครือข่ายผู้หญิงที่ผ่านพ้น วิกฤติ ความรุนแรงใน ครอบครัว หรือจากการ ละเมิดทางเพศมาแล้ว อีก ทั้งมีการร่วมมือกับ เครือข่ายหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ เครือข่ายพนักงาน สอบสวน โดยร่วมกัน ปรับปรุงกลไกการรับ เรื่องราวร้องทุกข์ของ ตำรวจในส่วนของ พนักงานสอบสวน ให้มี ความเข้าใจและเคารพใน หลักสิทธิมนุษยชนของ ผู้หญิง และเด็ก และ เครือข่ายศูนย์ช่วยเหลือ ผู้หญิงและเด็ก หรือศูนย์</p>	<p>กลุ่มเป้าหมายไม่ได้ มุ่งเน้นแค่เด็กหรือสตรี เนื่องจากเหยื่อหรือผู้ที่ถูก กระทำในปัจจุบันไม่ได้ จำกัดเรื่องอายุหรือเพศ ทุกๆ คนมีความเสี่ยงที่จะ ถูกข่มขืนและการกระทำ อนาจารเช่นเดียวกัน ฉะนั้นทุกๆ เพศ จึงมีสิทธิ ที่จะเข้าถึงการช่วยเหลือ เช่นเดียวกัน และเริ่มมี บทบาทสำคัญในการ ป้องกันและแก้ไขปัญหา ความรุนแรงทางเพศที่ เกิดกับหญิงชายและ ความรุนแรง โดยส่งเสริม การมีส่วนร่วมของหญิง ชายในทุกมิติในการ ป้องกันและแก้ไขปัญหาที่ เกิดจากอคติทางเพศ</p>

ประเด็น	มูลนิธิปวีณาหงสกุล เพื่อเด็กและสตรี	มูลนิธิเพื่อนหญิง	มูลนิธิหญิงชาย ก้าวไกล
		<p>พึ่งได้โรงพยาบาลของรัฐ 104 ศูนย์ ในการจัดฝึกอบรมบุคลากรเกี่ยวกับแนวคิดบทบาทหญิงชาย เทคนิคการให้คำปรึกษาแก่ผู้หญิงและเด็กที่ประสบปัญหาชีวิต</p>	
<p>สถานการณ์การดำเนินงาน</p>	<p>การดำเนินงานของมูลนิธิปวีณา ตั้งแต่วันที่ 2 มกราคม 2561-10 ธันวาคม 2561 รับเรื่องราวร้องทุกข์ ทั้งสิ้น 7,745 เรื่อง ซึ่งเป็นเรื่องร้องทุกข์เกี่ยวกับการข่มขืนและการกระทำอนาจารกว่า 768 ราย เฉลี่ยวันละ 2.23 รายจากสถิติเปรียบเทียบพบว่ามากกว่า ปี 2560 กว่าร้อยละ 21</p>	<p>ข้อมูลการสำรวจจากกลุ่มผู้หญิงที่เข้ารับบริการคำปรึกษา เพื่อขอให้มีการคุ้มครองสิทธิทางกฎหมาย แบบเร่งด่วนฉุกเฉิน และขอบ้านพักพิงชั่วคราวของมูลนิธิเพื่อนหญิง ประจำปี 2561 จำนวน 2,077 พบว่า พฤติกรรมของกลุ่มผู้ชายใช้ความรุนแรงคุกคามละเมิดทางเพศ ทำพบมากเป็นอันดับ 1 ถึงร้อยละ 85 ในขณะที่การทำอนาจารในที่ทำงานการทำอนาจาร อันดับ 5 ร้อยละ 21</p>	<p>องค์กรมีระยะเวลาในการจัดตั้งไม่นาน ทำให้บทบาทในการส่งเสริมการดำเนินการเกี่ยวกับคดีข่มขืนและการกระทำอนาจาร จึงยังมุ่งเน้นไปที่การให้คำปรึกษาแก่ผู้ถูกล่วงละเมิดทางเพศและถูกใช้ความรุนแรง และมีการให้ความรู้และทำสื่อรณรงค์เพื่อให้ความรู้</p>

ซึ่งทั้ง 3 องค์กรสาธารณประโยชน์ในการดำเนินคดีที่มีเป้าหมายหลักที่คล้ายคลึงกัน ได้แก่ เป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ด้านเด็ก เยาวชน และสตรี แต่อย่างไรก็ตาม ในรายละเอียดการดำเนินการนั้นแต่ละองค์กรจะมีเป้าประสงค์ที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งแล้วแต่วัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง

โดยในการใช้พยานหลักฐานในการพิจารณาคดี พบว่า มูลนิธิเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ ได้มีความมุ่งมั่นที่จะให้ความช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนผู้ประสบเคราะห์กรรมที่ได้เข้ามาร้องทุกข์ โดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเด็กและสตรีที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ ถูกทารุณกรรมในรูปแบบต่างๆ ตลอดจนการบังคับค้าประเวณีทั้งในและต่างประเทศ และช่วยให้พวกเขาเหล่านี้ได้รับความเป็นธรรม หลุดพ้นจากความทุกข์ทรมานโดยการประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องอย่างเร่งด่วน เพื่อให้ความช่วยเหลือผู้ประสบเคราะห์กรรมอย่างทันที่ และดำเนินการเยียวยารักษาทั้งร่างกายและจิตใจให้สามารถกลับไปดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข หรือส่งตัวไปยังหน่วยงานต่างๆ ที่รับผิดชอบโดยตรง กล่าวได้ว่าเป้าหมายหรือ จุดมุ่งหมายของมูลนิธิฯ ที่ตั้งขึ้นมานั้น การเป็นจุดสำหรับการร้องขอ ร้องเรียนให้เข้าไปช่วย และหากในกรณีที่มีหน่วยงานรัฐให้การช่วยเหลืออยู่แล้ว ทางมูลนิธิฯ จะให้การสนับสนุนอย่างระมัดระวังไม่ขัดขวางการทำงาน ซึ่งการเข้ามาขอความช่วยเหลือนั้นมีหลากหลายกรณี เช่น กรณีเด็กถูกข่มขืน โดยทารุณกรรม ถูกละเมิดสิทธิ ใช้แรงงานเด็กผิดกฎหมาย เป็นต้น

ซึ่งทางมูลนิธิฯ ได้มีช่องทางในการรับแจ้งเบาะแสหรือรับเรื่องราวร้องทุกข์ การรับแจ้งเบาะแสหรือรับเรื่องราวร้องทุกข์ จากทั้งเหยื่อ คนใกล้ชิด และพลเมืองดี ซึ่งมีช่องทางการติดต่อมูลนิธิฯ สามารถติดต่อได้ 8 ช่องทาง ดังนี้ (1) สายด่วน 1134 (2) โทรศัพท์พื้นฐาน 5 เลขหมาย (3) โทรศัพท์มือถือ 3 เลขหมาย (4) โทรสาร (5) e-mail:pavena1134@hotmail.com (6) Facebook: มูลนิธิพิริวาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี (7) ตู้ ปณ.222 และ (8) มาร้องเรียนด้วยตนเองที่มูลนิธิฯ ซึ่งจะมีการสอบถามรายละเอียดและสอบถามเบาะแสที่ชัดเจนด้วยแก่ผู้ที่ร้องเรียน หรือผู้ที่แจ้งเบาะแส หลังจากนั้นมูลนิธิฯ ได้มีการติดต่อประสานงานไปยังหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบต่อกรณีของผู้ร้องเรียน ซึ่งเป็นอีกหนึ่งบทบาทสำคัญ โดยทางมูลนิธิฯ จะร่วมมือกับทั้งหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานภาคเอกชน เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง กองบังคับการกองปราบปราม (บก.ป) ตำรวจในพื้นที่ทุกแห่ง กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงแรงงาน สภานายความ ตลอดจนสื่อมวลชนทุกแขนง ซึ่งมีการจัดการแก้ไขและช่วยเหลือ โดยบุคลากรในมูลนิธิฯ ซึ่งมีความรู้ รวมทั้งมีการลงพื้นที่

และปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ ตลอดจนบทบาทและบุคลิกของประธานมูลนิธิปวีณาฯ ที่มีบทบาทให้เห็นตามสื่ออย่างเด่นชัดในการเป็นสตรี ที่เข้าช่วยเหลือเด็กและสตรี รวมถึงการเคยเข้าร่วมการออกพระราชบัญญัติในการคุ้มครองสิทธิเด็กและสตรีต่างๆ ทำให้การส่งสารมีความน่าเชื่อถือและเป็นบุคลิกลักษณะอย่างหนึ่งที่สำคัญ

สำหรับมูลนิธิเพื่อนหญิงนั้น เป็นองค์กรพัฒนาเอกชน เพื่อพิทักษ์สิทธิและให้ความช่วยเหลือผู้หญิงที่ตกอยู่ในภาวะวิกฤติความรุนแรงจากภัยคุกคามทางเพศการถูกข่มขู่คุกคามต่างๆ และมีการเผยแพร่คลิปลิวติโอ โดยกิจกรรมหลัก 3 ด้าน ที่ทางมูลนิธิเพื่อนหญิงใช้เป็นกลไกในการขับเคลื่อน เพื่อช่วยคุ้มครอง พิทักษ์สิทธิ และส่งเสริมคุณภาพชีวิตของสตรี คือ การช่วยเหลือและพิทักษ์สิทธิสตรี การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้เครือข่าย และการร่วมมือกับเครือข่ายหน่วยงานภาครัฐ ทั้งนี้สำหรับในการดำเนินการเกี่ยวกับคดีข่มขืนและการกระทำอนาจาร พบว่า ได้มีการให้ความช่วยเหลือด้านกฎหมายและสังคมสงเคราะห์แก่ผู้หญิงที่ตกอยู่ในภาวะวิกฤติด้านรุนแรงในครอบครัว ถูกคุกคามทางเพศ ถูกบังคับล่อลวงให้ค้าประเวณี ตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ และถูกเลือกปฏิบัติจากภาวะความเป็นหญิง โดยให้ความช่วยเหลือในการติดต่อทนายความ นักสังคมสงเคราะห์ มีกระบวนการฟื้นฟูจิตใจ และเป็นกำลังใจให้ผู้หญิงที่เดือดร้อนให้สามารถต่อสู้เพื่อให้หลุดพ้นจากความทุกข์ ความกดดัน จากสถานะที่ต้องการทางเลือก ให้มีความเป็นอิสระ และสามารถพึ่งตนเองได้ โดยบทบาทมูลนิธิเพื่อนหญิงในภาพรวม พบว่า เน้นการใช้กลไกเครือข่ายในการขับเคลื่อน เช่นเดียวกับการมีบทบาทในการดำเนินการเกี่ยวกับคดีข่มขืนและการกระทำอนาจารที่มีกลุ่มเป้าหมายมุ่งเน้นเด็กและสตรี จะต้องได้รับการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมที่ถูกต้องและได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมอีกด้วย

และอีกหนึ่งองค์กรสาธารณประโยชน์ ได้แก่ มูลนิธิหญิงชายก้าวไกลซึ่งมีบทบาทส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของหญิงชายในภาคีเครือข่ายชุมชน ภาครัฐและภาคเอกชน และบูรณาการการทำงานร่วมกันของหญิงชายเพื่อช่วยกันป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัวอย่างยั่งยืน โดยบทบาทในการดำเนินการของมูลนิธิหญิงชายก้าวไกล จะพบว่ากลุ่มเป้าหมายไม่ได้มุ่งเน้นแค่เด็กหรือสตรี เนื่องจากเหยื่อหรือผู้ที่ถูกกระทำในปัจจุบันไม่ได้จำกัดเรื่องอายุหรือเพศ ทุกๆ คนมีความเสี่ยงที่จะถูกข่มขืนและการกระทำอนาจารเช่นเดียวกัน ฉะนั้นทุกๆ เพศจึงมีสิทธิที่จะเข้าถึงการช่วยเหลือเช่นเดียวกัน และในกรณีศึกษาของต่างประเทศพบว่า การที่ผู้ชายถูกข่มขืนใจจะมีผลกระทบต่อสุขภาพจิตอย่างรุนแรง ซึ่งรวมถึงภาวะเจ็บป่วยทางจิตใจหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนใจ (PTSD) อาจมีความคิดอยากฆ่าตัวตาย และอาการหย่อนสมรรถภาพทางเพศ โดยผู้ชาย

ส่วนใหญ่ผู้อับอายที่จะบอกว่าตัวเองถูกข่มขืน อีกทั้งมีทัศนคติเชิงลบต่อกระบวนการยุติธรรมและเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งมักจะมีความเห็นว่าเป็นเรื่องตลก ทั้งนี้มูลนิธิหญิงชายก้าวไกลจึงเริ่มมีบทบาทสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงทางเพศที่เกิดกับหญิงชายและความรุนแรง โดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของหญิงชายในทุกมิติในการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดจากอคติทางเพศ อย่างไรก็ตามเนื่องจากองค์กรได้มีการจัดตั้งได้ในระยะเวลาไม่นาน ทำให้บทบาทในการส่งเสริมหรือการดำเนินการเกี่ยวกับคดีข่มขืนและการกระทำอนาจารของมูลนิธิหญิงชายก้าวไกล จึงยังมุ่งเน้นไปที่การให้คำปรึกษาแก่ผู้ถูกล่วงละเมิดทางเพศและถูกใช้ความรุนแรง ผ่านทางโทรศัพท์ 0-2513-2889 และช่องทางอื่นๆ และมีการให้ความรู้และทำสื่อรณรงค์เพื่อให้ความรู้ ที่ถูกต้อง

กล่าวได้ว่าทั้ง 3 องค์กรสาธารณประโยชน์ในการดำเนินคดีที่มีเป้าหมายหลักที่คล้ายคลึงกัน ได้แก่ เป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ด้านเด็ก เยาวชน และสตรี แต่อย่างไรก็ตาม ในรายละเอียดการดำเนินการนั้นแต่ละองค์กรจะมีเป้าหมายที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งแล้วแต่วัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง

จากการอภิปรายถึงบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ในการใช้พยานหลักฐานในการพิจารณาคดีที่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันสามารถสรุปได้ว่าบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์จะเข้ามามีบทบาทสำคัญใน 2 ประเด็น คือ การช่วยเหลือเยียวยาผู้เสียหายในระหว่างที่มีการรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในการพิจารณาคดี และการทำงานและประสานงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐที่เข้ามาช่วยในการสืบสวนคดี ซึ่งตามสถานการณ์ในปัจจุบันจะเห็นได้ว่าองค์กรสาธารณประโยชน์ยังคงเข้ามามีบทบาทสำคัญตามที่ได้กล่าวมาข้างต้น โดยเฉพาะในปัจจุบันที่มีการใช้เทคโนโลยีทางนิติวิทยาศาสตร์เข้ามาหาพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ทำให้ระยะเวลาในการดำเนินคดีแต่ละคดีมีระยะเวลานาน จึงต้องอาศัยองค์กรสาธารณประโยชน์ที่จะเข้ามาดูแลจิตใจผู้เสียหายให้สามารถกลับมาใช้ชีวิตปกติได้โดยเร็วที่สุดและมีความพร้อมที่จะต่อสู้คดีหลังจากที่มีการรวบรวมพยานหลักฐานครบถ้วนและสามารถเอาผิดกับผู้กระทำผิดได้อย่างชัดเจนจนสิ้นสุดคดี อีกทั้งบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ทั้ง 3 องค์กร พบว่า ในปัจจุบันเริ่มเข้ามามีบทบาทในสังคมไทยมากขึ้น เนื่องจากรูปแบบและสถานการณ์ของการข่มขืน และกระทำอนาจารที่เปลี่ยนแปลงไป จะพบว่าองค์กรสาธารณประโยชน์ที่มีระยะการจัดตั้งมานานเป็นปัจจัยสำคัญที่ประชาชนจะมีความเชื่อถือและไว้วางใจ ดังเช่นมูลนิธิพิริยมาตย์เพื่อเด็กและสตรีและมูลนิธิหญิงชายก้าวไกล แม้จะจัดตั้งในระยะเวลาสั้น แต่ก็มีการรับรู้ของสังคมจำนวนมาก

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้มี วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ในการใช้ พยานหลักฐานในการพิจารณาคดีที่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน และเพื่อศึกษาแนวโน้ม ความสัมพันธ์ข้อมูลการก่อคดี และบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ต่อประเภทของคดี ตลอดจน หาแนวทางการดำเนินการขององค์กรสาธารณประโยชน์ต่อการใช้พยานหลักฐานเพื่อช่วยเหลือ ประชาชนที่เหมาะสมในอนาคต โดยให้ความสำคัญในเรื่องเด็กและสตรี ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาใน 3 กรณีศึกษา ได้แก่ มูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี มูลนิธิเพื่อนหญิง และมูลนิธิหญิงชายก้าวไกล และได้ให้ความสำคัญกับ 3 ปัญหาสำคัญ ได้แก่ ปัญหาการข่มขืน และกระทำอนาจาร ปัญหาการ ล่อลวง การค้าประเวณี และการค้ามนุษย์ สุดท้าย คือ ปัญหาการทารุณกรรม การทำร้ายร่างกาย และกักขังหน่วงเหนี่ยว

โดยผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed-Methods) ประกอบด้วย การวิจัยเชิง คุณภาพ (Qualitative Research) จากการวิจัยเชิงเอกสาร (documentary research) การ สัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) โดยคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักจากที่ปฏิบัติงาน เกี่ยวข้องในองค์กรสาธารณประโยชน์และผู้เชี่ยวชาญที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม โดยมีจำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งสิ้น 12 คน และการสัมมนาระดมความคิดเห็นกับกลุ่มเฉพาะด้าน (Focus Group) กับกลุ่มประธานและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานจริงของแต่ละองค์กรสาธารณประโยชน์และการ วิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อศึกษาแนวโน้มความสัมพันธ์ข้อมูลการก่อคดี และ บทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ต่อประเภทของคดี ด้วยวิธีการวิเคราะห์ทางสถิติพรรณนา (Descriptive Analysis) และทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยการวิเคราะห์ Chi-square Test ซึ่งสามารถสรุปผลการศึกษาได้ต่อไปนี้

1. การศึกษาบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ในการใช้พยานหลักฐานในการพิจารณาคดีที่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน

บทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ในการใช้พยานหลักฐานในการพิจารณาคดีที่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันนั้น พบว่า องค์กรสาธารณประโยชน์ได้เข้ามามีบทบาทและเข้ามาเกี่ยวข้องกับคดีเด็กและสตรีในการกระทำความรุนแรงและล่วงละเมิดทางเพศ การทารุณกรรมในรูปแบบต่างๆ ตลอดจนการบังคับค้าประเวณีทั้งในและต่างประเทศ โดยจะมีการรับเรื่องร้องเรียนจากเหยื่อ เมื่อมีการตรวจสอบเบื้องต้น จะมีการประสานงานกับเจ้าพนักงานตำรวจในท้องที่ที่เกิดเหตุเพื่อมีการดำเนินการสอบสวนต่อไป รวมทั้งรวบรวมข้อเท็จจริงหรือพยานหลักฐานในแต่ละคดี การหาพยานหลักฐานที่จะต้องมีการสอบสวนเข้ามานั้นองค์กรสาธารณประโยชน์จึงต้องทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ และถ้าหากคดีนั้น ๆ จะต้องมีการใช้หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์จะต้องอาศัยความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ดังนั้นบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์จึงเข้ามาเสริมเพื่อเข้ามาช่วยเหลือเยียวยาผู้เสียหายทั้งร่างกายและจิตใจ รวมทั้งการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในระหว่างที่มีการสืบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน ซึ่งคดีส่วนใหญ่จะต้องมีการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เข้ามาประกอบการสืบสวน สอดคล้องกับข้อมูลที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากข้อมูลการก่อคดีที่พบว่าคดีที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่มีพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในการพิจารณาคดี จำนวน 1,634 คดี คดีส่วนใหญ่จึงใช้เวลานานในการดำเนินคดีซึ่งระหว่างนี้องค์กรสาธารณประโยชน์จะเข้ามาให้ความช่วยเหลือผู้เสียหาย เพื่อดำเนินการต่อไป

สามารถสรุปได้ว่าบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์จะเข้ามามีบทบาทสำคัญใน 2 ประเด็น คือ การช่วยเหลือเยียวยาผู้เสียหายในระหว่างที่มีการรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในการพิจารณาคดี และการทำงานและประสานงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐที่เข้ามาร่วมในการสืบสวนคดี ซึ่งตามสถานการณ์ในปัจจุบันจะเห็นได้ว่าองค์กรสาธารณประโยชน์ยังคงเข้ามามีบทบาทสำคัญตามที่ได้กล่าวมาข้างต้น โดยเฉพาะในปัจจุบันที่มีการใช้เทคโนโลยีทางนิติวิทยาศาสตร์เข้ามาหาพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ทำให้ระยะเวลาในการดำเนินคดีแต่ละคดีมีระยะเวลานาน จึงต้องอาศัยองค์กรสาธารณประโยชน์ที่จะเข้ามาดูแลจิตใจผู้เสียหายให้สามารถกลับมาใช้ชีวิตปกติได้โดยเร็วที่สุดและมีความพร้อมที่จะต่อสู้คดีหลังจากที่มีการรวบรวมพยานหลักฐานครบถ้วนและสามารถเอาผิดกับผู้กระทำผิดได้อย่างชัดเจนจนสิ้นสุดคดี

2. การศึกษาแนวโน้มความสัมพันธ์ข้อมูลการก่อคดี และบทบาทขององค์กร

สาธารณประโยชน์ต่อประเภทของคดี

จากผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างประเภทคดีกับข้อมูลการก่อคดีด้วยการทดสอบ Chi - square เพื่อแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปร พบว่า ประเภทคดีทั้ง 3 ประเภท คือ 1) การข่มขืน และกระทำอนาจาร 2) การล่อลวง การค้าประเวณี และการค้ามนุษย์ และ 3) ทารุณกรรม การทำร้ายร่างกาย และกักขังหน่วงเหนี่ยว มีความสัมพันธ์กับข้อมูลการก่อคดีทุกประเด็น ได้แก่ ความสัมพันธ์ของโจทก์และจำเลย จำนวนโจทก์ จำนวนจำเลย สถานที่เกิดเหตุ เวลาในการก่อเหตุ ประจักษ์พยาน พยานแวดล้อม พยานบอกเล่า พยานวัตถุจากสถานที่เกิดเหตุ วัตถุพยาน พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ การพบอาวุธร่วมในการก่อเหตุ กระบวนการศาล โทษที่ได้รับ เหตุจูงใจในการกระทำความผิด ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Chi - square = .000) ซึ่งสามารถอธิบายเป็น 3 ประเด็นหลัก ดังนี้ (1) **ประเด็นที่เกี่ยวกับโจทก์และจำเลย** ความสัมพันธ์ของโจทก์และจำเลย พบว่าคดีการข่มขืน และกระทำอนาจาร และคดีทารุณกรรม การทำร้ายร่างกาย และกักขังหน่วงเหนี่ยว ส่วนใหญ่โจทก์และจำเลยเป็นคนที่รู้จักกัน เช่น เพื่อนบ้าน เป็นต้น ทั้งนี้เป็นเพราะการเกิดคดีทั้ง 2 ประเภทนั้นมีความเป็นไปได้ว่าผู้ที่กระทำความผิดพบเห็นผู้ตกเป็นเหยื่อจึงเกิดการก่อเหตุขึ้น หรือการทะเลาะวิวาทกันของสามีภรรยา นำมาสู่การทำร้ายร่างกายและกักขังหน่วงเหนี่ยว แต่ประเภทคดีการล่อลวง การค้าประเวณี และการค้ามนุษย์นั้นส่วนใหญ่คดีที่เกิดขึ้นโจทก์และจำเลยเป็นผู้ที่ไม่รู้จักกัน (2) **ประเด็นการก่อเหตุและพยานหลักฐาน** จากผลการศึกษาเมื่อพิจารณาถึงพยานและหลักฐานที่ตรวจพบในที่เกิดเหตุจะเห็นว่าประเภทคดีทั้ง 3 ประเภทส่วนใหญ่จะมีประจักษ์พยาน พยานแวดล้อม พยานบอกเล่า พยานวัตถุจากสถานที่เกิดเหตุ วัตถุพยาน พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ และการพบอาวุธร่วมในการก่อเหตุ ทั้งนี้เป็นเพราะการก่อเหตุในลักษณะนี้จะเกิดการก่อเหตุโดยการทำร้ายทางร่างกายผู้ตกเป็นเหยื่อซึ่งมักจะทิ้งร่องรอยทางร่างกาย โดยเฉพาะหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ เช่น ร่องรอยการทำร้ายร่างกาย เป็นต้น ถึงแม้ว่าจะมีการก่อเหตุในพื้นที่ส่วนบุคคลแต่เหตุส่วนใหญ่เกิดในเวลากลางวันจะมีการพบเห็นโดยพยานบุคคล เมื่อมีทั้งพยานและหลักฐานที่ประกอบจากหลายส่วนจะทำให้การดำเนินคดีสามารถเอาผิดกับผู้กระทำความผิดได้อย่างชัดเจน (3) **ประเด็นที่เกี่ยวกับกฎหมายและการกระทำความผิด** กระบวนการศาลพบว่าส่วนใหญ่มีการผ่านการดำเนินคดีทางกฎหมายและเข้าสู่กระบวนการศาล โดยมีโทษที่ได้รับตามกฎหมายจำคุก กักขัง ปรับ และริบทรัพย์สินโดยไม่มี การรับโทษประหารชีวิตเนื่องจากประเภทคดี

ทั้ง 3 ประเภทไม่ได้เป็นคติสะท้อนขวัญหรืออุกฉกรรจ์ อีกทั้งส่วนใหญ่ยังมีผู้กระทำผิดเพียงคนเดียว จึงไม่มีความรุนแรงของคติถึงโทษประหารชีวิต เหตุจูงใจในการกระทำผิดจากผลการวิจัยพบว่าส่วนใหญ่มีเหตุจูงใจในการกระทำผิด คือ ความต้องการ ความจำเป็น ความยากจน อบายมุข สุรายาเสพติด และความหุนหันพลันแล่น ขาดการยับยั้งชั่งใจ

การศึกษาแนวโน้มความสัมพันธ์ระหว่างประเภทคดีกับบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ จากผลการวิจัยพบว่ามีความความสัมพันธ์ระหว่างประเภทคดีทั้ง 3 ประเภทกับบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ทั้งกระบวนการช่วยเหลือเยียวยาโดยการจ่ายเงินค่าเยียวยา ให้ที่พักพิง ให้การศึกษาและสร้างอาชีพ และกระบวนการช่วยเหลือตั้งแต่ต้นจนจบตั้งแต่การให้คำแนะนำ/คำปรึกษาประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนบำบัดฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจ การจ่ายเงินค่ารักษาเยียวยา การให้ที่พักอาศัย การให้การศึกษาตามเกณฑ์/อบรมให้ความรู้ การสร้างอาชีพ การช่วยเหลือทั้งสองกระบวนการซึ่งเป็นบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์นี้มีความสัมพันธ์กับประเภทของคดีทั้ง 3 ประเภท ทั้งนี้เป็นเพราะประเภทคดีทั้ง 3 ประเภทเป็นการคดีที่ถือได้ว่าเป็นการทำร้ายเหยื่อทั้งร่างกายและจิตใจ ซึ่งผู้ตกเป็นเหยื่อต้องการการเยียวยาทั้งทางร่างกายและจิตใจในการรับคำแนะนำ ฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตในอนาคตได้

3. แนวทางการดำเนินการขององค์กรสาธารณประโยชน์ต่อการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติ

วิทยาศาสตร์ที่เหมาะสมในอนาคต

จากผลการศึกษา พบว่า การดำเนินงานขององค์กรสาธารณะมีปัญหารื่องการติดต่อประสานงานและขาดความร่วมมือระหว่างหน่วยงานรัฐและภาคประชาชน ซึ่งเกิดขึ้นบ่อยครั้ง ทั้งนี้เป็นเพราะเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือพนักงานสอบสวนมีกำลังเจ้าหน้าที่ที่ไม่เพียงพอต่อจำนวนคดีที่เกิดขึ้น ทำให้การประสานงานในแต่ละคดีไม่ต่อเนื่องและขาดบุคลากรที่จะเข้ามาในการประสานงาน และจากปัญหาข้างต้นสามารถพบว่าแนวทางการดำเนินการขององค์กรสาธารณประโยชน์ต่อการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ที่เหมาะสมในอนาคต ได้แก่ การเปิดโอกาสให้องค์กรสาธารณประโยชน์หรือองค์กรเอกชนที่ดูแลผู้เสียหายหรือรับแจ้งจากผู้เสียหายในคดีนั้นๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการสอบสวนและเข้ามามีส่วนร่วมในการประสานงานกับหน่วยงานที่ตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์โดยตรง เช่น การให้องค์กรสาธารณประโยชน์ได้เข้ารับฟังการสอบสวนและทราบข้อมูลพยานหลักฐาน ซึ่งการเปิดโอกาสให้องค์กรสาธารณประโยชน์เข้ามามีส่วน

ร่วมในการดำเนินคดีมากขึ้น นอกจากนี้แนวทางการดำเนินการขององค์กรสาธารณสุขประโยชน์ที่เกี่ยวกับการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์จะต้องเริ่มจากการพัฒนาบุคลากรขององค์กรให้มีความรู้ทางนิติวิทยาศาสตร์ เช่น การจัดอบรมให้ความรู้ หรือการมีผู้เชี่ยวชาญทางด้านนิติวิทยาศาสตร์มาทำงานร่วมกับองค์กรโดยตรง เพื่อให้การเข้ามามีส่วนร่วมหรือเข้ามาประสานงานในการสอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และอีกแนวทางการดำเนินการหนึ่งขององค์กรสาธารณสุขประโยชน์ควรมีการทำงานในเชิงรุกมากขึ้นเพื่อเป็นการป้องกันเหตุและให้ความรู้กับกลุ่มเสี่ยง ได้แก่ เด็กและสตรี จากการใช้ข้อมูลของมูลนิธิเพื่อนหญิงทางมูลนิธิการทำงานเชิงรุกเป็นหลักการทำงานที่มูลนิธิฯ ยึดถือและปฏิบัติมาโดยตลอด มีการลงพื้นที่ทำงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง จนเกิดเป็นองค์ความรู้ และพัฒนาเป็นต้นแบบในทางปฏิบัติ เนื่องจากการทำงานในเชิงรุกจะทำให้ผู้ที่เป็นกลุ่มรู้จักการระมัดระวังตัวไม่ให้เกิดเป็นเหยื่อ ซึ่งจะช่วยลดจำนวนคดีที่เกิดขึ้นกับเด็กและสตรีได้มากขึ้น ซึ่งในอนาคตแนวทางการดำเนินงานขององค์กรสาธารณสุขประโยชน์จะต้องมุ่งเน้นการให้ความรู้กับผู้ที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงหากเกิดเหตุหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์จะมีความสำคัญอย่างมากในการที่จะดำเนินคดีกับผู้กระทำผิด เช่น ร่องรอยการถูกทำร้าย ครอบงำ เป็นต้น โดยผู้ตกเป็นเหยื่อจะเป็นผู้ที่สามารถรวบรวมหลักฐานในขั้นต้นจากที่เกิดเหตุด้วยตัวเอง

ทั้งนี้จากผลการศึกษา ผู้วิจัยได้มีการสร้างรูปแบบในการบริหารจัดการองค์กรสาธารณสุขโดยผลักดันให้เกิดการมีส่วนร่วมในลักษณะของเครือข่าย โดยเฉพาะเครือข่ายภายในชุมชน ซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วนหลักๆ คือ องค์กรสาธารณสุขประโยชน์ และอาสาสมัคร/จิตอาสา/คณะกรรมการหมู่บ้าน ที่จะมีส่วนร่วมในการคิด การดำเนินการ และติดตาม/ประเมินผลการดำเนินการในการช่วยเหลือผู้ประสบเหตุหรือผู้ถูกกระทำ พร้อมทั้งช่วยเหลือเยียวยาสภาพจิตใจ ทั้งนี้บทบาทขององค์กรสาธารณสุขประโยชน์จะต้องมีการวางแผน จัดการเครือข่าย และประสานงาน ด้านการช่วยเหลือและเยียวยา ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 7 รูปแบบในการบริหารจัดการองค์กรสาธารณะแบบเครือข่ายชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

รัฐบาลหรือหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจะต้องมีการกำหนดขอบเขตและแนวทางปฏิบัติการสืบพยานหลักฐานต่างๆ ขององค์กรสาธารณประโยชน์ รวมถึงพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อให้เกิดทิศทางการดำเนินงานเดียวกัน และป้องกันการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ขององค์กรสาธารณประโยชน์ ชัดขวางหรือชี้นำการทำงานของเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ เช่น ตำรวจ หรือพนักงานสอบสวน เป็นต้น อีกทั้งจำเป็นที่จะต้องมีการระบุคุณสมบัติเจ้าหน้าที่ขององค์กรสาธารณประโยชน์ที่สามารถเก็บพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ตลอดจนมีกระบวนการพัฒนาอย่างเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 ควรมีการพัฒนาเครือข่ายระหว่างองค์กรสาธารณประโยชน์กับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสานการทำงานร่วมกันอย่างบูรณาการ หรือการพัฒนาเครือข่ายการดำเนินงานร่วมขององค์กรสาธารณประโยชน์ เพื่อให้การดำเนินการมีประสิทธิภาพและสามารถช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้อย่างเต็มที่

2.2 ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้เจ้าหน้าที่ขององค์กรสาธารณประโยชน์ เกี่ยวกับการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ในการดำเนินกระบวนการยุติธรรม และควรมีพื้นฐานเกี่ยวกับกระบวนการด้านจิตวิทยา เนื่องจากผู้ประสบภัยส่วนใหญ่มักจะได้รับผลกระทบทางจิตใจ เจ้าหน้าที่ขององค์กรสาธารณประโยชน์ควรได้รับการพัฒนาในส่วนนี้

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการวิจัยและพัฒนา (Research & Development) รูปแบบขององค์กรสาธารณประโยชน์กระบวนการยุติธรรม สำหรับผู้นำชุมชน เพื่อเป็นแนวทางในการเข้าถึงองค์กรสาธารณประโยชน์ได้อย่างง่าย

3.2 ควรมีการศึกษาถอดบทเรียนและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับองค์กรสาธารณประโยชน์ที่ดี เพราะงานวิจัยที่เป็นบริบทของไทยที่สนับสนุนยังมีน้อย ดังนั้น ควรศึกษาบทเรียนอื่นๆ เพื่อพัฒนารูปแบบขององค์กรปกครองท้องถิ่นให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

3.3 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่สามารถทำนายภาพความสำเร็จของการปฏิบัติงานขององค์กรสาธารณประโยชน์ เพื่อเสริมสร้างการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างยั่งยืน

3.4 ควรมีการศึกษาและประเมินข้อเสนอเชิงนโยบายขององค์กรสาธารณประโยชน์ เพื่อเสริมสร้างการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างยั่งยืน เพื่อเตรียมความพร้อมรับรองการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

รายการอ้างอิง

- Baskin, D., Sommers, I., (2010). Crime show viewing habits and public attitudes toward forensic evidence: The "CSI Effect" revisited. *Justice System Journal*, 31, 97-113.
- Berkowitz Leonard. (1972). *Social Psychology*. Illinois: Scott Foresma.
- Brown, K. M. (2014, February). *Child abduction murder: Time to death by victim agegroup category and distance between the body recovery site and the home of the victim and offender*. Paper presented at the Annual Meeting of the American Academy of Forensic Sciences, Seattle, WA.,
- Burrow, J. a. T., R., (2004). Measuring the impact of forensic detecting Project : Evaluation Increased offences. *Science and Justice*, 44, 217-222.
- Cohen, E. (1979). Rethinking the Sociology of Tourism. 6(1), 18-35.
- Goode, W. J. (November 1971). Force and violence in the family. *Journal of Marriage and the Family*, 33, 624-636.
- Gortner, H. F. N., K. L. and Ball, Carolyn., (2007). *Organization Theory: a Public and Nonprofit Perspective*. Belmont, CA: Wadsworth/Thompson Learning.
- Gray-Eurom, K., Seaberg, D. C., & Wears, R. L., (2002). The prosecution of sexual assault cases: Correlation with forensic evidence. *Annals of Emergency Medicine*, 39(1), 39-46.
- O'Brien, J. E. (November 1971). Violence in divorce prone families. *Journal of Marriage and the Family*, 33, 692-698.
- Salamon, L. M. (1995). *Partners in Public Service: Government-Nonprofit Relations in the Modern Welfare State*. . Baltimore: Johns Hopkins Press.
- Salamon, L. M. S., S. W. and List, R., (2004). *Global Civil Society: An Overview* (Vol. 2). CT: Kumarian.
- Sarbin, T. R., & Jones, D. S. (1955). Intra-personal factors in delinquency; a preliminary report. *Nervous child*, 11(1), 23-27.
- Steinmetz, S. K. (1977). *The Cycle of Violence: Assertive, Aggressive, and Abusive Family Interaction*. New York: Praeger Publishing Company.
- Walker, L. E. (2009). *The battered woman Syndrome*. New York: Springer Publishong

Company.

White, J. H., Lester, D., Gentile, M., & Rosenbleeth, J. (2011). The utilization of forensic science and criminal profiling for capturing serial killers. *Forensic Science International*, 209(1), 160-165.

กรภัทร์ จารุกำเนิดกนก. (2554). การบริหารทรัพยากรมนุษย์ในองค์การสาธารณสุขประโยชน์ด้านสังคม สงเคราะห์. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์,

คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. (2559). การพัฒนาแนวทางการรับฟัง พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เพื่อพิสูจน์ความจริงในคดี : รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพมหานคร: คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

จรัญ ภัคดิธนากุล. (2560). บทตัดพยานบอกเล่าในกฎหมายไทย. วารสารกฎหมายจุฬาลงกรณ์ 6(3), 1-2.

จิราภรณ์ อัจฉริยะประสิทธิ์, โป. ช. (2017). “ความจริง” ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาไทย: มุมมอง ทางกฎหมายในวรรณกรรม เรื่องรากบุญของช่อมณี. *CMU Journal of Law and Social Sciences*, 10(2), 23-46.

จรี วิจิตรวาทการ และ กนกกาญจน์ อนุแก่นทราย. (2550). ภาคประชาสังคมกับการบริหารกิจการ บ้านเมืองในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ชญาณิชชู่ พลโลก. (2559). การพัฒนาการเข้าถึงความยุติธรรมสำหรับคนยากจน : ศึกษากรณีผู้มารับ บริการของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมภาครัฐ. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหา บัณฑิต (อาชญาวิทยาและงานยุติธรรม) คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล,

ชวลิต โสภณวัต. (พฤษภาคม 2560). กฎหมายลักษณะพยานของไทยเป็นกฎหมายในระบบกล่าวหา จริงหรือดุลพินิจ. วารสารยุติธรรมปริทัศน์, 26(6), 38.

ชุตินา สมประสงค์. (2547). แนวทางการพัฒนาการประสานงานระหว่างองค์กรเพื่อช่วยเหลือหญิงและ เด็กที่ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหาร และนโยบายสวัสดิการสังคม) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,

ดวงฤทัย อุตคุ. (2559). พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคำพิพากษาศาลฎีกาคดีอาชญากรรม ระหว่างปี พ.ศ.2550 ถึง 2558. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (นิติเวชศาสตร์) คณะ วิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร,

เตโช สนวนานนท์. (2551). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

ทวี เขจรกุล. (2547). บทบาทเจ้าอาวาสในการบริหารจัดการวัดในเขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมือง

- จังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, บุญศักดิ์ หาญเทิดสิทธิ์. (กันยายน – ธันวาคม). การรับฟังและการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานทาง การแพทย์ในคดีข่มขืนกระทำชำเรา. วารสารกระบวนกรายุติธรรม, 7(3), 55-82.
- ประมุข สุวรรณศรี. (2526). คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ แสงสุทธิการพิมพ์.
- พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546. (1 ตุลาคม 2546). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 120(ตอนที่ 94 ก).
- พัชรา สินลอยมา. (2552). คู่มือการสืบสวนติดตามคนหาย นครปฐม: สำนักงานฯ.
- ไพบุลย์ ช่างเรียน. (2546). สารานุกรมศัพท์ทางสังคมวิทยา. กรุงเทพฯ: ผดุงวิทยา.
- ภูมิธรรม เวชยชัย. (2527). บทบาทองค์การอาสาสมัครเอกชนในการสร้างสถาบันเกษตรกรเพื่อการพัฒนา :ศึกษากรณี การสร้างกลุ่มธนาคารข้าวขององค์การอนุเคราะห์เด็กเปรี๊ยะเทียบอ้างอิงการสร้าง กลุ่มธนาคารข้าวของกรมการพัฒนาชุมชน. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร: บริษัท อักษรเจริญทัศน์ อจท. จำกัด.
- ราชันย์ ชินายศ. (2546). ปัญหาเด็กและสตรีถูกล่วงละเมิดทางเพศจากบุคคลในครอบครัวหรือบุคคล ใกล้เคียงในจังหวัดเชียงใหม่. รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,
- ศุภิสภา ก้อนแพง. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำความผิดคดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญของผู้ต้องขังหญิง : กรณีศึกษาทัณฑสถานหญิงกลาง กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (อาชญาวิทยาและงานยุติธรรม) คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล,
- สมจิตต์ จรรย์พงษ์. (2557). การสร้างความเข้มแข็งแก่หุ้นส่วนการพัฒนา : องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สมพงษ์ เตชะสมบุญ. (1 พฤษภาคม 2563). นิติวิทยาศาสตร์กับการเสริมสร้างความยุติธรรม.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2542). ทฤษฎีสังคมวิทยา: การสร้างการประเมินค่า และการใช้ประโยชน์. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สารัตน์ ล้วนดี. (2560). แนวโน้มของการใช้พยานหลักฐานด้านนิติวิทยาศาสตร์ต่อการพิจารณาคดี. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์และงานยุติธรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร,
- สุรีย์ฉาย พลวัน. (2559). การฆาตกรรมโดยภรรยาที่ถูกทารุณจากสามี : กรณีศึกษามาตรการดำเนินคดี

ในประเทศไทย. ปรัชญาคุชฎีบัณฑิต (อาชญาวิทยา การบริหารงานยุติธรรมและสังคม) คณะ
สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล,
อมร รักษาสัตย์. (เมษายน-มิถุนายน 2547). เหนือกฎหมายยังมีความยุติธรรม เหนือความยุติธรรมยังมี
ความเป็นธรรม. วารสารราชบัณฑิตสถาน, 29(2), 424-433.
อานนท์ จำลองกุล. (กันยายน-ตุลาคม 2560). การดูแลผู้ถูกล่วงละเมิดทางเพศ: ร่างกาย จิตใจ และการ
เยียวยาทางกฎหมาย. จุฬาลงกรณ์เวชสาร, 61(5), 603-618.

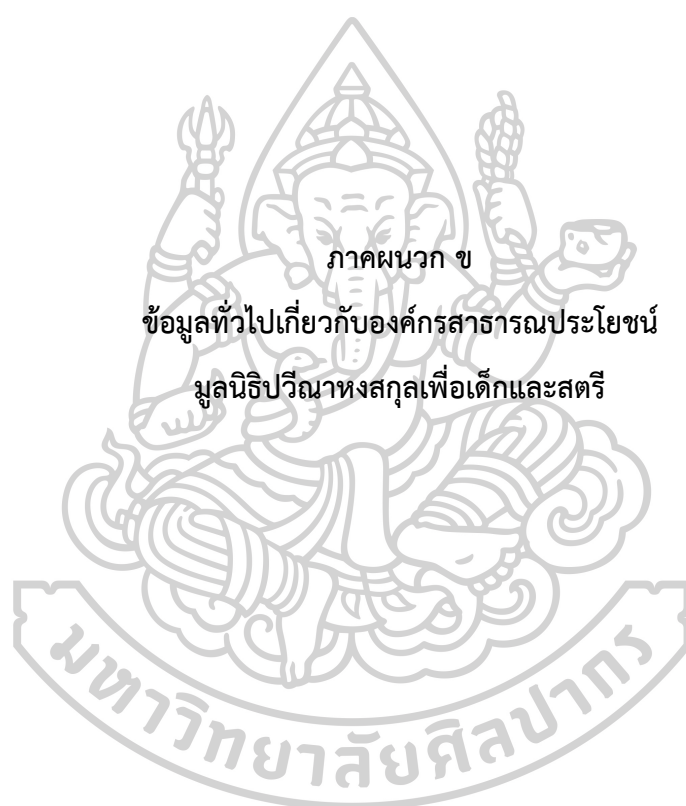

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีบทบาท อำนาจและหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่งขณะดำเนินการวิจัย
ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มผู้พิพากษา		
1.	ทวิศักดิ์ สายสุวรรณที	ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์
2.	นายอำพล บุญประภาพร	เลขานุการศาลยุติธรรมประจำภาค 7
3.	ไม่ขอเปิดเผยรายชื่อ	ผู้พิพากษา
ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มพนักงานอัยการ		
4.	ไม่ขอเปิดเผยรายชื่อ	อัยการ
5.	ไม่ขอเปิดเผยรายชื่อ	อัยการ
ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มพนักงานสืบสวน-สอบสวน		
6.	พ.ต.อ.สัมพันธ์ เหลืองสัจกุล	ผู้กำกับสถานีตำรวจนครบาลทองหล่อ
7.	พ.ต.อ.ภาณุทัต เหลืองสัจกุล	ผู้กำกับสถานีตำรวจภูธรหนองจอก
8.	พ.ต.ท.ชัยณรงค์ ทรัพย์สาร	รองผู้กำกับการสืบสวน สถานีตำรวจนครบาลพญาไท
9.	พ.ต.ท.ศุภชัย จันทรเปล่ง	สารวัตร (สอบสวน) สถานีตำรวจภูธรบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี
ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มองค์กรสาธารณประโยชน์		
10.	นางปวีณา หงสกุล	ประธานมูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี
11.	กลุ่มเจ้าหน้าที่มูลนิธิเพื่อนหญิง	เจ้าหน้าที่มูลนิธิเพื่อนหญิง
12.	กลุ่มเจ้าหน้าที่มูลนิธิหญิงชายก้าวไกล	เจ้าหน้าที่มูลนิธิหญิงชายก้าวไกล

ภาคผนวก ข
ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับองค์กรสาธารณประโยชน์
มูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี

มูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี

มูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี เป็นองค์กรหนึ่งที่มีแนวทางการดำเนินงานหรือแนวทางเชิงนโยบายในการช่วยเหลือผู้ประสบเคราะห์กรรมซึ่งตกเป็นเหยื่อของความโหดร้ายทารุณในรูปแบบต่างๆ ทั้งเรื่องของการข่มขืน ทารุณกรรม ทำร้ายร่างกาย ถูกหลอกลวงจากขบวนการค้ามนุษย์ทั้งในประเทศและต่างประเทศในหลากหลายรูปแบบ เช่น การบังคับค้าประเวณี การนำเด็กมาเร่ขอทาน แรงงานเยี่ยงทาส เป็นต้น ปัญหาครอบครัว รวมทั้งปัญหาอื่น ๆ ที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมอีกจำนวนมาก

สถิติมูลนิธิปวีณาฯ รับเรื่องราวร้องทุกข์ตั้งแต่ปี 2542 จนถึงปัจจุบันกว่าหนึ่งแสนราย นับวันจะเพิ่มขึ้นทวีคูณ โดยมีผู้เข้าร้องทุกข์วันละประมาณ 30-50 ราย ผ่านช่องทางดังนี้ เดินทางมาด้วยตนเอง เฟสบุ๊ก เว็บไซต์ โทรศัพท์ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) สายด่วน Call Center 1134 (5 คู่สาย) และโทรศัพท์มือถือ 3 เลขหมาย เพื่อให้ประชาชน พลเมือง ได้มีส่วนร่วมตลอดจนสร้างเครือข่ายสู่การแบ่งปันร่วมกับมูลนิธิปวีณาหงสกุล เพื่อเด็กและสตรี ภายใต้แนวคิด "ทุกชีวิตมีคุณค่าเท่าเทียมกัน" ช่วยเหลือเด็กและสตรี ผู้ที่เดือดร้อน ไม่ได้รับความเป็นธรรม

มูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 27 เมษายน 2542 โดยนางปวีณาหงสกุล ประธานมูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี มีวัตถุประสงค์ที่จะให้ความช่วยเหลือกับเด็กและสตรี ที่ถูกละเมิดสิทธิ ถูกทารุณกรรม ถูกเอารัดเอาเปรียบ และเป็นการช่วยเหลือรัฐบาลในฐานะพลเมืองดี อีกทางหนึ่งด้วย

ความเป็นมาของมูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี นับตั้งแต่ พ.ศ.2531 ที่ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสมัยแรกมีความตั้งใจที่จะไปเยี่ยมบ้าน “เกร็ดตระการ” ซึ่งเป็นสถานที่ราชการรับเด็กและสตรี ซึ่งถูกหลอก ถูกบังคับให้ค้าประเวณี ไปบำบัดฟื้นฟูสภาพจิตใจพร้อมทั้งอบรมให้ความรู้ และมีการฝึกอาชีพเพื่อจะให้พวกเธอเหล่านั้นได้มีงานทำ และวันหนึ่งได้พบเด็กหญิงคนหนึ่งอายุประมาณ 11 ปี นั่งถักนิตตั้งอยู่ จึงได้ถามว่ามาอยู่ที่นี้ได้อย่างไร เด็กตอบว่าถูกพ่อเลี้ยงพาไปขายช่อง ตำรวจได้ช่วยเหลือออกมา จนได้มาอยู่ที่นี้ ด้วยความเป็นแม่ที่รักลูกตั้งดวงใจ ฝ้าเลี้ยงดูด้วยความเอื้ออาทร ป้อนข้าวป้อนน้ำ มีสภาพที่อบอุ่นเมื่อมาเห็นข้อแตกต่างกันเช่นนี้ จากนั้นก็มีการกลับไปเยี่ยมเด็ก ๆ อีกหลายคนซึ่งตกอยู่ในสภาพเดียวกัน

นับตั้งแต่นั้นมาก็ตั้งปณิธานว่าจะต้องทำงานเรื่องช่วยเหลือเด็กและสตรีควบคู่กันไปด้วย และพบว่า เป็นเพียงภาคทฤษฎี ทางด้านการปฏิบัติยังไม่ได้มีการดำเนินการอย่างจริงจัง โดยเฉพาะ

อย่างยิ่งงานเช่นนี้มีความจำเป็นที่จะต้องประสานความร่วมมือร่วมใจกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนพลเมืองดี จึงได้จัดตั้ง “ชุดเฉพาะกิจ” ขึ้นเพื่อให้ความช่วยเหลือเด็กและสตรีที่ถูก ละเมิดสิทธิและถูกทารุณกรรมในรูปแบบต่างๆ อย่างจริงจังและต่อเนื่องบังเกิดผลเป็นรูปธรรม จนมีผู้ ประสบเคราะห์กรรมต่างๆ ได้เข้ามาขอรับความช่วยเหลือเป็นจำนวนมากทวีขึ้นอย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี “ชุดเฉพาะกิจ” ที่ได้จัดตั้งโดยอาศัยอำนาจหน้าที่ทางราชการโดยตรงนี้ได้แปรเปลี่ยนไปตามความ เปลี่ยนแปลงของการเมือง ไม่สอดคล้องกับปณิธานที่ตั้งไว้ที่ต้องการดำเนินการช่วยเหลือเด็กและสตรี ที่ประสบเคราะห์กรรมอย่างยั่งยืนถาวรตลอดไป โดยไม่ผูกติดกับตำแหน่งหน้าที่ในทางราชการและ การเมือง เพราะถึงแม้ว่า “ชุดเฉพาะกิจ” ที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลได้จะจบสิ้นไปแล้ว แต่การ ดำเนินการช่วยเหลือเด็กและสตรีที่ถูกละเมิดสิทธิทางเพศและถูกทารุณกรรมในรูปแบบต่างๆ ก็ได้ จบสิ้นลงไปด้วย ยังคงดำรงความมุ่งมั่นจัดตั้งชุดเฉพาะกิจ “ปวีณาหงสกุล” ขึ้นมาปฏิบัติงานโดยขอ ความร่วมมือจากหน่วยราชการและหน่วยงานภาคเอกชนต่างๆ เพื่อให้ความช่วยเหลือผู้ประสบ เคราะห์กรรมเหล่านั้นสืบต่อมา ด้วยความคิดที่ว่า คนเรานั้นเลือกที่เกิดไม่ได้ แต่เลือกที่จะเป็นคนดีได้ ถ้าเขามีโอกาส ดังนั้นทีมงานชุดเฉพาะกิจ “ปวีณาหงสกุล” จึงยังคงทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือกับผู้ ประสบเคราะห์กรรมเหล่านั้นอย่างต่อเนื่อง

ในเวลาต่อมาปี 2542 ได้มีผู้มีอุปการคุณได้ให้แนวคิดและสนับสนุนให้ก่อตั้งเป็นมูลนิธิฯ สำหรับผู้มีจิตเป็นกุศล และผู้ต้องการมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือสังคมจะได้บริจาคเงินเพื่อเป็นทุน ทรัพย์ในการดำเนินงานช่วยเหลือเด็กและสตรีต่อไป “มูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี” จึงได้ ก่อตั้งขึ้นเมื่อ 27 เมษายน 2542 โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้ความช่วยเหลือกับเด็กและสตรีที่ถูกละเมิด สิทธิ ถูกทารุณกรรม ถูกเอารัดเอาเปรียบในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ได้รับความเป็นธรรมและสามารถ ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้เป็นปกติสุขอย่างถาวรสืบไป เป็นการช่วยเหลือรัฐบาลในฐานะพลเมืองดีอีก ทางหนึ่งด้วย

มูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี มุ่งมั่นที่จะให้ความช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนผู้ ประสบเคราะห์กรรมที่ได้เข้ามาร้องทุกข์ โดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเด็กและสตรีที่ถูกล่วงละเมิดทาง เพศ ถูกทารุณกรรมในรูปแบบต่างๆ ตลอดจนการบังคับค้าประเวณีทั้งในและต่างประเทศ และช่วยให้ พวกเขาเหล่านี้ได้รับความเป็นธรรมหลุดพ้นจากความทุกข์ทรมานโดยการประสานงานกับหน่วยงาน ภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องอย่างเร่งด่วน เพื่อให้ความช่วยเหลือผู้ประสบเคราะห์กรรมอย่าง ทันทีทันใด และดำเนินการเยียวยารักษาทั้งร่างกายและจิตใจให้สามารถกลับไปดำรงชีวิตในสังคมได้

อย่างปกติสุข หรือส่งตัวไปยังหน่วยงานต่างๆ ที่รับผิดชอบโดยตรง หากประสงค์จะอยู่ในความดูแลของมูลนิธิฯ เป็นการชั่วคราว ในเบื้องต้นมูลนิธิฯ ก็จะหาโรงเรียนให้ผู้เสียหายได้เข้าเรียนตามเกณฑ์ในโรงเรียนรัฐบาลเพื่อจะได้มีความรู้เท่าเทียมกับผู้อื่นในสังคม หรือจัดให้มีการฝึกอาชีพซึ่งจะเป็นกรณีที่ครอบครัวไม่พร้อมที่จะดูแล หรือบางครั้งครอบครัวเกรงกลัวอิทธิพลของผู้ที่กระทำความผิดก็จะมอบผู้เคราะห์ร้ายเหล่านี้ให้อยู่ในความอุปการะของมูลนิธิฯ เป็นการชั่วคราว

ภาคผนวก ค

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับองค์กรสาธารณประโยชน์

มูลนิธิเพื่อนหญิง

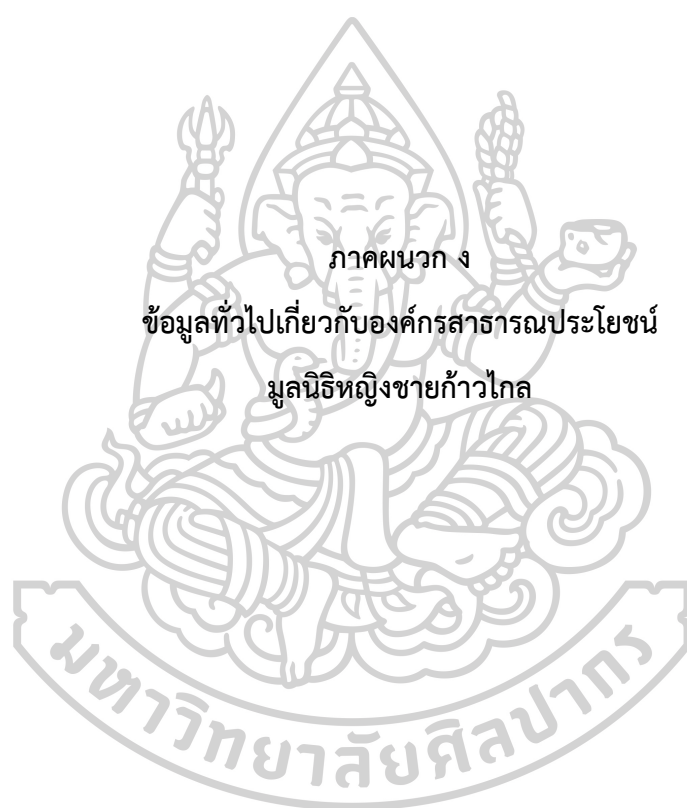
มูลนิธิเพื่อนหญิง

มูลนิธิเพื่อนหญิง เป็นองค์กรพัฒนาเอกชน ก่อตั้งขึ้นเมื่อปลายปี พ.ศ.2523 ภายใต้ชื่อ "กลุ่มเพื่อนหญิง" ได้รับการจดทะเบียนโดยกรุงเทพมหานครเป็น "มูลนิธิเพื่อนหญิง" และมีฐานะเป็นนิติบุคคลจากกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ 5 กันยายน 2534 มีบทบาทพิทักษ์สิทธิและให้ความช่วยเหลือสตรีที่ตกอยู่ในภาวะวิกฤติ อาทิ จากภัยคุกคามทางเพศ ตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ สามีทอดทิ้งทำร้ายทุบตี ถูกล่อลวงและบังคับค้าประเวณี ถูกเลิกจ้างโดยไม่เป็นธรรม และถูกเลือกปฏิบัติในเรื่องของอาชีพ เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาที่ต้นเหตุ มูลนิธิฯ ได้นำข้อมูลเผยแพร่ต่อสาธารณชนและต่อภาครัฐเพื่อผลักดันให้กำหนดนโยบายและ แนวปฏิบัติที่เป็นจริงในการคุ้มครอง พิทักษ์สิทธิ รวมถึงการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของสตรีโดยรวม มูลนิธิเพื่อนหญิงมีบทบาทส่งเสริมแนวคิดและความเข้าใจบนพื้นฐานที่ว่าหญิงชายย่อมมีความเสมอภาคมาแต่กำเนิด สังคมจึงควรใช้มาตรฐานเดียวกันในการคุ้มครอง พิทักษ์สิทธิส่งเสริมคุณภาพชีวิตหญิงชายตามหลักกฎหมายและสิทธิมนุษยชน โดยมูลนิธิฯ ใช้ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้หญิงเข้าใจในบทบาทสิทธิและหน้าที่นำไปสู่ความเข้มแข็งและมีอำนาจต่อรองเชิงโครงสร้างในตัวบุคคล เครือข่ายและกระบวนการเพื่อสร้างพื้นที่/องค์ความรู้จากประสบการณ์การทำงาน/พัฒนาเป็นต้นแบบการขยายผล เพื่อเสริมพลังอำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจ การศึกษา สังคมให้กับผู้หญิง เราเชื่อว่า หากสังคมดูแลผู้หญิงดี ผลประโยชน์ก็จะเกิดกับครอบครัวและสังคม โดยมีกิจกรรมของมูลนิธิในการช่วยเหลือและพิทักษ์สิทธิสตรี ด้วยการให้ความช่วยเหลือด้านกฎหมายและสังคมสงเคราะห์เฉพาะรายแก่ผู้หญิงที่ตกอยู่ในสภาวะวิกฤติความรุนแรงในครอบครัว ถูกคุกคามทางเพศถูกบังคับล่อลวงให้ค้าประเวณี ตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ ถูกเลิกจ้างงานโดยไม่ได้รับความเป็นธรรม และถูกเลือกปฏิบัติจากภาวะความเป็นหญิง เป็นต้น โดยมีนายความ นักสังคมสงเคราะห์ มีกระบวนการฟื้นฟูจิตใจและเป็นกำลังใจให้ต่อสู้เพื่อหลุดพ้นจากความทุกข์ ความกดดัน จากสภาวะที่ต้องการทางเลือก ให้มีความเป็นอิสระ และสามารถพึ่งตนเองได้

หน้าที่ในการคุ้มครอง พิทักษ์สิทธิ และส่งเสริมคุณภาพชีวิตของสตรี เป็นบทบาทของมูลนิธิเพื่อนหญิง เพราะองค์กรแห่งนี้คอยให้ความช่วยเหลือสตรีที่ตกอยู่ในภาวะวิกฤติต่างๆ อาทิ จากภัยคุกคามทางเพศ การตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ ถูกสามีทอดทิ้งทำร้ายทุบตี ถูกล่อลวงและบังคับค้าประเวณี รวมทั้งปัญหาการถูกเลิกจ้างโดยไม่เป็นธรรม และถูกเลือกปฏิบัติในเรื่องของอาชีพ ถือเป็นองค์กรพัฒนาเอกชนที่สำคัญ ที่เข้าไปมีส่วนในการช่วยแก้ไขปัญหาสังคม โดยการนำข้อมูลที่ได้รับไปเผยแพร่ต่อสาธารณชน และนำเสนอต่อภาครัฐ เพื่อผลักดันให้กำหนดเป็นนโยบายและแนวทาง

ปฏิบัติที่เป็นจริงต่อไป อีกประเด็นคือเรื่องเพศหญิงและเพศชายย่อมมีความเสมอภาคมาแต่กำเนิด สังคมจึงควรใช้มาตรฐานเดียวกันในการคุ้มครอง พิทักษ์สิทธิ และส่งเสริมคุณภาพชีวิต ตามหลักกฎหมายและสิทธิมนุษยชน นี่คือการกิจหลัก ของมูลนิธิฯ ที่ต้องการสร้างความรู้ ความเข้าใจในเรื่องความเสมอภาคระหว่างเพศ โดยใช้ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้หญิงเข้าใจในบทบาท หน้าที่และสิทธิของสตรี นำไปสู่ความเข้มแข็งและมีอำนาจต่อรองเชิงโครงสร้างในระดับปัจเจกบุคคล และเครือข่าย

การทำงานเชิงรุก เป็นหลักการทำงานที่มูลนิธิฯ ยึดถือและปฏิบัติมาโดยตลอด มีการลงพื้นที่ทำงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง จนเกิดเป็นองค์ความรู้ และพัฒนาเป็นต้นแบบในทางปฏิบัติ ขยายผลไปยังพื้นที่ต่างๆ ทั้งในกลไกของรัฐและชุมชน สามารถเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับผู้หญิงและเครือข่าย ส่งผลให้เกิดการพึ่งตนเองได้ โดยมีกิจกรรมหลัก 3 ด้าน ที่ทางมูลนิธิเพื่อนหญิงใช้เป็นกลไกในการขับเคลื่อน เพื่อช่วยคุ้มครอง พิทักษ์สิทธิ และส่งเสริมคุณภาพชีวิตของสตรี คือ การช่วยเหลือและพิทักษ์สิทธิสตรี การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้เครือข่าย และการร่วมมือกับเครือข่ายหน่วยงานภาครัฐ โดยเล็งเห็นว่าความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับผู้หญิง ไม่ใช่เรื่องส่วนตัวของผู้หญิงคนใดคนหนึ่ง แต่เป็นปัญหาสังคมที่เราทุกคนต้องร่วมกันแก้ไข สร้างความเข้าใจในเรื่องความเสมอภาคระหว่างชาย-หญิง รวมทั้ง ผู้หญิงเองที่ต้องตระหนักรู้ว่าตนต้องมีสิทธิในการกำหนดอนาคตของตนเองและสังคม ช่วยเสริมสร้างพลังศักยภาพให้ผู้หญิง เพื่อการพัฒนาผู้หญิงแบบยั่งยืน ต้องการความช่วยเหลือหรือดาวน์โหลดข้อมูล และหนังสือที่ดีได้ที่ มูลนิธิเพื่อนหญิง 386/61-62 ซ.รัชดาภิเษก 42 (ซอยเฉลิมสุข) ถ.รัชดาภิเษก แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900 โทรศัพท์ 0-2513-1001 โทรสาร 0-2513-1929 E-mail fow@mozart.inet.co.th และเว็บไซต์ <http://www.friendsofwomen.or.th>

มูลนิธิหญิงชายก้าวไกล

มูลนิธิหญิงชายก้าวไกลเป็นองค์กรพัฒนาเอกชน มีฐานะเป็นนิติบุคคลที่มีบทบาทส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของหญิงชายในภาคีเครือข่ายชุมชน ภาครัฐและภาคเอกชน และบูรณาการการทำงานร่วมกันของหญิงชายเพื่อช่วยกันป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัวอย่างยั่งยืน โดยมีวิสัยทัศน์ คือ หญิงชายมีส่วนร่วมในการแก้ไขและป้องกันปัญหาความรุนแรงที่เกิดจากอคติทางเพศ โดยมีวัตถุประสงค์ คือ

1. เพื่อพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิของหญิงและชายที่ประสบปัญหาความรุนแรงทางเพศที่เกิดจากอคติทางเพศ
2. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนเครือข่ายหญิงชายให้เข้ามามีส่วนร่วมสร้างความเสมอภาคระหว่างเพศ
3. เพื่อให้การศึกษาและสร้างสรรค์ทัศนคติด้านบวกในประเด็นสิทธิของหญิงและชาย
4. เพื่อดำเนินการหรือร่วมมือกับองค์กรต่างๆ เพื่อสาธารณประโยชน์

การทำงานของมูลนิธิให้ความสำคัญกับการปรับเปลี่ยนทัศนคติให้มีมุมมองที่เข้าใจผู้ประสบปัญหาความรุนแรงในครอบครัวและความรุนแรงทางเพศ เห็นคุณค่าความเป็นมนุษย์ของผู้ประสบปัญหา โดยทำความเข้าใจในเรื่องทัศนคติแบบชายเป็นใหญ่ ซึ่งทั้งผู้หญิง ผู้ชาย และเพศทางเลือก ต่างได้รับทัศนคตินี้จากครอบครัว จากระบบการศึกษา จากสื่อมวลชน ศาสนา การเมือง และวัฒนธรรมรวมทั้งปัจจัย กระตุ้นที่มาจากอบายมุข เช่น เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ยาเสพติด การพนัน และอคติทางเพศของสังคมที่ตีตราผู้ประสบปัญหาว่าเป็นผู้หญิงไม่ดี เป็นภรรยาที่ไม่ดี เป็นแม่ที่ไม่ดี เป็นลูกไม่รักดี ส่งผลกระทบให้เกิดความรุนแรงตามมามากมาย โดยมูลนิธิฯ ได้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างหญิงชายโดยการมุ่งพัฒนากลไกการฟื้นฟูผู้กระทำความรุนแรงและผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของหญิงชายในทุกมิติในการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดจากอคติทางเพศและจากปัจจัยกระตุ้นแวดล้อมเช่น จากการใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จากสื่อลามกจากสื่อที่แสดงความรุนแรงหรือมีอคติทางเพศและจากค่านิยมบริโภคนิยม เน้นสร้างความเข้าใจและปรับเปลี่ยนทัศนคติแบบชายเป็นใหญ่โดยการมุ่งพัฒนาองค์ความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการทำงานเพื่อณรงค์เผยแพร่ สร้างความเข้าใจ และสร้างความตระหนักรู้ต่อสังคม นำมาสู่การปรับเปลี่ยนทัศนคติชายเป็นใหญ่ ทำให้เกิดค่านิยมเชิงบวกในบทบาทหญิงชายทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน และสังคม นอกจากนี้ยังป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงทางเพศที่เกิดกับหญิงชายและความรุนแรงในครอบครัวโดยการ

มุ่งสนับสนุนและพัฒนาเครือข่ายชุมชน กลไกสหวิชาชีพ และภาคเอกชน เพื่อบูรณาการการทำงาน ร่วมกันในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษที่เกิดกับหญิง/ชายและมลพิษในครอบครัว และผลักดันการแก้ไขปัญหามลพิษในระดับนโยบายโดยการมุ่งส่งเสริมและสนับสนุนเครือข่าย การทำงานต่าง ๆ ที่ทำงานร่วมกับมูลนิธิหญิงชายก้าวไกล ได้แก่ เครือข่ายผู้ได้รับผลกระทบทั้งหญิง และชาย เครือข่ายเยาวชน เครือข่ายแรงงาน เครือข่ายภาครัฐและเอกชน ให้มีส่วนร่วมในการ ขับเคลื่อนและผลักดันให้เกิดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษที่เกิดจาก อคติทางเพศ มูลนิธิหญิงชายก้าวไกลมีสถิติข่าวความรุนแรงในครอบครัว ปี 2561 พบสูงกว่าปี 2560 ถึงร้อยละ 33.7 เฉพาะคดีฆ่ากันตายสูงขึ้นร้อยละ 70 โดยกรุงเทพมหานครมีการฆ่ากันตายสูงที่สุด มีสาเหตุมา จากการตีเมีย เครื่องตีเมีย แอลกอฮอล์เป็นปัจจัยกระตุ้นสำคัญ ระบุปัญหาใหญ่เกินกว่าทำงานตั้งรับ

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวลลลลลลลล เปี่ยมคล้า
วัน เดือน ปี เกิด	29 พฤศจิกายน 2529
สถานที่เกิด	จังหวัดนครปฐม
วุฒิการศึกษา	2557-2562 ปร.ด. (นิติวิทยาศาสตร์และงานยุติธรรม) มหาวิทยาลัย ศิลปากร 2552-2555 รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต) มหาวิทยาลัยศิลปากร 2548-2552 ศศ.บ. (ศิลปศาสตร์) มหาวิทยาลัยมหิดล
ที่อยู่ปัจจุบัน	59/2 หมู่ 2 ตำบลวังตะกั่ว อำเภอมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม

